

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÖZEL GÜVENLİK TEŞKİLATI: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
GÜVENLİK ÇALIŞMALARI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Servet ACUN

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Ece ÜNSAL

İSTANBUL – 2018

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR ADI SOYADI** : Servet ACUN
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Özel Güvenlik Teşkilatı: Türkiye Örneği
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 2018
- SAYFA SAYISI** : 144
- TEZ DANIŞMANLARI** : Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Ece ÜNSAL
- DİZİN TERİMLERİ** : Güvenlik, Özel Güvenlik, Kolluk, AB'de Özel Güvenlik
- TÜRKÇE ÖZET** : Çalışmamızda güvenlik hizmetinin anlam, önem ve özellikleri ile özel güvenliğin yeri ve önemi üzerinde durulmuş, bu bağlamda; 5188 sayılı "Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun" eğitim, kuruluş, görev, yetki, hak ve sorumlulukları açısından incelenmiş, sektörle ilgili güncel kanunsal düzenlemeler paylaşılmıştır. Türkiye özel güvenlik uygulamaları ile Avrupa Birliği ülkeleri özel güvenlik uygulamaları karşılaştırılarak özel güvenlik faaliyetlerinin uygulama ve yönetiminde açığa çıkan sorunlar tespit edilerek bunlara çözüm önerileri sunulmuş, sektörün gelişimine katkı sağlanmıştır.
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Servet ACUN

T .C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÖZEL GÜVENLİK TEŞKİLATI: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
GÜVENLİK ÇALIŞMALARI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Servet ACUN

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi. Zeynep Ece ÜNSAL

İSTANBUL – 2018

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Servet ACUN

.../.../2018

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Servet ACUN'un "Özel Güvenlik Teşkilatı: Türkiye Örneği" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan _____

Dr. Öğr. Üyesi Yavuz ÇİLLİLER

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Ece ÜNSAL

(Danışman)

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Alihan LİMONCUOĞLU

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

... / ... / 2018

Prof. Dr. Nezir KÖSE

Enstitü Müdürü

ÖZET

Güvenlik ihtiyacı insanın doğasında olan ve fizyolojik ihtiyaçlardan sonra gelen önemli bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyacın karşılanması amacıyla devletlerin kurumsal olarak ortaya çıktığı ve toplumsal güvenlik ihtiyacını karşılamak üzere binlerce yıldır kendi zamanlarının gereksinimlerine göre çeşitli kurum ve kuruluşlar oluşturdukları gözlenmiştir.

Zamanla oluşan riskler ölçüsünde güvenlik ihtiyacı artarak devam etmiş ve devletler kendi kontrolünde; kısmi olarak güvenliğin özel teşebbüsler eliyle karşılanmasına yönelik kararlar almışlardır. Kamu yetkisinde bulunan güvenliğin devlet dışı kişi ve kurumlara devrediliyor olması bu sektör üzerinde titizlikle durulması gerektiğini göstermektedir. Özel güvenlik hizmetlerinin uygulamasında karşılaşılan sorunların bilimsel bir çalışmayla araştırılması, sektörün tanınması ve denetlenmesi bakımından büyük önem arz etmektedir.

Bu çalışmada ilk olarak güvenlik hizmetinin anlam, önem ve özellikleri ifade edildikten sonra kolluk çeşitleri sınıflandırılarak özel güvenlik teşkilatının yeri ve önemi üzerinde durulmuştur. Özellikle 2495 sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun”un yerine 10 Haziran 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun”un getirdiği yenilikler ile bu kanunla kurulan özel güvenlik teşkilatlarının, eğitim, kuruluş, görev, yetki, hak ve sorumlulukları açıklanmış, sektörle ilgili güncel kanuni düzenlemeler paylaşılmıştır.

Çalışmamızda özel güvenlik kavramına açıklık getirilmiş, özel güvenliğin dünyada ve Türkiye’deki tarihsel gelişimi incelenmiş, güvenlik hizmetlerinin kısmen özel güvenliğe devredilme süreci üzerinde durulmuş, özel güvenlik kuruluşları detaylarıyla anlatılmıştır. Ayrıca özel güvenliğin; faaliyet alanları, yetkileri, denetlenmesi ve eğitiminden detaylı bir şekilde bahsedilmiş, Türkiye özel güvenlik sistemi, Avrupa Birliği ülkeleri özel güvenlik sistemleri ile çeşitli yönlerden karşılaştırılarak sektörün yapısı, işleyişi, tanıtımı ve sahada ortaya çıkan sorunları ele alınarak bu sorunlara çözüm önerileri sunulmuş, sektörün gelişiminde katkıda bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Özel Güvenlik, Kolluk, AB’de Özel Güvenlik

SUMMARY

The need for security is one of the crucial need that just comes after the physiological needs of human nature. In order to meet this need, it has been observed that the concept of "state" emerged institutionally. Historically, the need for security has continued to increase in line with the emerging risks and in today's contemporary world, it is seen that states have taken the decisions about, with its own control, ensuring the concept of security partially by private initiatives.

The fact that, transferring the process of "ensuring the security" from state authorities/forces to non-state/private actors/organisations is an issue that make this sector need to be examined deeply. The examination of the problems that encountered in the provision of private security services through a scientific study is highly important in terms of recognition and supervision of the sector.

In this study, firstly the significance, importance and features of security service are expressed and after then the types of law enforcement that are classified and the importance of private security organization is emphasized. Particularly, the novelties of the Law No. 5188 on "Private Security Services" that was come into force on June 10, 2004, instead of Law No. 2495 "Law on the Protection and Protection of Some Institutions and Organizations" are examined. The education, organization, duties, authorities, rights and responsibilities of private security organizations that established by this law are also explained.

In this study, the concept of "private security" has been clarified, the historical development of private security sector in the world and in Turkey has been examined, the process of transferring security services partially to private organisations has been emphasized and explained in detail. In addition, the areas of activity, authorisation, supervision and education of private security is mentioned and Turkey's private security system has been compared with the private security systems of the European Union in various aspects in order to show the problems in sector and solution proposals have been presented.

Key Words: Security, Private Security, Security Forces, Private Security in European Countries.

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖZET.....	I
SUMMARY	II
İÇİNDEKİLER.....	III
KISALTMALAR LİSTESİ	VIII
TABLolar LİSTESİ	IX
EKLER LİSTESİ.....	X
ÖNSÖZ.....	XI
GİRİŞ	1
ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	5
Araştırmanın Konusu.....	5
Araştırmanın Amacı	5
Araştırmanın Önemi	6
Araştırmanın Sınırları	7
Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	7
Araştırmanın Varsayımları.....	7
Araştırmanın Yöntemi.....	7
Araştırmanın Bulguları.....	8
Araştırmanın Planlanması	9
BİRİNCİ BÖLÜM	10
GÜVENLİK.....	10
1.1. Güvenlik Nedir	10
1.2. Güvenliğin Önemi.....	11
1.3. Güvenliğin Tarihsel Süreçte Gelişimi	12
1.4. Dünya’da ve Avrupa’da Güvenliğin Gelişimi	13
1.5. Güvenlik Hizmetleri	15
1.5.1. Güvenlik Hizmetleri Kavramı	16
1.6. Güvenlik Hizmetlerinin Teşkilatlanması.....	17
1.6.1. Dünyada İç Güvenliğin Tarihi Gelişimi.....	18
1.6.2. Türkiye’de İç Güvenliğin Tarihi Gelişimi	18
1.7. Türkiye’de İç Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi.....	21
1.7.1. Kolluk Teşkilatı.....	22
1.7.1.1. Genel Kolluk	22
1.7.1.1.1. Polis.....	23

1.7.1.1.2. Jandarma.....	24
1.7.1.1.3. Sahil Güvenlik.....	24
1.7.1.2. Özel Kolluk	25
1.7.1.2.1. Kamu Özel Kolluk Görevlileri	26
1.7.1.2.1.1. Belediye Kolluğu.....	26
1.7.1.2.1.2. Orman Koruma	27
1.7.1.2.1.3. Gümrük Muhafaza Memurları	27
1.7.1.2.1.4. Liman Kolluğu.....	28
1.7.1.2.1.5. Çarşı ve Mahalle Bekçileri	28
1.7.1.2.1.6. Köy Korucuları-Kır Bekçileri.....	29
1.7.1.2.1.7. Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri	29
1.7.1.2.1.8. Köy Muhtarları	30
1.7.1.2.1.9. Gemi Kaptanları	30
1.7.1.2.1.10. Cezaevi Kolluğu	30
1.7.1.2.1.11. Tekel Takip Memurları	31
1.7.1.2.2. Kamu Dışındaki Özel Kuruluşlara Bağlı Özel Kolluk Görevlileri.....	31
1.7.1.2.2.1. Gönüllü (Fahri) Kolluk	31
1.7.1.2.2.1.1. Fahri Trafik Müfettişliği.....	32
1.7.1.2.2.1.2. Fahri Av Müfettişliği	32
1.7.2. Genel Kolluk–Özel Kolluk İlişkisi ve Farklılıkları	33
1.7.2.1. Bağlı Oldukları Yer Bakımından Değişkenlikleri.....	33
1.7.2.2. Görev Alanı İtibariyle Değişkenlikleri	34
1.7.2.3. Yetki Bakımından Değişkenlikleri	34
1.8. Türkiye’de Özel Güvenliğin Faaliyet Alanları	34
1.8.1. Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri.....	35
1.8.1.1. Elektrik ve Elektronik Hizmetler Sunan Şirketler	35
1.8.1.2. Maddesel ve Mekanik Hizmetler Sunan Şirketler	35
1.8.1.3. İnsan Gücüne Dayanan Şirketler	35
1.8.2. Özel Güvenlik Sisteminin Uygulama Alanları	35
İKİNCİ BÖLÜM.....	38
YENİ BİR ORGANİZASYON OLARAK TÜRKİYE’DE ÖZEL GÜVENLİK	38
2.1. Özel Güvenlik	38
2.1.1. Özel Güvenlik Kavramı	38
2.1.2. Özel Güvenliğin Önemi	38
2.1.3. Özel Güvenliğin Amacı	39
2.2. Özel Güvenliğin Tarihsel Süreçte Gelişimi	40

2.2.1. Özel Güvenliğin Dünyadaki Gelişimi	41
2.2.2. Özel Güvenliğin Türkiye'deki Gelişimi	43
2.3. Türkiye'de Özel Güvenlik Hizmetleri	48
2.3.1. Türkiye'de Özel Güvenliğin Güvenlik Hizmetleri İçerisindeki Yeri	48
2.3.2. Türkiye'de Özel Güvenliğin Kanuni Alt Yapısı Ve Gelişim Süreci	49
2.3.2.1. 2495 Sayılı Kanun Dönemi	53
2.3.2.2. 5188 Sayılı Kanun Dönemi	54
2.3.2.2.1. 5188 Sayılı Kanunun Amacı	56
2.3.2.3. 2495 Sayılı Kanun ve 5188 Sayılı Kanunun Karşılaştırması	58
2.3.2.4. 680 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname İle Yapılan Değişiklikler ...	61
2.3.2.4.1. Eğitim İle İlgili Düzenlemeler	61
2.3.2.4.2. Sektörde Görevlendirileceklerde Aranacak Kriterler Hakkında Düzenlemeler	61
2.3.2.4.3. Görev Alanı / Kişi Güvenliği Hakkında Düzenlemeler	64
2.3.2.4.4. Özel Güvenlik İle İlgili Adli-İdari Düzenlemeler	65
2.4. Özel Güvenlik Görevlisi İstihdamında Aranacak Kriterler	65
2.5. Özel Güvenliğin Yetkileri	66
2.5.1. Kimlik Sorma	67
2.5.2. Arama	68
2.5.3. Zor Kullanma Yetkisi	70
2.5.4. Silah Kullanma ve Taşıma Yetkisi	70
2.6. Özel Güvenlik Görevlisi İstihdamı, Eğitimi ve Denetim Süreci	71
2.6.1. İstihdamı	71
2.6.2. Eğitimi	72
2.6.3. Denetimleri	74
2.7. 5188 Sayılı Kanun ve 680 Sayılı KHK Kapsamında İdari Para Cezası ve Yaptırım Getiren Fiiller	75
2.7.1. 5188 Sayılı Kanun Kapsamında Getirilen İdari Para Cezası ve Yaptırım Getiren Fiiller	75
2.7.1.1. Özel Güvenlik Görevlilerinin Mali Sorumluluk Sigortası	76
2.7.2. 680 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname İle Getirilen İdari Para Cezaları ile Yaptırım Getiren Fiiller	77
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	79
AVRUPA BİRLİĞİ MEVZUATINDA ÖZEL GÜVENLİK İLE TÜRKİYE ÖZEL GÜVENLİK TEŞKİLATININ KARŞILAŞTIRMASI	79
3.1. Avrupa'da Özel Güvenlik Hizmetleri	79
3.2. Avrupa Birliği Özel Güvenlik Kurumları	81

3.2.1. CoESS ve UNI-Europa Kurumları	81
3.2.1.1. Amaçları	82
3.2.1.2. Gelişimi ve Faaliyet Alanları	83
3.3. Avrupa Birliği Ülkelerinde Özel Güvenlik Uygulamaları	84
3.3.1. İngiltere	84
3.3.2. Almanya	85
3.3.3. Belçika	86
3.3.4. Danimarka	87
3.3.5. Hollanda	88
3.3.6. Fransa	89
3.3.7. İspanya	89
3.3.8. İtalya	90
3.4. Avrupa Ülkelerinde Özel Güvenlik Teşkilatının Faaliyet Alanları	90
3.5. Ülkelerin Özel Güvenlik Yapıları Hakkında Genel Değerlendirme	91
3.6. Türkiye Özel Güvenlik Hizmetleri	94
3.6.1. Türkiye Özel Güvenlik Şirketleri	96
3.6.1.1. Özel Güvenlik Şirketlerinin Görev Alanları	97
3.6.1.2. Özel Güvenlik Şirketlerinin Yetki Alanları	98
3.6.1.3. Özel Güvenlik Şirketlerinin Denetimi	99
3.6.2. Özel Güvenlik İzni ve Özel Güvenlik Komisyonu	100
3.6.2.1. Özel Güvenlik Komisyonunun Görevleri	101
3.7. Avrupa ve Türkiye Özel Güvenlik Sisteminin Karşılaştırması	101
3.7.1. Eğitim Kapsamında Karşılaştırma	102
3.7.1.1. Türkiye'de Özel Güvenlik Görevlileri Eğitimi	102
3.7.1.2. Avrupa'da Özel Güvenlik Görevlileri Eğitimi	110
3.7.2. Yaş Sınırı Kapsamında Karşılaştırması	111
3.7.3. Silah Bulundurma ve Kullanma Açısından Karşılaştırması	111
3.8. Türkiye ve Avrupa Özel Güvenlik Sisteminin Genel Değerlendirmesi ..	112
3.9. Özel Güvenlik Teşkilatımızda Karşılaşılan Sorunlar	114
3.9.1. Eğitimle İlgili Sorunlar	114
3.9.1.1. Temel Eğitimin Verilmesinde Yaşanan Sorunlar	115
3.9.1.2. Yenileme Eğitiminin Verilmesinde Yaşanan Sorunlar	116
3.9.2. Mevzuat Yönünden Sıkıntılar	117
3.9.3. Yapısal Sorunlar	117
3.9.4. Örgütlenmeye İlişkin Sorunlar	118
3.9.5. Yönetimsel Sorunlar	118

3.9.6. Biçimsel Sorunlar	118
3.9.7. Özel Güvenlik Görevlilerinin Hakları Açısından Sorunlar	119
3.9.8. Yetkilerde Karşılaşılan Sorunlar	119
3.9.9. Denetimle İlgili Sorunlar	120
3.9.10. Genel Değerlendirmeye Özel Güvenliğin Sorunlarına Çözüm Önerileri ve Sektörün Talepleri	120
3.10. Özel Güvenlik Teşkilatının Mensupları ve Hizmet Satın Alanlarla Yapılan Görüşmeler	125
SONUÇ	132
KAYNAKÇA	137
EKLER LİSTESİ	-
ÖZ GEÇMİŞ	-

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	:	AVRUPA BİRLİĞİ
ABD	:	AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ
a.g.e.	:	ADI GEÇEN ESER
CMK	:	CEZA MUHAKEMESİ KANUNU
CoESS	:	CONFEDERATION OF EUROPEAN SECURITY SERVICES
GÜSOD	:	GÜVENLİK SERVİSLERİ ORGANİZASYON BİRLİĞİ DERNEĞİ
JTGYK	:	JANDARMA TEŞKİLAT GÖREV VE YETKİLERİ KANUNU
KHK	:	KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME
MGK	:	MİLLİ GÜVENLİK KURULU
MKE	:	MAKİNA VE KİMYA ENDÜSTRİSİ
MYO	:	MESLEK YÜKSEK OKULU
NATO	:	NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION
ÖG	:	ÖZEL GÜVENLİK
ÖGG	:	ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİSİ
ÖGHDK	:	ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNE DAİR KANUN
PVSK	:	POLİS VAZİFE VE SALAHİYET KANUNU
SİA	:	SECURITY INDUSTRY AUTHORITY
TCK	:	TÜRK CEZA KANUNU
TDK	:	TÜRK DİL KURUMU
DPT	:	DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI
UNI -EUROPA	:	THE EUROPEAN SERVICES WORKERS UNION
VB	:	VE BENZERİ

TABLÖLAR LİSTESİ

	SAYFA
Tablo- 1 Türkiye'de İç Güvenliğin Tarihi Gelişimi	20
Tablo- 2 Türkiye'de Özel Güvenliğin Tarihi Süreçte Gelişimi	47
Tablo- 3 Bazı AB Ülkelerindeki Özel Güvenlik Şirketleri ve Personel Sayıları.....	80
Tablo- 4 2016- 2017 Yılları Özel Güvenlik İstatistik Mukayesesi.....	95
Tablo- 5 Özel Güvenlik Temel Eğitimi Programı	104
Tablo- 6 Özel Güvenlik Yenileme Eğitimi Programı	107

EKLER LİSTESİ

- EK – A** Mülakat Soruları
- EK – B** Türkiye’de Özel Güvenlik Sektörünün Yapısı ve Sorunları Konusunda
Görüşme Yapılan Kişiler
- EK – C** Özel Güvenlik Eğitim Sertifikası

ÖNSÖZ

Özel güvenlik teşkilatını Türkiye örneği üzerinden anlattığımız bu tezin her aşamasında yol gösterip bu zaman zarfında desteğini hiç esirgemeyen her an ulaşabildiğim, her daim samimi olan ve varlığıyla motive eden, bana hep güvenen Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Ece ÜNSAL'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Özel güvenlik sektörüne ait tecrübe ve görüşlerini mülakatlar aracılığıyla benimle paylaşan değerli sektör temsilcilerine, Gelişim Üniversitesi İdari ve Mali İşler Daire Başkanı Zekeriya ŞAHİN'e ve güvenlik yöneticileri ve personellerine, Özel Güvenlik Daire Başkan Yardımcısı Asım BULAT'a, teşekkürlerimi sunarım.

Tez sürecinde desteğini hiç esirgemeyen çocukluk arkadaşım Mehmet Kaddafi KAYA'ya, değerli hocalarım Emre SESSİZ, Teoman KANBUR ve Kani YEŞİLYURT'a, isimleri gönlümde olan tek tek sayamayacağım diğer dostlarıma vermiş oldukları moral motivasyon ve destekten ötürü teşekkürlerimi sunarım.

Bu zamana kadar gösterdiği anlayışla beraber her konuda sınırsız destek veren, bu süreçte her daim yanımda olan, desteğini bir an olsun benden esirgemeyen, çok ihmal ettiğim değerli eşim Ayça ACUN'a ve hep yanımda olan, bana hep güvenen aileme sonsuz teşekkür ediyorum.

GİRİŞ

Güvenliğin geçmişten gelen köklü bir tarihi bulunmaktadır. İnsanlık güvenlik ihtiyacını gidermek amacı ile farklı kurum ve kuruluş oluşturmuş ve yaşadıkları zamana göre bu yapıları biçimlendirmişlerdir. Abraham Maslow güvenlik gereksinimini, ihtiyaçlar piramidinde listenin ikinci sırasına yerleştirmesiyle ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Zira İnsanlar fizyolojik ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra kendini güvende tutma ihtiyacı hissetmektedir. İlk dönemlerde yalnızca insanlar için can güvenliği önem taşıırken, yerleşik yaşama geçilmesi ile değişik güvenlik sahaları ortaya çıkmıştır.

Güvenlik ihtiyacının bir devamı ve doğal sonucu olarak görebileceğimiz özel güvenliğin, farklı alanlarda hizmet vermesi süreci insanoğlunun hayvanları evcilleştirmeye ve sürülerini otlatmaya başladığı zamanlara kadar uzandığı görülmektedir. Malın korunması ve sevkinin sağlanmasında güvenliğin tarihi çok eski zamanlara dayanmaktadır. Can ve malın korunması için 13. yüzyılda özel güvenlik birliklerine yetki verilmiş, 14. yüzyılda özel ordular kurulmuş, 18. yüzyıla gelindiğinde ise paralı askerler büyük rol oynamıştır.

Güvenliğin özel teşebbüsler yardımıyla da sağlanması hep kullanılan bir yöntem olmuştur. Amerika'da 1830'larda atlı posta arabalarını korumak amacıyla başlayan koruma ve özel güvenlik hizmetleri, zamanla dünyaya yayılmış ve birçok ülke tarafından benimsenmiştir. Zamanla güvenlik ihtiyacının artarak devam etmesi neticesinde güvenlik anlayışı sistemli hale dönüşerek özel mülkiyetin ve aile bireylerin korunmasına dönüşmüştür. Sanayi devrimi ile birlikte güvenlik ihtiyacı daha çok ön plana çıkmış, özel güvenlik teşkilatları polis güçleri olmasına rağmen birçok alanda faaliyet göstermeye başlamıştır.

Güvenlik riskleri nedeniyle birçok ülkede polis ve kolluk kuvvetlerinin yeterli görülmemesi buna paralel gelişen güvenlik ihtiyacı ve sonucunda ortaya çıkan özel güvenlik sistemi gün geçtikte gelişmeye devam etmektedir. Özel güvenlik; hastanelerde, kamu ulaşım araçlarında, iş yerlerinde, apartmanlarda, sitelerde ve hatta sokaklarda dahi hizmet vermeye başlamıştır. Zamanla bunların sayıları bazı ülkelerin polis güçlerini geride bırakacak şekilde artmıştır. Avrupa Özel Güvenlik Şirketleri Birliği (CoESS) yayımladığı rapora göre Türkiye'deki özel güvenlik elemanlarının sayısı, Avrupa'nın tüm ülkelerinin özel güvenlik sayılarından fazla olduğunu belirtmiştir. İçişleri Bakanlığının verilerine göre özel güvenlik görevlilerinin sayısı 284 bine vararak Türkiye'deki polis sayısını geçmiştir.

Ülke güvenliği dendiğinde akla ilk olarak iç ve dış güvenlik gelir. Türkiye’de iç güvenlikten İçişleri Bakanlığına bağlı Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlıkları sorumludur. Yukarıda belirtilen genel kolluk güçlerine ilave olarak yardımcı-tamamlayıcı ve yalnızca kendi özel alanlarında sınırlı yetkiye sahip özel kolluk kurumları bulunmaktadır. Özel kolluk grubuna zabitanın yanında köy ile mahalle bekçileri ve özel güvenlik çalışanları girmektedir. Türkiye’deki özel güvenliğin yapısına bakıldığında genel kolluk dışında yardımcı-tamamlayıcı kolluk olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Son yıllarda hızlı şekilde gelişen özel güvenlik, genel kolluk birimleri tarafından yapılan faaliyetler dışında belirli alanlarda ve belli yetkiler ile çalışan, devletle bir bağı olmadan kişilerin belli bir ücret karşılığında satın aldıkları hizmetleri kapsamaktadır. Türkiye’de 1950’den bu yana özel güvenlik yapısının gelişmesinde; suç sayısında artış, kentleşme sorunları, teknolojinin hızlı şekilde ilerlemesi rol oynamıştır. Kentleşme ile birlikte özel mülkiyetin korunması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Yasal bir zemine oturmadan bazı güvenlik şirketleri veya firmalar kendi güvenliklerini oluşturmaya başlamıştır. Bu durum yıllarca hukuki zemini olmadan sürmüştür. Artan güvenlik ihtiyacı sebebiyle özel güvenlik hizmetleri dünyada olduğu gibi, Türkiye’de de artık tamamen devlet tarafından karşılanması gereken hizmetler olarak görülmemeye başlanmıştır. Bundan dolayı güvenlik hizmetleri yavaş yavaş özele indirgenerek özel kişi veya kişilerce de ifa edilen bir iş alanı haline gelmiştir.

İlk başta temizlik firmaları tarafından karşılanan güvenlik ihtiyacı sadece Emniyet Genel Müdürlüğü’nün düzenleyici genelgeleriyle kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Ancak yeterli olmaması üzerine, Milli Güvenlik Kurulunun bu yönde tavsiye kararları da geldikten sonra güvenlik sektörüyle ilgili olarak 22.07.1981 tarihli ve 2495 sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun” yayımlanarak özel güvenlik hizmeti yasal bir zemine oturtulmuştur.

2495 sayılı kanun kapsamında kurulan şirketlerin kapsamı dışında hizmet verdikleri görülmüş, bunları hukuki yapıya kavuşturmak ve daha sistematik hale getirmek amacıyla 2004 yılında 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun” yayımlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Bu yasayla kamuda çalışan ve devlete gelir sağlayan kimi stratejik kuruluşların kendi içlerinde özel güvenlik yapıları kurmalarına ve ticari maksatlı güvenlik firmaların kuruluşuna izin verilmiştir. Yapılan kanuni düzenlemelerle birlikte Türkiye’de yasal hale gelen özel güvenlik kuruluşları birçok alanda güvenlik hizmeti vermeye başlamışlardır.

Bu çalışmada özel güvenlik sisteminin yasal yapısı, devlete bağlı diğer kurumlarla ilişkisi, özel güvenliğin yapılanması, uluslararası sahadaki durumu gibi başlıklar üzerinde durulacaktır. Çalışmanın amacı; özel güvenlik realitesinin dünyada ve Türkiye’de çıkış sebeplerini irdelemek ve gelişmesinde rol oynayan faktörler üzerinde durmak ve özel güvenlik alanında karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri getirmektir. Bu kapsamda Türkiye’deki özel güvenlik sektörü tanıtılacak, Türkiye’nin bu alanda nerde durduğunu, Avrupa ile yer yer mukayese edilerek gösterilecektir. Ayrıca küreselleşen dünyada özel güvenliğin nerelere kadar uzanabileceği sorusuna cevap aranacaktır.

Özel güvenlik sektörü, geçtiğimiz son on-on beş yıldan bu yana Avrupa Birliğinde önemli ölçüde gelişme kaydetmektedir. Aynı gelişmeler Türkiye’de ise 2004 Haziran’ından sonra gerçekleşmeye başlamıştır. Bugün Avrupa’da özel güvenlik şirketleri, kamu sorumluluğunda olan birçok alanda güvenlik hizmeti vermekte bu alanlar gün geçtikçe artmaktadır. Bu çalışmamızda İçişleri Bakanlığı verilerine göre; sayıları 284 binlere vararak Türkiye’deki polis sayısını bile geçen özel güvenlik teşkilatı kapsamlı bir şekilde incelenecektir. Güvenlik teşkilatının görev ve yetkileri hakkında bilgi verilecek, sektörün sorunları üzerinde durulacak ve konuyla ilgili çözüm önerileri sunulacaktır.

Bu çalışma Türkiye ve Avrupa özelinde sınırlı tutulmuştur. Hedefimiz; özel güvenlik sektörü hakkında bilgiler vermek, sektörü Türkiye ve Avrupa arasında mukayese ederek mevcut durumu analiz edip varsa sorunlarını irdelemek ve kaliteye odaklı çözüm önerileri sunarak bunların kamu yararına dönüştürülmesidir.

Sahaya inilerek sektör temsilcileriyle görüşmeler yapılmış, ancak Türkiye’de bulunan tüm şirketler ve yöneticilerine ulaşmanın mümkün olmaması nedeniyle görüşmelerimiz belirli şirketler ve yöneticileriyle sınırlı kalmıştır. Sektör temsilcileri olarak; Özel Güvenlik Daire Başkanlığı, özel güvenlik şirket yöneticileri, özel güvenlik hizmeti satın alan Gelişim Üniversitesi yöneticileri, üniversitenin güvenlik amirleri ve görevlileriyle görüşmeler yapılmış, sektörün sorunları, talepleri ve belirtilen sorunlara çözüm önerileri üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu çalışma üç bölümden oluşacaktır: Birinci bölümde; güvenlik kavramından yola çıkılarak güvenliğin tarihsel süreci ele alınacaktır. Türkiye’de güvenlik faaliyetleri sınıflandırılacak, genel kolluk ile özel kolluk birimleri detaylı bir şekilde açıklanarak özel güvenlik teşkilatının konumu ve faaliyet alanları incelenecektir.

İkinci bölümde; Türkiye’de özel güvenlik teşkilatı ele alınarak, tarihsel süreç içerisinde gelişimini kanuni düzenlemeler ve son güncel gelişmeler ışığında ele alıp yetkileri, eğitimleri ve denetimleri detaylı olarak açıklanacaktır.

Üçüncü bölümde ise Türkiye’deki özel güvenlik şirketleri görev alanlarıyla birlikte ele alınacaktır. Avrupa özel güvenlik sistemi ise belirli ülkeler üzerinden detaylı olarak incelenecektir. Ayrıca bu sistemlerle Türkiye özel güvenlik sistemi arasında karşılaştırmalar yapılacak, tespit edilecek sorunlar konularına göre sınıflandırılacak, sektörün daha iyi noktalara gelmesi açısından çözüm önerileri sunulacak ve son olarak da sektörün talepleri belirtilecektir.

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu başlık altında araştırma modeli, araştırmanın evren ve konusu, verilerin toplanmasında izlenen yol hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca verilerin toplanması ve çözümlenmesinde kullanılan yöntemler ile elde edilen bulgular açıklanmıştır.

Araştırmanın Konusu

Güvenlik ihtiyacı, birlikte hayat süren herkesin en doğal ihtiyaçları arasında bulunmaktadır. Toplumlar geçmişten beri güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla birçok kurum ve kuruluş oluşturmuş ve kendi zamanlarının ihtiyaç ve şartlarına göre bu kurum ve kuruluşları şekillendirmişlerdir. Günümüzde ise pek çok devletin, vatandaşların güvenlik ihtiyaçlarının bir kısmını özel güvenlik üzerinden karşıladığı görülmektedir. Bu durum, kamu maliyesine katkısı ve çalışanlarına etkisi gibi çok önemli sonuçları da beraberinde getirmektedir. Bu sebeple özel güvenlik yönetiminin kapsamlı bir şekilde incelenmesi ve irdelenmesi son derece önem arz etmiştir. Başlarda sadece temizlik kuruluşlarının güvenliğini karşılamak gibi sınırlı ve dar kapsamda hizmet veren özel güvenlik sektörleri, kanuni alt yapı ve esasları oluşmadığı için bir ara yasaklanmıştır. Ancak bu kuruluşlara artan gereksinim sebebiyle bu yasaklama devam etmemiş, bazı düzenlemeleri beraberinde getirmiştir. İçişleri Bakanlığı bir genelge yayımlayarak özel güvenlik hizmetlerinin verilmesine olanak tanımış ve bu düzenlemeler 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun”a kadar devam etmiştir.

Bu çalışmada özel güvenlik sektörünün tarihsel süreç içerisinde analizi yapılarak günümüze kadar geçirdiği evreler belirtilmiştir. Çalışmanın konusu; ilk olarak güvenlik hizmetinin anlamı, önemi ve özellikleri açıklandıktan sonra kolluk çeşitleri sınıflandırılarak özel güvenlik teşkilatının ülke güvenliği içerisindeki yeri ve öneminin belirtilmesidir. Özellikle 2495 sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun”un yerine 10 Haziran 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun”un getirdiği yenilikler ile bu kanunla kurulan özel güvenlik teşkilatlarının, eğitim, kuruluş, görev, yetki, hak ve sorumlulukları güncel düzenlemelerde belirtilerek açıklanması olacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, dünyada ve Türkiye’de güvenliğin doğru anlaşılması, nasıl doğduğuna, gelişimine ve sorunlarına bilimsel bir bakış açısı getirmektir. Güvenlik sektörünün geldiği nokta nedir? Ne olmalıdır? Gelecekte hangi noktalara

ulaşacaktır? Türkiye’de Özel Güvenliğin Sorunları Nelerdir? Sorularına cevap aranacaktır.

Bu noktada çalışmanın ana amacı; güvenlik ihtiyacının büyük kısmını halihazırda karşılamakta olan özel güvenlik teşkilatını Türkiye örneği üzerinden incelemektir. Güvenlik konusunu daha sağlıklı tahlil etmemiz için Türkiye’deki özel güvenlik sektöründe çalışanların çalışma şartları ve yetkilerini açıklayarak; Avrupa’da ki örnekleriyle karşılaştıracak sonucunda sorunlar tespit edilerek analizlerde bulunulacaktır.

Çalışmamızda özel güvenlik gerçeğinin Türkiye’de ve dünyada çıkış sebebine, gelişimine katkı sunmak bu kapsamda Türkiye özel güvenlik sektörünü tanıtarak, Avrupa ile karşılaştırıldığında hangi aşamada olduğumuz gösterilecek, küreselleşen dünyada özel güvenliğin nerelere kadar uzanabileceği sorularına cevap aramak çalışmanın ana amaçları arasında olacaktır.

Araştırmanın katkısı: Özel güvenlik hizmetlerinde yaşanan sorunların tespiti ve bu sorunlara çözüm önerilerinin getirilmesi, Türkiye’deki özel güvenliğe yönelik uygulamaları ortaya koyarak, bu uygulamaları geliştirme ve düzenlemenin ne şekilde olması gerektiği konusunda somut öneriler sunmak şeklinde olacaktır.

Araştırmanın Önemi

Araştırmamızda Türkiye’de çok sayıda özel güvenlik şirketleri ve personeli olmasına karşın kuruluşların nasıl denetlendiği, personelin nasıl yetiştirildiği, hangi yetkilerinin olduğu, sistemli bir işleyişinin olup olmadığı hakkında bilgi ve mevzuatın yetersiz olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca, özel güvenlik alanında çalışmaların kısıtlı olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda özel güvenlik teşkilatını bütünsel olarak inceleyen bilimsel çalışmaların; sektörü daha disiplinli hale getireceği, genel kollukla arasındaki yetki yönünden farklılıkları ile benzerliklerinin ortaya net olarak çıkaracağını ve özel güvenlik teşkilatının aktif olarak kolluk sistemi içerisinde kendine nerede yer bulduğu/bulacağı noktasında yapılacak incelemelere ışık tutacağı anlaşılmıştır.

Bu çalışma “Özel Güvenlik Teşkilatı: Türkiye Örneği” üzerinedir. Özel güvenlik sektörü, geçtiğimiz son on beş yılda Avrupa Birliği’nde önemli ölçüde gelişme kaydetmiştir. Aynı gelişmeler Türkiye’de 2004 yılı ikinci yarısından sonra gerçekleşmeye başlamıştır. Bugün Avrupa’da özel güvenlik kuruluşları, kamu veya özel sektör kuruluşları kendi bünyesinden oluşturdukları hizmetlerde uzmanlaşma ile birlikte daha aktif ve yararlı bir şekilde uygulamaktadır. Çalışmamızda İçişleri Bakanlığı verilerine göre; sayıları 284 binlere vararak Türkiye’deki polis sayısını dahi

geçen özel güvenlik teşkilatı hakkında detaylı bilgiler sunulmuş ve gelişim süreci açıklanmıştır.

Özel güvenlik sektörü ile ilgili yapılan kanuni düzenlemeler ve gelişmeler çalışmada ele alınmıştır. Özel güvenliğin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda istihdamı gibi güncel kararlara değinilmiş, sektörün hangi noktalara geldiği gözler önüne serilmiştir. Özel güvenliğin ortaya çıktığı ilk zamanlarda faaliyetleri yasaklanırken şu anda devlet kurumlarında bile kendine yer bulması sektörün geldiği noktayı gözler önüne sermektedir.

Araştırmanın Sınırları

Bu çalışma Türkiye ve Avrupa özelinde sınırlı tutulmuştur. Türkiye'deki özel güvenlik sektörü içerisinde bulunan tarafların tamamına ulaşabilmenin, imkan, zaman ve mali sorunlar nedeniyle mümkün olmaması sebebiyle örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklem olarak da Gelişim Üniversitesi özel güvenlik yapılanması seçilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmada evrenin tamamına ulaşmak zaman ve mali sorunlar yaşatacağından örneklem seçimi yoluna gidilmiştir. Araştırmanın evreni Türkiye özel güvenlik teşkilatı ve sekiz Avrupa ülkesi olarak belirlenmiştir. Örneklem seçimi ise, özel güvenlik yapısı konusunda özellikle Avrupa'daki tüm ülkeler değil, farklı sistemler uygulayan ülkelerden yapılmıştır.

Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada neden-sonuç ilişkisini ortaya koyan görüşme yöntemiyle katılımcıların düşüncelerini almanın daha uygun olacağı ve bilimsel yöntem açısından yeterli olacağı varsayılmıştır. Araştırma verilerinin, geçerli, güvenilir ve objektif olarak elde edildiği varsayılmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma konusu olan Türkiye'de özel güvenlik teşkilatının öncelikle mevcut durumu incelenmiştir. Türkiye örneğinin açıklanabilmesi için konuyla alakalı Türkçe ve yabancı dilde yayımlanmış eserlerin kaynak taraması yapılmıştır. Bu şekilde dünyada, Avrupa ve Türkiye'deki gelişmeler tespit edilmiş, konular sınıflandırılarak ele alınmıştır.

Çalışmamızda; çeşitli veri toplama araçları kullanılmıştır. Öncelikle; konuyla ilgili olarak literatür değerlendirmesi yapılarak yazılı veya sözlü malzemenin sistematik olarak incelenmesi yapılmış, özel güvenlik teşkilatı ile ilgili olarak çeşitli

yayınlar akademik camiada kapsamlı olarak yer almadığından konuyla ilgili olarak internet kaynakları araştırılmış konuyla ilgili ulaşabildiğimiz eserler temin edilerek bilgi notları hazırlanmıştır. Ayrıca çalışmada; araştırma kitapları, dijital ve basılı diğer tüm yayınlar ile alanla ilgili tez, makale, konferans, sempozyum ve bildirimler temin edilmiştir. Veri toplama yöntemlerimizden bir diğeri görüşme yöntemi olmuştur. Böylelikle sektörün temsilcileri ile görüşülerek sektörün sorunları tespit edilmiştir.

Görüşme yönteminde 8 soruluk görüşme soruları hazırlanmıştır. Bu sorular eklere konulmuştur. Görüşme öncesi görüşmeye katılanlara araştırma hakkında bilgi verilmiş ve mülakat yapılacak kişinin izni alınarak, bu görüşmeler ses kayıt yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Toplamda görüşmelere 6 yetkili katılmış, ses kaydıyla birlikte yazılı not tutma yöntemi kullanılmıştır. Söz konusu görüşmeler; Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkan Yardımcısı Asım BULAT, özel güvenlik hizmeti satın alan Gelişim Üniversitesi İdari ve Mali İşler Daire Başkanı Zekeriya ŞAHİN, Gelişim Üniversitesi güvenlik hizmeti ihalesini alan Akbey Güvenlik yöneticisi Tuncay GÜNDÜZ, Gelişim Üniversitesi Güvenlik Personellerinden Sorumlu Proje Müdürü Selami KOÇOĞLU, Özel Güvenlik Sorumlusu İsmail ERGÜN ve son olarak üniversitede üç senedir güvenlik görevlisi olarak çalışan İlayda ÇÖMLEKÇİ ile özel güvenlik sektörü merkezinde yapılmıştır.

Görüşmeler tümünden gelim yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Yapılan bu mülakatlar sonucunda; sektörün içinde bulunduğu durum, özel güvenlik şirketleri, eğitim kurumları ve özel güvenlik çalışanlarının sorunları, çözüm önerileri ile sektörden beklentileri üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Görüşmelerde taraflara ekte sunulan 8 soru sorulmuş talepleri ve görüşleri alınmıştır. Böylelikle sektörün her kesiminden yöneticilerle görüşülerek ortak sorunların neler olduğu ortaya çıkarılmıştır. Mülakatlarda sorulan sorular ve sektör değerlendirmeleri ortaya çıkan çözüm önerileri detaylandırılarak çalışmamıza eklenmiştir.

Araştırmanın Bulguları

Çalışmamızda özel güvenlik kavramına açıklık getirilmiş, özel güvenliğin dünyada ve Türkiye'deki tarihsel gelişimi incelenmiş, güvenlik hizmetlerinin kısmen özel güvenliğe devredilme süreci üzerinde durulmuş, özel güvenlik kuruluşları detaylarıyla anlatılmıştır. Ayrıca özel güvenliğin faaliyet alanı, yetkileri, denetlenmesi ve eğitiminden detaylı bir şekilde bahsedilmiş, Türkiye özel güvenlik sistemi, Avrupa Birliği ülkeleri özel güvenlik sistemleri ile çeşitli yönlerden karşılaştırılarak sektörün yapısı, işleyişi, tanıtımı ve sahada ortaya çıkan sorunları ele alınarak bu sorunlara çözüm önerileri sunulmuş, sektörün gelişimine katkıda bulunulmuştur.

Avrupa ülkeleri özel güvenlik eğitim sisteminde mevzuat yönünden Türkiye'den çok ileride değildir. Profesyonelliği yakaladıkları ve Türkiye'yi geçtikleri husus organizasyon becerileridir. CoESS ve UNI-Europa gibi sistemler oluşturarak bu sistemler üzerinden tüm Avrupa'yı kapsayacak şekilde çerçeve kanunlar yapmışlardır. Ayrıca bu kurumlar üzerinden standardı yüksek eğitimler vererek tüm personelin kolluk kuvvetleri ölçüsünde eğitim alması sağlanmıştır. Türkiye'nin bu noktada en önemli eksikliği ne yazık ki eğitim kalitesinin sadece teoride kalması, eğitimin hızlandırılmış kurslarla verilmesi, pratiğe gereken önemin verilmemesi, eğitimin özümsememesi, sadece sertifikaya yönelik eğitim alınmasıdır. Bunda düşük ücret politikasının ve toplumsal algının da etkili olduğu açıktır.

Özel güvenlikten verim alınabilmesinin üç temel şartı şudur; alanında yetkin firmaların faaliyet göstermesi, teorik ve pratik eğitimin dengeli bir şekilde verilmesi, disiplini sağlayacak denetimin hakim kılınmasıdır. Bu üç unsur beraber geliştiklerinde ortaya başarılı bir iç güvenlik sistemi çıkmaktadır.

Araştırmanın Planlanması

Özel Güvenlik Teşkilatı ele alınarak Türkiye teşkilatlanması Avrupa Özel Güvenlik Sistemi ile karşılaştırılarak aktarılmış, sonucunda ise sektörün gelişimi, sorunları ve daha iyi noktalara gelmesi için çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Güvenlik kavramından yola çıkılarak güvenliğin tarihsel süreci ele alınmış, Türkiye'de güvenlik faaliyetleri sınıflandırılarak, genel ve özel kolluk birimleri detaylı bir şekilde açıklanmış, özel güvenlik teşkilatının konumu ve faaliyet alanları incelenmiştir.

Türkiye'de özel güvenlik teşkilatı ele alınarak, tarihsel süreç içerisinde gelişimini kanuni düzenlemeler ve güncel gelişmeler ışığında ele alıp yetki, eğitim ve denetimleri konuları detaylı olarak açıklanmıştır.

Türkiye'deki özel güvenlik şirketleri görev alanlarıyla birlikte ele alınmış, Avrupa özel güvenlik sistemi belirli ülkeler üzerinden detaylı olarak incelenmiştir. Ayrıca bu sistemlerle Türkiye özel güvenlik sistemi arasında karşılaştırmalar yapılmış, tespit edilen sorunlar konularına göre sınıflandırılarak sektörün daha iyi noktalara gelmesi açısından sorunlara çözüm önerileri sunulmuştur. Daha sonraki kısımda kaynakça ve eklerden oluşmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÜVENLİK

Güvenlik sözcüğü yalın tabirle muhtemel endişe, tehdit ve tehlikeden uzak durma, korunma düşüncesi olarak ifade edilebilir. Bu doğrultuda güvenlik; insanların toplum içindeki diğer bireylere verebileceği zararlardan uzak olması ve güvende olduğunu hissettiği iç rahatlık olarak da tanımlanmaktadır.¹ Bu tanımlamayla beraber güvenlik sözcüğünü detaylı inceleyerek bu yönde açıklamalarla birlikte tarihsel süreçte dönüşümünü ele alacağız.

1.1. Güvenlik Nedir

TDK'ye göre güvenliğin; “*Toplum yaşamında kanuni düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet*” şeklinde tanımı yapılmaktadır.² Söz konusu sözlükte emniyet; “*güven, inanma, itimat*”, “*polis işleri*” olarak açıklanmıştır.³ Güvenlik sözcüğü, toplum içinde “*güvenlik görevlisi*” anlamında kullanılabilir.

Güvenlik; devlet idaresinin oluşturulması, devlet kurumlarında sorunsuz işlev görülmesi, devletin kendisine ait sorumluluklarını yerine getirmesi, devletin (hak ve özgürlüklerdeki sınırların korunması şartıyla) birey özgürlüğünü sağlama, can, mal ve namuslarının korunması anlamında kullanılmaktadır.⁴ Devlet bu hizmeti kolluk vasıtasıyla yerine getirmektedir.

Güvenlik kavramı ile ilgili DPT'nin 2001'de yayımladığı “8. Beş Yıllık Kalkınma Planı”nda yer alan güvenlik hizmetleriyle ilgili raporda ayrıntılı bilgi verilmektedir. Buna göre güvenlik kavramıyla asayiş ve güvenlik birlikte kastedilmektedir. Güvenlik, kişilerin hak ve özgürlükleri çerçevesinde sorumlulukların yerine getirilmesi, namus, mal, can ve yaşama güvenliklerinin sağlanması, sosyal ve ekonomik kurumlar ile birlikte devletin tüm kurumlarının engelsiz bir şekilde çalışması ve tüm bunları ifade eden devlet otoritesinin tartışmasız bir şekilde tesis edilmesidir. Devletin daimi olan ana amacı toplumda güvenliğin tesis edilmesidir. Asayiş ise insanların, toplumun ve devletin güvenliğine zarar verebilecek faaliyetlerde bulunan, sorumluluklarını yerine getirmeyen, kendi

¹ Fatih Doğan, Polis ve Jandarma Teşkilatları Açısından İç Güvenlik Yönetimi, Sorunları ve Değişimi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2010, s.16 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

² http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.59b82f6f2dfe84.38423125 (Erişim Tarihi: 12.09.2017).

³ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.59b82f6ab49e09.15417631 (Erişim Tarihi: 12.09.2017).

⁴ Sekizinci Baş Yıllık Kalkınma Planı, Güvenlik Hizmetlerinde Etkinlik Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, 2001, Ankara, s.5.

haklarını aşan ve toplumsal hayatta birlikte yaşamın tesisi için oluşturulmuş kurallara karşı çıkan kişi veya kişilerin yakalanması ve bu tür faaliyetlerin önlenmesidir. Aynı zamanda suçun tespiti, suç delillerinin toplanması ve şüphelilerin ilgili yargı makamına sevk edilmesi ve yasalar çerçevesinde cezalandırılmasının sağlanmasıdır. Daha kısa bir tanımlamayla güvenlik suç işlemenin engellenmesini anlamına gelirken, asayiş bu suçları işleyenlerin delilleriyle birlikte yargı önüne çıkarılmasını ifade etmektedir.⁵

Önemle anlatılmak istenen “güvenlik” tanımı ile belirli kurallar doğrultusunda yaşayan insanların huzurlu, güvenli ve korkusuzca yaşayabileceği bir imkanın sağlanması anlatılmaktadır. Bu husus devletin en büyük sorumluluğudur.

Güvenlik ihtiyacının anlam ve öneminin daha iyi anlaşılması için bir örnek verecek olursak Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramı incelenebilir. Abraham Maslow 1943 yılında ortaya koyduğu “İhtiyaçlar Hiyerarşisi” kuramında insanın yaşam içerisinde motivasyonunu oluşturan bir sisteminin olduğuna ve bunların beş ana grupta toplandığını belirtmiştir. Beş ana grup incelendiğinde fizyolojik ihtiyaçların peşinden ikinci sırada güvenlik ihtiyacının geldiği görülmektedir. Geleceğin güvende hissedilmediği zamanlarda kişilerin fizyolojik zararlar gördükleri söylenebilir. Buna neden olan faktörün kişilerin risk oranı yüksek işlere karşı temkinli olma eşiklerinin yükselmesi olarak gösterebiliriz.⁶

Güvenlik en basit anlamıyla, huzurlu, tehlikesiz ve iç huzurun sağlanması için kurumlar veya toplumca oluşturulan mevzuat bütünüdür. Vatandaş açısından güvenlik, kendini emniyette hissetme ve iç huzur halidir.

1.2. Güvenliğin Önemi

Geçmiş çağlardan günümüze kadar insanlar güvenliğe ve kendini savunmaya ihtiyaç duymuştur. İnsanoğlu güvenliği ilk çağlardan itibaren yırtıcı hayvanlara ve diğer kabilelere karşı korunmak olarak algılamış, yüksek kesimlere yerleşerek, dayanıklı sur ve setler inşa ederek korunma ihtiyacını karşılayıp korkularını gidermeye yönelik savunma stratejileri geliştirmişlerdir.

Güvenlik, insanın doğumu ile başlayan ve yaşamı boyunca devam eden bir gerçektir. Güvenliği ele aldığımızda doğumdan itibaren başladığı ve ölüme kadar devam ettiği görülmektedir. Çocukların güvenliği, bina güvenliği, şirket güvenliği,

⁵ Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, a.g.e., s.5.

⁶ <https://www.quncelpsikoloji.net/kisilik-kuramlari/maslowun- ihtiyaclar-hiyerarşisi-5-temel- ihtiyac-h5577.html> (Erişim Tarihi: 13.09.2017).

devlet güvenliği, kişisel güvenlik kapsamında ele alındığında günlük hayatımızın her alanında önemli bir güvenlik arayışının olduğu görülmektedir.

Güvenlik algısı kişi ve kuruma göre değişiklik gösterebilir. Birey için güvenlik, ailesi, yakınları, can ve mallarının güvenliğinin sağlanmış olmasının verdiği iç huzurdur. Kurumlarda ise ticaret yaparak faaliyet gösterdiği alanın güvenliğinin sağlanmasıdır. Güvenli bir çevrenin sürdürülebilmesinde kişi ve kurum üzerinde iç rahatlığın devamı açısından temel kaygı durumunda olduğu görülmektedir. Bireyler söz konusu kaygılar ölçüsünde bir savunma oluşturur ve hayatlarını bu kapsamda şekillenen önlemlere göre organize ederler. Bunlara örnek olarak; barınak sağlama, barınağı doğal afetlerden veya “diğer”lerden koruma, içerisinde hayatını idame etmeye yarayacak donanımı sürekli kılma gibi kaygılar toplumdaki gelişimi etkilemedi mi? Vahşi hayvanlardan yaşadığı mekanı koruma amacıyla ateşi kullanan insandan, evini yabancı güvenlik şirketine teslim eden insanları birbirinden ayıran birçok şey varsa da güvenlik anlayışı hiçbir zaman değişmemiştir.⁷

Güvenlik kavramının süreç içerisinde anlam değiştirdiği, daha önceki çağlarda; kişi güvenliği ve toplum güvenliğinin ön plana çıktığı, zamanla itibarının düzelerek bu olumsuz durumdan artık günümüzde sıyrıldığı ve olmazsa olmazımız durumuna gelerek huzurlu bir toplumun vazgeçilmezi olduğu görülmektedir.

Topumlarda yasalar aksamadan ilerlediği zaman güvenlikten bahsedilebilir. Kişiler buldukları konumda bir tehdit veya baskıyla yüzleşmeden özgürlük ve haklarını korku duymaksızın yaşıyorsa güvenlik sağlanmış anlamına gelmektedir. Bu iki durum etkileşimli olarak birbirini çekmektedir.

1.3. Güvenliğin Tarihsel Süreçte Gelişimi

Devlet teşkilatı içerisinde güvenliğin sağlanması; iç ve dış güvenlik unsurlarının kurulmasına bağlıdır. Türkiye’de güvenlik teşkilatı genel olarak incelenerek diğer ülkelerin güvenlik teşkilatlarından ve zamanla değişen güvenlik sürecinden bahsedilecektir.

Güvenlik, tarihsel süreç içerisinde büyük imparatorluklardan, ulus devletlere kadar her ülkenin mevcudiyetinin temel yapı taşlarından. Güvenlik aynı zamanda bireyin yaşam hakkını güvenceye alan, insanın huzurla yaşamasına imkan sağlayan en önemli ön şarttır.⁸ Geçmiş zaman dilimlerinde insanlar kendilerini vahşi hayvanlardan ve tabiattan korumayı öğrenmişlerdir. İlk insanlarda günümüzde ilkel

⁷ Beril Dedeoğlu, *Uluslar Arası Güvenlik ve Strateji*, Yeni yüzyıl Yayınları, İstanbul, 2008, s. 21.

⁸ Gizem Bilgin Aytaç, *Üçüncü Dünya Güvenliği ve İnsani Müdahale*, Dezanj Yayınları, İstanbul, 2014, s.9.

tabir edilen ateş, ok, mızrak vb. silahlarla kendilerini koruduklarına dair bulgular elde edilmiştir. Günümüzde ise güvenlik tedbirleri modern silah ve yöntemlerle sağlanmaktadır. İnsanlar her şeyden önce kendilerini savunmayı öğrenmişlerdir. Yaşadığı süreç içerisinde dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı taktik ve becerilerini geliştirmişlerdir.

İnsan doğasında sosyal bir varlıktır. İnsanlar çoğalarak aileler, gruplar oluşturmuştur. Bu birliktelikler sonucunda toplumlar oluşmuştur. Bu toplumlar süreç içerisinde güvenlik ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, belirli bir disiplin, program ve düzen doğrultusunda sürekli büyüyerek devlet ve imparatorluklar gibi ihtiyaçlarına karşılık verecek kurumlar oluşturmuşlardır. Güvenlik sistemleri krallıklar ve devletlerin oluşumlarıyla bugünkü haline ulaşmıştır. Güvenliğin zaman içerisinde değişmesi ve şekillenmesi hiç de kolay olmamıştır. Kaleler, barut, top, mızrak, kılıç vb. aletlerin tümü güvenliği sağlama için birer araç olmuştur. Toplumsal ve siyasi gelişmeler ile ekonomik çıkar, dinsel inanış, sosyal yapılar ve birçok konu tarihsel süreç içinde birbirinden etkilenmiştir. Bu etkilenme birçok şeyi olduğundan farklı ve sürekli gelişim içerisinde günümüze kadar getirmiş birçok uygulama geçmişten ders çıkartılarak yok olmuştur. Ana kırılma noktaları olarak; Kavimler Göçü, Haçlı Seferleri, I. ve II. Dünya Savaşları sayılmakta olup bu olaylar tüm dünyanın kaderini etkilemiş, devletlerin güvenlik konusunda önlemlerini artırma ihtiyacını hissetmelerine neden olmuştur. Günümüzde iç karışıklık nedeniyle ülkelerde güvenlik sorunları oluşabilmekte, bu da devletleri savunma ve güvenlik konusuna ağırlık vermeye, kendini zamanın şartlarına göre değiştirmeye zorlamaktadır.⁹

Güvenlik zaman içerisinde şekil değiştirmiş ve günümüzde siber güvenlik tarihsel süreç içerisinde yerini almıştır. İnternet üzerinden yapılan yayınlarla toplumun yapısı olumsuz etkilenebilmektedir. Olumsuz yayınlar gençleri esir almakta, toplumun temel yapı taşlarının değişmesine yol açmaktadır. Bu sebeple çeşitli alanlarda güvenlik açığı oluşmakta, devletler bu alanda sürekli gelişim göstererek siber güvenlik alanında çalışmalar yapmaktadır.

1.4. Dünya’da ve Avrupa’da Güvenliğin Gelişimi

II. Dünya Savaşının bitmesi ile iki kutuplu düzen ortaya çıkmıştır. Yeni dünya düzeninde üstünlüğünü yitiren Avrupa’nın soğuk savaş dönemine ait güvenlik teşkilatı incelendiğinde; Sovyet tehdidi ve Almanya’nın silahlanmasının diğer ülkeler tarafından kontrol edilme isteği, nükleer–biyolojik silah tehdidi, Fransa ve

⁹ Gökhan İlhan, Özel Güvenlik Örgütlerinin Yönetsel Sorunları ve Çözüm Önerileri: Özel Güvenlik Personelinin İş Memnuniyetiyle İlgili Bir Alan Araştırması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gelişim Üniversitesi, İstanbul, 2015, s.18 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

İngiltere'nin Avrupa lideri olmak için ekişmesi, NATO içerisinde ABD ve Avrupalı ülkelerin pazar payını paylaşma sorunları ne çıkmaktadır. Süreçte Avrupalılar güvenliklerini sağlayacak düzenlemeler yapmış, ancak bu düzenlemeler ya tamamlanmamış veya NATO ve ABD'nin etki olarak çok gerisinde kalmıştır. Bu da gelişim göstererek Avrupalıların güvenlik üzerine yatırım yapmalarını beraberinde getirmiştir.¹⁰

Globalleşme ile beraber yeni güvenlik ihtiyaçları ortaya çıkmış, tehdit oluşturan olgular artmıştır. Bununla beraber teknolojinin ilerlemesi ülkelerin sınırlarının önemini yitirmesine yol açmış, küresel saldırılara karşı önem alma zorunluluğunu beraberinde getirmiştir. Belirtilen hususlar göz önüne getirildiğinde çeşitli alanlarda güvenlik zafiyetinin olduğu ve olacağı grlmekte, bu da güvenliğin, sosyo-kültürel, teknik, bilim ve ekonomik gibi kavramların gelişmesini sağlayacağı görülmektedir.

20. yüzyılın küreselleşmeyle birlikte devletlerin diğer ülkelerden bağımsız olamayacağı, tek başına güvenlik sağlayamayacağı, sınırların önemsiz olduğu gerçeği anlaşılmıştır. Globalleşen dünya sisteminde güçlü devletler liderliğinde küresel güvenliği sağlama ve koruma, sorunlara zm bulma, ekonomik, sosyal, kültürel kaynaşmayı sağlama amaçlanmıştır. Bu yüzden öncelikle Birleşmiş Milletler 1945 yılında kurulmuş, devamında NATO gibi birçok st kurumlar oluşturmaya başlanmıştır. Bu oluşumlar ile birlikte dünya sorunları olarak; iletişim ve sağlık problemleri ile elektronik, çevresel, kültürel, etnik çatışmalar, mülteci sorunları, insan ticareti, g gibi sorunlar evrensel güvenliği tehdit etmeye başlamış ve bu sorunlar ülke gündemlerine yer almaya başlamıştır. Bahse konu sorunlar nedeniyle yeni kurum ve kuruluşlar oluşturma ihtiyacı doğmuş, bu doğrultuda; Dünya Sağlık rgt, ASEAN, Dünya Bankası gibi kuruluşlar kurulmuş fakat misyonları itibariyle diğer kurumlarla birlikte istenilen düzeyde başarı sağlayamamıştır.

11 Eylül saldırıları akabinde dünya tekrar terörizm ile karşılaşmış; ülkeler terörün belirsizliğini anlamış ve bu korku ile yüzleşmeye başlamıştır. Bunun doğal sonucu olarak 21. yüzyılda terör küresel güvenliği tehdit ederek önemli bir unsur olduğunu tüm dünyaya hatırlatmıştır.

ABD ve Avrupa'da son gelişen olaylar insanların güvenlik korkusunu tetiklemiş, yaşanan olaylarla birlikte burada yaşayan insanlarda yeni farkındalık ve hassasiyetler oluşturmıştır. Bu hassasiyet ve farkındalıkların neler olduğu sorusuna

¹⁰Merve İrem Yapıcı, *Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası Ekseninde AB-ABD İlişkileri*, İktisadi Araştırmalar Vakfı nal Aysal Tez Değerleme Yarışması 2005/6, Promat Basım Yayın, İstanbul, Aralık 2005, s. 173.

cevap olarak; bireylerin daha önceki hayatlarına oranla günümüze göre daha çok güvende olma ve güvenli yaşamı arzuladığı görülmektedir. Bu talep doğal olarak insanlarda ticareti ikincil plana iterek daha güvenli bir hayat yönünde adımlar atmalarını sağlayacaktır.¹¹

1.5. Güvenlik Hizmetleri

Geçmişten günümüze devlet ve sorumluları toplum içerisinde yaşayanların huzurunu muhafaza etmek, düzen ve iradesini korumak, mevcudiyetini sağlamak, topraklarını muhafaza etmek üzere iç güvenlik sistemleri geliştirdikleri ve çeşitli isimlerle teşkilatlar kurdukları görülmüştür.

Dünyada bu ihtiyaçları korumak üzere jandarma ve polis kuvvetleri ile iç güvenlik teşkilatları oluşturularak bu yönde alt birimler ile gereksinimleri karşılanmaktadır.¹²

Dünyamızda temel konulardan birisi olan güvenlik; seviyesi ne olursa olsun öncelikli konuların başında gelmektedir. Güvenlik ana değerdir ve bu değer kaybedildiğinde her şeyin yitirileceği algısı bireyler üzerinde oluşmaktadır. Bu nedenle bireyler güvenliğini sağlama ve tehdit oluşturacak sorunları ortadan kaldırma gayesiyle en iyisini yapma çabasıdır.¹³

Bir başka şekilde belirtmek gerekirse dünyada her devlet vatandaşlarının sükunet ve güvenliğini sağlayacak kanunlara ve kanunları uygulayacak olan devlet görevlilerine ihtiyaç duymuştur. "Kolluk" teşkilatlarının ve diğer güvenlik görevlilerinin ortaya çıkış amacı budur.¹⁴

Güvenlik, devletlerin temel görevlerinin başında geldiği, devletin bunu sağlayarak devamlılığını güvence altına alabildiği görülmektedir. Devletlerin varolabilmesi ve mevcudiyetini koruması açısından bu durum ihmale gelmeyecek kadar önemlidir. Bu önem üzerine birçok devlet güvenliği tesis amacıyla genel kolluk hizmetlerinden yararlanırken özel kolluk teşkilatlarının gelişmesini de sağlamaktadır.

Geçmişten günümüze yaşanmış acı olaylar göz önünde bulundurulduğunda güvenliğin sadece savaş ve saldırıları önlemeyle sağlanamadığı daha geniş düşünülmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Devletler güvenlik sözcüğünü

¹¹ Ceylan Gazi Uçgun vd., 'Özel Güvenlik Sektörünün Türkiye' deki Rolü ve Dünya'daki Konumu', *Electronic Journal Of Vocational Colleges*. 2012, 22-30, s. 29.

¹² Arın Hünler, *İç Güvenlik Hizmetlerinde Özelleştirme ve 5188 Sayılı Kanun*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010, s.1 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹³ Patrick M Morgan, *International Security Problems and Solutions*. Washington, DC: CQ Pres.2006, p.1.

¹⁴ Nevzat Sönmez, *Emniyet Teşkilatı ve Polis Meslek Hukuku ile Polisin Görev ve Yetkileri*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2005, s.65.

benimsemeli, güvenliği kişi odaklı değil, karşılıklı diyalog, ortak hedef ve iş birliği içerisinde, sorunlara uluslararası çözümler getirecek atılımlarla değerlendirmeli, kaos ortamını ortadan kaldırmalı ve güvensizlik ortamına çözüm aramalı, güvenlik hizmetlerinde proaktif* yönelimlere ağırlık vermelidir. Buradan çıkartılması gereken sonuç; her devlet bireylerin güvenliklerini sağlamalı, güvenlikle ilgili sorunlara çözüm bulmalı, aktif, işbirlikçi projeleri geliştirmeli ve oluşan ihtiyaca yönelik çalışmalar yapmaları gerekmektedir.

1.5.1. Güvenlik Hizmetleri Kavramı

Güvenlik hizmeti kavram olarak ülkenin iç savunmasından başlayarak dış güvenliğe kadar geniş kapsamlı, devlet içinde adalet, güven ve huzurun sağlanmasına varıncaya dek geniş bir alanı içermektedir.

Genel anlamda bu kavramla hukukun uygulanması, suçun aydınlatılması ve suçluların adalete teslimi, suçun engellenmesi akla gelmektedir. Aynı zamanda işlenmesi planlanan suça ve planlayanlara müdahale etmek de bu kavramın içinde değerlendirilmektedir.¹⁵

Güvenlik hizmetleri 24 saat esasına göre ifa edilmekte, her ülkenin kendi güvenlik ihtiyacı doğrultusunda oluşturduğu kuvvetlerce bu ihtiyaç yerine getirilmektedir.

Türkiye’de güvenlik hizmetlerine bakıldığında; genel ve özel kolluk olarak ikiye ayrıldığını görmekteyiz. Türkiye’de genel kolluk; Polis, Jandarma ve Sahil Güvenlik olarak sıralanabilirken, özel kolluk ise; Belediye Zabıtası, Özel Güvenlik, Gümrük ve Orman Koruma olarak sıralanmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde güvenlik teşkilatının üç ana görevi vardır. Bunlardan ilki, önleyici güvenlik hizmetidir. Burada amaç; suç işlenmesini önlemek, caydırıcı önlemler almak ve güvenlik görevlilerinin görünürlüğünü sağlamakla beraber kanunları önleyici olarak düzenlemek ve uygulamaktır. İkincisi izleyici anlayıştır ki aynı doğrultuda olmakla beraber suçun işlenmesi akabinde takibini ve neticesini tespit etmektir. Son olarak güvenlik hizmetinin bir diğer faktörü de yol gösterici, yardım edici, sorun çözücü hizmetler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Güvenlik ihtiyacının sürekli şekilde artış göstermesi, devlete ek yükler getirmesi, insanların bireysel güvenliklerini sağlamak için talepleri, devletlerin tasarruf isteği beraberinde özel ihtiyaçlara yönelik güvenlik ihtiyacının özel firmalar

¹⁵ Özcan Karaman ve Kazım Seyhan, “Olumlu ve Olumsuz Yanları ile Özel Güvenlik Hizmetleri “*Polis Bilimleri Dergisi*, 2001,Cilt:3, 149-173, s.149.

*Suç gerçekleşmeden önce icra edilen güvenlik sistemi. Önleyici güvenlik.

tarafından giderilmesine yol açmıştır. Bu gelişmeler zamanla özel güvenlik hizmetlerinin doğmasına ve faaliyetlerini sürekli arttırmasına neden olmuştur.¹⁶

Özetlemek gerekirse; güvenlik kavramının özellikleri olarak iç ve dış güvenlik arasındaki ayrım büyük ölçüde ortadan kalkmıştır. Günümüz sisteminde güvenlik algısının ülke topraklarının savunulmasının çok ötesinde anlamlar kazandığı görülmektedir. Devlet ile şahıs güvenliği aynı anlamı taşır hale gelmesi, küresel sistemin getirmiş olduğu gerçeklerden biridir. Güvenlik kavramı bu taleplerin karşılanması ve yönlendirilmesi bakımından sürekli değişen dinamik bir süreç anlamına gelmekte olup ihtiyaçlar ölçüsünde sürekli olarak artan ve gelişen bir süreç olmak zorundadır.¹⁷

1.6. Güvenlik Hizmetlerinin Teşkilatlanması

Her ülke kendi içinde halkının güvenliğini, huzur ve refahını sağlamak üzere oluşturduğu güvenlik teşkilatları bulunmaktadır. Bu teşkilatların çoğunluğu profesyonel olarak devlet eliyle karşımıza çıkarken kimi zaman da özel teşebbüsler aracılığıyla vücut bulmaktadır.

Ülke güvenlik sistemlerini tasnif edilirken güvenlik kavramı iç ve dış güvenlik şeklinde ikiye ayrılabilir.

İç güvenlik; kamu düzeninin sağlanması, istihbaratın tespiti, emniyetin sağlanması ve asayiş görevlerinin yapılması için örgütlenmiş birimlerden oluşmaktadır. Ulusal savunma dış güvenlik ihtiyacı veya istihbarat örgütlerinin bu yönde oluşturduğu birimlerle sağlanmaktadır. Günümüze kadar çok farklı evrelerden geçen güvenlik anlayışı ve hizmetleri farklı uygulamalarla karşımıza çıkmış ve zaman içerisinde mevcut halini almıştır.

Kolluğun gelişim evresine baktığımızda antik çağlardan bugüne kadar güvenliği sağlamak üzere toplulukların organizasyonlar yaptıkları görülmektedir. İlk organizasyonlar, kişilerce yapılan uygulamalarla sınırlıyken zaman içerisinde değişim göstererek devletlerce oluşturulmuş ve alanında uzman birimler haline gelmiştir.¹⁸

¹⁶ Uçgun vd., a.g.e., s.23.

¹⁷ Beril Dedeoğlu, Yeniden Güvenlik Topluluğu: Benzerliklerin Karşılıklı Bağımlılığından Farklılıkların Birlikteliğine, *Uluslararası İlişkiler*, 2004, cilt:1, 1-21, s.7.

¹⁸ Füsun Sokullu Akıncı, *Polis- Toplumsal Bir Kurum Olarak Gelişmesi, Polis Alt Kültürü ve İnsan Hakları*, Gümüş Basımevi, İstanbul, 1990, s.23.

1.6.1. Dünyada İç Güvenliğin Tarihi Gelişimi

Devlet, bireylerin hayatlarını devam ettirmesi için gereksinim duyduğu emniyet, asayiş ve düzeni sağlamak için güvenlik teşkilatlarına ihtiyaç duyar ve bu kurumları oluştururlar.

Güvenlik anlayışı dünya genelinde değiştiği gibi, kolluğun sorumlulukları ile işleyişi de değişime uğramıştır. Ordudan ayrılan iç güvenlik teşkilatı öncelikle toplumda güven ve asayiş sağlama gayesini taşımış, bu şekilde düzeni sağlamada önemli rol üstlenmiştir.

Uluslararası sistemdeki değişimler güvenlik algısını değiştirmiş, ancak önemini azaltmamıştır. Toplum içinde askeri bir tanım olarak kabul edilen güvenlik algısı nihayetinde siyasi, ekolojik, sosyolojik ve ekonomik yönden detaylı olarak ele alınmaya başlamıştır. Güvenlik hizmetlerinde sınırların kalkması ve küresel hale gelmesi ile birlikte birçok güvenlik sorunu da ülkelerin bireysel çabalarıyla değil, iş birliği ile çözecekleri sorunlar haline gelmiştir. Uluslararası politikaların önemi gün geçtikçe daha da artmaktadır. Uluslararası terör, çevre kirliliği, açlık, mülteci ve asayiş sorunları ile siber güvenlik ihtiyacı bu yeni dönemde, birlikte hareket etmeyi zorunlu kılmaya başlamıştır.¹⁹

Sonuçta, Avrupa'da iç güvenlik teşkilatının günümüzdeki duruma gelmesi yaklaşık olarak iki yüzyıl gibi uzun bir sürede gerçekleştirilmiştir. 200 yıllık bu süre zarfında güvenlik kimi zaman devletlerin baskı aracı olarak da kullanılmış, bazen de yalnızca suç işlenmesini önleyen idari unsur olarak karşımıza çıkmıştır.²⁰

1.6.2. Türkiye'de İç Güvenliğin Tarihi Gelişimi

Dünya ölçeğinde iç güvenlik gelişimi yukarda özetlendiği üzere iç ve dış güvenlik ayırımına gidilmesiyle başlamıştır. Polis ve ordunun ayrı görev yapması, bölümlere ayrılmış olması, profesyonelliği ve etkinliği beraberinde getirmiştir. Aynı durum Türkiye güvenlik mekanizması incelendiğinde ortaya çıkmaktadır.

Osmanlı Devleti döneminde İstanbul'da yeniçeriler güvenlik yükünü sırtlarken, İstanbul dışındaki yerlerde sancak merkezi adı verilen sancakbeyi, kadıyla beraber şehirlerin güvenliklerinden sorumlu olmuşlardır.

1826'da Yeniçeri Ocağının kaldırılmasıyla, Anadolu'ya kaçan birçok yeniçeri taşkınlık çıkarmış ve isyanlarla birlikte birçok hırsızlık olaylarına da karışmıştır. Bu

¹⁹ Kadir Sancak, "Güvenlik Kavramı Etrafındaki Tartışmalar ve Uluslararası Güvenliğin Dönüşümü" *Sosyal Bilimler Dergisi*, Trabzon, 2003, Sayı: 6, 124-134, s.132.

²⁰ Ceyhan Gürkan, "Kameralizm: Merkantilizm ve Fیزیokrasi ile Bir Karşılaştırma", *Ekonomik Kurumlar ve Kavramlar Sözlüğü*, Der: Fikret Başkaya ve Aydın Ördek, Özgür Üniversite, Ankara, 2008, s. 627-629.

dönemde iç güvenlik sarsılmış, Osmanlı Devleti'nde iç güvenlik bu dönemde oturtulamamıştır. Bu karışıklıklar 1845 yılına kadar sürmüştür.²¹

Osmanlı Devleti güvenliğin sağlanamaması üzerine İstanbul'da güvenliği sağlama amacıyla 10 Nisan 1845'te günümüz "polis" teşkilatına denk zabıta teşkilatı kurularak hazırlanan nizamnamede görev ve yetkileri belirtilmiştir. Sonrasında, 24 Haziran 1929'da bütün yurttta görev icra etmek için Milli Polis Teşkilatı kurulmuştur. Cumhuriyetin kurulmasıyla bu kurum kaldırılarak yerine Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü kurulmuştur. Bu yapı varlığını Cumhuriyetin ilk dönemlerine kadar bazı değişiklikler ile devam ettirmiştir. Yapılan değişiklikler sonucunda "Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu" 1934'de yayımlanmış, son olarak 1937 yıllarında 3201 sayılı "Emniyet Teşkilatı Kanun"u kabul edilmiş ve yapılan düzenlemelerle Türkiye'deki iç güvenlik yapısı bugünkü haline kavuşmuştur.²²

²¹ Halim Alyot, *Türkiye'de Zabıta (Tarihi Gelişimi ve Bugünkü Durumu)*, Kanaat Basımevi, Ankara, 1947, s.69.

²²Hünler, a.g.e., s.29.

Tablo- 1 Türkiye'de İç Güvenliğin Tarihi Gelişimi ²³

Tarih	Kurum/Mevzuat	Görevi
...-1826	Yeniçeri Ocağı'nın Kaldırılması	İç güvenlik Yeniçeri Ocağı' nın kaldırılışına kadar ordu tarafından sağlanmıştır.
1826-1945	İhtisap Nezareti- Sipahiler	İç güvenliği sağlama görevi 1926 yılında ihtisap bunlara devredilmiştir.
1879-1909	Zaptiye Nezareti	Ülke genelinde yetkili iç güvenlik birimi çalışmalarını sürdürmüştür.
1881	Polis Teşkilatı	Yetkileri İstanbul ile sınırlıdır. Ancak görevleri uzun süre netleştirilmemiştir.
1907	Polis Nizamnamesi	Polis, tüm yurta yetkili olarak kabul edilmiş yetkisi ayrıntılı ele alınmıştır.
1909	Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü	Dahiliye Nezaretine bağlı olarak tüm yurta yetki sahibi olmak için kuruldu.
1913	Dahiliye Nezareti Teşkilat Nizamnamesi	Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü görevleri netleştirilmiştir.
1920-1923	Milli Polis Teşkilatı	Osmanlı Devleti tarafından tüm yurta yetkili olarak kurulmuştur.
1923	Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü	Milli Polis Teşkilatı'nın Yerine kurulmuştur.
1932	2049 sayılı Polis Teşkilatı Kanunu	Polis teşkilatının kuruluşu ve polisin görev ve yetkileri belirlenmiştir.
1934	2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu	Polisin görev ve yetkilerinin kaynağını oluşturan ve halen yürürlükte olan düzenlemedir.
1937	3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu	Polis teşkilatının idari yapısını düzenleyen ve halen yürürlükte olan düzenlemedir.
1945-1979	Zabıta Teşkilatı	İstanbul'da güvenliği sağlamak üzere kuruldu.

²³ Hünler, a.g.e. s.30.

1.7. Türkiye’de İç Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi

Güvenliğin temel amaç ve görevi toplum huzuru, kamu masumiyeti ve ammenin istirahatının sağlanması ve bu sayede sağlanacak barışın muhafaza edilmesidir. Türkiye’deki güvenlik yapısına bakıldığında dağınık bir yapı göze çarpsa da aslında birimler birbirine bağlıdır. Türkiye’deki yapılanma genelde Fransız sisteminden etkilenmiş olup, birimler üzerinde merkezi yönetimin etkin olduğu gözlemlenmektedir.

Türkiye’deki güvenlik kuvvetleri çeşitli kanuni düzenlemelerle oluşturulmuş, bunlardan 3201 sayılı “Emniyet Teşkilatı Kanunu”nda kolluk, özel ve genel olarak sınıflandırılmıştır. Genel kolluk; suçların işlenmesini önleme faaliyetlerini icra ederken, suçun işlenmesinden müteakip aşamaları adli kolluk takip etmektedir. Genel kolluk dışında özel kolluk kuvvetleri de bulunmakta ve özel yasa ile çerçevesi çizilen ve belli görevleri yerine getiren güvenlik kuvvetleridir. Özel kanun ve yönetmeliklere tabi olarak genel kolluk birimlerine yardımcı olarak kurulan; köy muhtarı, kır bekçileri, köy korucuları, çarşı bekçisi, mahalle bekçileri de özel kolluk sınıfına girmektedir.

Türkiye’de 1981 yılında yayımlanan özel kurumlar ve kamuya ait kuruluşların korunması amacıyla hizmet sunan 2495 sayılı yasayla kurulan özel güvenlik kuruluşları özel kuvvet kapsamında sayılarak genel kolluğa yardımcı niteliğinde hizmet vermeye başlamıştır. Oluşan talep sektörün büyümesiyle birlikte söz konusu kanunda düzenlemeye gidilerek yerine 2004 yılında yasalaşan 5188 sayılı yasa yürürlüğe girmiş ve 2495 sayılı yasa yürürlükten kaldırılmıştır.

Toplum içinde güvenliği ve asayişini sağlamakla görevli bulunan kolluk kuvvetlerine (Genel ve Özel kolluk) anayasaya dayalı olarak yetki veren kanunlardan bazıları aşağıda belirtilmiştir. Bunlar;

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu,

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu,

2803 sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkiler Kanunu,

1481 sayılı Asayişe Müessir Bazı Fillerin Önlenmesi Hakkında Kanun,

1918 sayılı Kaçakçılığın ve Men ve Takibine Dair Kanun,

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu,

6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçak ile diğer Aletler Hakkında Kanun,

2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu,

2495 sayılı Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun,

6831 sayılı Orman Kanunu,

5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun,

442 sayılı Köy Kanunu olarak düzenlenmiştir.

1.7.1. Kolluk Teşkilatı

Kolluk hizmetleri zaman kavramını da kapsamaktadır. Günün 24 saat dilimini kapsayan gece-gündüz olmak üzere kesintisiz devam eden hizmetleri sunar. Süreklilik arz etmektedir. Güvenlik hizmetleri süre ve mekan kısıtlaması olmaksızın verildiği takdirde tam olarak güvenlikten bahsedilebilecektir. Kolluk görevini ifa edenler zor kullanma yetkisi ve kanunların gücü ile donatılmıştır.

Bu hizmeti ifa eden görevliler silah taşırlar ve üniforma giyerler. Bu çalışmada güvenlik hizmetlerini; genel kolluk, kamu özel kolluk, yardımcı kolluk, gönüllü kolluk ve özel kolluk olarak geniş bir yelpazede ele alacağız.

Türkiye'deki kolluk teşkilatının yapısı genel olarak özel ve genel kolluk şeklinde belirtilmiştir. Genel ve özel kolluk teşkilatının daha iyi anlaşılabilmesi açısından öncelikle ikisi arasındaki farklılıklar ve benzerlikler üzerinde durulacaktır.

1.7.1.1. Genel Kolluk

Genel kolluk insanları koruyan kanunların verdiği güçle görevlerini yapan birimlerdir.²⁴ Genel kolluk; genel emniyet ve asayişini sağlayan, kanunun vermiş olduğu güçle genel ahlak ve sükuneti koruyan ve diğer kanunlar istikametinde görev ifa eden kurumlardan oluşmaktadır. Genel kolluk hizmetlerini yürüten kurumlar, görev alanları aynı fakat coğrafi alanları değişik olan polis, jandarma ve sahil güvenlik olarak sıralanabilir.

Bu bilgilerden anlaşılacağı üzere genel kolluk, jandarma ve polis birimlerinden oluşmaktadır. Zaman içerisindeki düzenlemelerle birlikte bu birimlere ek olarak sahil güvenlik birimlerinin genel kolluk yapılanmasına dahil edildiği görülmüştür.²⁵ Çalışmamızda sahil güvenlik de genel kolluk içerisinde belirtilecektir.

²⁴ Orhan Filiz, Türkiye' de Özel Güvenlik Yönetimi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 2006, s.115-116 (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**).

²⁵ Önder Mutlu, Kamu Düzeninin Sağlanmasında Jandarma - Polis İlişkileri, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş, 2006, s. 11 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

1.7.1.1.1. Polis

Polis; silahlı görev yapan, devlet görevlisidir. Polisin tanımı ve görevleri 2559 sayılı PVSK'de ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Polis; asayışı sağlayan, asayiş bozulduktan sonra da düzeni temin eden, bu doğrultuda gerekli önlemleri alan silahlı bir kuvvettir.

Polisin tanımı 2559 sayılı "Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu"nda ayrıntılı olarak ifade edilmektedir. Polis, kişilerin mesken dokunulmazlığını korumak, şahıs ve kamu asayişini, emniyetini sağlamakla görevlidir. Ayrıca halkın rahatını temini yanı sıra mal, can ve ırzını korumak ve alil ile acizlere, yardıma muhtaç olan çocuklara ve genel anlamda bütün yardım isteyenlere gerekli yardımları yapmakla görevli olduğu belirtilmiştir.²⁶

Polis, ülke genelinde teşkilatlanarak görevlendirilmiştir. Teşkilat yapısı olarak; illerde İl Emniyet, ilçelerde İlçe Emniyet Müdürlüğü veya İlçe Emniyet Amirliği, bucak, iskele ve istasyonlarda ise Emniyet Komiserliği olarak görevlendirilmiş olup, görev ve yetkileri detaylı olarak 3201 sayılı "Emniyet Teşkilatı Kanunu"nda belirtilmiştir. Polis teşkilatının bulunmadığı merkez dışında kalan kırsal bölgelerde bu yetkileri jandarma tarafından yürütülmekte ve aynı yetkiler kullanılmaktadır.

Genel emniyet ile ilgili polisin görevleri ikiye ayrılır:

(1) Yasa, tüzük, hükümetin emirlerine, yönetmelik ve genelgelere aykırı iş ve işlemlerde bu fiiller gerçekleşmeden önlemini almak,

(2) İşlenen suç ile ilgili hakkında 5271 sayılı "Ceza Muhakemesi Kanunu" ile diğer yasalarda belirlenmiş olan görevleri yapmaktır.²⁷

Genel anlamda polisin önleyici rolü ve suç işlenmesini müteakip adli polislik gibi kanunda farklı görevler verildiği görülmektedir. Bu görevleri Proaktif ve reaktif polislik olarak belirtebiliriz. Proaktif polislik, suç unsuru oluşmadan önce, suçun işlenmesine engel olma konusunda yapılan genel emniyet önlemleridir. Buna karşın reaktif polislik ise suçun işlenmesinden sonra suçlunun tespit edilmesi, yakalanmaları ve suç ile ilgili kanıt özelliği taşıyan tüm belgelerin araştırılarak adli birimlere gönderilip takip edilmesini konu edinir. Genel toplum yapısını koruyan, sistemin devamı için suç öncesinde alınacak tüm tedbirler polisin idari görevini, suçun işlenmesinden sonra icra edilen görev ise adli görevi içinde yer almaktadır.²⁸

²⁶ Resmi Gazete, Sayı: 2751, 04 Temmuz 1934, 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, Md. 1.

²⁷ 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, a.g.e., Md. 2.

²⁸ Sönmez, a.g.e., s.168.

1.7.1.1.2. Jandarma

Jandarmanın görevleri 2803 sayılı “Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu”nda (JTGYK) ayrıntılı olarak belirtilmektedir. Jandarma, işlenmiş suçlarla ilgili tahkikat yapmak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak, suç islenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, kaçakçılığı men etmek, takibini yapmak ve tahkik etmek, asayiş, emniyeti ve kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamakla yükümlü silahlı kolluk kuvvetidir. Jandarma belirtilen faaliyetlerini, il, ilçe ve belediye sınırları dışında kırsal bölgelerde icra etmekle sorumludur.” şeklinde tanımlamıştır.²⁹

Jandarma kanunda belirtilen görevlerini, il, ilçe ve belediye sınırları dışında kırsal alanda icra etmekle görevlidir. Jandarma ülke içinde polis ile beraber genel güvenliği, asayiş ve kamu düzenini korumakla görevli ve kendisine kanunlarda tanımlanan görevleri bu kanunlar ölçüsünde kullanmaktadır.

Görüldüğü üzere polis ve jandarma benzer uygulamaları yapmalarına rağmen görev sahaları farklıdır. Jandarma organizasyon şeması olarak merkezde Jandarma Genel Komutanlığı, taşrada ise Jandarma Bölge Komutanlıkları, İl Jandarma Komutanlığı ve İlçe Jandarma Komutanlıkları olarak görev ifa etmektedir.

668 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Jandarmanın, emniyet ve asayiş kurumları ile birlikte kamu düzenini sağlayan ve diğer kanunların verdiği iş ve işlemleri yerine getiren silahlı bir genel kolluk görevlisi olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Jandarma Genel Komutanlığının İçişleri Bakanlığına bağlı olduğunu belirterek 657 sayılı “Devlet Memurları Kanunu”nda hizmet sınıfları başlıklı kısımda değişiklik yaparak VIII–JANDARMA HİZMETLERİ SINIFI olarak düzenleme yapılmıştır.³⁰

1.7.1.1.3. Sahil Güvenlik

Sahil güvenlik hizmetleri; sahillerde, kara sularında, körfez ve limanlarda emniyet ve asayiş sağlamak, kaçaklığın men ve takibi, suç işleyenlerin yakalanmasını sağlama ile görevlendirilmiş teşkilat Sahil Güvenlik kurumudur.

Sahil Güvenlik Komutanlığının görevleri: *“Türkiye Cumhuriyeti tüm sahil, Marmara Denizi ile Çanakkale ve İstanbul boğazlarında karasu, körfez ve limanlarda, ulusal ve uluslararası hukuk kurallarına göre denetim ve egemenlik*

²⁹ Resmi Gazete, Sayı 17985, 12 Mart 1983, 2803 sayılı, Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu, Md. 7.

³⁰ Resmi Gazete, Sayı: 29783, 27 Temmuz 2016, 668 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler İle Bazı Kurum ve kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Üçüncü Bölüm.

altında olan deniz alanlarında yasalarda kendine tevdi edilen görevleri uygulama ve yetkileri kullanma”³¹ olarak ifade edilmiştir.

668 sayılı KHK ile Sahil Güvenlik Komutanlığı, asayiş ve emniyet kurumlarıyla kamuda düzeni sağlayan ve diğer yasaların verdiği işleri yerine getiren kolluk görevlileri olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Sahil Güvenlik Komutanlığı İçişleri Bakanlığına bağlı olduğunu belirterek 657 sayılı “Devlet Memurları Kanunu”nda hizmet sınıfları başlıklı kısımda değişiklik yaparak IX–SAHİL GÜVENLİK HİZMETLERİ SINIFI olarak düzenleme yapmıştır.³²

1.7.1.2. Özel Kolluk

Özel kolluk görevlileri, jandarma ve polis organizasyonları dışında olup özel kanunlar ile kurulabilen, kurulduğu hizmet merkezlerinde temel görevi güvenliği sağlamak olan kolluk kuvvetleri olarak görev tanımı yapılmaktadır. Özel kolluk görevlilerinin görevleri, buldukları alan için düzenlenmiş olup yasalarla sınırlıdır. Özel kolluk kuvvetlerine ilgili kanunlarca belirli şartları taşıyanlar için silah taşıma yetkisi de verilmiştir. Bununla birlikte özel kolluk, genel kolluğun ilgilenmesi gereken bir vukuat oluştuğunda bu birlikler gelene kadar, olayları inceleme ve gereken koruma önlemlerini alarak delilleri muhafaza etme gibi görevleri bulunmaktadır.³³

“Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Yönetmeliği”nin 3. maddesine göre özel kolluk çalışanları, diğer tüzel kişiler tarafından, özel yasalar ile kurulup güvenliği tesis etmek için ve kendi yasalarına göre silah taşıma ve kullanma hakkına sahip, polis ve jandarma dışında kolluk kuvveti şeklinde tanımlanır.

Özel kolluk kuvvetleri, hangi kurum ve şahıslardan oluştuğu üzerine tam olarak bir mutabakatın bulunmadığı söylenebilir. Özel kolluk, genel kolluğu oluşturan polis, jandarma ile sahil güvenlik dışında fakat yasalarla kurulmuş olan ve belli görevleri ifa eden güvenlik kuvvetidir. Polis, jandarma ve sahil güvenlik kuruluşlarına yardımcı olarak görevlerini ifa ederler.³⁴

Konunun daha iyi anlaşılması açısından çalışmamızda, özel kolluk görevlilerini tasnif ederken bu görevlileri Kamu Özel Kolluk Görevlileri ve Kamu Dışında Kalan Özel Kolluk Görevlileri şeklinde açıklanacaktır. Özel kolluğa ek olarak gönüllü kolluk faaliyeti yürüten kişiler üzerinde durarak Türkiye’deki özel kolluk teşkilatını geniş kapsamlı olarak ele alacağız.

³¹ Resmi Gazete, Sayı 17753, 13 Temmuz 1982, 2692 sayılı, Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu, Md.4.

³² Resmi Gazete, 668 Sayılı Karamame, a.g.e., Dördüncü Bölüm.

³³ Doğan, a.g.e., s.33.

³⁴ Ali Kuyaksil ve Osman Akçay, “Türkiye’ de Meslekleşme Olgusu Olarak Özel Güvenlik Hizmeti”, *Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 2005, 83-101, s. 88.

1.7.1.2.1. Kamu Özel Kolluk Görevlileri

Kamu özel kolluk kuruluşları; polis ve jandarma dışında kalan, kamu içerisinde görev ifa eden, genel kolluk teşkilatı içerisinde tamamlayıcı hizmetlerde bulunan, ülkenin güvenliğini sağlamada güvenlik ihtiyacını karşılamak için kurumlar içerisinde çoğu zaman özel kanunlarla veya özel yönetmeliklerle yetkilendirilen birimlerdir.

Türkiye’de görev ifa eden genel kolluk teşkilatını güvenlik sağlamada tamamlayacak şekilde faaliyetlerde bulunan; kamu ile doğrudan ilgisi bulunmayan ancak dolaylı organik bağı olan özel kolluk içerisinde sayılan yardımcı kolluk kuruluşlarına değineceğiz.

Bir diğer ifadeyle kamu özel kolluk kuruluşları, genel kolluk dışında kalan ve özel kanunlara göre kurulu özel vazifeler gören kuvvetlerdir. Özel kolluk, genel kolluğun görevine giren bir olayla karşılaştığında genel kolluk görevlileri intikal edene kadar olaya el koyar ve delilleri muhafaza eder.

1.7.1.2.1.1. Belediye Kolluğu

Belediye zabıtası kanunlarla verilen vazifeleri görevli oldukları yer içerisinde ifa eder. Zabitanın vazifesi, görev yaptığı il ve ilçede; sağlık, huzur ve düzenin sağlanmasını böylelikle kanunların işlenmesini sağlamaktır. Belediye zabıtası; bu amaçla belediye meclisi tarafından alınan kuralları uygulamakla yükümlü olup aksi yönde hareket edenlere karşı ise belediye kanunları ve 5326 sayılı “Kabahatler Kanunu”nda kendisine verilen yetkiler ölçüsünde ilgili ceza ve yaptırımları uygulamakla yetkilidir. Zabıta personeli görevini icra ederken mukavemet ile karşılaştıklarında mukavemet gösterenler hakkında, kolluk kuvvetlerine karşı gelenler gibi hüküm tesis edilerek cezalandırılır.³⁵

Belediye görevlileri; görevli oldukları bölgenin sağlık, trafik, tarım, hayvan sağlığı, sosyal yardım, koruma alanlarında görev ifa ederler. Genel kolluk dışında kalan özel kanunlarla görev ifa eden bir kolluk çeşididir.

İlgili yönetmelikte belediye kolluğunun görev alanı, belediye sınırları olarak belirlenmiştir. Diğer alanlarda ise zabıta, sadece belediyeye özel hizmetlerde kanuni yetki ve sorumluluk çerçevesinde hareket edebileceği belirtilmiştir. Güvenlik

*2/7/1993 tarih ve 484 sayılı KHK'nin 1'inci Md.si ile Maliye ve Gümrük Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin adı "Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" olarak değiştirilmiştir. b) Bu KHK de geçen "Maliye ve Gümrük Bakanlığı" ibareleri 2/7/1993 tarih ve 484 sayılı KHK'nin 12 .Md.'si ile "Maliye Bakanlığı" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

³⁵ Resmi Gazete, Sayı: 25874, 03.07.2005, 5393 Sayılı Belediye Kanunu.

hizmetlerinin yapısı ve sürekliliği ölçüsünde, belediye koluğu olan zabitanın görev süresinin vardiyalar halinde 24 saat olduğu ifade edilmektedir.³⁶

1.7.1.2.1.2. Orman Koruma

Türkiye’de ormanlarda kişilerin ve ormanların güvenliğini sağlamak için özel kanunlarla görevliler oluşturulmuştur. Orman muhafaza görevlileri ormanlara yapılan usulsüz müdahaleleri engelleme ve yapanları yakalama yönünde çalışma yapmakla görevlidir. Ayrıca suç işleyenleri ve oluşturulan kurallara uymayanları yakalamak ve ilgili makamlara teslim etmekle yetkilidir.

Ormanların korunması görevi “Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile orman kolluğuna verilmiştir. Aynı yönetmelikte orman muhafaza memurlarının görev yaptıkları alana göre Orman Bölge Başmüdürlükleri veya Orman Bölge Şeflikleri’ne bağlı çalışanlar olarak belirtilmiştir. Orman muhafaza memurları aynı zamanda silah kullanma yetkisiyle donatılmış, kanunların belirtmiş olduğu şart ve koşullar oluştuğunda silah kullanabilmektedirler.³⁷

“Orman Kanun”unda teşkilata mensup olanların görevleri detaylı olarak belirtilmiştir. Orman suçlarını işleyenleri yakalamak, suçun işlenmesi akabinde suç delillerini bir tutanakla belirlemek, suç aletlerini tespit etmek, suç işleyenleri yakalamak, av tezkeresi bulunmayanları ve orman idaresinden izin almamış olanları tespit etmek, ormanlarda ve orman derelerinde avlanma şekil ve şartlarını düzenlemekle görevlidir.³⁸ Bunlara ilave olarak, endüstri işlerinde kullanım amacıyla hastalıklı yaşlı ağaçları tespit etme, kesim, nakliye, depo ve tomruklama, orman yangınlarını önleyici faaliyetlerde bulunmak, oluşan yangınları acilen genel kolluğa bildirmek görevleri yer bulunmaktadır.

1.7.1.2.1.3. Gümrük Muhafaza Memurları

Gümrük kolluğunun görev alanı, deniz ve hava meydanlarında, gümrük kapısı olan serbest bölge niteliğindeki yerlerdir. İlgili kanunda görevleri; kendilerine verilen gümrükle ilgili görevleri yapma, kaçakçılığı engelleme ve takip ederek soruşturmasını yapma şeklinde sayılmıştır.³⁹

³⁶ Hasan Hüseyin Çalı, Avrupa Kentsel Şartı Çerçevesinde Güvenli Kent ve Yerel Yönetimler, **Türk İdare Dergisi**, 2012, sayı:475, 9-32, s.14.

³⁷ Resmi Gazete, Sayı: 18435, 29.01.1984 Sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.

³⁸ Resmi Gazete, Sayı 9402, 08 Eylül 1956, 6831 sayılı, Orman Kanunu.

³⁹ Resmi Gazete, Sayı: 2680, 14.12.1983 Sayılı Maliye Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.

Gümrük muhafaza memurları; kara ve gümrük sınırlarındaki işleyişi, hava-deniz limanlarında, serbest bölge, antrepo ve iç güvenlik alanlarında kaçakçılığın önlenip izlenmesi, soruşturulması görevleriyle yükümlüdür. Gümrük müsteşarlığına bağlı olan bu görevliler 1918 sayılı kanuna göre silah da kullanabilmektedirler.⁴⁰

1.7.1.2.1.4. Liman Kolluğu

618 sayılı kanunla limanlarda genel emniyet ve düzeni sağlamak, deniz kıyılarına açılacak tesislerin gerekli izinlerini vermek, denizlere müdahaleyi, limanların daraltılmasını engellemek, iş ve işlemlerin işleyiş ve düzenini sağlamak üzere kurulmuştur. Bu kurum Liman Başkanlığı'na bağlı olarak görev ifa etmektedir.⁴¹

618 sayılı kanun ile kurulan liman kolluğu halihazırda uygulamada faaliyet göstermemekte, bu kolluğun yapmış olduğu görevleri; Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Teşkilatı ve Gümrük Muhafaza görevlileri yapmaktadır.

1.7.1.2.1.5. Çarşı ve Mahalle Bekçileri

Belediye sınırları içinde görev ifa eden "Çarşı ve Mahalle Bekçileri" 1966 tarih ve 772 sayılı "Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu"na göre görevlendirmiştir. Kanunda görev ve yetkileri de belirtilmiştir. Çarşı ve Mahalle Bekçileri sorumluluk olarak vilayetin mülki amirinin emrinde genel kolluğa yardımcı silahlı bir organizasyon çeşididir. Genel kolluğa yardımcı olmakla görevlendirilmiş olan yardımcı kolluk sınıfının altında, çarşı ve mahalle bekçileri ile köy muhtarlarının bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte bekçi kuruluşları Emniyet Teşkilatı bulunan il ve ilçelerde konuşlandırılmış ise mesleki amiri, polis ilçe'deki en büyük amiri olmaktadır. Ancak bekçi kuruluşları jandarmanın görev sahasında çalışan belediye sınırları içerisinde ise meslek amiri İlçe Jandarma Birlik Komutanı olmaktadır. Bekçilerin iç güvenlik görevlerinde en temel özellikleri gece mesaisine tabi olmalarıdır.⁴²

Çarşı ve mahalle bekçileri, görevleri ilgili kanunda belirtildiği üzere esasen genel kolluğa yardımcı olmaktadır. Ayrıca; can, mal, ırza saldırma ve tehditleri önlemek, sanıkları suçüstü yakalamak, gösteri ve yürüyüşler için tedbir almak, mahallede ikamet edenlerin istirahat, sağlık ve selametini sağlamak olarak belirtilmiştir. Ancak buna rağmen bekçiler günümüzde asli görevlerin dışında polis merkezlerinde pasif olarak görevlendirilmektedir. Güvenlik tedbirlerinin artırılması

⁴⁰ Derdiman, a.g.e., s.41.

⁴¹ Derdiman, a.g.e., s.43.

⁴² Doğan, a.g.e., s.34-35.

nedeniyle son bir sene içerisinde birçok düzenleme yapılarak sayıları azalan ve uzun zamandır personel alımı yapılmayan bu teşkilata birçok yeni kadro verilmiş ve yeni personellerin göreve başlamasıyla teşkilata can suyu verilmiştir. Günümüzde bekçilerin vazifeleri sırasında kendilerine bir polis memuru verilerek mahallelerde devriye atma, sabit uygulama gibi suç önleyici hizmetlerde kullanımı iyice yaygınlaştırılmıştır. Son dönemde yayınlanan ulusal haberlere de bakılacak olursa bekçilerin polisler ile birlikte kullanımının gittikçe yaygınlaşmakta olduğu ve bu yönde uygulamaların hızla arttığı, devletin güvenlik politikasının bu yönde geliştiği görülecektir.⁴³

1.7.1.2.1.6. Köy Korucuları-Kır Bekçileri

Türkiye'nin Batısında hemen her köyde bir bekçi bulunurken, Doğu ve Güneydoğu'da köy bekçisi ile köy korucusu birlikte görev yapmakta ve artan güvenlik ihtiyacına göre sayıları gün geçtikçe artmaktadır. Bu görevliler 442 sayılı "Köy Kanunu"nun 68 ve 82. maddelerinde yer alan hükümlere tabidir. Silah kullanma yetkileri bulunmakta olup bu husus anılan kanunda 73. maddede açıkça belirtilmiştir. 1985 yılında kanunda yapılan değişiklikle "geçici köy koruculuğu" tanımı getirilmiştir. Köy bölgesinde halkın ırz, can ve mal güvenliğini sağlamak için köy korucuları görev ifa etmektedir. Köyün nüfusu bin kişiden fazla olması durumunda her 500 kişi için 1 korucu daha görevlendirilir.

Korucular, köy muhtarının emrindedirler. Olağanüstü durumlarda valinin teklifi ve İçişleri Bakanı'nın onayı ile yetkilendirilirler. Kır Bekçileri ise, "Kır Bekçileri Hakkında Kanun" ile kurulmuştur. İleriki tarihlerde kanunda değişiklikler yapılmış olup kanunda belirtildiği üzere kır bekçileri köy-kasaba dışında emniyet ve asayiş sağlamaya ve binalarla ekili alanları korumaya görevlendirilmişlerdir. Anılan kanunda bekçilerin görevleri çiftçi mallarını korumak ve zarar verenler hakkında işlem yapmak, şeklinde belirtilmiştir.⁴⁴ Son zamanlarda geçici olarak bekçilik sistemi gibi bir sistemle kolluk teşkilatı bünyesinde sürekli hale getirilmesi yönünde çalışmalar devam etmektedir. Günümüzde ise kır bekçileri yerlerini köy korucularına bırakmışlardır.

1.7.1.2.1.7. Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri

Çiftçi ürünleri 4081 sayılı "Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanun" ile ayrıntılı olarak verilmiştir. Kanuna göre; bahçe ve tarla yolları, duvar çit ve emsalleri, bent, setler ve hendekler, her çeşit menkul ve gayrimenkuller ve ziraatla alakalı olan

⁴³ <http://www.sabah.com.tr/yasam/2017/08/15/istanbulun-bekcileri-goreve-basladi> (Erişim Tarihi: 22.09.2017).

⁴⁴ Ali Şafak ve Vahit Bıçak, *Ceza Muhakemesi Hukuku ve Polis*. Liberte, Ankara, 1999, s.81.

su arkları, Orman Kanunu kapsamına girmeyen ağaçlar ve ağaçlıklar ile kendiliğinden yetişen dikili veya ekili bütün bitki ve türevleri ile çiftçi ürünlerini oluşturmaktadır.⁴⁵ Söz konusu kanun köylerde uygulanmaktadır.

Çiftçi malları koruma bekçisinin vazifeleri, çiftçilerin malını koruma, çiftçinin malına zarar verilmesi durumunda 24. maddede yer verilen karşılığı ile bu yasada belirtilen diğer görevleri yapmak⁴⁶ olarak belirtilmiştir. Silah ve cephaneleri devletçe temin edilen koruma bekçileri 442 sayılı kanunun 77. maddesinde izah edilen durumlarda silah ve zor kullanmaya yetkilidir. Günümüzde bu kanunda yer verilen görevlilerin aktif olmadığı bu görevlerin ilgili kurumlar ile jandarma ve polisçe yapıldığı görülmektedir.

1.7.1.2.1.8. Köy Muhtarları

Köy muhtarı köyün amiri olup emir verme yetkisine sahiptir. Kolluk görevlilerinin bulunmadığı zaman kolluk görevlerini ifa eden kişi olarak ön plana çıkar. Köyde kamunun ilgili iş ve işlemlerini gerçekleştirmekle görevli olan muhtarlar, aynı zamanda düzeni korumak ve asayişini sağlamak da görevleri arasında sayılmıştır. Muhtar suç ve suçluları ilgili mercilere bildirmekle sorumlu tutulmuş, bu yönde yetkileri “Köy Kanunu”nda ayrıntılı olarak belirlenmiştir.⁴⁷

1.7.1.2.1.9. Gemi Kaptanları

“Türk Ticaret Kanunu”nda belirtildiği üzere yabancı ülke deniz veya kara sularında bulunduğu sırada gemide suç gerçekleşmesi halinde, gemi kaptanının görevlendireceği bir kişi suçun kanıtlanmasına yarayacak delilleri doğru ve tam olarak koruma, tespit etme, arama yapma, ifade alma yetkisiyle donatılmıştır. Ayrıca kaçma ve delilleri yok etme tehlikesi bulunduğu kaptana gözetli yetkisi dahi verilmiştir. Kaptanın alacağı önlemlere aykırı davranışlar aynı kanuna göre cezalandırılırlar. Gemi kaptanlarının ayrıca silah taşıma yetkisi de bulunmaktadır.⁴⁸

1.7.1.2.1.10. Cezaevi Kolluğu

Cezaevi kulluğu, Adalet Bakanlığı’na bağlı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevlerinde görevlendirilen ceza evi müdürü, infaz koruma baş memuru, infaz koruma memuru ve müstahdemlerden oluşmaktadır. 5725 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun”da yer alan, kurumun iç güvenliği ile ilgili 30. maddede; Ceza İnfaz Kurumları içinde güvenlik ve düzeni sağlama görevinin ceza

⁴⁵ Resmi Gazete, Sayı: 4856, 10 Temmuz 1941, 4081 sayılı, Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanunu, Md. 1.

⁴⁶ Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanun, a.g.e., Md. 12.

⁴⁷ Resmi Gazete, Sayı: 68, 18 Mart 1924, 442 sayılı, Köy Kanunu.

⁴⁸ Derdiman, a.g.e. s.42.

evi kolluğuna ait olduğu belirtilmiştir. Gerekli koşullar oluştuğunda jandarmanın ifa ettiği dış gvenlik personeli ile iş birliğine gidebileceği ifade edilmiştir.⁴⁹ Bunlara ilave olarak; yasada belirtilen tutuklu ve hkkmlmlerin ısıtılması, giydirilmesi, temizliklerinin yapılması, eğitilmesi, çalıştırılması, mektupların okunması vb. gvrevleri yerine getirmektedirler.

1.7.1.2.1.11. Tekel Takip Memurları

Tekel takip memurları; tekel maddeleri olan çay, kahve, tttun mamulleri gibi rtrnlerin kaçakçılığını engellemek, izlemek ve incelemekle gvrevlidirler. Doğrudan bağlı bir birimi yoktur, ancak dolaylı olarak Tekel ve Gvmrck Bakanlığına bağlıdır. Bu memurların suustttu durumlarında yakalama, zor kullanma yetkileri bulunmasına rağmen silah kullanma yetkileri yoktur.

1.7.1.2.2. Kamu Dışındaki zel Kuruluşlara Bağlı zel Kolluk Gvrevlileri

Özel kolluk, devlet ile yetkili kamu ttzel niteliğine sahip kişiler tarafından özel yasalarla kurularak, organize edilmiş olan, hizmet alanlarında gvenliği sağlama, yasalara gvre silah kullanma ve taşıma yetkisi olan jandarma ve polis dışında genel kolluğa yardımcı gvrevlilerdir. Özel kolluğun halkın genel gvenliğini sağlamak amacı yoktur, tamamen gvrevlendirildikleri alanlarda sorumluluğu ttstlenmektedirler.

2495 sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Gvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun” ile özel gvenlik teşkilatı ilk olarak dtzenlenmiş fakat ihtiyaçlara cevap verememesi rzerine kanun kaldırılarak yerine 5188 sayılı kanun getirilmiş ve özel gvenlik teşkilatları olarak gvenlik faaliyetlerinde bulunmuşlardır.

5188 sayılı kanun, silahlı veya silahsız olsun, özel gvenliğin işverenin kendi işleriyle veya bir gvenlik kuruluşundan hizmet satın almak rzere bu ihtiyacı yerine getirebileceği ve bu alanda zgtrluk tanıdığı belirtilmiştir.⁵⁰ özel kolluk teşkilatından özel gvenlik gvrevlileri, bu gvrevlilerin temini noktasında özel gvenlik şirketleri ve diğer hususlar hakkında detaylı bilgiler ikinci btltmde verileceğinden burada bilgiler kısaltılmıştır.

1.7.1.2.2.1. Gvnlltt (Fahri) Kolluk

Bu gvrevliler gvnlltt olarak gvrev ifa ederler. Fahri anlamı rcretsiz olarak gvrev ifa etmek anlamındadır. Ttrkiye’de kendini fahri trafik mtfetişliği ve fahri av mtfetişliği olarak gvstermektedir. Bu konuda Emniyet Teşkilatı ve diğer ilgili kurumlar ytnetmeliklerde dtzenleme yaparak bu kurumun iş ve işlemlerini

⁴⁹ Resmi Gazete, Sayı: 25685, 13 Aralık 2004, Ceza ve Gvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun.

⁵⁰ Resmi Gazete, Sayı: 25606, 07 Ekim 2004, 5188 Sayılı zel Gvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Ytnetmelik.

belirlemiştir. Gönüllü müfettişlik olarak tanımlayabileceğimiz fahri kolluk uygulamasının belirli şartlara ve yönetmeliklere bağlı olarak hizmet vermesi çok yerinde bir karar olmuştur. Zira bu organizasyonun takip edilmemesi halinde bu asayiş sağlamayı kendine görev addedebilecek kişiler meydana çıkabileceği gibi “çete”, “mafya” oluşumlarına sebep olabilecek, kendilerini polisin yerine koyabilecek gruplar bu açıktan faydalanabilecektir. Dolayısıyla bu hususlara azami dikkat edilmesi ve boşluğa yer verilmemesi yerinde olmuştur.

1.7.1.2.2.1.1. Fahri Trafik Müfettişliği

Türkiye’de gönüllü kolluk hizmeti veren kuruluşlardan birisi de Fahri Trafik Müfettişliğidir. Bu kurum kapsamında hizmet eden müfettişler, polisin bulunamadığı yerlerde kurallara uymamayı alışkanlık haline getirenler hakkında işlem yapmaktadırlar.

Fahri Trafik Müfettişliği görevlileri, kurallara uymayan sürücülerle ilgili trafik suç ihlal tutanağını düzenleyip bunu en yakındaki trafik birimine gönderirler. Bu görevi yapacak kişilerin en az kırk yaşında olması, 10 yıllık sürücü belgesi ve taksirli suçlardan ceza almamış olması, en az yüksekokul mezunu olması şartları bulunmaktadır. Aynı zamanda bu kişilerin beş yıl içinde 100 ceza puanı uygulaması neticesinde sürücü belgesinin geri alınmamış olması gerekmektedir.⁵¹

1.7.1.2.2.1.2. Fahri Av Müfettişliği

Doğa koruma ve milli parkları koruma adına, yaban hayatının korunması ve sürdürülebilir avcılık için fahri av müfettişleri kullanılmaktadır.

Müfettişler, avlalarda şüpheli gördükleri kişileri takip eder, av suçlarının işlenmemesi için çalışma yaparak ava çıkan vatandaşlara avın kuralları hakkında rehberlik yapar, kabahati işleyenler hakkında delilleri toplar, ilgili mevzuat hükümlerine aykırı iş ve işlemlerde tutanak tanzim ederek orman idaresine veya genel kolluk görevlilerine teslim eder. Bu görevlilerin suç veya kabahat araçlarına av hayvanlarına el koyma yetkileri yoktur, bu gibi durumlarda en yakın köy muhtarı, köy ve kır bekçileri av koruma memurları veya genel kolluk görevlilerine bilgi vermekle sorumlu tutulmuşlardır.⁵²

⁵¹ Resmi Gazete, Sayı: 22976, 01 Mayıs 1997, Fahri Trafik Müfettişliği Görev ve Çalışma Yönetmeliği Md.5.

⁵² Resmi Gazete, Sayı: 25511, 03 Temmuz 2004 Fahri Av Müfettişlerinin Seçimi, Eğitimi, Görev ve Yetkileri ile Çalışma Esas ve Usullerine Dair Yönetmelik.

1.7.2. Genel Kolluk–Özel Kolluk İlişkisi ve Farklılıkları

Türkiye’de kamu güvenliğinin yerine getirilmesi konusunda görev İçişleri Bakanlığına verilmiştir. 3201 sayılı “Emniyet Teşkilatı Kanunu” 1. maddeye göre; ülkenin genel asayiş ve emniyetinden İçişleri Bakanı sorumludur. Bu sorumlulukları yerine getirebilmek için zabıta teşkilatı, Jandarma Genel Komutanlığı ve özellikle Emniyet Genel Müdürlüğü’nden gerekli yardımları alarak bu görevini yerine getirmektedir.⁵³

İlgili kanunun 3. maddesine göre asayişi sağlamakla yükümlü olan kolluk kuvvetleri genel ve özel olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan genel kolluklar, silahlı kuvvetler olan jandarma, polis ve sahil güvenlik görevlilerini ifade ederken, özel kolluklar ise polis ve jandarma dışında kalan, özel kanunlar çerçevesinde oluşturulup sorumluluk alanındaki görevleri yerine getiren görevliler olarak düzenlenmiştir. İlerleyen bölümde bu görevlileri detaylı olarak inceleyeceğiz.

Özel kolluk ve genel kolluk arasında bir farklılık bulunmasına rağmen esas olarak birçok alanda birbirleri ile etkileşim içerisindeyler. Genel kolluk ülke genelinde faaliyetlerde bulunan ve sorumlu olan kolluktur. Özel kolluk ise görev aldığı yer itibarıyla görevini ifa etmektedir.

Özel kolluk için belirlenen görevler, genel kolluk için belirlenmiş olan görev alanı dışındaki görevleri kapsamaktadır. Ayrıca, meydana gelen olaylarda delilleri genel kolluk görevlileri gelene kadar muhafaza etme görevleri bulunmaktadır.

Özel ve genel kolluk arasındaki ilişkide yetki ve ilişkiler açısından karışıklıklar olabilmekte, bu karışıklıkları açıklarken özel ve genel kolluğu; bağlı oldukları teşkilatlar cihetinden, görev alanı açısı ile yetki bakımından değişkenlikler şeklinde üçe ayırarak inceleyeceğiz.

1.7.2.1. Bağlı Oldukları Yer Bakımından Değişkenlikleri

Genel kolluk olarak nitelendirilen jandarma, polis ve sahil güvenlik kurumları İçişleri Bakanlığına bağlıdır.⁵⁴ Bu bağlılık merkez teşkilatının taşra kısmında kendini mülki amir olarak gösterir. Özel kolluk ise, diğer bakanlık, mülki ve mahalli idare gibi bağlı bulunduğu mülki amirlikler dışında genel müdür, fabrika yönetim kurulu başkanı gibi özel kurum yetkililerine bağlanmış olabilmekte ve çeşitlendirilebilmektedir.⁵⁵

⁵³ Resmi Gazete, Sayı: 3629, 12 Haziran 1937 Tarihli 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu md.1.

⁵⁴ Feridun Yenisey, *Kolluk Hukuku*, Beta Yayınları, İstanbul, 2009. s.16.

⁵⁵ Yaşar Yılmaz, *Polis Meslek Hukuku*, Mustafa Kitapevi, Ankara, 2008, s.22.

1.7.2.2. Görev Alanı İtibariyle Değişkenlikleri

Genel kolluk yurtiçi ve dışında görevliken görev alanı olarak içişleri bakanlığına bağlı olup özel kolluk görevlileri bağlı olduğu bakanlığa ve hizmet gereği bulunduğu yerle sınırlı bir alanda görevini ifa eder. Özel güvenliğin görev alanı kimi zaman alışveriş merkezi olarak karşımıza çıkarken kimi zaman da bir bakanlığın taşrasında karşımıza çıkmaktadır.

1.7.2.3. Yetki Bakımından Değişkenlikleri

Adli olaylara müdahale, suç soruşturması yürütme ve suçun takip yetkisi genel kolluğa verilmiş olmasına karşılık, özel kolluğun böyle bir yetkisi bulunmamaktadır. Özel kolluk görevlileri önleyici olarak görev almakta ve sahada güvenliği tesis etmeyle ilgili çalışma yürütmektedirler.

Genel kolluk için tanımlanan görev alanı geniş ve detaylıdır. Ancak özel kolluk için sınırlı ve dardır. Genel kolluğun parmak izi, ifade alma, silah kullanma vb. suç sonrası yetkileri bulunurken özel kollukta ise bu yetkiler bulunmamaktadır.

1.8. Türkiye’de Özel Güvenliğin Faaliyet Alanları

Güvenlik faaliyetleri, bu hizmetlere ihtiyaç duyan bireylerin iş ve toplumsal yaşamına dair her konuda güvenliğinin sağlanmasıdır. Özel güvenlik hizmetlerinin hayatın şartlarına, güncel şartların değişim ihtiyacına göre sürekli bir değişim içerisinde olduğu söylenebilmektedir.

Günümüzde güvenliğin sağlanması için, para ve kıymetli evrakların sevklerinde güvenlik önlemlerinin alınması, liman güvenliği, güvenlik sistemlerinin kurulması, bakım ve yönetimi, alarm sistemleri ve elektronik gözetim ile önleyici tedbirler alınmaktadır. Sosyal etkinliklerde özel güvenlik ve koruma tedbirlerinin alınması, sivil havacılıkta güvenliğin sağlanması gibi alanlarda özel güvenlik sistemleri kurulmuştur. Günümüzde geniş bir konsensüs oluşturan güvenlik danışmanlığı, güvenlik yönetim ve araştırma hizmetleri özel güvenlik kuruluşları içerisinde yer almıştır. Anlaşılacağı üzere güvenlik hizmetleri geniş bir çeşitliliğe sahiptir. Örnek verecek olursak; koruma hizmeti, spor karşılaşmaları, tören, cenaze ve toplu alanlardaki özel güvenlik hizmetleri ile para ve kıymetli evrak güvenliği bulunmakta, her faaliyetin ayrı bir organizasyon ve iş planı gerektiren işlemlerdendir.⁵⁶

⁵⁶ Zehra Gönül Balkır, Kerem Çolak, “Özel Güvenlik Çalışanlarında Mesleki Eğitim ve İş Güvenliği Eğitim Hakkı”, **II.Ulusal Güvenlik Sempozyumu Kitabı**, Kocaeli, 2005, s.258.

Özel güvenlik sisteminin kurulmasının önemli gerekçelerinden birisi de bireylerde tehlike hissinin oluşması, güvensizlik ortamının yaygınlaşması, mala karşı işlenen suçların artması gibi hususlardır. Bireylerdeki bu hissin artması özel güvenlik hizmetlerinin sürekli olarak artarak ve günün şartlarına göre değişerek büyümesine sebebiyet vermektedir. Özel güvenlik hizmetlerinin daha iyi anlaşılabilmesi için hizmet alanlarını belirtmek gerekmektedir.

1.8.1. Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri

Özel güvenlik hizmetleri şirketler aracılığıyla organize edilmekte ve kanunlar ölçüsünde hizmet vermektedir. Özel güvenlik hizmetleri veren şirketler üç sınıfa ayrılabilir. Bunlar: maddesel ve mekanik hizmet sunan firmalar, elektronik hizmet veren firmalar, insan gücüne dayalı firmalar olarak sıralanabilir.⁵⁷

1.8.1.1. Elektrik ve Elektronik Hizmetler Sunan Şirketler

Alarm sistemleri, dedektörler, kontrol panelleri, açma ve kapama devreleri gibi sistemleri üreten, satışını yapan ve montajını yapan şirketler bu kapsamda değerlendirilmektedir.

1.8.1.2. Maddesel ve Mekanik Hizmetler Sunan Şirketler

Kilit ve kasalar kuvvetli betonarme duvarlar, güvenlik camları, tel örgü, güvenlik kamera sistemleri gibi hususları temin eden servis imkanı sunan firmalar bu kapsamda değerlendirilmektedir.

1.8.1.3. İnsan Gücüne Dayanan Şirketler

Devriye sistemi, alarm halinde acil müdahale, para nakil ve kontrol sistemleri, araştırma ve danışma sistemleri güvenlik sisteminde özel güvenliğin kullanıldığı bütün ihtiyaçları karşılayan firmalar bu kapsamda değerlendirilir.

1.8.2. Özel Güvenlik Sisteminin Uygulama Alanları

Özel güvenlik organizasyonunun uygulama alanları arasında, iş ve sosyal yaşama dair güvenliğinin sağlanması vizyonu bulunmaktadır. Olabilecek bütün tehlikeleri minimize etmek veya bitirmek üzere yayılan geniş bir çerçeveyi kapsamaktadır. Özel güvenlik hizmetleri bütün dünyada, Avrupa ve Türkiye’de genellikle şu alanlarda yapılmaktadır;

(1) Tehlike Planları ve Acil Durum,

⁵⁷ Aytekin Geleri, *Özel Güvenlik Temel Eğitim Kitabı*, Sözkeseen Matbaacılık, Ankara: 2005, **aktaran**; İbrahim Erkalaycıoğlu, *Türk Hukukunda Özel Güvenlik Görevlilerin Koruma Tedbirlerine Başvurma ve zor Kullanma Yetkisi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bahçeşehir Üniversitesi, Bursa, 2013 s.53-54 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

- (2) Silahlı Kurye, Zırhlı Araç,
- (3) Güvenlik Danışmanlığı,
- (4) Liman Güvenliği,
- (5) Yangın Tahliye, Söndürme Organizasyonları,
- (6) Alarm Sistemlerinin Planlanması, Bakımı,
- (7) Tramvay, Metro, Raylı Sistemler Güvenliği,
- (8) Araç Güvenlik Sistemleri,
- (9) Özel Dedektiflik,
- (10) Çevre ve Site Apartman Güvenliği,
- (11) Özel ve Kurumsal Malların Güvenliği,
- (12) Kamuya Açık Yerlerin Giriş ve Çıkışının Kontrolü ve Korunması,
- (13) Özel Cezaevi,
- (14) Elektronik Güvenliği, Veri İletişimi ve Posta Güvenliği,
- (15) Risk Analizi ve Güvenlik Projeleri Organizasyonları,
- (16) Devriye Görevleri,
- (17) Teknolojik Güvenlik Hizmetleri,
- (18) Yakın Koruma Hizmetleri,
- (19) Araç Muayene İstasyonları
- (20) Yapı Denetim,
- (21) Teknik Çözümleme Laboratuvarları,
- (22) Çelik Kasa Hizmetleri,
- (23) Özel Marka-Patent Telif Hakları Hizmetleri,
- (24) Özel Tüketici Hakları Koruma Hizmetleri,
- (25) Özel Çevre Kirliliği Ölçüm İstasyonları,
- (26) Örgüt Etkinlikleri (Vakıf, Dernek, Konser, Sportif Etkinlikler) gibi hizmetler bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Ayrıca belirtmemiz gerekir ki bu organizasyonlar hızla gelişen günümüzde, her gün yeni bir alana, yeni bir özel güvenlik konusunun eklenmesini sağlamakta, özel güvenlik birimlerinin kullandığı teknik cihazlar değişen koşullara uyum

sağlamak üzere çeşitliliğini arttırmaktadır. Örnek olarak; önleyici ekipmanlar, ev, iş yeri koruma sistemleri, elektronik detektörler, bilgisayar bilgilerinin çalınmasını önlemek maksadıyla yapılan elektronik güvenlik faaliyetleri verilebilir.⁵⁸

Özel güvenlik sistemi artık sadece para taşıyan, büyük mağaza ve alışveriş merkezlerinde güvenlik sağlayan kişilerden ibaret değildir. Kısacası bu sektör günümüzde profesyonel bir iş kolu haline gelmiştir.

⁵⁸ Hüseyin Ulaş, Özel Güvenlik Hizmeti Uygulamalarında Kalite Güvencesi ve Toplam Kalite Yönetimi Standardinazasyonu, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2008, s.11 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

İKİNCİ BÖLÜM

YENİ BİR ORGANİZASYON OLARAK TÜRKİYE'DE ÖZEL GÜVENLİK

2.1. Özel Güvenlik

Özel güvenlik; bireyi, kurumları, özel mülkiyetleri tehlikeye karşı koruyup kendi namına kar elde eden kişi ve şirketler bütünüdür.⁵⁹ Özel güvenlik, güvenlik hizmetlerinin özel kişi veya kurumlarca yerine getirilmesi ya da, özelleştirme yöntemi ile kolluk görevlilerinin yapmış olduğu işi icra etmesi, uygulaması, plan ve politikaları icra etmesidir. Özel güvenlik genel kolluktan farklı olarak, güvenlik icrasıyla görevli olan özel kesim vazifeliler olarak tanımlanabilir.

2.1.1. Özel Güvenlik Kavramı

Özel güvenlik kavramı olarak, özel ve kamu sektörüne bağlı kuruluşların güvenliğini sağlama, bireysel güvenliği sağlama amacı ile personel sağlayan kuruluşlardır. Özel güvenlik kolluğun gücüne tamamlayıcı olması açısından, MGK'nin tavsiyesiyle 2495 sayılı kanun ile düzenlenmiştir.⁶⁰

Bu kavram hakkında birçok açıklama bulunmaktadır. Özel güvenlik tanımı üzerinde tam bir fikir birliği oluşmamıştır. ABD'de yayımlanan "Rand Raporunda" özel güvenlik, "*Kanun kuvvetlerinde yapılmayan bütün koruma ve güvenlik (kayıptan korunma) işlerini yapan kuruluşlar*" olarak belirtilmektedir. Burada tıpkı bizde olduğu gibi güvenlik hizmetini tamamlayıcı bir görev üstlendiği belirtilmiştir. Başka bir tanıma göre özel güvenlik; belli bir kişi veya kişilerin, özel mülkiyetlerini, çalıştıkları şirketleri ve kurumları, kurumlarda çalışanları tehlikelere karşı ücrete binaen koruyan, kişi veya kuruluşlar bütünüdür.⁶¹ Tanımda da belirtildiği üzere güvenlik ihtiyacı talep halinde ücret karşılığında icra edilmektedir.

2.1.2. Özel Güvenliğin Önemi

İnsanların toplum olarak birlikte emniyet, güven ve huzur içinde bulunma ihtiyaçları, özgürlük ihtiyacından çok daha eskilere dayanmaktadır. İnsanlar asırlarca özgürlükleri olmadan yaşayabilmişlerdir. Ancak düzenin olmadığı, güvenliğin sağlanamadığı yerlerde hayatlarını devam ettirememişlerdir. Devletlerin en önemli görevlerinden birisi, ülkenin ve toplumun güvenlik ve huzurunu sağlamasıdır.

⁵⁹ Ali Yılmaz, Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi, İzmit 9 Eylül Üniversitesi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İzmir, 1999, s.49 (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**).

⁶⁰ Ahmet Hamdi Aydın, 'Güvenlik Hizmetinde Özel Güvenliğin Yeri ve Önemi' Kocaeli Üniversitesi Hereke Ömer İsmet Uzunyol Meslek Yüksekokulu ve İzmit Ticaret Odası, 1. Ulusal Özel Güvenlik Hizmetleri Sempozyumu, Ekim 2004, s.58, **aktaran**; Serdar Ekinci, Devletin Dönüşümünün Güvenlik Alanına Yansımaları: Türkiye'de Güvenlik Yönetimi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011, s.485 (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**).

⁶¹ James S Kakalik and Sorrel Wildhorn, **The Rand Report**, Santa Monica, U.S.A, 1971, s.34.

Toplumun gereksinimi olan diğer hizmet çeşitleri, zamanla ortaya çıkarken güvenlik ve huzurun sağlanması gereksinimi en az devlet kadar eskidir.⁶²

Özel güvenliğin önemli hale gelmesinde dört ana nedenin olduğu ileri sürülebilir. Bunlar; suç alanının genişlemesi, suç işlenmesi konusunda endişelerin artması ve devletin iç güvenlikteki harcamaların azalacağı inancı olarak sıralanabilir.⁶³

Emniyet Müdürü Mustafa Gülcü, “Özel Güvenlik Hukuku” adlı basılmış kitabında “*Bu gün gelinen noktada özel güvenliği istisnai ve önemsiz bir uygulama olarak görmemek, özel güvenliğin olmadığı bir kamu güvenliği sisteminin düşünülmemeyeceğini belirtmek gerekir*”⁶⁴ diyerek özel güvenliğin önemini işaret etmektedir.

Kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanması ülkeler için hayati önem taşımaktadır. Sanayileşme, modernleşme, şehirleşme, suç oranlarının artması doğuştan gelen güvenlik ihtiyacının karşılanmasını zorunlu kılmaktadır. Devletler bu noktada vatandaşlarının güvenlik ihtiyacını karşılamalı ve bu kaygıları en düşük seviyeye indirgemelidirler. Bu kapsamda devletler bu ihtiyaçları karşılamak üzere kendi sorumluluğunda olan güvenlik önlemlerini özel güvenlik kurumları eliyle kısmen uygulama yöntemini kullanmıştır.

Güvenlik ihtiyacının her alanda gelişmesiyle birlikte can ve mal güvenliğini tehdit eden eylemlere müdahale etmede gecikme olması, telafisinin çok zor olacağı büyük zararlara neden olabilecektir. Bunun doğal sonucu olarak, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi şahıs ve kuruluşların güvenliğini özel teşebbüs ile karşılama yoluna gitmiş, hükümetler de özel güvenliğin kurulması için teşvikler sağlamış sonuç olarak özel güvenlik kuruluşlarından hizmet alınmasına izin vermişlerdir.⁶⁵ Devletler bu şekilde güvenlik gereksinimini karşılama yönünde politikalar izlemişlerdir.

2.1.3. Özel Güvenliğin Amacı

Özel güvenlik; devletin savaş gücüne ya da milli ekonomiye önemli oranda katkı sunan, özel veya kamuya ait kurum ve kuruluşların yangın, soygun, yıkma,

⁶² Deniz Dağdeviren, Özel Güvenlik Sistemi Kapsamında Güvenlik Uzmanlığı Konsepti, Kocaeli Üniversitesi, Hereke Ömer İsmet Uzunyol Meslek Yüksek Okulu, İzmit, 2003, s.4 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁶³ Hallcrest II, The State of Security – American Society for Industrial Security, 1990, s. 2, **aktaran**; Onur Onur Murat Köprülü, Özel Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi ve Güvenlik Sistemleri, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002, s. 117 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁶⁴ Mustafa Gülcü, **Özel Güvenlik Hukuku**, Kardeşler Matbaacılık, 1. Baskı, İstanbul, 2004, s.26.

⁶⁵ Ali Şafak, Türkiye’de Özel Güvenlik Şirketi Kurma Girişimleri ve Yasal Durumu, **Polis Bilimleri Dergisi**, Ankara, 2000, Sayı:7-8, , s.2.

yağma, sabotaj ve zorla alıkoyma gibi tehlike, tehdit ve saldırılara karşı korunması ve güvenliklerinin sağlanması amacıyla kurulmuştur.⁶⁶

Dünyada ve Türkiye'deki özellikle sanayi kuruluşları, bankalar başta olmak üzere şahıs ve kurumlar güvenlik hizmetlerini özel güvenlik kurumları tarafından sağlamak istemişlerdir. Özel güvenlik sektörünün oluşum nedeni; sanayileşmenin ve bununla beraber gelişen hızlı kentleşme olarak gösterilmektedir. Bu açıklamaya göre; sanayileşmenin sonucu ortaya çıkan hızlı nüfus artışı ile yerleşimlerde yaşanan büyüme birçok güvenlik sorunlarını beraberinde getirmiştir. Bu sorunlar karşısında kamusal güvenlik güçleri yetersiz kalmış ve devlet dışı güvenlik aktörleri ortaya çıkmıştır.⁶⁷ Özel güvenlik görevlileri ve teşkilatları bu noktada genel kolluğa yardımcı olmakta ve oluşan istikrarsızlığı ortadan kaldırmaya çalışmakta ve büyük bir boşluğu doldurmaktadır.

Özel güvenlik, güvenliğin sağlanması, kişi ve kurumların tehlike riskinden korunması ile malların korunmasına dair hizmeti kullananlarca ücreti karşılanan kişi ve kuruluşlardır. Özel güvenlik, mülkiyetlerini tehlikelere karşı ücret karşılığı koruyan, menfaatine yarar güden kuruluşlar bütünüdür. Bu tanıma göre özel güvenlik hizmetleri kar amacıyla kurulup hizmeti kullananlar tarafından ücretleri ödenerek yararlanılabilen oluşumlardır. Özel güvenlik hizmetini sağlayanlar devletin güvenlik kuvvetinden bağımsız çalışmakla birlikte organik bağları her daim vardır. Zira özel güvenlik sektörünün iş ve işleyişleri kanunla belirlenmiştir. Özel güvenlik hizmetleri hizmeti isteyen talebi üzerine yerine getirilmektedir.⁶⁸ Bununla beraber devletin kolluk kuvvetlerinin vatandaşların güvenliğini her alanda sağlamada yeterli olmadığı görüşü hakim olmuştur. Bunun doğal sonucu olarak özel güvenlik ortaya çıkmıştır.

2.2. Özel Güvenliğin Tarihsel Süreçte Gelişimi

Çalışmanın ilk kısmında işlendiği gibi iç güvenlik hizmeti öncelikle kolluk içinde oluşmuş, müteakiben kolluktan ayrılmış olan birimlerle iç güvenlik sağlanmış, devamında kolluk kuvvetleri kurulmuştur. Son dönemlerde kolluk tarafından icra edilen iç güvenlik hizmetine ilave olarak bu görevlerin bir kısmı özel güvenlik personelleri tarafından da yerine getirilmektedir.

⁶⁶ Türkiye Polis Dergisi, Temmuz 2006, s.29, **aktaran**; Alpaslan Güney, Türkiye'de Özel Güvenlik Teşkilatlarının Yetkilerinin Analizi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006, s.31 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁶⁷ Özcan Karaman, "Türkiye ve Çağdaş Ülkelerde Özel Güvenlik Şirketlerinin Sayısının Artışının Değerlendirilmesi" <http://ozelguvenlikkongresi.com/arsiv/2004.asp?kategori=&sayfa=3>, (Erişim Tarihi: 06.08.2007), **aktaran**; Esra Kaya, 1980 Sonrası Dönemde Kentsel Alanda Değişen Güvenlik Anlayışı: Özel Güvenlik Üzerine Bir İnceleme, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, 2008, s.57 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁶⁸ Yılmaz, a.g.e., s.49.

Polis, özel mülkün korunması ve güvenliği sağlama konusunda devriye çıkartmada istekli olmaması, polisin üzerinde çok fazla sorumluluk olduğu şeklinde düşüncenin oluşması ve özel güvenliğin polise yardımcı olması gerektiği düşüncesi yaygınlık kazanmıştır. Ayrıca özel mülklerin sahipleri kendilerine ait malların korunması konusunda özel güvenliği tercih etmelerinin sonucunda özel güvenlik sistemleri gelişmeye başlamıştır.⁶⁹ Bu gibi sebeplerle özel güvenlik sektörünün her geçen gün daha da gelişerek büyüdüğü gözlenmektedir.

2.2.1. Özel Güvenliğin Dünyadaki Gelişimi

Güvenlik ihtiyacı insanlık kadar eski geçmişi olan bir kavramdır. Yerleşik hayata geçilmesiyle beraber güvenlik ihtiyacı ordu ile karşılanmış, zamanla kolluk kuvvetlerine dönüşerek gelişmiş ve sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma beraberinde birçok yenilik getirmiş, devletin asli görevlerinden olan kamu güvenliği ve düzenini sağlamak konusunda yetersizliklerin görülmesi üzerine özel güvenlik anlayışı gün geçtikçe gelişmiştir.

Ticaretin yapılabilmesi için en büyük gereklerden biri kuşkusuz güvenlidir. Güvenliğin de köklü bir geçmişi vardır. Özel mülkün ve kişilerin korunması antik Roma'da "The Vigiles" adı verilen ve "şehri gözetleyen görevliler" manasına gelen kişiler gece bekçiliği yapmakta ve Ortaçağ boyunca mevcudiyetini korumuşlardır.⁷⁰

200 yıl önce Amerika Kıtasında "Vahşi Batı'da" altın arayan Amerikalıların, baskınlar yapan kovboylara karşı oluşturdukları "posta arabalarını koruma timleri" ile ortaya çıkan ilk özel güvenlik ihtiyacı tarihsel süreç içerisinde gelişerek önemli bir sektör haline gelmiştir. Özel güvenlik görevlileri zamanla yabancı sermayeli işletmelerin yanında, askeri bölgelerde, büyük kurum ve kuruluşlarda, kamu kurumlarında, bankalarda istihdam edilmeye başlamıştır.⁷¹ Güvenlik hizmetlerinin özel kişi veya kurumlarca karşılanması önce ABD'de, akabinde ise İngiltere'de görülmüş, devamında ise Avrupa ve tüm dünyaya yayılmış, gün geçtikçe gelişimine devam eden küresel bir sektör haline gelmiştir.

18. yüzyılda Sanayi Devrimi'yle birlikte ev ve tarımsal alanda yapılan üretimlerin bir kısmı, şehirlerdeki fabrikalarda yapılmaya başlanmış ve buharlı teknolojilere geçiş yapılmıştır. Gelişmiş ürünlerin ve teknolojik metotların farklı kullanımı nedeniyle özel güvenlik konusundaki talepler oluşmuş ve oluşan güvenlik

⁶⁹ Özcan Karaman, "Türkiye ve Çağdaş Ülkelerde Özel Güvenlik Şirketlerinin Sayısının Artışının Değerlendirilmesi", Kocaeli Üniversitesi Hereke Ömer İsmet Uzunyol Meslek Yüksekokulu ve İzmit Ticaret Odası, **1. Ulusal Özel Güvenlik Hizmetleri Sempozyumu**, Ekim 2004, s.125-136.

⁷⁰ Evren Haspolat, "5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Bağlamında Özel Güvenlik Olgusunun Değerlendirilmesi" **Memleket Mevzuat Aylık Yerel Yönetim Dergisi**, 2005, Sayı: 6, s.22.

⁷¹ Vadim Volkov, **Between Economy and the State: Private Security and Rule Enforcement in Russia**, Sage Publications, 2000, 28(4), 2000, p.485.

riski nedeniyle bu talepler gün geçtikçe artmıştır. Özellikle tekstil ve pamuk alanında çalışan işçilerin iş esnasında güvenliği ve kayıp kaçak hususların önlenmesi açısından geliştirilen mikro güvenlik önlemleri sektörün ilk uygulamaları arasında sayılabilmektedir.

Dünyada özel güvenlik hizmetleri öncelikle kamu kuruluşlarında kullanılmış, demir yollarındaki özel gözetim memurlarıyla elektrik enerjisi dağıtımı için istihdam edilenler⁷² özel güvenliğin kamudaki ilk uygulamaları olarak ortaya çıkmıştır. Buna benzer şekilde 19. yüzyıl boyunca gözetim ve özel bekçilik hizmetlerine mülk sahipleri tarafından başvurulduğu görülmüştür.⁷³

Dünyada özel güvenlik şirketlerinin ilk örnekleri incelendiğinde, özel güvenlik alanında faaliyet gösteren İsviçre ve ABD'yi örnek olarak gösterebiliriz.

Özel güvenlik sistemlerinin ortaya çıkmasında rolü olanlardan bahsedecek olursak dünyada ilk örneklerini incelemek faydalı olacaktır. Özel güvenliğin öncüleri olarak ABD'de Allan Pinkerton, Avrupa'da ise Philip Sorenson adlı İsveçlidir. Bugün dünyanın en eski ve en büyük güvenlik teşkilatı Allan Pinkerton'ın 1850'de kurduğu Pinkerton Ajansı şirkettir. Halen faaliyetine devam eden şirketin bugün dünyanın birçok yerinde yaklaşık 40 bine yakın çalışanı bulunmaktadır.⁷⁴

1858 yılında Edwin Holmes hırsızlık olaylarına karşı, tarihte ilk olarak alarm sistemini geliştirmiş ve bu alanda bir ilk gerçekleştirerek sektörün öncülerinden olmuştur. Devamında ise 1909 yılında ilk yangın kontrol ve alarm sistemleri alanında faaliyet gösteren ilk güvenlik şirketi olan Baker Şirketi kuruluşunu gerçekleştirmiştir.⁷⁵

Dünyada suç istatistiklerine genel hatlarıyla gözden geçirildiğinde, 1950'li yıllarda organize suçlarda hızlı bir artışın olduğu gözlenmektedir. Bunun en geçerli sebebi ise kuşkusuz kolluk sayısının az olmasıdır. Organize suçlar, beyaz yaka suçları ve firma suçları denilen mali suçların yaygınlaşmasıyla kolluk görevlileri bu alana yoğunlaşmış ve asli görevlerinden olan asayiş sağlama, banka şubelerini koruma vb. alanlardan zamanla çekilmek zorunda kalmıştır. Futbol karşılaşmaları, para taşınırken yapılan koruculuk görevi, müzik gösterileri, muhtelif toplantı ve gösteriler sebebiyle oluşan kalabalıkların kontrolü gibi görev sahaları gittikçe artan

⁷² Les Johnston, **The Rebirth of Private Policing**, Mackays of Chatham, Kent, 1992, s.80, aktaran; Mehmet Ali Bal, "Özel Güvenlik Alanında Yeni Gelişmeler ve Yeni Vizyonlar", **I. Ulusal Özel Güvenlik Sempozyumu**, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, 2004, s. 147. **Exeter Crime Prevention**, Exeter Crime Prevention Panel, Exeter, 1992, s. 5-6.

⁷³ Bal, a.g.e, s.147.

⁷⁴ Sigmund A Lavine ve Allan Pinkerton. **America's First Private**, Hammond & Company, New York, 1965, p. 33.

⁷⁵ Ali Yılmaz, **Özel Güvenlik Sistemi**, Okyanus Dağıtım, Malatya, 1996, s. 105.

oranda özel güvenlik hizmet örgütlerine geçmiştir. Bu geçişin giderek yaygınlaşması ve çeşitlenmesine neden olarak kuşkusuz özel güvenlik hizmet örgütlerinin aynı işi daha az bütçe ile etkin bir şekilde ifa etmeleridir. Aynı zamanda polisin bu görevleri personel eksikliği ve adli suçlara yoğunlaşması nedeniyle ihmal etmesi de önemli bir etkidir.⁷⁶

2.2.2. Özel Güvenliğin Türkiye'deki Gelişimi

Özel güvenlik teşkilatlarının ortaya çıkış süreci tam olarak bilinmemekle birlikte bazı güvenlik önlemlerinin asırlardır kullanıldığı bilinmektedir. Kilit ve parmaklıklı pencereler gibi koruma tekniklerinin tarihi bile tam olarak bilinmemektedir. Ülkeler geliştikçe devlet olgusunun gerekleri ve ölçüleri değişmiş, aktif güvenlik hizmetleri devlet tarafından yerine getirilmeye başlanmıştır. Endüstri ve sanayileşme ile birlikte kentlerdeki suç oranlarındaki artış karşısında kamu gücünün, bazı birey ve kuruluşların güvenlik taleplerini karşılamada yetersiz kalması sonucu, özel güvenlik hizmetleri ortaya çıkmıştır.⁷⁷

Özel güvenliğin tarihçesi Türkiye'de çok eskiye dayanmaktadır. Ancak özel güvenliğin kanuni alt yapısının oluşturulması ve kanunlaşma süreci, 24.07.1981'de çıkarılan 2495 sayılı, "Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun" ile kurulmuş olan özel güvenlik kurumları o günden bu yana oldukça büyük ilerlemeler göstermiştir. Bu yasanın gelişen süreç içerisinde oluşan ihtiyaca cevap vermeyecek hale gelmesi üzerine, 10.06.2004'te TBMM'den büyük bir uzlaşıyla bu alanda önde gelen tüm kuruluşların ortak çalışmasıyla 5188 sayılı "Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun" yasalaşmış ve ihtiyaca cevap verecek seviyeye ulaşmıştır.

Özel güvenlik hizmetlerinin Türkiye'de oldukça uzun bir geçmişi ve bununla beraber tecrübesi vardır. İslam öncesi Türk tarihine kadar uzandığı belirtilen "ahilik" bir esnaf örgütü olmakla beraber bazı güvenlik hizmetlerinde sorumluluk aldığı görülmüştür.⁷⁸ Ahilik sistemi esnafın kurmuş olduğu teşkilat olmasına rağmen, kendi üyelerinden ziyade toplum menfaatlerini koruma görevi görmüş, bir çeşit mali polis işlevi görmüştür.

⁷⁶ D. Armstrong and George Garson, "The Use of Private Security in Public Housing: A Case Study", Journal of Security Administration, 1994, Vol. 17, No. 1, p.53-60, **aktaran**; Hüseyin Ulaş, Özel Güvenlik Hizmeti Uygulamalarında Kalite Güvencesi ve Toplam Kalite Yönetimi Standardizasyonu, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2008, s.3 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁷⁷ Mehmet Naci Efe, Türkiye' de Yönetim Fonksiyonları Açısından Özel Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi ve Bir Uygulama, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009, s.84 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁷⁸ Yusuf Ekinci, **Ahilik**, Sistem Ofset Yayıncılık, Ankara, 1989, s.11.

Tarihimiz boyunca birçok devlet kurmuş ve köklü bir devlet geleneğine sahip olan milletimiz, kamu düzen ve güvenliğini milli savunma ile birlikte yürüttüklerinden özel güvenlik sistemleri tarih süreci içinde tam olarak gelişmemiştir. Günümüzün güvenlik sorunları arasında görülen, konulara askeri anlayışla yaklaşılmasının sebebi budur.

Geceleri mahalleyi gezen, sabaha kadar yaya olarak dolaşan, şüphelileri araştıran, çarşı ve pazar yerlerini koruyan ve karşılığında dükkan sahiplerinden belli bir ücret alan, Arapça bir kelime olup anlamı “bekçi” olan “asesler” (gece bekçileri), esnaf teşkilatlarının aldığı inzibati önlemlerdendir.⁷⁹ Yol güzergahlarında önemli noktaların ve eşkiya soygununa maruz kalınması muhtemel bölgelerin korunması, yeni yerleşimlerin güvenliği görevini üstlenen der (geçit), ve bend (tutma) kelimelerinin birleşiminden türeyen “derbentçi”ler görevlendirilmiştir. Derbent tesisleri, dört tarafı duvarla çevrili küçük bir kale şeklindedir. Halkın güvenliğe katkıları çeşitli tarikatlar aracılığıyla da olmuştur. Bunlarla beraber köy imamı ve muhtarlar da kendi bölgelerini korumakla görevlendirilmiştir. Kervanların ve tüccarların güvenliğini sağlama maksadı ile görevlendirilen “kervansa”lar, isyan olması halinde kendilerini savunma için kurdukları bir örgüt olan “ilder”ler, bir diğer adıyla da “il eri” olarak bilinen “İlbey”ler çeşitli Türk tarihindeki özel güvenlik mekanizmaları içerisinde sayılabilmektedir.⁸⁰

Özel güvenlik kavramının Türkiye’de uygulanması 1957 yıllarına kadar dayanmaktadır. Türkiye’deki özel güvenlik kavram ve ihtiyacının başlangıcı barajların korunmasıyla ortaya çıkmıştır. Hirfanlı barajı inşaatı sırasında 1957-1958 yıllarında bazı sabotaj olayları meydana gelmiştir. Barajlarda yangınların meydana gelmesi ve beton bir kolonun yıkımı sonrası polis olaya müdahale etmiş, bu sırada jeneratörlere yapılan saldırılar polis tarafından engellenmiştir. Konuyla ilgili polis yaptığı çalışmada Yugoslavya ve Bulgaristan göçmenleri arasından devşirilen sabotajcılar yakalanmıştır. Bu olaylar neticesinde barajların güvenliği ülke gündeminde geniş yer almıştır. Böylece özel güvenlik konusu ilk kez 31 Ocak 1966’da, Milli Güvenlik Kurulu’nda bu vesileyle görüşülmüş, MGK’nin 97 sayılı kararı ile barajların güvenliğinin korunması ilk kez Türkiye gündemine girmiştir.⁸¹

1970-1980 tarihleri arasında terör eylemlerinin olması bununla beraber kolluk kuvvetlerinin kamu kurum ve kuruluşların güvenliğinin sağlanması hususunda

⁷⁹ Hikmet Tongur, *Türkiye’ de Genel Kolluk teşkil ve Görevlerinin Gelişimi*, Kanaat Basımevi, Ankara, 1946, s.37-94.

⁸⁰ Cengiz Orhonlu, *Osmanlı İmparatorluğunda Derbent Teşkilatı*, İst Yayın Evi, İstanbul, 1964, s.9-59.

⁸¹ Mustafa Gülcü, Türkiye’ de Modern Özel Güvenliğin Tarihçesi, *Polis Dergisi*, 2004, Sayı: 37, ss.2-15, s.3.

zorlanması üzerine kolluğun yükünü hafifletmek amacıyla, Milli Güvenlik Kurulu tavsiyesiyle hazırlanan kanunla “özel güvenlik” kavramı ülke literatürümüze girmiştir.

Buradan hareketle özel güvenlik kurum ve kuruluşlarının yaygınlaşma sürecinin başladığı görülmektedir. Özellikle 1960 yılından sonra, büyük şehirlerin hızla sanayileşmesi neticesinde, iş gücü ihtiyacından dolayı hızlı bir nüfus artışı yaşanmıştır. Bununla beraber özel sanayi kuruluşları kendi güvenliklerini sağlama yoluna gitmelerinden ötürü özel güvenlik şirketlerinin sayısında hızlı bir artış olmuştur.

Milli Güvenlik Kurulu vermiş olduğu tavsiye kararı doğrultusunda oluşan fiili durumla ilgili olarak aksaklıkları gidermek üzere özel bir güvenlik teşkilatının kurulması için kanunun hazırlanması çalışmaları hükümetçe başlanmıştır. Bunun üzerine yapılan çalışmalar neticesinde, özel güvenlik kurumlarının dünyadaki örnekleri incelenmiş, özellikle ABD kanunlarından etkilenen 2495 sayılı kanun⁸² hazırlanmıştır. Bu kanunla birlikte bu faaliyetler yasal zemine oturtulmuştur.

Sanayi kuruluşlarının ve dahi diğer esnaf ve kuruluşların güvenliklerini korumaya çalışmaları ve oluşan fiili durum karşısında 27.07.1981’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2495 sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun” ile hukuki bir zemin kazanmıştır. 2495 sayılı kanunun 1. maddesinde nerelerde özel güvenlik teşkilatlarının kurulabileceği ve görevleri belirtilmektedir. İlgili kanuna göre; devletin savaş gücüne ya da milli ekonomiye önemli oranda katkı sunan kurumların, geçici bir zaman için dahi olsa çalışmalarının durdurulmasını, hasara uğratılmamalarına yardımcı olmak görevleri arasında sayılmıştır. Bununla beraber, kurumların tamamen veya kısmen yıkılmaları, toplum hayatı, ülke ekonomisi veya ülke güvenliği açısından olumsuz sonuçlar oluşturabilecek kamuya veya özel kişilere ait kurum ve kuruluşların yağma, soygun, hırsızlık, yangın ve sabotaja uğramamasını sağlamaktır. Ayrıca, burada bulunanların güvenliklerinin sağlanması, sağlıklarının tehlike ve tehditlere karşı korunması, zorla işten alıkoyma ve yurt dışına giriş çıkış yapılan gümrük kapılarında aranan ve giriş çıkışı yasaklananların resmi güvenlik görevlilerine teslimi, giriş çıkış işlemlerinin yapılması, giriş ve çıkışa yarayan belgelerin kontrolünün sağlanması görevleri arasında sayılmıştır.

Anılan kanunda; *Emniyet Teşkilatına ait kurum ve kuruluşlarla, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı ve askeri kurum ve kuruluşların korunması özel mevzuatlara tabidir*” denilerek bu kurumlarda hangi şartlarda kurulacağı ve hizmetleri belirtilmiştir.

⁸² Resmi Gazete, Sayı: 17401, Tarih: 24.07.1981, 2495 Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun.

Bu kanun devamında personel istihdamını öncelikle sanayi kuruluşlarıyla birlikte bankalar tercih ederek uygulamıştır. Burada dikkat edilmesi gereken husus Türkiye'deki özel güvenlik kuruluşlarının oluşumunun sanayi ülkelerindeki oluşumdan ve oluşum nedeninden farklı olarak ortaya çıkmasıdır. Çünkü sanayi ve tarım ülkelerinde asıl ortaya çıkış nedeninin mal ve insanları koruma, hırsızlığa, yangına, sabotaja ve sair olaylara karşı güvenliği sağlama amacı taşır iken Türkiye'de daha çok terör olaylarından dolayı gündeme gelmiştir. Örneğin; Avrupa'da müzeler ve sanat galerilerini korumak, turistlere yardımcı olmak gibi amaçları varken Türkiye'de özel güvenlik ihtiyacının terör neticesinde doğduğu söylenebilmektedir. ABD'de yaşanan 11 Eylül saldırıları ve Türkiye'de Sabancı iş kulelerinin 25'inci katında merhum Özdemir Sabancı'ya düzenlenen suikastın ardından bu yönde gelişimin ivme kazandığı söylenebilir.⁸³

Türkiye'de özel güvenlik kuruluşları 2495 sayılı ve 24.07.1981 tarihli "Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun" ile ortaya çıkmıştır. Türkiye'de oluşan ihtiyaç ve yetersizlikler nedeniyle 5188 sayılı ve 10.06.2004 tarihli "Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun" düzenlenerek özel güvenliğin alanı genişletilmiş ve mevcut halini almıştır.

⁸³ Murat Yalabık, Türkiye' de Özel Güvenlik Teşkilatının Eğitimi ve Verilen Hizmetler İçindeki Rolü Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006, s.39 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

Tablo- 2 Türkiye'de Özel Güvenliğin Tarihi Süreçte Gelişimi⁸⁴

Tarih	Kurum/Mevzuat	GÖRÜŞÜ
...-1966	"	Osmanlı Devleti döneminde Kervan güzergahlarında kervansalarn ve derbentçilerin, varlıklı kişiler tarafından ise bekçilerin çalıştırılması söz konusu olmuştur. İlderler ve asesleri de bu kapsama dâhil edebiliriz.
1966	Milli Güvenlik Kurulu	Barajların korunmasına yönelik tavsiye kararı verilmiştir.
1966	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	"Müesseselerde Özel Koruma Teşkilatı Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı" hazırlanmıştır.
1966	Bakanlar Kurulu	Barajlar Koruma Yönetmeliği yayımlanmıştır.
1973	Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı	"Özel Muhafaza Teşkilat Kanunu" hazırlanması talep edilmiştir.
1973	İçişleri Bakanlığı	"Müesseselerde Özel Koruma Teşkilatı Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı" hazırlanmıştır.
1978	İç Güvenlik Koordinasyon Kurulu	"Banka ve Diğer Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun Tasarısı" kurulca hazırlanmıştır.
1981	Milli Güvenlik Konseyi	2495 sayılı "Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun" yürürlüğe girmiştir.
2003	Bakanlar Kurulu	2495 Sayılı Kanun'da Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tasarı TBMM'ye sunulmuştur.
2004	TBMM	"Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun" yürürlüğe girerek 2495 Sayılı Kanun'u yürürlükten kaldırmıştır.

⁸⁴ Hünler, a.g.e., s.73.

2.3. Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri

Özel güvenlik hizmetinin görev tanımı, içerisinde iş ve sosyal yaşama dair her şeyin güvenliğinin sağlanması ilkesini barındırmaktadır. Özel güvenlik hizmeti, yasalarla polis, jandarma ve sahil güvenliğe verilen temel görevlerin dışında kalan, kamu düzeninin sağlanması dışında özel amaç için görev ifa eden özel veya kamuya ait yerler için güvenlik önleminin alınması amacı ile ortaya çıkan, genel kolluğa destek veren kuruluştur. Bu yardımcı nitelikte yapılan iş ve işlemlerde zaman içerisinde uzmanlaşma olduğu ve sınıflandırmaların olduğu görülmektedir.

5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunu”nun 1. maddesinde, “...kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmetleri...” şeklinde geçen ifade; özel güvenlik hizmetlerinin kamu güvenliğini tamamlayıcı nitelikte olduğunu açıkça göstermektedir.

Bu kanuna göre özel güvenlik teşkilatı; “ özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın alınmak suretiyle, kurum veya kuruluş bünyesinde özel güvenlik birimi kurularak ve kişiler tarafından özel güvenlik görevlisi istihdam edilerek sağlanabilmektedir.

Özel güvenliği hizmetini maddeler halinde kısaca inceleyecek olursak;

(1) Özel güvenlik hizmetlerinden özel kişiler ve kuruluşlar yararlanmakta aynı zamanda kamu kurumları da isteğe ve ücrete bağlı olarak satın almaktadır.

(2) Özel güvenlik hizmetleri arz talep dengesi ile yerine getirilmektedir.

(3) Özel güvenlik hizmetleri kar amacıyla üretilir hizmetten yararlanan ücretini ödemektedir.

(4) Özel Güvenlik hizmetlerini yürütenler özel kuruluşlar⁸⁵ şeklinde belirtebiliriz.

2.3.1. Türkiye’de Özel Güvenliğin Güvenlik Hizmetleri İçerisindeki Yeri

Genel güvenliğin tanımında olduğu gibi özel güvenliğin tanımı yapılırken de üzerinde fikir birliği oluşan bir tanım yapılamamıştır. Zamana ve ihtiyaca göre bu tanım da değişkenlik göstermektedir.

Genel kolluk ve özel kolluk arasında bulunan özel kolluk görevlileri ile genel kolluk görevlilerini karşılaştırmak konunun daha iyi anlaşılması açısından uygun olacaktır. Bu doğrultuda özel güvenlik ve genel kolluk görevlileri arasındaki ilişkiyi kısaca belirtmekte yarar görülmektedir. Bu karşılaştırmaya, çalışan personeller

⁸⁵ Ali Yılmaz, *Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi*, Okyanus Dağıtım Yayınları, Malatya, 1994, s.49.

açısından bakıldığında, genel kolluk görevlilerinin mesleğe giriş koşulları açısından, özel güvenlik görevlilerine göre şartlarının çok daha ağır olduğu görülmektedir. Genel kolluğun belirli bir eğitimden geçtikleri, belirli bir eğitim seviyesinde oldukları gözlemlenirken özel güvenlik görevlilerinin daha kolay koşullarda mesleğe alındığı, bunun da çalışma hayatlarında bazı olumsuzluklara neden olduğu görülmektedir. Özellikle özel güvenliğin ani gelişen olaylarda olaylara yaklaşım konusunda iletişim, hukuk ve yakın savunma teknikleri konusunda zaafa düştükleri gözlenmektedir. Çalışmanın üçüncü bölümünde yaşanan sorunlar karşısında önerilerde bulunulacaktır.

Özel güvenlik görevlilerini, mesleğe giriş koşulları açısından incelediğimizde; özel kolluk görevlilerinin genel kolluk görevlilerine nazaran daha basit şartlarda mesleğe alındıkları görülmektedir. Bu da beraberinde toplum içindeki saygınlık ve itibarını zayıflatmaktadır.

Özel güvenliğin silah taşıma yetkisinin görevli olduğu yerle sınırlı olmasından ötürü bu durum, özel güvenlik görevlileri bakımından eksiklik olarak algılanabilmektedir.

Genel kolluk görevlilerine nazaran özel güvenlik görevlilerinin personel, araç ve teçhizat bakımından zayıf olması, görevi gerçekleştirme noktasında ayrıştıkları bir diğer noktadır.

Özel güvenlik görevlileri ile genel kolluk görevlileri arasında iş bölümü ve yetki konusunda farklılık olması, yetersiz eğitimlerin yol açtığı sorunlar beraberinde iletişimsizliği, bilgi eksikliğini getirmektedir. Aynı zamanda genel kolluk görevlilerine özel kolluk teşkilatı hakkında yeterli bilgi verilmemesi de birçok sorunun kaynağını oluşturmaktadır.⁸⁶

2.3.2. Türkiye’de Özel Güvenliğin Kanuni Alt Yapısı Ve Gelişim Süreci

Özel güvenlik hizmetlerindeki hızlı gelişimin iki temel sebebi vardır. Birincisi, polis özel ikametlerin korunması için özel mülklere devriye gönderme konusunda yetersiz kalmaktadır. İkinci olarak, özel mülk sahipleri, sahip oldukları malların daha iyi korunması konusunda özel güvenliği tercih etmektedir.⁸⁷

Özel güvenliğin kanuni alt yapısı ele alınırken tarihsel süreç içerisinde değerlendirmenin konunun anlaşılması açısından daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda tarihsel süreç içerisinde özel güvenliği ele alırken değindiğimiz Osmanlı döneminde asesler 10 Mayıs 1914’te çıkarılan çarşı ve

⁸⁶ Filiz, a.g.e., s.57.

⁸⁷ Nicholas R. Fyfe, *Policing The City, Urban Studies*. 1995, Vol.32, Nos 4-5, s.759-778.

mahalle bekçileri hakkındaki “Kanun-ı Muvakkat” ile kaldırılarak yerine bekçi kurumu oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kurumun toplumda önemli bir yer aldığı görülmüştür. Bu tarihten itibaren bekçilik kurumu yarı özel güvenlik birimi olarak görev yapmıştır.

Özel güvenlik uygulamaları Türkiye’de mevzuat bakımından incelendiğinde özel güvenliğin ilk olarak, ülke ekonomisinin korunmasında önemli kurum ve kuruluşları her çeşit sabotaj durumuna karşı koruma ile ilgili Bakanlar Kurulunun 4/685 sayılı 30.04.1953 tarihli “Sabotajlara Karşı Korunma ve sabotajları Önleme Hakkında Talimat”ında rastlanmaktadır. Bu talimatın devamında 1988 tarihli “Sabotajlara Karşı Koruma Yönetmeliği” resmi gazetede yayımlanarak düzenlendiği, bu yönetmeliğin tamamen 1953 yılında Bakanlar Kurulunun talimat ve eklerinin bir metinde birleştirilmesinden ibaret olduğu görülmüştür. Buradan çıkartılması gereken husus Türkiye’de özel güvenlik hizmetlerinin kanuni alt yapısının 1953 yılında çıkartılan bu yönetmelik olduğu özel güvenliğin yapısı hakkında bilgilerin ilk olarak yer aldığını görmekteyiz.

1988 tarihindeki “Sabotajlara Karşı Koruma Yönetmeliği”nin 3. maddesinde; özel kuruluş: özel sektör, özel hukukun hükümlerine bağlı kişilerin kurarak işlettiği kuruluşlar şeklinde belirtilmiştir. “Sabotajlara Karşı Korunma Tedbirleri” başlıklı 11. maddede korumayla görevli görevlilerin özellikleri belirtilmiştir. Buna göre; yetiştirilmiş özel köpeklerin bulundurulması ve bekçi, koruma veya devriye gibi görevlilerin kullanılması yönünde ilgili bakanlığın gerekli tedbirleri alacağını, risk faktörlerinin göz önünde bulundurularak önem derecelerine göre öncelikli önlemler alınabileceğini belirtmiştir.

Aynı kanunun 13. maddesinde özel güvenlik görevlilerinin nasıl görevlendirileceği belirtilmiştir. Buna göre; görevlilerin güvenlik işleriyle sorumlu olan kolluğun talebi halinde bu görevlilerden yararlanılabileceği, özel güvenlik hizmeti alan kuruluşlarda bu görevlilerin kullanılacağı, olaylara müdahalede bulunabilecekleri, bu hususta, el feneri, düdük, silah, ikaz araçları, özel köpekler gibi uygun bulunan araçlarla donatılacağını, görevlilerin 24 saat esasına göre çalışacaklarını belirterek bekçi ve diğer görevlilerin haricindeki grupların koruma görevi dışında asli görevlerine devam edeceklerini belirtmiştir.⁸⁸

Daha önce de belirtildiği üzere özel güvenlik konusu ilk kez 31 Ocak 1966 yılında MGK’de görülmüş Milli Güvenlik Kurulunun 97 sayılı tavsiye kararı ile barajların korunması konusunda gündeme gelmiştir. Bu bağlamda sadece terör eylemlerine karşı önlem almak için ortaya çıktığını belirtmek yanlış olmayacaktır.

⁸⁸ Resmi Gazete, Sayı: 1625, Tarih: 16.10.1988, 2591 Sabotajlara Karşı Koruma Yönetmeliği.

Devamında 1960 tarihinden sonra büyük şehirlerin hızla sanayileşmesi sonucu burada oluşan nüfus artışı ve güvenlik zafiyeti devletin güvenlik personeli ve bütçesindeki kısıtları ileri sürerek özel sanayi kuruluşlarının kendi güvenliğini sağlamaya yönlendirme ve yerine göre zorunluluk yönünde irade göstermesi, yer yer teşvik etmesi özel güvenliğin gelişmesini ve yayılmasını sağlamıştır.

1973 yılında oluşan bu ihtiyaçlar nedeniyle İçişleri Bakanlığınca düzenlenen “Müesseselerde Özel Koruma Teşkilatı Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı” incelemeye sunulmuş; ancak çalışma anayasaya aykırı olduğu güvenliğin devletçe sağlanması gerektiği gerekçesiyle reddedilmiştir. 1977 yılında İçişleri Bakanlığı tasarının yenilenerek tekrar gündeme gelmesini teklif etmiş; devamında tekrar aynı nedenlerle reddedilmiştir. 1978 yılında tasarının tekrar görüşülmesi için komisyon oluşturulmuş, 33 maddelik “Banka ve Diğer Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliğinin Sağlanması Hakkında kanun Tasarısı” hazırlanmış, ancak 1980 yılında tekrar reddedilmiştir. Reddedilmesinin ana gerekçelerinden birkaçı güvenlik ihtiyacının devlet tarafından karşılanması gerektiği bu yetkinin özel teşebbüsler tarafından karşılanamayacağı, polis yetkisinin özel kişilere verilemeyeceği, bunun sakıncalarının olabileceği, imtiyazlı bir sınıfın oluşturulamayacağı gibi gerekçeler belirtilmiştir.⁸⁹

1970-1980’li yıllarda kamu ve özel sektöre ait sınai, ticari kurum ve kuruluşlar, barajlar, askeri tesisler, ulaştırma ve haberleşme tesisleri, şantiyeler gibi korunması gereken önemli yerlerin güvenliğinin özel bir şekilde yapılmasına dair çok miktarda çalışmalar yapılmıştır. En sonunda, jandarma ile polis güçlerinin yükünü hafifletmek amacıyla Milli Güvenlik Konseyi tavsiyesiyle hazırlanan 22.07.1981 tarih ve 2495 sayılı “Bazı Kurum ve kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun” ile özel güvenlik nihayet yasal dayanağa kavuşmuştur.⁹⁰ Bu kanunda da eksiklikler bulunması ve oluşan ihtiyaca cevap vermemesi üzerine büyük bir uzlaşma ve uzun emekler neticesinde mutabakat sağlanarak hazırladığı kanun taslağının meclis kararıyla onaylanmasıyla 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun” ile özel güvenlik teşkilatının tüm yönleriyle kanuni alt yapısı düzenlenmiştir. Bu kanunun hazırlanma aşamasına toplumun bu alandaki her kesimine söz hakkı verilmiş, özellikle özel güvenlik derneği olan GÜSOD (Güvenlik Servisleri Organizasyon Birliği Derneği) bu konuda Avrupa

⁸⁹ TBMM Kanunlar Müdürlüğü, Dönem 4 Toplantı 1, “Müesseselerde Özel Koruma Teşkilatı Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı” TBMM Arşivi Devre IV, Dosya 110. ; TBMM Kanunlar Müdürlüğü, Dönem 5 Toplantı 3, “Banka ve Diğer Kurum ve kuruluşların Korunması ve Güvenliğinin Sağlanması Hakkında Kanun Tasarısı” TBMM Arşivi Devre V, Dosya 145, **aktaran**; Mustafa Gülcü, **Özel Güvenlik Hukuku**, Kardeşler Matbaacılık, 1. Baskı, İstanbul, 2004, s.141-143.

⁹⁰ Resmi Gazete, 2495 Sayılı Kanun, a.g.e.

lkeleri ile dünya örneklerini detaylı inceleyerek gerekli tercümeler yapmış ve mecliste oluşturulan komisyona katkı sağlamıştır.

Süreç içerisinde 5188 sayılı kanun üzerinde yapılan bazı değişiklik ve düzenlemelere değinirsek özel güvenlik teşkilatının mevzuat ve kanuni alt yapısının anlaşılabilmesi açısından yerinde olacaktır. Bakanlık bu kanuna ek olarak dört adet genelge yayımlayarak kanunun eksikliklerini tamamlama yoluna gitmiştir.

Bunlardan ilki 22.07.2004 tarih ve 2004/152 numaralı genelge, yönetmelik çıkarılıncaya kadar bazı hususları mülki idare amirinin yetkisine bırakmıştır.

İkincisi; 27.04.2005 tarihli 2005-32 sayılı genelge özel güvenlik şirketlerinin kurucu ve yöneticilerinin, özel güvenlik eğitim kurumlarının ise sadece yöneticilerinin güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmaları hakkında çıkarılmıştır. 6 Ocak 2017 tarih ve 680 sayılı KHK ile bu konuda değişiklik yapılmış; buna göre güvenlik görevlileri ile eğitici olarak özel eğitim kurumlarında görevlendirilen kişilerin arşiv araştırması ve güvenlik soruşturmasından geçirileceği belirtilmiştir. İlgili KHK sonraki bölümlerde açıklanacağı için burada detaylı belirtilmemiştir.

nc genelge olarak; 08.11.2005 tarih ve 2005/117 sayılı genelde ile özel güvenlik eğitimi ve sınavına ilişkin oluşan bazı tereddütlerin giderilmesi amaçlanmıştır.

Dördüncü ve son genelge ve aralarında en kapsamlısı olanı da; 22.05.2006 tarih ve 2006-47 sayılı genelgedir. Kanun ve yönetmeliğin kuşkuya yer bırakmayacak şekilde daha önceki kanunlarda ihmal ettiği denetim konusunda gerekli düzenlemeleri yapmak amacıyla yayımlanmıştır. Bu genelge; şirket ve eğitim kurumlarının yılda bir kez denetlenmesini, denetimin üç kişilik bir heyet tarafından ve valilik oluruyla yapılmasını ve muhakkak yüksek okul mezunu amir sınıfı bir personelin başkanlığında olmasını şart koşmuştur. Bu genelgede ayrıca; özel güvenlik hizmeti veren kurumların, hizmet alan yerlerin izinlerinin nasıl yapılacağı konusunda hükümler ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

2004 yılından itibaren sürekli olarak ek genelge ve yönetmeliklerle sektör sorunları hakkında düzenleme yapılmakta, ama sorunlara karşı kanuni düzenleme yapılamamaktaydı. 6 Ocak 2017 tarihinde yayımlanan 680 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile sektör hakkında önemli değişiklikler yapılarak birçok alanda düzenlemeye gidilmiştir. Sonrasında Emniyet Genel Müdürlüğü de 18 Ocak 2017 tarihinde 680 sayılı "Kanun Hükmünde Kararname'nin Uygulanmasına İlişkin Genelge"yi düzenleyerek sektör hakkında takip edilmesi gereken yeni değişiklikleri

yayımlamıştır. Bu konuda detaylı bilgiler yapılan değişiklikler tarihsel süreç içerisinde verilecektir.

2.3.2.1. 2495 Sayılı Kanun Dönemi

Yaşanan terör olayları ile Türkiye gündemine giren özel güvenlik anlayışı, aradan geçen yıllarla orantılı olarak sürekli bir şekilde artış göstermiştir. Öyle ki özel güvenlik personel sayısı zamanla emniyet teşkilatı polis sayısını dahi geride bırakmıştır. Bu dönemde güvenlik konusunda her alanda düzenleme yapılmış, özel güvenlik teşkilatı için ise 22.07.1981 tarihli ve 2495 sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun” yürürlüğe konmuştur. 2495 sayılı kanun 33 maddeden ibaret olup, 5188 sayılı kanuna zemin oluşturmuştur. O dönemlerde gerçekleştirilen soygunlar devleti bu yönde bir çalışma yapmaya sevk etmiştir. Bu paralelde Türkiye’de çıkarılan bu yasa ile kurumlar için özel güvenlik teşkilatı kurulması ve güvenliklerini kendileri sağlamaları konusunda imkan ve teşvik sağlanmıştır. Kanunun amacı oluşan güvenlik zafiyetini azaltmak ve her alanda güvenlik hizmetlerini sunmaktır. Maalesef bu kanun da oluşan ihtiyacı karşılayamamış ve zaman içerisinde yetersiz kalmıştır.

2495 sayılı kanun ile birlikte ekonomik, stratejik ve toplumsal olarak duyarlılık içeren kişi, kurum ve kuruluşların güvenliklerinin sağlanması yönünde gerekli tedbirlerin alınması noktasında özel güvenlik teşkilatı yetkilendirilmiştir. Özel güvenlik teşkilatları bağlı olduğu kuruluşu bu kanun hükümleri dairesinde korumak ve güvenliğini sağlamakla görevli ve yetkileri bu kanunla sınırlı özel bir kolluk kuvveti olarak tanımlanmıştır.⁹¹ Bu kanun hazırlanırken en önemli eksiklerinden bir tanesi de yasa hazırlama sürecine özel güvenlik görevlilerinin dahil edilmemesi, kamuoyunun fikirlerinin alınmamış olmasıdır. Zira bu yasaya göre özel güvenlik görevlilerinin toplanma ve örgütlenme özgürlüğü bulunmamaktadır.

2495 sayılı kanunun getirmiş olduğu en önemli anlayış, demokratikleşme sürecine önemli bir katkı sağlamasıdır. Çünkü ilk defa özel alanın güvenliğine kanunda vurgu yapılmış, kişi hak ve özgürlükleri net bir şekilde belirtilmiştir. Söz konusu kanunla Türk hukuk sistemindeki yerini alan özel güvenlik sektörü, genel kolluk yetkisinde olmakla birlikte, toplumsal olarak önemli yerlerin korunmasını sağlamak amacına binaen hazırlanmıştır. Aynı zamanda bu kanunla özel güvenlik görevlileri ilk kez özel bir kolluk kuvveti olarak belirtilmiştir.

Özel güvenlik sektörünün düzenlenmesi ve hukuki bir alt yapı sağlanması maksadı ile 2495 sayılı kanun çıkarılmıştır. Ancak sektörün gün geçtikçe

⁹¹ Resmi Gazete, 2495 Sayılı Kanun, a.g.e., Md. 8.

büyümesiyle zaman içerisinde bu kanunun yetmediği ve eksik kaldığı anlaşılmıştır. 2495 sayılı yasanın kapsamında değerlendirilmeyen; bazı kamu kurumlarının yalnızca gözetleme ve koruma hizmeti yapma amacı ile ehil olmayan kişi ve kurumlarca güvenliğini karşılaması, İçişleri Bakanlığının müdahalesine yol açmış ve bu yönde birçok adım atılarak genelgeler yayımlanmıştır. Ancak bu da çözüm olamamıştır. 2495 sayılı kanunun genişletilmesi ve bu özel güvenlik kuruluşlarının denetime alınması konusu önemini her geçen gün daha da artırmıştır. Söz konusu 2495 sayılı kanunun yeterli olmaması ve gelişen şartlara uyum sağlayamaması üzerine toplumun tüm kesiminin katılımıyla bir başka kanunun hazırlanmasına karar verilmiştir.

2.3.2.2. 5188 Sayılı Kanun Dönemi

5188 sayılı kanunun 1. ve 2. maddelerinde amacı "*Kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesine dair esas ve usulleri belirlemek*", "*özel güvenlik izninin denetlenmesine ilişkin hususlar*" şeklinde belirtilmiştir.

5188 sayılı yasayla, 1990'lardan itibaren özel koruma gibi isimler alan hiçbir yasal dayanağı olmaksızın özellikle temizlik şirketleri altında faaliyet yürüten ve bu alanda hizmet vermeye çalışan kurumları denetim altına almak için çalışmalar yapılmıştır. Bu amaçla "Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun" adıyla çıkartılarak 10.06.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

5188 sayılı kanun 4 bölüm ve 29 maddeden oluşmuştur. Özel güvenlik sektörünün uzunca bir zaman beklediği kanun, 10 Haziran 2004'te Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Zaman içinde artan terör ve hırsızlık gibi suçlar karşısında çoğu banka ve alışveriş merkezinin kendi personelinden oluşturduğu güvenlik görevlileri ile başlayan bu yönde kanun ihtiyacı, 2495 sayılı "Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun"un yürürlüğe girmesine neden olmuştur. Ancak yasal olmamasına rağmen temizlik ve turizm sektöründe hizmet veren kuruluşların özel güvenlik hizmeti vermeye başlaması, yetki alanı ve sorumluluk alanlarındaki problemler, ihlal edilen haklar ve birçok diğer sorunlarla ilgili olarak İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün resmi yazı ve genelgeler yoluyla çözüm aramalarına sebebiyet vermekte ancak yeterli olmamaktaydı. Bundan dolayı da gelişen şartlar göz önünde bulundurularak 5188 sayılı kanun onaylanarak kabul edilmiştir.

Kanunun kabul edilme sürecine bakıldığında; kanun tasarısı İçişleri Komisyonu'nun 26.05.2004 tarihli yazısı ile Meclis Başkanlığına sevk edildiği

görülmektedir. Komisyon raporundaki en önemli bölüm olan genel esas ve gerekçeler şöyle ifade edilmiştir: “2495 sayılı 22.07.1981 tarihli Özel güvenlik hizmetlerini belirleyen Birtakım kuruluşların güvenliğini sağlayan kanun yetersiz kalmıştır. Zikredilen kanun, şahısların özel korunması konusundaki düzenlemeleri kapsamaması, kanunda belirtilenler dışındaki kuruluşların kendilerine ait özel güvenlik kuramamaları, kanun kapsamında yer alan kurumların özel güvenlik birimlerini kurmaların mecbur tutulması, buna uymayan kurumlara yaptırım getirilmesi sebebi ile uygulamada sorun meydana gelmiştir.”

5188 sayılı kanunun bir ve ikinci maddesiyle; kamu gücünü tamamlayıcı mahiyette olması açısından izin verilmiştir. Bu kanunla özel güvenlik hizmeti verilirken takip edilecek usul ve esaslar belirtilmiştir. Özel güvenliklere izin verilmesi, bu hizmeti verecek firmaların ruhsatlandırılması ve bunların denetlenmesiyle ilgili hususlar 5188 sayılı yasayla hukuki zemine kavuşmuştur. 5188 sayılı kanunun 1. maddesinde amaç olarak; “kamu güvenliğini tamamlayıcı olarak özel güvenlik hizmetlerini yerine getirilmesine ilişkin esas ve usulleri belirlemektir.” şeklinde belirtilmiştir. Burada kamu güvenliğinin sağlanmasında yardımcı ve tamamlayıcı rolü olduğu vurgulanmıştır.

Genel güvenliğin kollukça sağlandığı ve tüm alanlarda etkin olduğu bu yasada belirtilmiştir. İlgili yasanın uygulanması konusunda yayımlanan yönetmeliğin 8. maddesinde özel güvenlik izni hakkında düzenleme yapılmıştır. Buna göre; genel güvenliğin mümkün olduğu, kamunun özgürlüğünün korunmasının tehlikeye girebileceği durumlarda, bu gibi yerlerin korunmasında özel güvenliğin kullanılabilirliğini belirtmiştir. Bu doğrultuda kamu kurum, kuruluş ve kişilerin genel güvenliğin sağlanmasında özel güvenlik firmalarının personel çalışmalarına imkan verileceği belirtilmiştir. Kanunda belirtildiği üzere özel güvenliğin kamunun güvenliğinin sağlandığı yerlerde onu tamamlama üstüne kurarken, bu yönetmelik genel güvenliğin mümkün bulunmadığı alanlarda özel güvenliğe izin vermektedir.⁹²

5188 sayılı kanunun 26. maddesi gereğince kanunun uygulanmasına dair yönetmeliğin çıkacağı belirtilmiş, bunun üzerine 07.10.2004 tarihinde 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” adıyla Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Böylelikle kanunun uygulanması noktasında detaylar bu yönetmelikle yürürlüğe konulmuştur. Bu kanunla mevcut kanuni alt yapı

*28/04/2004 tarihli ve 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve bu kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik.

⁹² Hünler, 2010, a.g.e., s.87-88.

tamamlanmış ve günümüzdeki son halini alıp hizmetler bu yönde şekillenmiştir. Yönetmelik 50 madde ile düzenlenmiş ve faaliyete girmiştir.

Kanunun bölümleri aşağıdaki şekilde düzenlendiği görülmüştür.

1. Bölüm: Genel Hükümler: kapsam, amaç, özel güvenlik komisyonu, güvenlik izni, özel güvenlik firmaları ile ek tedbirleri içeren 1-6 maddelerini içermektedir.

2. Bölüm: Özel güvenlik görevini yapanlar, özel güvenlik çalışanlarının sorumlulukları, silah taşıma ve bulundurma yetkileri, görev alanları, çalışanlarda aranan nitelikler, kıyafet, eğitim, kimlik, tazminatla alakalı hükümler bulunmaktadır.

3. Bölüm: Ceza hükümleri, yasaklar, görev dışı çalıştırma yasakları, görevden uzaklaştırma, grev yasağı, adli cezalar, idari cezalarla ilgili yasal hükümler 16-20 maddelerinde düzenlenmiştir.

4. Bölüm: Farklı hüküm, özel güvenlik sorumluluk sigortası, ruhsat harcı, ceza uygulaması, denetim, yeniden derleme oranların uygulanması, yürürlükten kaldırılan yasa ve yürütmeyi içeren 21-29 numaralı maddeleri içermektedir.

Bu yasa ile birlikte, özel güvenlik komisyonu ve özel güvenlik kurumlarının kuruluş amaç ve prosedürleri belirlenmiş, özel güvenlik görevlilerinin görev ve yetkileri ile kimlik, kıyafet, eğitim, tazminat, silah bulundurma ve taşıma izni ve yetkisi, özel güvenlik personelinin dışında çalıştırma, grev ve lokavt yasakları ile yasanın ihlali karşısında uygulanacak cezaları belirten hükümler, sigorta, denetim, ruhsat ve ceza artırımına dair kurallar ile yürürlük ve yürütme maddeleri ayrı ayrı belirlenmiştir.

2.3.2.2.1. 5188 Sayılı Kanunun Amacı

5188 sayılı kanunun yasalaşma süreci uzun istişareler neticesinde, sebep sonuç ilişkisi içerisinde hazırlanmıştır. Bununla ilgili olarak bu kanunun amacı yasama organında gerekçelendiği görülmektedir.

Yasada özel ve tüzel kişiler yalnızca kendileri için taşınır ve taşınmazlarını koruma maksadıyla işe alacakları silah taşımayan şahıslar için izin alma zorunluluğu olmadığı, özel güvenlik sağlamanın kişi ve kurumların hür iradelerine bırakılmış olduğu ifade edilmiştir. Bu konularda meydana gelebilecek olumsuzlukların yasal düzenlemelerle giderileceği 5188 sayılı kanunda belirtilmiş olup özel güvenlik şirketi kurmak maksadıyla izin alanların hizmetlerini ifa etmeleri için, özel güvenlik birimini kurma, personeli istihdam etme yönünde gerekli bilgiler yine bu kanunla düzenlenmiştir.

5188 sayılı kanun vasıtasıyla özel sektöre, devletin oluru ve denetimi altında özel güvenlik eğitimini sunma olanağı getirilmiştir. Ayrıca bu kanunla özel güvenlik şirketlerine; tören, konser, toplantı gibi kısa süreli organizasyonlar ile değerli eşya ve para gibi nakil edilmesi gereken konularda özel güvenlik görevlendirme yetkisini düzenlemiştir. Ayrıca kanunda, özel koruma ile güvenlik personelin üçüncü tarafa zarar vermeleri durumunda zararın giderilmesi için mali sorumluluk sigortasını zorunlu kılmış, hizmetleri sunarken izinsiz faaliyetler konusunda ağır cezalar öngörülmüştür.⁹³

Devletler güvenlik sorunu ölçüsünde suç önleyici kolluk tedbirlerine ağırlık vermiş, bu yönde yasal düzenlemeler gerçekleştirmişlerdir. Bu düzenlemelerden bir tanesi de 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun”dur.

Bu kanun ile “Türk Ticaret Kanunu”na göre kurulan özel güvenlik kuruluşlarının faaliyetleri yasal bir zemine oturtulmuş,

Türkiye’de yeni bir istihdam alanı oluşturulmuş, genç nüfusun önemli bir kısmı çalışma hayatına kazandırılmış,

Yeni ekonomik alanlar açılmış, devlete yeni ek vergi geliri imkanı sağlanmış,

Kamu güvenliği yönünde devletin harcamalarının bütçedeki yükü azaltılmış,

Özel güvenlik sektöründeki tüm iş ve işlemler tespit edilerek kayıt altına alınmış, bununla beraber denetim altına alınarak kontrolü sağlanmıştır.

Özel güvenliğin kurulması, yaşamın normal akışının sürmesi, güvenliğin sağlanması ve kamu düzeninin korunması açısından son derece faydalı olmuştur. Özel güvenliğin hangi alanlarda hizmet verdiği aşağıda belirtilmiştir. Bunlar; şantiyeler, depolama tesisleri, trafolar, enerji nakil hatları, enerji santralleri, akaryakıt istasyonları ve nakil hatları, rafineri istasyonları, endüstri bölgeleri, organize sanayi bölgeleri, küçük sanayi siteleri, belediye park bahçeler, spor müsabakaları, eğlence merkezleri, organizasyon ve etkinlikler, konut-lojmanlar, alışveriş merkezleri, müzeler, sağlık kurumları, üniversiteler, ilk ve ortaöğretim kurumları, otel ve tatil köyleri, turistik tesisler, gar ve terminaller, metro, deniz limanları, hava meydanları, orman alanları, deniz kıyıları, nehir kıyıları gibi yerlerde istihdam edildikleri görülmektedir.⁹⁴

⁹³ Alpaslan Güney, Türkiye’de Özel Güvenlik Teşkilatlarının Yetkilerinin Analizi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006, s.90 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁹⁴ Ceylan Gazi Uçkun vd. Özel Güvenlik Görevlilerinin Eğitiminde Yakın Savunmanın Yeri ve Önemi, **3.Ulusal Özel Güvenlik Sempozyumu** 1-2 Mart 2013 Gaziantep, s.255-256.

Bu kanunla birlikte özünde özel güvenlik hizmetlerinin çağdaş olabilmesi amaçlanmış ve gelişen dünyaya ayak uyduracak, devletin oluru ve denetimi altında etkin bir şekilde yerine getirilmesi hedeflenmiştir.

2.3.2.3. 2495 Sayılı Kanun ve 5188 Sayılı Kanunun Karşılaştırması

2495 ve 5188 sayılı kanunun hangi gerekçelerle ve hangi süreçleri takip ederek yürürlüğe girdiğini belirtmiştik. Her iki kanunu daha ayrıntılı incelemek ve konunun daha iyi anlaşılabilmesi için daha sonra çıkarılan 5188 sayılı kanunun hangi alanlarda düzenleme yaptığını, 2495 sayılı kanunun hangi eksikliğini giderdiği özetle aktarılacaktır.

2495 sayılı kanunda ÖG görevlilerinin sadece yakalama ve gözaltına alma yetkisine yer verilmiştir.⁹⁵ Buna karşılık kimlik sorma, arama, el koyma yetkilerine hiç değinilmemiştir. Kanunun değinmediği yetkiler ÖG görevlileri tarafından yaygın bir surette kullanılmaktadır. CMK diyalektiğine göre bir çözüm yolu aranmış, anayasanın 13. maddesine uygunluk ve kamu hürriyetlerinin güvenceye alınması bakımından bu yetkilerin neler olduğuna ve kullanma koşullarına net olarak yer vermesi gerekirken bu düzenlemelere 2495 sayılı yasada değinilmemiş ve kanunun en önemli eksikliklerinden biri olmuştur.⁹⁶

5188 sayılı kanun ile özel güvenlik komisyonu ve özel güvenlik şirketlerinin kuruluş ve prosedürleri belirlenmiş, idari para ceza oranları belirtilmiş, özel güvenlik görevlilerinin görev ve yetkilerinin ne olduğu, kimlik, kıyafet, eğitim, tazminat, silah bulundurma ve taşıma izni usul ve esaslarını ayrı başlıklar halinde açıklanmıştır. Ayrıca özel güvenlik personeli çalıştırma, grev ve lokavt yasakları ile yasanın ihlali karşısında uygulanacak cezaları belirten hükümler; sigorta, denetim, ruhsat ve ceza artırımına dair düzenlemeler detaylı olarak belirtilerek 2495 sayılı kanunun eksiklikleri giderilmiştir.

2495 sayılı kanunda özel güvenlik kuruluşlarının kurulması yer almadığından uygulamada sorunlar yaşatmıştır. Oluşan ihtiyaç temizlik kuruluşları bünyesinde kurulan oluşumlarla giderilmeye çalışılmıştır. Bu uygulamaların zaman içerisinde personel denetiminin yapılamaması, kayıt altına alma zorlukları ve personel eğitimi konusunda olumsuzluklara yol açtığı görülmüştür.

2495 sayılı kanun çerçevesinde gelişen özel güvenlik sektörü oluşan güvenlik ihtiyacını karşılamak üzere ortaya çıkmıştı. Ancak gelinen noktada yeni

⁹⁵ Resmi Gazete, 2495 Sayılı Kanun, a.g.e., Md. 9/b.

⁹⁶ Mustafa Gülcü, Özel Güvenlik Görevlilerinin Kimlik Sorma, Arama, El Koyma Yetkileri, *Polis Dergisi*, 2003, s.34.

ihtiyaçlar ile birlikte gelişen dünyaya ayak uydurmak, gelişmeleri takip etmek amacıyla bu yasanın yetersiz olduğu anlaşılmıştır.

5188 sayılı kanunun getirmiş olduğu en büyük farklılık özel güvenlik sektörünün kanuni alt yapı sorununu ortadan kaldırmasıdır. 2495 sayılı kanun uygulamada karşılaşılan gereksinimleri karşılayamaz hale gelmiş, örnek olarak ise 2495 sayılı kanunda, kişilerin özel korunma talebi ile ilgili hiçbir düzenlemede bulunulmamıştır. Kanunda sayılanların dışındaki kurum ve kuruluşların ise özel güvenlik örgütünü kurlmalarının zorunlu olması; bu zorunluluğa uymayanların yaptırımla karşılaşmaları gibi konular nedeniyle yeni düzenleme yapma gereği doğmuştur.⁹⁷

5188 sayılı kanun ile hukuk literatürümüze ilk defa özel güvenlik kuruluşları girmiş ve özel güvenlik personelinin özel eğitim kuruluşlarınca eğitime tabi tutulacağı ilk defa belirtilmiştir.

2495 sayılı kanunda, detaylı bir şekilde özel güvenlik hizmetlerinin amaç ve kapsamı açıklanırken, 5188 sayılı kanunda, “...*özel güvenlik hizmetlerinin, kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette...*” olduğu belirtilmiştir.⁹⁸

2495 sayılı kanunda yasal olarak kurulmuş olan herhangi bir özel güvenlik teşkilatının, faydasının ve maksadının ortadan kalkması halinde Bakanlıkça kaldırılabilirliği belirtilirken⁹⁹ 5188 sayılı kanunda bu husus belirtilmemiştir. Bununla beraber 5188 sayılı kanunda özel güvenlik şirketlerinin ortadan kaldırılmasına ilişkin şartlar belirlenmiştir. Ayrıca şirketleri denetleme esnasında dikkat edilmesi gereken hususlar belirtilerek denetim konusunda düzenlemelere yer verilmiştir.

5188 sayılı kanun sadece özel güvenlik hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili şirket kurulabileceği belirtilmiş, başka alanlarda faaliyet gösteren temizlik firmaları turizm firmaları bünyesinde özel güvenlik hizmeti sunulmasını yasaklamıştır. Bu hizmeti yapacak kuruluşların belirlenmiş şartlar dahilinde izin ve ruhsat alabilecekleri bu kanunda açıkça belirtilerek özel güvenlik hizmetinin profesyonelleşmesi yönünde büyük bir adım atılmıştır.

2495 sayılı kanunla gerekli karar ve izinleri veren “Özel Güvenlik Teşkilatı İl Koordinasyon Kurulu”nun ismi, 5188 sayılı kanun ile değiştirilerek “Özel Güvenlik Komisyonu” olarak değiştirilmiştir. Bununla beraber özel güvenlik şirket

⁹⁷ Müslüm Akınca, “Özel Güvenlik Kolluğuna İlişkin Denetim ve Yaptırım Düzeni”, *Polis Dergisi*, 2002, sayı:43, s.74.

⁹⁸ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Kanun, a.g.e, Md. 1.

⁹⁹ Resmi Gazete, 2495 Sayılı Kanun, a.g.e, Md. 6.

yöneticilerinin 4 yıllık yüksek okul mezunu olma şartı getirilerek bu alanda hizmet edecek kurumların vizyonunun olması ve eğitimli olmaları sağlanmıştır.

5188 sayılı kanun ile birlikte özel güvenlik görevlilerinin yetkileri açık ve anlaşılır bir biçimde belirtilmiştir. Bu düzenlemeye göre, görev alanıyla sınırlı olmakla birlikte kimlik sorma, teknik cihaz, araç ve teçhizatların kullanılması ile arama ve kontrol yapma, suçüstü halleri ile görev alanı dahilinde işlenen suçlara ilişkin yakalama yetkisi getirilmiştir.¹⁰⁰

2495 sayılı kanunla meydana gelen olaylarla ilgili olarak suç delillerinin muhafazası konusuna değinilmemiş, bu eksiklik 5188 sayılı kanunla giderilerek özel güvenlik görevlilerinin olay yerinin korunmasında aktif rol üstlenmesine olanak sağlamıştır.

Sektörün hizmet kalitesini arttırmak ve uzmanlaşmasını sağlamak amacıyla 2495 sayılı kanunla ortaokul düzeyinde olanların özel güvenlik görevlisi olabilecekleri hükmü en az lise mezunu olması şeklinde değiştirilmiştir. Bununla birlikte askerlik şartı 5188 sayılı kanunla kaldırılmış ve personel temini noktasında alan açmış, yapılan düzenlemeyle eğitim şartının lise olarak belirlenmesiyle eğitim seviyesinin yükseltilmesi amaçlanmıştır.¹⁰¹

2495 sayılı kanunda özel güvenlik görevlisi olabilmenin ön koşulu, yüz kızartıcı ve terör suçlarından dolayı hükümlü bulunmamak iken 5188 sayılı kanunla suç kapsamı geliştirilmiş ayrıca sağlık şartları ayrıntılı olarak açıklanmıştır. 5188 sayılı kanunla özel güvenlik görevlisi olabilmek için 120 saatlik özel güvenlik temel eğitiminin başarı ile tamamlanmış olması gerektiği belirtilmiştir.¹⁰² Ayrıca özel güvenlik görevlileri, şirketleri, eğitim kurumları ve yöneticilerinin çalışma izinleri belirli bir süre ile sınırlandırılmış, bu süre 5 yıl olarak belirlenmiştir. 5 yılın sonunda "yenileme eğitimi" ve belgelerin yenilenmesi şartı getirilerek denetim ve işlevsellik konularında sistemleşme yoluna gidilmiş ve beş yılda bir güvenlik görevlilerinin bilgi ve becerilerini yenilemeleri kanunen şart koşulmuştur.¹⁰³ Böylece eğitim, sağlık ve diğer koşullara ilişkin olarak ön koşullar getirilmiş ve özel güvenlik görevlilerinin niteliklerinin genel kolluk seviyelerine gelmesi amaçlanmıştır.

2495 sayılı kanun ile özel güvenlik görevlilerine tekdüze kimlik kartları verilmemekteydi. 5188 sayılı kanunda bu ihtiyaç da giderilerek valilikçe tekdüze kimlik kartı verilmesi, silahsız veya silahlı görev yapan görevlilerin personel

¹⁰⁰ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Kanun, a.g.e, Md. 7.

¹⁰¹ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Kanun, a.g.e, Md. 10.

¹⁰² Resmi Gazete, 5188 Sayılı Kanun, a.g.e, Md. 10.

¹⁰³ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Kanun, a.g.e, Md. 11.

kartlarına bu hususu işlemleri ve güvenlik görevlisi kartı olmayanların yetkilerini kullanamayacağı düzenlenmiştir.

Son olarak 2495 sayılı kanunda görevlilerin eğitimi ve gelişimi İçişleri Bakanlığı bünyesine verilmiş iken 5188 sayılı kanunda bu hususta özel güvenlik kurumlarının eğitim faaliyeti vermek üzere kurulabileceği ve bu işlevi yerine getirebilecekleri belirtilerek bu hususta eğitim yöntemine ve işleyişine dair detaylı hükümler getirilmiştir.

2.3.2.4. 680 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname İle Yapılan Değişiklikler

06.01.2017 tarihli 29940 Mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 680 sayılı KHK ile 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun”un maddelerinde düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan düzenleme ile birçok konuya açıklık getirilmiştir. Özel güvenlik teşkilatının kötüye kullanıma açık yapısı engellenmeye çalışılmış, bazı noktalara açıklık getirilmiştir. Ayrıca disiplin yönünden düzenlemeler yapılarak disiplinli bir yapı oluşturulması amaçlanmıştır.

Söz konusu düzenlemeler KHK’nin 66, 67, 68, 69, 70, 71 ve 72. maddelerinde düzenlenmiş ve belirtilen alanlarda düzenlemeler yapılmıştır.¹⁰⁴ Düzenlemeler kategorize edilerek başlıklar halinde açıklanmış, böylelikle konunun daha da iyi anlaşılması sağlanmaya çalışılmıştır.

2.3.2.4.1. Eğitim İle İlgili Düzenlemeler

Özel güvenlik kurum yöneticilerinin ilave olarak lisans düzeyinde diplomaları olması ve 14. maddenin beyan ettiği özel güvenlik temel eğitiminde başarılı olması gerektiği düzenlenmiştir.

Özel güvenlik kurum veya kuruluşların şubelerinde ya da 15 ve üzeri özel güvenlik görevlisinin istihdam edildiği yerlerde asgari bir “güvenlik sorumlusu”nun olması gerektiği belirtilmiştir. Bu sorumluların en az iki yıllık ön lisans mezunu olanları gerektiğini belirtmiştir. Düzenlemeyle özel güvenlik personellerinin eğitim seviyesinin yükseltilmesi amaçlanmış, personelin kendini geliştirmesi amaçlanmıştır. Yapılan bu düzenleme sektörün gelişimi açısından önemli bir düzenleme olmuştur.

2.3.2.4.2. Sektörde Görevlendirileceklerde Aranacak Kriterler Hakkında Düzenlemeler

680 sayılı KHK ile çalışma izni hususunda da değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişiklikle sektörde çalışacak personelin, valilikçe yapılacak olan güvenlik

¹⁰⁴ Resmi Gazete: 6 Ocak 2017 Sayı: 29940, Karar Sayısı: KHK/680, Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Md. 66,67,68,69,70,71,72.

soruşturmasının kapsamı genişletilerek arşiv araştırmasının yapılması da bu maddeye eklenmiştir. Burada konunun daha net anlaşılabilmesi için daha detaylı olarak bu kavramları incelemenin faydalı olabileceği değerlendirilmektedir.

Güvenlik soruşturması ifadesi; kişinin kolluk kuvvetleri tarafından adli makamlarca aranmasının olup olmadığı, genel kollukça ve istihbarat kurumlarınca ilişkisi ile adli yönden kaydının ve hakkında herhangi bir sınırlama, terör örgütleri ile ilgisi ve ilişkisinin ilgili kurumların kayıtlarından araştırılmak suretiyle tespiti ve değerlendirmesidir.

Arşiv araştırması ifadesi; ilgili kişinin genel kolluk tarafından hala aranmakta olup olmadığı, istihbarat ve kolluk kuvvetlerince adli sicil kaydı, ilişkisi ve kendisi ile ilgili bir tahdit olup olmadığı konusunun kayıtlardan belirlenmesi işlemidir.

Yapılan bu değişikliğin Türkiye'deki güvenlik politikalarının değişmesine ve terör mensuplarının bu alana yerleşmelerinin önlenmesi amacıyla yapıldığını belirtebiliriz. Normal şartlarda yukarıda belirtilen güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması işlemi, kamuda gizlilik gerektiren birimlere alınacak memur, polis ve asker gibi kadrolarda istihdam edilecek adaylar için uygulanmaktaydı. Bu durumda özel güvenlik çalışanları, eğitmenleri ve şirket yöneticilerine de devlet memurluğu kadrolarına alınanlara uygulanan araştırma prosedürlerinin aynısı uygulanacaktır. Bu kanunla, silahlı veya silahsız, tüm özel güvenlik personellerini kapsayacak şekilde bu değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikle güvenlik hizmetlerinin önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Bu kanunla arşiv araştırması ve güvenlik soruşturmasının beş yılda bir yapılması ön görülmüştür. Bu kural ve soruşturmalar aynı şekilde, kuruluşlarda eğitmen, temsilci ve kurum ve kuruluşların ortaklarında aranacağı belirtilmiştir. Bu değişiklikle kimliklerin iptal edilmesi hususunun kapsamı genişletilmiş, özel güvenlik görevlisinin yanına kurucu, yönetici, eğitici, temsilci gibi diğer statüler de eklenmiştir. Ayrıca hakkında uyuşturucu madde kullanmak ve bunun gibi adli suçlarda kayıtları olanlar hakkında özel güvenlik izni verilmeyeceği belirtilmiş ancak soruşturma sonunda beraat etmeleri halinde neticesine göre bilgilerinin güncelleneceği de ilgili kanunun uygulanmasına dair genelgede belirtilmiştir.¹⁰⁵

Özel güvenlik görevlilerinde aranacak şartlar konusunda değişiklikler yapılmıştır. Buna göre; TCK 53. madde hapis cezası mahkumiyetinin kanuni sonucu olarak bu cezanın infazı tamamlanıncaya kadar, kişinin belli hakları kullanmasından

¹⁰⁵ 18.01.2017 Tarih ve 47227715-88025-63246-6 sayılı 680 Sayılı KHK'nin Uygulanması Hakkında Genelge.

yoksun bırakılması konusunu işlemektedir. 5188 sayılı kanunun 10. maddesinin (d) bendinde yapılan değişiklikle, TCK 53. maddede belirtilen süreler geçmiş olsa da, şartına ek olarak *“hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş olsa bile”* cümlesi eklenmiştir. Burada *hükmün açıklanmasının geri bırakılması ne demek* sorusunu kısaca açıklamak gerekirse; sanık hakkında hükmolunan cezanın belli bir denetim süresi içerisinde tekraren suç işlememesi gibi; örneğin şahsın beş yıl süresince kasıtlı olarak bir suç işlememesi ve yükümlülüklerine uygun davranması sonucu işlenen suçun ortadan kalkması olarak açıklayabiliriz. Yapılan yeni düzenlemeyle *kasıtlı olarak işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya üzeri süreyle hapis cezası almamış olmak* hükmü aynen korunmuştur. Af kapsamında bulunmasına rağmen belirtilen suçları işleyenlerin özel güvenlik görevlisi olamayacağını belirleyen suçlara, özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı işlenen suçlar ile uyuşturucu veya uyarıcı madde suçları eklenmiştir.¹⁰⁶

Ayrıca yeni eklenen bir madde ile özel güvenlik görevlisinin güvenlik soruşturmasının olumlu olması şartının getirilmesidir. Bu maddeyle bir kişi için diğer bütün şartlar tam olsa bile özel güvenlik görevlisi olabilmesi için devletin emniyet ve istihbarat birimlerinin yapacağı güvenlik soruşturmasının olumlu sonuçlandırılması gerekmektedir. Görevli olarak istihdam edilecek olan kişiler ve özel güvenlik şirketlerinde, alarm izleme merkezlerinde ve eğitimin verilecek olduğu kurumlarda eğitici, yönetici ya da kurucu vasfında çalışacak olan adaylar konusunda valilikçe arşiv araştırması ve güvenlik soruşturması yapılacağı şart koşulmuştur. Soruşturma sonucu olumlu sonuçlananlar, özel güvenlik eğitimini başarılı şekilde bitirmiş olmak koşulu ile valilik tarafından çalışma izin sağlanacağı belirtilmiştir.

Yukarıda bahsedilen arşiv araştırması ve güvenlik soruşturmasının bir ay içinde tamamlanacağı belirtilmiştir. Arşiv araştırması ile güvenlik soruşturması işleminin kimlik verilmesi esnasında veya gerekli olması durumunda yenilenebileceği ifade edilmiştir.

Yönetici veya özel güvenlik görevlisi olma koşullarını taşımayan ve bu koşullardan birini sonradan kaybeden kişilerin özel güvenlik kimliklerinin iptal edileceği belirtilmiştir.

Eğitmenlerde ve şirket tüzel kişi ortağının yetkilendirdiği temsilcilerde güvenlik araştırması ve arşiv araştırması yapılması zorunlu olacağı belirtilmiştir. Böylelikle terörle ilgisi bulunanların bu kurumlarda eğitici olmaları veya eğitim sertifikası alabilmelerinin önü kapatılmıştır.

¹⁰⁶ Editör Yazıları, 11.01.2017, 680 KHK'nin 69. maddesinin incelenmesi, <https://ozelguvenlik.net/kose-yazilari/680-sayili-khknin-69-maddesinin-incelenmesi>, (Erişim Tarihi: 22.12.2017).

Şirket yöneticilerinin sadece bir faaliyet izni belgesinde yönetici unvanı alabilecekleri düzenlenmiştir. Aynı kişilerin birden çok yerde yönetici olmaları engellenmiş, denetimin sürekliliği esas alınmıştır. Yöneticiler sadece bir faaliyet izin belgesinde yönetici unvanı alabileceklerdir.

5188 sayılı kanunun 10. maddesinin birinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle daha önce özel güvenlik görevlisi, kurucu ve yöneticileri için aranan güvenlik şartları ve gerekli şartlar hususu, eğitici, temsilci ve şirket ortağı tüzel kişi ortaklarını kapsayacak şekilde genişletilmiştir.¹⁰⁷

2.3.2.4.3. Görev Alanı / Kişi Güvenliği Hakkında Düzenlemeler

5188 sayılı kanunda belirtilen görev alanı konusunda değişiklik yapılmıştır. Buna göre; bu personellerin, silahlarını görev yaptıkları alanlarda kullanabileceklerini, bu alanlar dışına çıkaramayacaklarını, bir suçun işlenmesi halinde suç işleyen kişinin yakalanması, takibi, dış saldırılara karşı tedbirlerin alınması, para nakilleri, cenaze törenleri gibi güzergah ifade eden durumlarda tüm güzergah boyunca görevli olarak kabul edileceği belirtilmiştir. Ayrıca görev alanının komisyon kararı ile genişletilebileceğini, kişi güvenliğinden sorumlu görevlilerin korumasını sağladığı kişi ile birlikte ise ülke geneli olduğu, yanında koruduğu kişi bulunmadığı takdirde ise il sınırları olduğunu belirtmiştir.¹⁰⁸ Böylelikle kanuna aykırı olarak kişi korumasında bulunan ve uygulamada silah taşımada çıkan tereddütler ortadan kaldırılmıştır.

5188 sayılı kanunun 7. maddesinde açıklanan yetkileri kullanabileceklerin, kesin ifadeyle belirlenmesi amaçlanmış, böylece anlam karmaşasına yol açmamak adına tedbir alınarak *bu görevliler* ibaresi yerine *özel güvenlik görevlileri* ibaresi kullanılmıştır. Devamında kişi koruma hizmeti genel olarak tanımlanan ve maddede sayılan diğer hizmetlerle birlikte, güzergah boyunun görev alanı olarak belirlendiği tanım içerisinde yer alırken, yapılan değişiklikle, diğer hizmetlerden ayrılarak yeni ve daha net bir görev alanı tanımı yapılmıştır. Burada amaç güvenlik görevlisinin kişi koruması görevini yaparken yasalara uygun silah taşımalarının sağlanmasıdır. Böylelikle özel güvenlik kişi güvenliği görevlerinde çalışan personellerin görev yaptıkları esnada gayri resmi uygulamalarına yasal bir alt yapı getirilmiştir¹⁰⁹

5188 sayılı kanunun 6. maddesinde Mülki İdare Amirlerinin yetkilerine ilişkin kapsam artmıştır. Şöyle ki; "*Mülki idare amirleri; kamu güvenliğinin gerektirdiği hallerde özel güvenlik izni verilen yerlerde alınan özel güvenlik tedbirlerini*

¹⁰⁷ 680 Sayılı KHK'nin Uygulanması Hakkında Genelge, a.g.e.,Md. 70.

¹⁰⁸ 680 Sayılı KHK'nin Uygulanması Hakkında Genelge, a.g.e. Md. 68.

¹⁰⁹ 680 Sayılı KHK'nin Uygulanması Hakkında Genelge, a.g.e.,Md. 68.

denetlemeye ve yetersiz bulunduğu takdirde ek önlemler aldırmaya yetkilidir.” denmektedir. Yapılan değişiklikle mülki amirin yetkileri genişletilmiş ve aynı değişiklikte yer alan *güvenlik önlemlerini yetersiz bulunduğu takdirde* cümlesi ile yetkileri artırılmıştır. Örnek verecek olursak; faaliyet izni bulunan bir kuruluştta, personel sayısının artırılması veya değiştirilmesi, fiziki güvenlik tedbirlerinin artırılması veya değiştirilmesi talimatları verebilecektir. Genel kolluk kuvvetlerine özel güvenlik alanına giren faaliyetler için ek tedbirler aldırabilir denilerek bu konularda bu maddeyle ek yetkiler verilmiştir.¹¹⁰

2.3.2.4.4. Özel Güvenlik İle İlgili Adli-İdari Düzenlemeler

5188 sayılı kanunun “*İdari Para Cezası ve Yaptırım Gerektiren Fiiller*” başlıklı 20. maddesinde yapılan düzenleme ile para cezası miktarları artırılmış, birçok cezanın artırılmasına karar verilmiştir. İdari para cezalarının hangi miktarda artırıldıkları ve özellikleri karşılaştırmalı olarak sonraki başlıklarda açıklanmıştır. Bu sebeple burada ayrıca değinilmeyecektir.

Adli makamlarca suç odağı haline geldiği tespit edilen veya terör örgütleriyle aidiyet, ilişki veya irtibatı olduğu belirlenen kuruluşların faaliyet izinleri iptal edilir. Bu şekilde çalışma izinleri iptal edilen firmanın kurucuları, yönetici ve temsilcilerinin bu alanda faaliyetlerde bulunamayacakları ifade edilmiştir.¹¹¹

Bir diğer yeni değişiklik ise; basın yayın organlarına birçok defa yansıyan özel güvenlik görevlilerinin genel kolluk mensuplarına karşı ast ve üst ilişkilerinde sıkıntılar yaşanması konusunda* düzenleme yapıldığı görülmüştür. 5188 sayılı kanunun 20. maddesi “h” bendinde yapılan düzenlemeyle; kendisine yetki verilen genel kolluk kuvvetlerinin, görevlerini yapmasına mani olan, direnen veya tehdit eden yöneticiler veya özel güvenlik görevlisi hakkında olaya taraf olan yetkili genel kolluk tarafından tanzim edilecek adli tahkikat evrakının, Özel Güvenlik Şube Müdürlüğüne gönderileceği ve kimlik kartının iptali hususunun valilikçe değerlendirileceği belirtilmiştir.¹¹² Böylelikle genel kolluk görevlilerinin yetkileri artırılmıştır.

2.4. Özel Güvenlik Görevlisi İstihdamında Aranan Kriterler

5188 sayılı kanunda özel güvenlik görevlisi olabilme şartları şu şekilde belirlenmiştir: Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olma, silahlı olmayan şekilde görev

¹¹⁰ 680 Sayılı KHK'nin Uygulanması Hakkında Genelge a.g.e.,Md. 67.

¹¹¹ 680 Sayılı KHK'nin Uygulanması Hakkında Genelge a.g.e.,Md. 72.

*<http://www.hurriyet.com.tr/ozel-guvenlik-gorevlisine-polis-dayaginda-yeni-gelisme-40280569> (Erişim Tarihi: 22.12.2017).

¹¹² 680 Sayılı KHK'nin Uygulanması Hakkında Genelge, a.g.e.

alacaklar için asgari 8 yıl temel eğitim ya da ortaokul, silahlı şekilde görev alacaklar için asgari lise veya dengi okuldan mezun olma, 18 yaşını tamamlamış olma, TCK 53'te belirtilen süreleri aşmış olsa da, kasten işlediği suçtan bir yıl veya daha fazla hapis cezası alan ve affa bile uğrasa devlet güvenliğine karşı işlenen suçlar, dolandırıcılık, hırsızlık, rüşvet, irtikap, zimmet gibi kamunun sağlığına karşı işlenen suçlardan mahkum olmama, akıl ve vücut sağlığı yerinde olmak şeklinde sıralanmaktadır.¹¹³

6 Ocak 2017 tarihinde yayımlanan 680 sayılı KHK ile değişiklikler yapılmış ve yukarıda da belirtildiği üzere arşiv araştırması ve güvenlik soruşturmasından olumlu sonuç almak şeklinde ek hususlar getirilmiştir.¹¹⁴

Özel güvenlik çalışanlarının işlediği görev suçu sebebiyle kamu görevlerine verilen ceza gibi cezalandırılacağı, görevi sebebiyle kendine karşı işlenmiş olan suçların, kamu çalışanına karşı işlenen suç olarak sayılacağı belirtilmiştir.¹¹⁵ Bu madde ile özel güvenlik görevlilerin ifa ettikleri görevin kamu hizmeti statüsünde olduğu ifade edilmiştir. Ceza hukuku açısından bu madde ile kamu görevlisi olarak kabul edilse dahi 5188 sayılı yasada bu çalışanların yasal statüsü 11. maddede belirtilen “*çalışma izni*” ifadesiyle ve 15. maddedeki “*iş sözleşmesi*” ve “*toplu iş sözleşmesi*” ifadeleriyle özel hukuk görev hizmet sözleşmesi ile işçi statüsünde olduğu görülmektedir.¹¹⁶

2.5. Özel Güvenliğin Yetkileri

Özel güvenlik görevlilerine getirilen yetkilerin 5188 sayılı yasa ile arttığı anlaşılmaktadır. Bu yetkiler;

(1) Güvenliği ve korumasını sağlamış oldukları alana girmek isteyen kişileri duyarlı kapılardan geçirmek, bu şahısların üzerlerini detektör yardımı ile aramak, eşyalarını X-ray cihazı ya da benzeri sistemlerden geçirmek,

(2) Sahne gösterisi, spor müsabakası, konser, toplantı gibi etkinliklerle düğün ve cenaze törenlerinde duyarlı kapıdan geçirmek, kimlik sormak, üstlerini detektör yardımıyla aramak, eşyaları X-ray cihazı ya da benzeri sistemlerden geçirmek,

(3) Ceza Muhakemesi Kanunu 90. maddesine uygun yakalamak,¹¹⁷

(4) Görev yaptıkları mahalde, haklarında yakalama veya mahkumiyet kararının verildiği şahısları aramak ve yakalamak,¹¹⁸

¹¹³ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Kanun, a.g.e. Md. 10.

¹¹⁴ Resmi Gazete, 680 Sayılı KHK, a.g.e., Md. 69-70.

¹¹⁵ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Kanun, a.g.e. Md. 2-3.

¹¹⁶ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Kanun, a.g.e. Md. 11-15.

¹¹⁷ Resmi Gazete, Sayı: 25673, 04/12/2004, 5271 Ceza Muhakemesi Kanunu, Md. 90.

(5) Deprem, yangın gibi doğal afet durumunda ve yardım istenmesi durumunda görev yaptığı alanlarda konut ve işyerlerine girmek,

(6) Terminal, istasyon, gar, liman ve hava alanı gibi toplu ulaşım yerlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirmek, şahısların üzerlerini aramak,

(7) Arama esnasında suça konu veya kanıt olabilecek veya suç olmamakla birlikte tehlikeye neden olabilecek eşyaları teslim alarak genel kolluk kuvvetlerini hemen bilgilendirmek,

(8) Şahsın sağlığı ve vücudu ile ilgili bir tehlikeden koruma maksadıyla yakalamak,

(9) Olay yeri ve kanıtları korumak amacı ile CMK 168'e uygun şekilde yakalamak,¹¹⁹

(10) Medeni Kanun 981 maddesi, Borçlar Kanunu 52. maddesi ve TCK 24-25. maddelerine göre zor kullanmak,

(11) Kanıtları ve olay yerini korumak, bu sebeple CMK 168'e uygun yakalamak¹²⁰olarak sıralanmıştır.

2.5.1.Kimlik Sorma

Önleme aramalarında makul sebebin veya makul şüphenin var olması gerektiğini belirtmiştik. Makul şüphe* kavramı her olayda farklılık arz etmektedir. Güvenlik personeline verilen olaylara yaklaşım tarzında belirleyici etkisi olan makul şüphe kavramının keyfi davranışlara da yol açabileceği düşünülmektedir.

ÖG görevlileri görev alanı içerisinde önleyici güvenlik kapsamında suç işlenmesini önlemek amacı ile kimlik sormaktadır. Zor kullanma yetkisini kullanma halinde ayrıca kimlik sorma yetkisi doğmaktadır. Görevli olduğu mahalde gerekli kayıt işlemleri için giriş çıkışta kimlik kontrolü yapabilmektedir.

Özel güvenlik görevlisi kimliği tespit etme yetkisini 1774 sayılı "Kimlik Bildirme Kanunu"ndan almaktadır.¹²¹ Bu kanuna istinaden kimlik sorma yetkisini görev alanıyla sınırlı olması şartıyla ifa etmektedir.

¹¹⁸ Resim Gazete, Sayı: 26781, 5728 Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Md. 544.

¹¹⁹ Resmi Gazete, 5728 Sayılı Kanun, a.g.e., Md. 544.

¹²⁰ <http://www.ozelguvenlik.pol.tr/Sayfalar/ogg-yetki-ve-gorevleri.aspx> (Erişim Tarihi: 23.12.2017).

¹²¹ Ahmet Meriçli, *A'dan Z'ye Özel Güvenlik Yönetici ve Personeli İçin Başvuru Kitabı*, Rengin Basımevi, İstanbul, 2004, s.99.

2.5.2. Arama

5188 sayılı yasanın 7. maddesi aramayı ve aramayı yapacak görevlinin hangi durumlarda hangi araçlarla arama yapabileceğini açıklamıştır. Buna göre; 24. maddede kanun hükmü veya amirin emriyle 25. maddede zorunluluk ve meşru müdafaa halinde bu yetkisini kullanabileceği belirtilmiştir.

Özel güvenlik görevlilerinin detaylı arama yapabilmeleri noktasında kanunda boşluk olduğu görülmektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü bu hususta gerekli düzenlemeleri yapmıştır. Emniyet, 2007/107588 sayılı emir yazısında belirtilmiştir. Buna göre; kişilerin üstlerini veya eşyalarının aranması ancak elektronik sistem ve cihazlarla mümkün olabileceğinden, fiilen bunu uygulamanın zor olacağını, ancak genel kollukla birlikte görev yapılacağından, genel kolluğun gözetiminde olmak kaydıyla, bu yöntem ve cihazlar olmaksızın arama ve kontrol yapabileceklerini belirtmiştir. Ayrıca görev esnasında kesinlikle sürtüşmeye mahal verilmemesini, özel güvenlik görevlilerinin koordinasyonunun genel kolluk görevlilerinde olduğunu, talep olması halinde genel kolluğun emrine girerek verilen görevi yapacakları belirtilmiştir.

Özel güvenlik görevlileri görev alanları içerisinde birisini durdurarak soru sormaları veya yakalamaları söz konusu değildir. ÖG görevlileri bu kişiden şüphelenmesi halinde şüphelinin tehlikeli olduğuna kanaat getirdiğinde sadece el ile sıvazlama yoluyla şahsı arayabilir. Öncelik her zaman el dedektörü ile arama yapmak olup, sinyal alınırsa kaba üst aramaya geçilmesi gerekir. Ancak detaylı aramayı kesinlikle yapamamaktadır. Sinyal alınan şahsın ilgili alana girişi engellenme yolu izlenmelidir. Kademeli olarak bu yol izlenmelidir.¹²² Buradan hareketle elle aramanın kanuna aykırı olacağını değerlendirildiği açıktır. Geçerli bir nedeni yok iken aramaya, önleme araması ile muhatap olmak istemeyen ve özel güvenlik alanlarına girme konusunda kararını değiştiren kişi veya kişilerin aranmaları görev alanlarında olmayan bireyin aranması, ağır cezayı gerektirecek suçüstü hali dışında yasaya aykırıdır.¹²³

24.05.2003 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanıp yürürlüğe konan 25117 sayılı “Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği”nin 18. madde “g” fıkrası özel güvenlik personeline 2495 sayılı yasada verilmeyen arama yetkisi verilmiştir. “*Umuma açık veya açık olmayan özel işletmelerin, kurumların veya teşebbüslerde... arama, esasta özel güvenlik görevlileri tarafından yerine getirilir.*”¹²⁴ denilmiştir. Ayrıca aynı yönetmeliğin dördüncü maddesinde 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair

¹²² Gülcü, 2004, a.g.e., s.213.

¹²³ Faruk Ünsal, **Özel Güvenlik Tedbirleri**, Roma Yayınları, Ankara, 2005, s.103.

¹²⁴ Resmi Gazete, 2495 Sayılı Kanun, a.g.e.

Kanun”a göre valiliklerce çalışma izni verilen, 26.09.2004 tarih ve 5237 sayılı “Türk Ceza Kanunu”nda *uygulanmasında kamu görevlisi sayılan ve görev alanlarında yetkili olan kişiler* olduğunu belirtilmiştir. Böylelikle özel güvenlik teşkilatının yasal olarak yetkileri kullanabileceği belirtilmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanunu 90. maddesinde özel güvenlik görevlilerin yapmış olduğu kanuna uygun yakalama sonucunda yakalama işlemi; *kişinin kaçmasını, kendine ya da başkasına zarar vermeyi önleyecek önlemleri alması* şeklinde olacağı, bu önlemler için de *üst aramasının* olduğu kabul edilmektedir. Madde 7’nin “d” bendindeyse özel güvenlik görevlilerin *görev yaptığı alanlarda, haklarında yakalama, tutuklama ya da mahkumiyet kararı verilen şahısları arama ve yakalama yetkisinin olduğu* kabul edilmiştir. 01.06.2005 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 25832 sayılı yönetmelikte, özel güvenlik personeline yakalama yetkisi veren “Ceza Muhakemesi Kanunu”nun 90. maddesine atıfta bulunulmakta, 5 ve 6. maddelerde yakalama yetkisi verilmiştir. Ayrıca özel güvenlik görevlilerine “*Yakalanan kişinin kaçmasını, kendisine veya başkalarına zarar vermesini önlemek amacıyla kaba üst araması yapılarak, silah ve bunun gibi unsurlardan arındırılması sağlanır*”: denilerek bu görevlilere üst arama yetkisinin tanındığı anlaşılmaktadır.¹²⁵

Özel güvenlik görevlisi görev alanlarında mal ve can güvenliği ile kamu düzenini sağlama, suç işlemlerini önleme, bulundurulması ya da taşınması yasak olan suç eşyalarının tespit edilmesi amacı ile dedektör ile x-ray makinesinden geçirip veya yasada belirtilen hallerde gerekli koşullarda üst aramasını yapabilir denmektedir. Kamuya açık yerlerde üst aramalarını “Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği”ne göre yapar. Kamuya açık yerlerdeki üst aramalarını genel kolluğun denetim ve gözetiminde yapacağı belirtilmiştir. Özel güvenlik görevlileri yapmış oldukları arama neticesinde elde etmiş oldukları suç delillerini tutanak karşılığı genel kolluk görevlilerine teslim edeceği, aramanın kişinin aynı cinsiyetindeki görevli tarafından yapılacağı belirtilmiştir.¹²⁶

5188 sayılı kanunun işleyişine ilişkin yönetmelikte özel güvenliğin önleyici arama yapabileceği değerlendirilmektedir. “*Kanunda belirtilen durumlarda üst araması yapabilir*” denilmiştir. Fakat önleme maksadı ile yapılan aramada ÖGG’nin el ile arama yapma yetkisi yoktur. Üst araması kamuya açık yerlerde “Adli ve

¹²⁵ Ekinci, 2011, a.g.e., s.544.

*Makul Şüpheler, aramanın yapılacağı zaman, yer ve ilgili kişinin veya onunla birlikte olanların davranış tutum ve biçimleri, kolluk memurunun taşındığından şüpheli ettiği eşyanın niteliği gibi sebepler göz önünde tutularak belirlenir. Makul şüphede ihbar ve şikâyeti destekleyen emarelerin var olması gerekir. Somut olgulara dayanması şarttır.

¹²⁶ Resmi Gazete, Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, a.g.e. Md. 14.

Önleme Aramaları Yönetmeliği"ne göre yapılmaktadır. Önleme aramalarının kolluk güçleri tarafından da yapılabilir olması kamuya açık veya açık bulunmayan özel yerlere girişlerde yapılan önleme amaçlı aramalar, buralara girmeyi isteyen kişilerin iznine bağlıdır. Arama yapılmasını reddedenler bu gibi yerlere alınmaz.

2.5.3. Zor Kullanma Yetkisi

Güvenlik görev ve hizmeti zor kullanma yetkisini beraberinde getirmekte olup yapılan işin doğal faaliyetlerindedir. Bu sebeple özel ve genel kolluk görevlileri belli durum, şart ve zamanlarda zor kullanma yetkisine haizdir. Zor kullanma, saldırı ve direnme derecesine, mahiyetine göre etkisiz duruma getirecek biçimde kademeli şekilde artan oranda bedensel kuvvet, yasal şartlar, maddi güç gerçekleştiğinde her türlü silahı kullanma yetkilerini de içermektedir.

Özel güvenliğe de genel kollukta olduğu gibi zor kullanma yetkisi verilmiştir.¹²⁷ Zor kullanmanın şartları ve hangi yasal çerçeve içerisinde ele alındığı 2559 sayılı "Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu"nda belirtilmektedir.¹²⁸ Yalnızca polisler için değil diğer kollukları, dolayısı ile özel güvenliği de ilgilendirmekte ve kapsamaktadır. Özel güvenlik görevlilerinin zor kullanma yetkisi 5188 sayılı ÖGHK'nin 7. maddesinin "k" bendinde belirtilmiştir.

Özel güvenlik personelinin zor kullanma yetkisi, genel kolluk yetkilileri kadar geniş değildir. Özel güvenliğin zor kullanma yetkisi yalnızca sorumlu olduğu bölge, kurum ve kişiye yapılan saldırıyla sınırlı tutulmuştur. Görev alanı dışında karşılaştıkları her türlü mukavemet konusunda ise genel hükümlere tabidir.

2.5.4. Silah Kullanma ve Taşıma Yetkisi

Özel güvenlik çalışanları kendisine Özel Kimlik ve Silah Taşıma Belgesi'yle verilmiş olan silahı yalnızca görev aldığı yer itibariyle taşıyabilirler. Bunun tek istisnası savaş hali ve sıkıyönetim emrine verilen özel güvenlik personelleridir. 5188 sayılı kanunla devletin genel kolluk örgütünün tabi olduğu sınırlamalara uymak şartıyla zor kullanmanın en önemli unsurlarından biri olan silah taşıma yetkisi özel güvenlik görevlilerine tanınmıştır.

5188 sayılı kanunun "Silah Bulundurma ve Taşıma Yetkisi" başlıklı 8. maddesine göre; "...hangi koruma ve güvenlik hizmeti için ne miktar ve özellikte ateşli silah bulundurulabileceği komisyon tarafından belirlenir." denilerek burada bir denetim sağlanmıştır.

¹²⁷ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Kanun, a.g.e., Md.7, k bendi.

¹²⁸ Resmi Gazete, 2559 Sayılı Kanun, a.g.e., Md. 25.

Kamunun düzen ve güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olan genel ve özel kolluk görevlileri görevlerinin ifası sırasında silah kullanmak yetkisi ilgili kanunlarca verilmiştir. Özel güvenlik görevlileri eğitim kurumları, sağlık tesisleri, şans oyunları işletmeleri ve içkili mekanlarda silahlı güvenlik personeline izin verilmez. Bununla beraber spor müsabakaları ve sahne gösterilerinde silahlı olarak görev yapamazlar.¹²⁹

Özel güvenliğin silah kullanma yetkisini kullanabilmesi için bazı şartların gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Özel güvenlik personeli, kendi nefisini müdafaa etmek amacıyla, başkasının can ve ırzına saldırı halinde, başka türlü önlenmesi mümkün olmayan durumlarda saldırıyı def etmek amacıyla, silahla müdahalede bulunabilir. Ayrıca kendini korumak amacıyla veya korumayla görevlendirildiği alana, silaha veya güvenliğini sağlamayla görevli olduğu kuruma, yahut bireylere karşı yapılan saldırıyı farklı şekillerde giderme olanağı yoksa silahla müdahalede bulunabilir. Ayrıca silah kullanma yetkisi; ağır cezayı gerektirmeyen herhangi bir suçtan aranan şahıs veya şahısların kaçmak için saldırması veya kaçmaya teşebbüs etmesi halinde genel kolluk görevlilerin de talebiyle bu saldırıyı kırarak ölçüde silah kullanabilmektedir.¹³⁰

2.6. Özel Güvenlik Görevlisi İstihdamı, Eğitimi ve Denetim Süreci

2.6.1. İstihdamı

Özel güvenlik görevlileri görevlerini icra ettikleri kurum ve kuruluşlarda özel güvenlik görevlisi olarak genel kolluğa yardımcı ve güvenlik ihtiyacını tamamlayıcı pozisyonunda istihdam edilirler. İstihdam konusunda dönemin İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu; ilgili yasanın yeni iş imkanları sağlayacağını belirterek bir dergide yapmış olduğu konuşmasında "...özel güvenlikle ilgili faydanın, güvenlik hizmetlerinin belirli oranda özelleşmesiyle, kamuya başvuruların azalacağını, yeni kuruluşların kurulmasıyla devletin gelirlerini artacağını, yeni bir çalışma sahası oluşturacağını, bu kanunun devletin bu alana inancını gösterdiğini belirtmiştir.¹³¹

İhtiyaç duyulan her alanda talep eden kişilerce ücrete mukabil görevlendirileceği belirtilmiştir. Özel güvenlik sektörünün gelişmesi beraberinde uzman personel ihtiyacını da getirmiştir. Bu sorun karşısında üniversiteler devreye girmiş ve ilk olarak Kocaeli ilinde bulunan Hereke Ömer İsmet Uzunyol MYO'da özel

¹²⁹ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Kanun, a.g.e., Md. 8-2.

¹³⁰ Resmi Gazete, 2559 Sayılı Kanun, a.g.e., Md. 16.

¹³¹ Özel Güvenlik Meslek Dergisi, Yeni Yasa Türk Özel Sektörüne Devletin Duyduğu Güvenin İfadesidir." Özel Sayı, 15.01.2005, s.5, **aktaran**; Serdar Ekinci, "Devletin Dönüşümünün Güvenlik Alanına Yansıması: Türkiye'de Güvenlik Yönetişimi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011, s.582-583 (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**).

güvenlik eğitimi verilmeye başlamıştır.¹³² Bugün birçok üniversitede bu alanda bölümler açılmakta ve her yıl çoğalarak yeni bölümler ile birlikte eğitim faaliyetlerinin akademik olarak sürdürüldüğü görülmektedir. Bu üniversitelerden mezun olan öğrencilere ve genel olarak ön lisans mezunlarından ÖG temel eğitimi şartı aranmayacağı belirtilmiştir. Silahlı olarak vazife ifa edecek kişilerin ise temel eğitim alma zorunluluğu devam edecektir. Üniversitelerde bu eğitimi veren bölümlerden mezun olanların ÖGG olarak iş imkanı buldukları, sektörde faaliyet gösteren kuruluşlarda ÖG sorumlu ve yöneticisi olabildikleri görülmektedir. Üniversitelerde akademik olarak bu eğitimlerin verilmesi sektörün kalifiyeli eleman ihtiyacını karşılamak ve daha da ileri gitmesini sağlamak noktasında çok önemli katkıları olacağı düşünülmektedir.

2.6.2. Eğitimi

Eğitim, toplumu meydana getiren bireyleri toplumsal hayata kazandırmak ve hazırlamak amacıyla; bilgi, beceri ve anlayış kazandırma, kişiliklerini geliştirmelerine yardımcı olmak, karakter, yetenek ve bilgi bakımından gelişmelerini sağlamak amacıyla yürütülen faaliyetler toplamıdır.¹³³

Günümüzde bilim ve teknolojinin hızlı geliştiği, her alanda gelişim ve değişim yaşandığı bir dönemde toplumumuzun da bu değişim ve gelişime ayak uydurabilmesi kuşkusuz her alanda gerçekleştirilecek nitelikli eğitimlere bağlıdır. Bireyler kendilerini geliştirdikleri oranda kişilikli ve saygın olabilmektedir. Özel güvenlik görevlileri eğitim sürecinden geçerek başarılı olmaları halinde özel güvenlik görevlisi olmaya hak kazanırlar.

Özel güvenlik görevlilerinin tarihsel süreç içerisinde eğitim faaliyetleri incelendiğinde ilk olarak; 2495 sayılı kanuna göre eğitimi İçişleri Bakanlığınca verildiği görülmektedir. Bakanlık bu eğitimi Emniyet Teşkilatı aracılığı ile vermekte ancak yetersiz kalınması nedeniyle 5188 sayılı kanun ile eğitim faaliyetlerinin bu yönde açılan eğitim kurumlarında görülebileceği amir hüküm olarak belirtilerek bu konuda çeşitliliğe gidilmiş eğitimlerin artırılması sağlanmıştır.¹³⁴

Özel güvenlik görevlileri çerçevesi çizilmiş eğitim müfredatı ile birlikte istihdam edilecekleri alanlar doğrultusunda ek eğitimler alabilmektedir. Özel güvenlik eğitiminden amaç ve eğitimden beklenen hususlar şunlardır; bir olayın ortaya

¹³² Hıdır Akpınar, Meslek Yüksekokullarında Özel Güvenlik Eğitimi, *Türk Standartları Enstitüsü-TSE Standart Dergisi*, 2008, s.84-87.

¹³³ Ali Başoğlu, Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri ve 5188 Sayılı Kanun, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla, Haziran, 2007, s.39 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

¹³⁴ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, a.g.e., Md. 31.

çıkmasından önce engellemesi ve önleyici görev yapması, bu suçları engelleyemezse dahi şahısları erken teşhis ederek genel kolluk kuvvetlerine destek olması, bu başarısız ise olaylar gerçekleştiğinde hızlı karar verecek seviyeye gelerek duyarlılık içerisinde görev almasının sağlanması şeklinde belirtebiliriz.

Eğitim faaliyetlerinin bir başka amacı şu şekilde izah edilebilir; personelin mesleki ve genel bilgilere sahip olması, amir üst ast ilişkisini öğrenmesi, hizmetin gerektirdiği bedeni, fikri ve fiziki kabiliyetlere hâkim olması ve bunun geliştirilmesidir. 5188 sayılı yasanın on dördüncü maddesinde ÖG personelinde eğitimin nasıl ve ne şekilde yapılacağını amir hüküm olarak belirtmiştir.

Özel güvenlik görevlilerinin sürekli olarak eğitim faaliyetlerini takip etmemeleri, iş değiştirmeleri gibi nedenlerle eğitim konusunda birçok eksiklerin yaşandığı bunun da vatandaşlarımızla sorunlara yol açtığı görülmektedir. Türkiye’de son yıllarda özellikle devlet okullarında ve özel okullarda ön lisans düzeyinde okulların peşi sıra açılmasının bu alandaki nitelikli personel açığını, hem de eğitim kalitesini Avrupa standartlarına ulaştırması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Özel güvenlik görevlilerinin eğitim faaliyetleri “Özel Güvenlik Hizmetleri Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik”te detaylı olarak belirtilmiştir. Buna göre; özel güvenlik temel eğitiminin 120 saatten oluşacağı ve bunun içinde silahlı eğitim ve atışın yer alacağı belirtilmiştir. Ancak silahlı görev yapmayacak özel güvenlik personelinin atış ve silah eğitimini almalarına gerek olmadığı belirtilmiştir. Güvenlik eğitimi; teorik, pratik ve silah eğitimi şeklinde üç kısımdan oluşmaktadır. Özel güvenlik görevlilerin aldığı eğitimlere bakıldığında bunlar; ÖG mevzuatı ile kişilerin hak ve özgürlükleri, alet ve teçhizatları, yangın güvenliği, ilk müdahale eğitimleri, olay yerinin güvenliği, etkin iletişim, kişi koruma ve silah bilgisi başlıkları altında eğitimler aldıkları görülmektedir.¹³⁵

Özel güvenlik görevlileri özel güvenlik temel eğitimini bitirdikten beş yıl sonra yenileme eğitimi almaları gerekmekte ve buna ilişkin sertifikalarını İçişleri Bakanlığına valilikler kanalıyla göndermek zorundadırlar. Aksi halde beş yılın sonunda özel güvenlik kimlik kartları valilikçe iptal edilmektedir.¹³⁶ Burada eğitimin devamlılığı sağlanmak istenmiş ve personelin sürekli olarak denetimi ve kendini geliştirmesi amaçlanmıştır.

¹³⁵ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, a.g.e., Md. 33.

¹³⁶ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, a.g.e., Md. 34.

2.6.3. Denetimleri

5188 sayılı kanunun 22 ve 43. maddelerinde denetimlerin nasıl yapılacağı belirtilmiştir. Buna göre; İçişleri Bakanlığınca yetkilendirilen valilerin ve denetleyici diğer görevlilerin güvenlik sektörünün uygulayıcılarını denetlemeyle görevli olduklarını ve denetlemeleri zaman belirtmeden her zaman yapabileceklerini belirtmiştir. Aynı kanunun denetim araçlarını da; özel güvenlik izninin olup olmadığı, arşiv araştırması ve güvenlik soruşturması, etkinlik izni, silah ve araç gereç izni, çalışma izni ve iznin yenilenmesi, kayıt ve bildirim yoluyla denetim, inceleme yoluyla denetim, doğrudan denetim olarak sıralamak mümkündür. 680 sayılı KHK ile mülki amirlere yeni yetkiler verilerek bu hususta mülki amirin tedbirler alabileceklerini belirtilmiştir.

19.04.2005 tarihli EGM'nin 2005/42 sayılı genelgesinde, 5188 sayılı yasa kapsamında kurumlarda, özel güvenlik hizmet yönetimi ile güvenlik görevlilerin denetimi amacıyla özel güvenlik birimlerinin personel sayısına göre yeterli güvenlik ve koruma amiri, güvenlik ve koruma müdürü gibi sorumlu kişileri oluşturmaları gerektiğini belirtmiştir. 680 KHK ile 15 kişiden fazla çalışılan yerler ile şirketlerin şubelerinde "güvenlik sorumlusu" tayin etme zorunluluğu getirilmiştir. Belirtilen unvanları taşıyanlar ihtiyaca binaen istihdam edilip sorumlu oldukları alanlarda asayiş temin üzere görev yapacak, tespit ettikleri eksiklikleri kurum yetkilisine bildireceklerdir.¹³⁷

Denetimlerde öncelikli sorumlunun ilgili şirkete ait olduğu kanunda belirtilmiştir. Söz edilen husus 22.05.2006 tarihli Emniyet Genel Müdürlüğünün 2006/47 sayılı genelgesinde açıkça belirtilmiştir. Genelgeye göre; ÖGG'nin bağlı olduğu şirkete karşı sorumlu olduğunu, görevi ile ilgili sorun ve aksaklıklarda kurumu ile arasında yaptığı akit doğrultusunda sorumluluğun kuruluşlara ait olduğunu belirtmiştir. Özel güvenlik görevlisinin anılan kanun gereğince hizmetin ifası sırasında göreviyle alakalı, bağlı bulunduğu şirkete karşı sorumluluk taşıdığı görülmektedir.

Gelişen koşullar dikkate alındığında sayıları artan özel güvenlik kuruluşlarının denetim ve eğitimleri konusunda aksaklıkların ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle 3 Şubat 2009 tarihli 2730 sayılı karar ile "Özel Güvenlik Daire Başkanlığı"nın kurulması hususu Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu birim aracılığıyla özel güvenliğin denetlenmesinde daha düzenli ve koordineli olarak yapılması sağlanmıştır. Ancak büyük ölçekli kuruluşların giderek

¹³⁷ EGM, Özel Güvenlik Daire Başkanlığı, Genelgeler. <http://ozelguvenlik.pol.tr/images/genelgeler/2005-42.doc>. (Erişim Tarihi: 28.10.2017).

artması ve sayıları artan şirket ve personellerin denetlenmesi zaman almakta ve emniyet teşkilatının personel sıkıntısı dolayısıyla etkin denetim yapılamadığı bunun da çeşitli kayıt dışılık gibi olumsuzluklara yol açtığı görülmektedir.

2.7. 5188 Sayılı Kanun ve 680 Sayılı KHK Kapsamında İdari Para Cezası ve Yaptırım Getiren Fiiller

5188 sayılı kanunda adli ve idari düzenlemeler yapılmıştır. 2004 yılında yapılan düzenlemeler günümüz şartlarına uyum sağlayamadığından etkili bir denetim ve kontrol mekanizmasının sağlanması hususunda yapılan tespitler üzerine 680 Sayılı KHK yayımlanmış olup birçok alanda düzenleme yapılmıştır. 680 sayılı KHK ile 5188 sayılı kanuna ek yaptırımlar getirerek bazı maddelere düzenleme getirmiş olması nedeniyle her iki kanun ayrı ayrı cezalar ve yaptırımlar yönünden ele alınacaktır.

2.7.1. 5188 Sayılı Kanun Kapsamında Getirilen İdari Para Cezası ve Yaptırım Getiren Filler

ÖG görevlileri TCK'nin uygulanmasında kamu görevlisi kabul edileceği ve bu kapsamda değerlendirileceği belirtilmiştir. Bunlara karşı görev alanı ile sınırlı olacak şekilde görevleriyle ilgili mukavemet edilmesi halinde kişi veya kişilerin kamu görevlilerine karşı suç işlemiş gibi cezalandırılacakları belirtilmiştir.

5188 sayılı kanunun üçüncü bölümünde yasaklar ile ceza hükümleri belirtilmiştir. İlgili bölüm incelendiğinde; özel güvenlik görevlilerinin güvenlik ve koruma dışında herhangi bir işte çalıştırılmayacakları, grev ve lokavt yapamayacakları gibi hükümler belirtilmiştir. Buna ek olarak 680 KHK ile de çeşitli düzenlemeler yapılarak cezalarda artırıma gidilmiştir.

5188 sayılı kanunda adli suç ve cezalar konusundaki düzenlemelerine bakıldığında bir bölümün tamamen buna ayrıldığı görülmektedir. Yaptırımlar incelendiğinde ise;

(1) İzin almadan özel güvenlik istihdam eden kişi ile kuruluş yöneticileri için 6 bin TL ve 6 aya kadar hapis cezası verileceği,

(2) Çalışma izni olmayan özel güvenlik personeli istihdam eden kişi, kuruluş veya şirketlere, istihdam ettikleri her personel karşılığında 3 bin TL cezai yaptırım uygulanacağını, bu görevlilerin silahlı bir şekilde istihdamı yapılmış ise bu miktarın 6 bin TL olarak uygulanacağı,

(3) Çalışma iznine sahip olmadan, faaliyete başlayan firma kurucu ve yöneticilerine, özel güvenlik birimlerini kuran kurum ve kuruluş yöneticilerine, eğitim

verme izni olmadan eğitim veren kurum ve kuruluş yöneticilerine 20 bin TL para cezası ile bir yıla kadar para cezası verilmesi ve yöneticilikten men edileceği,

(4) Çalışma izni almadan özel güvenlik eğitimi veya hizmeti verdiğini reklam yapan ve ilan eden kişi kuruluş veya şirket yöneticileri için 50 günden az olmamak koşulu ile üçüncü maddede belirtilen para cezasının yanında hapis cezasının da verileceğini bu sürenin de 6 ay olduğunu,

(5) İzin almadan özel güvenlik görevlilerini çalıştıran kişi veya kuruluş yöneticilerinin adli para cezası veya 1 yıla kadar hapis ile cezalandırılacağı,

(6) Yasada belirtildiği gibi çalışma izni almadan özel güvenlik ile ilgili çalışma yapan şirket ve eğitim veren şirket yöneticileri için adli para cezasının verileceğini, bu miktarın 5 bin güne kadar olduğu, buna ek olarak 1 yıl hapis cezası verileceği belirtilmiştir. Ayrıca bu şahısların bir daha özel güvenlik firmalarında ve güvenlik eğitiminin verildiği kurumlarda yönetici ve kurucu olamayacakları,

(7) Faaliyet izni olmaksızın özel güvenlik elemanı çalıştıran kurum ve kişilerin 3 ay ile 1 yıl arasında hapisle cezalandırılacaklarını bu kişilerin silahlı görev yapmaları halinde ise sürenin bir kat arttırılacağı,

(8) Mali güvenlik sigortası olmadan özel güvenlik istihdam eden kişi, kurum veya şirket yöneticileri için istihdam ettikleri kişi başına 150 gün adli para cezasına çarptırılacağı,¹³⁸

(9) Özel güvenlik görevlilerinin, dernek, siyasi parti üyeliği ve sendikalara üye olamayacakları, bu yasağa aykırı davranışlar hakkında valilikçe görevine son verilme işlemi yapılacağı belirtilmiştir.¹³⁹

Belirtilen cezalarla ilgili olarak ihlalin gerçekleştiği yerin mülki amiri tarafından bu cezaların takip edileceği ve alacakları ise 6183 sayılı kanun çerçevesinde Maliye Bakanlığınca tahsil olunacağı hükme bağlanmıştır.

2.7.1.1. Özel Güvenlik Görevlilerinin Mali Sorumluluk Sigortası

Özel hukuka bağlı kişiler ile ÖG kuruluşları, bünyelerinde bulunan ÖG görevlilerine görev yaptıkları esnada meydana gelebilecek olaylarda üçüncü kişilere zarar vermesi halinde özel güvenlik görevlilerinin sigortalandırılarak zararların tazmin edilmesi amacıyla mali sorumluluk sigortasını yaptırmak zorunda olduklarını ilgili kanunda belirtilmiştir. Ayrıca 5188 sayılı kanunda söz konusu sigortanın yetkili sigorta şirketleri tarafından yaptırılacağı, bu yükümlülüğü yerine getirmeyen sigorta

¹³⁸ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Kanun, a.g.e., Md. 19.

¹³⁹ Resmi Gazete, 2495 Sayılı Kanun, a.g.e., Md. 21.

şirketlerinin 8 bin TL ile cezalandırılacağı hükmü belirtilmiştir. Bununla beraber özel güvenlik görevlilerine sorumluluk getirilmiş ve oluşabilecek tazminat talepleri için garanti sağlanmıştır.

2.7.2. 680 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname İle Getirilen İdari Para Cezaları ile Yaptırım Getiren Filler

680 sayılı KHK ile gelen yaptırımlarla idari para cezaları yeniden düzenlenmiştir. Buna göre;

(1) ÖG personel kartının üçüncü şahıslara kullanılması halinde 3 bin TL para cezasının verileceği, ayrıca valiliklerce bu görevlilerin kimlik kartlarının iptal edileceği ve bir daha bu alanda çalışamayacakları belirtilmiştir. Bu maddenin daha önceki halinde 1.000 TL idari para cezası olarak ön görülmekteydi.

(2) Şirketlerden yürüttükleri faaliyetleri belirtilen zamanlarda ilgili kurumlara bildirmeyen ÖG kuruluşlarına her ihlal için 3 bin TL idari para cezasının verileceği belirtilmiştir. Bu miktar daha önceki her ihlal için 1.000 TL idari para cezası olarak uygulanmaktaydı.

(3) 680 sayılı KHK'nin 6. maddesinde belirtilen mülki amirin ön gördüğü ek tedbirleri almayan, kişi, kurum ve kuruluşların veya firmaların yöneticilerine 6 bin TL idari para cezasının verileceğini belirtmiştir. Burada talimatlara kesin riayet edilmesi sağlanmak istenmiştir.

(4) Mülki amirin veya diğer denetleyicilerin talimatlarına aykırı hareket eden veya herhangi bir suçun oluştuğunu öğrenmesine rağmen yasal süreler içerisinde bildirimde bulunmayan ÖG görevlileri ve yöneticilerinin ayrıca belirtilen mukavemeti sergileyen personelin bağlı olduğu şirket yetkililerinin, bir yıl süreyle özel güvenlik alanında görev alamayacakları belirtilmiştir. Bu madde ile özel güvenlik görevlilerinin sorumlulukları tereddüte yer verilmeyecek şekilde arttırılarak özellikle genel kolluk görevlileri ile aralarında yaşanacak olumsuzluklara karşı önlem alındığı görülmektedir.

(5) Yapılacak denetimlerde güvenlik sorumlusunu görevlendirmeyen talep edilen bilgi ve belgeleri gösteremeyen kişi ve kuruluşlara 5 bin TL, söz konusu denetimlerde tespit edilen ve giderilmesi istenilen hususları gidermeyenlere ise 6 bin TL idari para cezasının verileceği belirtilmiştir.

(6) ÖG görevlilerini görev alanı dışında çalıştıran ve başka işlerde görevlendiren, üniformasız veya izin verilen teçhizat dışında aletlerle çalıştıran kişi ve firmalara her tespit için 3 bin TL idari para cezası verileceği belirtilmiştir. 6.

maddenin değişiklikten önceki halinde 2 bin Türk lirası idari para cezası ön görölmekteydi bu cezanın bin Türk lirası arttırıldığı görölmektedir.

(7) 680 sayılı KHK'nin 11 ve 12. maddelerinde belirtilen bildirimleri süresinde yapmayanlara 3 bin TL idari para cezasının verileceğini belirtmiştir. Maddenin değişiklikten önceki halinde 2 bin TL olarak ön görölmekte olan cezanın bin Türk lirası arttırıldığı görölmektedir.

(8) Genel kolluk görevlilerine karşı mukavemet ve cebir gösteren, tehdit eden, ÖG yöneticisi ve görevlilerinin, ayrıca görev silahlarını görev alanı dışında taşıyan, kullanan, üniforması ile toplantı ve yürüyüşlere katılan ÖG görevlilerinin özel güvenlik kimlik kartının ilgili kurumca iptal edileceği ve bir daha özel güvenlik alanında çalışamayacakları belirtilmiştir.

(9) Grev yasağına aykırı hareket eden ÖG görevlilerinin 6 ay süreyle ÖG alanında görevlendirilemeyeceklerini belirtilmiştir. Bu madde ile ön görülen cezaların mülki amir tarafından verileceği belirtilmiştir.¹⁴⁰ 5188 sayılı kanunda belirtilen idari düzenlemelerin tümünde artırım yapılmadığı ek suçlar ile daha önce ön görülen bazı yaptırımların ve para cezalarının arttırıldığı diğer maddelerin aynıyla devam ettiği anlaşılmıştır.

İçişleri Bakanlığı ile valilikler özel güvenlik birimlerini, özel güvenlik şirket ve bu yönde eğitim veren kurumları denetlemeye yetkilendirilmiştir. Denetimin kapsamı, usul ve esasları yönetmeliklerle belirtilmiştir.

Türkiye'de özel güvenlik teşkilatını detaylı olarak; amacı, önemi, hukuki alt yapısı, görev ve yetkileri ile tarihsel süre içerisinde geçirmiş olduğu süreçle birlikte ele aldık. Üçüncü bölümde ise Türkiye'de uygulanan özel güvenlik teşkilatı ile Avrupa'da oluşturulan özel güvenlik teşkilatlarını belirli ülkeleri baz alarak karşılaştıracak, sonucunda ise tespitlerimize yer verilerek sorunlar ve önerileri sunulmak suretiyle teşkilatın gelişimine katkıda bulunulacaktır.

¹⁴⁰ Resmi Gazete, 680 Sayılı KHK, a.g.e., Md. 71.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ MEVZUATINDA ÖZEL GÜVENLİK İLE TÜRKİYE ÖZEL GÜVENLİK TEŞKİLATININ KARŞILAŞTIRMASI

Her ülkenin kendi tarihsel sürecinin olması, sosyal ve hukuki yapılarında farklılıklar olması, güvenlik risklerinin değişkenlik göstermesi gibi nedenlerle ülkelerin güvenlik sistemleri buna paralel olarak farklılıklar göstermektedir. Dolayısıyla özel güvenlik alanında tek tip standart oluşturulamamıştır. Sadece özel güvenliğin kuruluş felsefesi aynı olmaktadır. Ülkelerin özel güvenlik alanı incelendiğinde kimi ülkelerde hiçbir kanuni düzenlemeye yer verilmez iken, bazılarında kısmen veya tamamen kimisinde ise sert kanuni düzenlemeler yapıldığı gözlenmiştir.¹⁴¹

3.1. Avrupa'da Özel Güvenlik Hizmetleri

Avrupa'da özel güvenlik sektörünü incelediğimizde; özel güvenlik teşkilatından yararlanıldığı görülmektedir. Özel güvenlik olarak istihdam edilenlerin yaş aralığı konusunda herhangi bir standardın olmadığı, birçok ülkenin ilk başvuruda 18 yaş sınırını temel aldığı, bazı ülkelerin ise bu sınırı 21 yaş olarak belirlediğini gözlemlemekteyiz.

Avrupa'da özel güvenlik personeli alımında Türkiye'de olduğu gibi özel güvenlik görevlisi olmak isteyen adayların belirli bir eğitimden geçmesi şart koşulmaktadır. Bütün ülkelerde eğitimden geçen özel güvenlik personelinin daha sonraki yıllarda tekrar yenileme eğitimi gibi eğitimler aldığı, ancak sürenin Türkiye'de olduğu gibi 5 yılda bir değil yılda bir veya gönüllü olarak her zaman yapılabileceği şeklinde düzenlendiği görülmektedir. Ücret konusunda Türkiye'de asgari ücret veya daha az miktarda maaş ödemeleri yapılmaktayken Avrupa ülkelerinde belirli bir standart olmamasıyla birlikte genelde asgari ücret veya üzerinde bir ücret verildiği görülmektedir.¹⁴²

Çalışmamızda Avrupa ülkeleri özel güvenlik hizmetlerine dair bir takım sayısal veriler verilmiştir. Bu ülkelerden bir kaçını detaylı olarak inceleyeceğiz. Oluşturulan tabloda tüm Avrupa ülkeleri değil farklı uygulamalar içerisinde bulunan ülkelerin istatistik bilgileri alınmıştır. Avrupa özel güvenlik sistemine bakıldığında, genel hatlarıyla özel güvenlik anlayışının; ülkelerin refah seviyesi, gelişmişlik düzeyi ve tehlike riskine bağlı olarak değişiklik arz ettiği ve standartların olmadığı

¹⁴¹ Filiz, a.g.e., s. 78.

¹⁴² <http://www.sihaguvder.com/?Syf=22&Mkl=787651&pt=TURGAY%20YILDIZ&AVRUPADA-%C3%96ZEL-G%C3%9CVENL%C4%B0K> (Erişim Tarihi: 15.12.2017).

görülmektedir. Düzenlemeler farklı olmakla birlikte genel itibariyle mevzuat yönünden düzenlemeler yapılarak işe kabul süreçleri, personel eğitimi, sağlık şartları, ücret gibi konulara hassasiyetle yaklaştıkları görülmektedir.

Tablo- 3 Bazı AB Ülkelerindeki Özel Güvenlik Şirketleri ve Personel Sayıları¹⁴³

Ülke	Şirket Sayısı	Eleman Sayısı
Avusturya	200	6.790
Belçika	146	18.321
Çek Cumhuriyeti	2.210	28.101
Danimarka	413	5.250
Estonya	70	4.900
Fransa	4.700	117.000
Finlandiya	250	6.000
Almanya	3.000	170.000
Macaristan	3.900	80.000
İtalya	1.240	55.000
Lüksemburg	10	2.200
Polonya	3.600	200.000
Portekiz	92	28.000
İspanya	998	89.449
Hollanda	818	30.000
İngiltere	1.700	150.000
İsviçre	300	8.000
İsveç	280	17.000.

¹⁴³ Türkiye Odalar Ve Borsalar Birliği (TOBB), *Türkiye Özel Güvenlik Hizmetleri Meclisi Sektör Raporu 2014*, TOBB Yayınları, TOBB Yayın No: 2014/234, Ankara, s. 4.

3.2. Avrupa Birliği Özel Güvenlik Kurumları

Günlük yaşamda güvenliğin sağlanması; gelişen teknoloji, iç karışıklıklar ve savaşlar nedeniyle oldukça zorlaşmıştır. Aynı zamanda teknolojinin gelişmesi insanların ışıtlılı hayatları daha çok görmelerine neden olmuş, bireylerin bu hayatlara özenmesi beraberinde risk faktörünü getirmiştir. Gördükleri hayatı yaşamak isteyen insanlar bu tür hayatları yaşayan insanların güvenliklerine, mal ve can emniyetlerine kasteder hale gelmiştir.

Bu noktada özel alanının korunması amacıyla, her ne kadar ülkeler kolluk sistemleri ve güvenlik politikalarıyla önlem alsalar da alınan önlemler yeterli olmamaktadır. Avrupa'da sakin bir hayat sürdürmeye alışmış olan bireyler; ekonomik şartların zorluğu, iç göçler gibi nedenlerle gelişen risklere karşı özel güvenliğe daha fazla başvurumaktadırlar.

AB özel güvenlik sektöründe etkin olan kurumlara göz atacak olursak bunların en başında; CoESS (Avrupa Özel Güvenlik Hizmetleri Konfederasyonu) ve UNI-Europa'nın (Avrupa Birliği İşçi ve Çalışanlar Sendikası Birliği) geldiği görülmektedir.

Avrupa ülkelerinin özel güvenlik sistemlerini daha detaylı inceleyelim. CoESS ve UNI-Europa kuruluşlarının aynı kapsamda hizmet vermeleri nedeniyle çalışmamızda birlikte ele alınacaktır.

3.2.1. CoESS ve UNI-Europa Kurumları

CoESS (Confederation of European Security Services-Avrupa Özel Güvenlik Hizmetleri Konfederasyonu) 26 Ekim 1989'da İtalya'nın Roma kentinde diğer Avrupa ülkelerinin katılımı ile kurulmuş, devamında ise Unı-Europa kurulmuştur. Bu kuruluşların amaçları; Avrupa'da faaliyette bulunan özel güvenlik şirketlerinin ve sunmuş oldukları hizmetlerin tek bir merkezde toplanmasıdır.¹⁴⁴ Bu ilkelerle dünyaya açılma hedefleri vardır. Bu yönde ülke temsilcileri bulunmaktadır. Türkiye'de CoESS kuruluşuna Türkiye'yi temsilen Güvenlik Servisleri Organizasyon Birliği Derneği üyedir. Avrupa birliğinin Türkiye'deki özel güvenlik anlayışından ayrıldığı nokta özel güvenlik sistemini kar amacıyla değerlendirmeyip politikalarına buna göre şekillendirmeleridir.

Her iki kurumun gerçekleştirdikleri en önemli atılımlar; Avrupa özel güvenlik etiği oluşturmaları, yapılan düzenlemelere uyumu şart koşmaları ve geliştirilmesi hususunda çalışanlar ve işverenler üzerinde etkili olmalarıdır.

¹⁴⁴ Mine Zeynep Solak, Özel Güvenlik Şirketleri ve AB Uygulamaları, *İzmir Ticaret Odası Dergisi*, Dış İlişkiler Müdürlüğü AB Masası, Temmuz 2006, İzmir, s.3.

CoESS ile UNI-Europa'nın toplumdan beklentileri ve amaçlarını belirtmemizin Avrupa Birliğinin özel güvenlik sektörüne bakış açısını ortaya çıkartacağını değerlendirmektedir.

3.2.1.1. Amaçları

CoESS ve UNI-Europa kurumlarının ortak amaçları; güvenlik alanında eksiklikleri tamamlamak, çalışanların çalışma koşullarını geliştirmek, özel güvenlik hizmetlerinin güvenli bir çevreyi oluşturmak üzere ortak rolünü oynamasını sağlayarak ulusal düzeyde sorumlu yetkililerle çalışmak ve özel güvenlik kuruluşlarının yapıcı diyalogunu güçlendirmektir. Esasen en büyük amaçlarından bir tanesinin bu olduğunu belirtebiliriz. Bu kurumların görevlerini temel Avrupa ilke ve kuralları ölçüsünde; sektörün korunması, gelişmesi, eğitilmesi konularında çalışmalar yapmak, kurumlarla temsili görüşmeler yapmak olarak sıralayabiliriz.¹⁴⁵

Her iki kurumun genel amaçlarını belirtirken esasen Temmuz 2003 yılında Avrupa ülkelerince kabul edilen Özel Güvenlik Sektörü İçin Etik ve Davranış Kuralı isimli çalışmaya göz atmakta yarar vardır. Özel güvenliğin, AB'de 600 bin personeli olduğunu bu görevlilerin 10 bin şirketi temsil ettiğini, AB'nin gelecekteki genişlemesinin göz önüne alındığında bu kanunun 20 bin şirket ve 1 milyon 100 çalışanı kapsayacağını belirtmiştir. Aynı zamanda özel güvenlik personellerinden özel kişiler dışında kamunun da gittikçe daha fazla yararlandığını, teknolojiyle beraber bunun daha karmaşık bir hal aldığı, gelişim karşısında ÖG görevlilerinin gelişebilecek riskler karşısında her türlü amatörlükten arınmaları, her geçen gün profesyonelliklerinin artırılması gerektiğini belirtmiştir. Bunun mümkün olmaması halinde gelecekte hizmet veremeyeceklerini, özel güvenlik sektörünün AB'nin tüm mensupları ve vatandaşları için önemli bir konumda olduğunu belirtmiştir.¹⁴⁶

AB'nin iki önemli kuruluşu olan "CoESS" ve "UNI-Europe" sektörün Avrupa seviyesinde gelişmesini engelleyici bazı problemleri tespit etmiştir. Kanuni düzenlemeler kimi zaman yetersiz veya hiç bulunmamakta ve sektör için gerekli olan profesyonel anlayışın gelişmesine olanak tanımamaktadır. Buna ilaveten, ulusal düzenleme konusundaki farklar, sektörde Avrupa ile bütünleşme etkisinden istifade etmeyi engellemektedir. UNI-Europe ve CoESS, AB'nin gelecekte genişlemesinin

¹⁴⁵ Solak, a.g.e., s.3.

¹⁴⁶ <http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/ozel-guvenlik-sektoru-icin-etik-ve-davranis-kurali.html>
(Erişim Tarihi: 14.01.2018)

göz önünde bulundurularak özel güvenlik sektörü hakkında Avrupa seviyesinde uyumlu kanuni düzenlemeler yapılmasının daha uygun olacağı ifade edilmiştir.¹⁴⁷

3.2.1.2. Gelişimi ve Faaliyet Alanları

UNI-Europe ve CoESS Avrupa Birliği'nin güçlü kurumlarından. Bu kurumlar Avrupa Birliği Sosyal Diyalogu ile koordineli çalışarak özel güvenlik sektörünün gelişimine katkı sağlamışlardır. Bu doğrultuda; eğitimler düzenlemiş, organizasyonlar yaparak, hizmet kalitesini arttırmaya yönelik adımlar atmış, konferanslar vermiş güvenlik sektörünün gelişmesi için sorumluluk almışlardır. Bu sorumluluk ile sektörün gelişiminde aktif rol üstlenmiş başarılı sonuçlar almıştır. Bahsi geçen kurumlar sektörün gelişmesi için birçok antlaşmaya imza atmışlardır. Bunlardan bazıları; 1996 yılında verilen lisans eğitimleri, 1998'de kamuda özel güvenliğin istihdamı için yapılan sözleşme, 1999'da söz konusu her iki kurumun Avrupa Sosyal Diyalogunca tanınmasına yönelik anlaşma, 2000 senesinde imzalanan iş toplantı ve oluşumlarının modernleşme sözleşmesi, 2001 yılında sektörün standartlarının Avrupa seviyelerine ulaşmasının sağlanması gibi birçok başarılı sözleşmelere imza atmıştır.¹⁴⁸

Söz konusu antlaşmalar ile özel güvenlik sektörünün genel çerçevesi çizilmiş ve kısa zamanda olumlu sonuçlar vermeye başlamıştır. UNI-Europe ve CoESS kurumları, hükümetlerin özel güvenlik sektörü hakkındaki düzenlemelerinde, etik kurallarını düzenleyen sözleşmelerin kabul edilmesinde kulis çalışmaları yaparak katkı sağlamıştır. Bazı Avrupa devletleri bu şekilde çatı oluşumlara sahip olmasalar da sektörün doğru şekilde görevini sürdürmesinde bu gibi kurumlara kesin ihtiyaç olduğu şeklinde gittikçe artan farkındalık oluşturmuştur. Orta ve büyük ölçekli birçok özel güvenlik firması, çalışanları için iyi yaşam koşullarını oluşturmanın önemini ve gerekli olduğunu anlamıştır.

CoESS ve UNI-Europa kurumlarının sektörde hakim kılmaya çalıştıkları ilkeleri ve faaliyet alanlarını kısaca belirtmenin Avrupa'da sektörün nasıl bu kadar profesyonel ve düzenli olduğunu daha net anlamamıza katkı sağlayacağını umuyoruz.

CoESS ve UNI-Europa kurumlarınca yürütülen faaliyetler; sektörde uygulanacak hukuki düzenlemelere saygı gösterilmesi, firmalarda ortaya konan sistemin ve metotların şeffaflığı, yetki ve izinler ile personel istihdamı ve işe almada bağlayıcı kriterler belirlemesi, profesyonel mesleki eğitim, uzmanlık ve sürekli

¹⁴⁷ Özel Güvenlik Sektörü İçin Etik ve Davranış Kuralı, Çev. Yusuf Vehbi Dalda, *Polis Dergisi*, Sayı:37-41, 2004, s.1-5, Ankara.

¹⁴⁸ Solak, a.g.e., s.2.

eğitimlerin verilmesi, şirketteki sosyal ilişkilere katkı sağlanması, çalışma saatlerinde standartların oluşturulması, ücret ve gelirlerde adaletin sağlanması, sağlık ve iş yeri emniyeti, iş güvenliğinin sağlanması, fırsat eşitliği ve ayrıcalıklı davranılmasını engelleme, iş örgütlenmesini sağlama, özel güvenlik hizmeti alanlarla ilişkiler, özel güvenliğin kolluk ile ilişkileri, özel güvenlik şirketlerinin kendi aralarındaki ilişkileri gibi alanlarda organizasyonlar yapmak ve bunları koordine etmektir.¹⁴⁹

3.3. Avrupa Birliği Ülkelerinde Özel Güvenlik Uygulamaları

Avrupa Birliği üyesi ülkelere bakıldığında ülkelerin kendilerine has özel güvenlik sistemlerinin olduğundan söz edebiliriz. Özel güvenlik teşkilatları, devletlerin tarihine göre farklılıklar gösterebilmektedir. Örneğin, İspanya'da metro ağı özel alan kabul edilirken buraların keşif ve denetiminden özel güvenlik hizmeti veren şirketler sorumludur. Avusturya'da gişesi olmayan otoyollarda buraları kullanan sürücülerin aidatlarını ödemelerini takip etmektedir.

Özel güvenlik hizmetlerindeki artış, bireyleri tehdit eden suçların sayı ve şekillerindeki artma, küresel tehditler, insanları güvenlik konusunda endişeye sevk etmiştir. Durum böyle olunca güvenlik ihtiyacının sağlanması için özel güvenlik ortaya çıkmış ve varlığını giderek genişleten ancak olgunlaşmasını halen tamamlamamış bir sektör halini almıştır.

3.3.1. İngiltere

İngiltere'de özel güvenliğin 18. yüzyılın başlarında demiryollarında hırsızlık ve suç oranlarının artmasıyla bu alanda şirketlerin kendi güvenliğini sağlamaya çalışmasıyla başladığı söylenebilmektedir. İngiltere, Avrupa ülkeleri arasında devlet sorumluluğunda olan birçok yetkiyi özel güvenlik kurumuna veren ülkelerin başında gelmektedir. Tutuklu şahısların nakledilmesi, ev hapsinde ve gözaltında olan şahısların denetim ve yönetimi, suç işleyen araçlara ceza yazılması, park yönetimi ve trafikten men edilme gibi görevleri bu sektöre devretmiştir. Ceza evlerinin güvenliği özel güvenlik kuruluşları tarafından sağlanmakta olup, ceza evlerinin güvenliği ve işletmesi de bu kurumlarca sağlanabilmektedir. İngiltere'de faaliyete başlayan Community Force olarak adlandırılan topluluğun güçleri adında kolluk kuvvetlerinin yetkilerine sahip şekilde, devriye gezen, polis ile doğrudan irtibatı bulunan birimler faaliyete geçmiştir.¹⁵⁰

¹⁴⁹ Dalda, a.g.e., s.1-5.

¹⁵⁰ Trevor Jones. Tim Newburn, "Urban Change and Policing: Mass Private Property Re-Considered", *European Journal On Criminal Policy and Research*, 7, (1999), s.131.

İngiltere, Avrupa ülkeleri arasında en çok özel güvenlik personeli istihdam eden ülkedir. Güvenlik görevlisi olabilmek için adayın belirli bir eğitimden geçmesi zorunludur. Bu eğitimden sonra lisans alma şartı bulunmakta ve üç yılda bir yenilenmesi gerekmektedir. Lisans ücreti şirket tarafından karşılanarak hizmeti alan kuruma fatura edilmektedir. Özel güvenlik görevlilerini ve kuruluşlarını denetleyen kurum "Güvenlik Sanayi Otoritesi"dir. Özel güvenlik kuruluşlarının faaliyetlerinde köpek ve at kullanma imkanları bulunmaktadır. Güvenlik görevlileri için diğer ülkelerde olduğu gibi sabıka kaydı ve arşiv soruşturması yapılmaktadır.¹⁵¹ İngiltere'de özel güvenlik sokaklarda devriye hizmeti verebilmektedir. Bu yetki Türkiye'de halen tartışılmaktadır.

İngiltere'de güvenliğin daha kaliteli olması ve eğitimlerin sürekli verilebilmesinin sağlanması için devlet bir güvenlik teşkilat otoritesi ve bağımsız bir teşkilat olan SİA (Güvenlik Sanayi Otoritesi) kurulmuştur. Bu konuda "Özel Güvenlik Teşkilatı Kanunu" düzenlenerek 2001 yılında SİA faaliyete başlamıştır. SİA (Security Industry Authority) güvenlik sanayisinin standartlarını yükseltmek ve kalitesini artırmakla sorumlu tutulmuştur. Kurumun başkanı ve üyeleri devlet bakanınca görevlendirilmektedir. Ülkede özel güvenlik kuruluşlarının lisans alma şartı koşulmakta ve belirli yıllarda yenilenmesini istemektedir. Bu kurum özel güvenlik kuruluşlarında eğitimi ön planda tutmaktadır. Amaç, özel güvenlik personellerinin oluşacak risklere hazırlıklı olması, toplumun güvenlik ve refahının sağlanmasıdır.¹⁵²

SİA eğitim kursları düzenlenmekte, bu eğitimleri sadece İngiltere için değil diğer ülkelerin kullanımına da açmıştır. Bunlardan 2 hafta süren vip koruma kursu ile 4 günle sınırlı tutulan kapı güvenliği ve ilk yardım eğitimleri önde gelen kurslardandır. Diğer eğitim kurslarını belirtecek olursak; Güvenlik Lisans Eğitimi, Kapı Denetçisi Lisans Eğitimi ile Nakit ve Değerli Eşyaları Taşıma, Kamu Alanını Gözetleme, Yakın Koruma Eğitimleri şeklinde sıralayabiliriz.¹⁵³

3.3.2. Almanya

Özel güvenlik hizmetleri Almanya'da 1901 yılı başlarında oluşmaya başlamış ve 1973'ten 1990'lı yıllara ve günümüze kadar gelişimini sürdürmüştür. Bu hizmetlerin ilk olarak Münih tren istasyonlarında sivil görevlilerin çalışmasıyla

¹⁵¹ <http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/ingilterede-ozel-guvenlik.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2017).

¹⁵² Jean Gleizal, Gatti Domench, Claude Journes. Batı Demokrasilerinde Polis. Çev: Mustafa Kandemir 2000, Fransa Üniversite Yayınları, s.345.

¹⁵³ <http://m.avrupaajansi.com/haberler/3201-londra%E2%80%99da-yakin-koruma%2C-g%C3%BCvenlik-ve-ilk-yardim-kurslari.html> (Erişim Tarihi: 16.12.2017).

başladığı bilinmektedir.¹⁵⁴ Güvenlik personelinin eğitimi 24 saat sürerken, yöneticilerin eğitimi 40 saat sürmektedir.

Almanya'da faaliyet gösterecek firmaların lisans veya faaliyet izin belgesi almaları şarttır. Personel ücretleri asgari ücret nispetinde ödenmektedir. Almanya'da özel güvenlik sektörü kanunla düzenlenmiştir. Profesyonel meslekler yasası olarak geçmektedir. Bu kanun uyarınca silahlı hizmet sunulmasına izin verilir. Türkiye'de olduğu gibi özel güvenlik kuruluşlarının görevleri çalıştıkları yer ve konuma göre değişiklik arz etmektedir. Özel güvenlik kuruluşları için bazı kurallar konulmuş, şirketlerin Ticaret Bakanlığından 80 saatlik bir sertifika almalarını zorunlu kılmış, ayrıca mali yeterliliklerinin olması istenmiştir. Ayrıca güvenlik görevlisi olmak için öz geçmiş taraması ve 40 saat eğitim şartı koşulmaktadır. Kamu hizmetlerinde görevlendirilecekler için özel bir sınav yapılmakta ve 18 yaşını geçmiş her bireyin özel güvenlik görevlisi olabileceği düzenlenmiştir.

Türkiye'de olduğu gibi kıyafet konusunda kolluk kuvvetleri kıyafetleri ile benzerlik olmaması şartı aranmaktadır. Görev ve yetkiler konusunda özel güvenlik görevlilerinin diğer ülkelerde olduğu gibi sade vatandaşın olduğu kadar yetkisi vardır. Ek yetkilerle donatılmamıştır. Bu kapsamda sınırlı bir arama ve yakalama yetkisi vardır. Özel güvenliğin denetim sorumluluğu Ticaret Bakanlığındadır.¹⁵⁵ Almanya'da özel güvenlik görevlileri sokaklarda devriye atabilmektedirler. Çoğu zaman polise ihbarlarla destek olarak birçok suçun işlenmeden önüne geçilmesine katkıda bulunmuşlardır.

3.3.3. Belçika

Belçika'da özel güvenlik görevlileri F-90-1326 sayılı "The Low In House Guarding Companies. Security Compaies and Private In House Guarding Service" (Ev, Şirket ve Özel Koruma Kanunu) adlı kanunla düzenlemiştir. Bu kanunun sağlıklı bir şekilde yürütülmesinden İçişleri ve Savunma Bakanlığı ile adli makalar ve polis sorumludur.¹⁵⁶ Özel güvenlik kuruluşlarının teknik ve mali kuralları tamamlamadan özel güvenlik izni alamayacakları kanunda belirtilmiştir. Kanunda bu iznin beş yıl süre ile geçerli olduğu devamında yenilenmesi gerektiği belirtilmiştir. Kanunda özel güvenlik görevlisi olabilmek için 21 yaşında olmak gerektiği belirtilmiştir.

¹⁵⁴ Brunst und Korell, Private Sicherheitsunternehmern und Polizei
<http://www.safercity.de/2001privat.html> (Erişim Tarihi: 16.04.2013).

¹⁵⁵ <http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/almanya-ozel-guvenlik-duzenlemeleri.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2017).

¹⁵⁶ Hakan Çora, Avrupa Birliği Surecinde Türkiye'de Özel Güvenlik Hizmetleri Yapısı ve Uyum Sorunları, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010, s. 34 (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

Belçika'da özel güvenlik ile ilgili izinler İçişleri Bakanlığınca verilmektedir. İzin şartlarında özel güvenlik kuruluşlarının hukuki olarak neler yapması gerektiği, faaliyetleri, teknik işlemler ile mali şart ve koşulları açıkça belirtilmiştir. Şirketler izin belgesi alabilmek için öncelikle Adalet Bakanlığına yeterlilik raporu göndermekle yükümlü tutulmuştur. Belçika faaliyet izni konusunda katı kurallar benimsemiştir. İzin belgesine sahip olmayan hiçbir kuruluşun kamu veya sivil alanda çalışamayacağı belirtilmiştir. Söz konusu izin belgesinin süresi beş yıl ile sınırlıdır. İzin süreci Belçika'da kısa sürece sonuçlanamamakta ve beş yılda bir yenilenmektedir. NATO merkezinin Brüksel'de olması, ticaret sektörünün genel müdürlük ve büyük bankaların merkezlerinin burada olması AB'nin birçok kurumunun Brükselde konumlanması güvenliğinin önemini artıran unsurlar olmuştur. Bu sebeple ülke tehdit altında bulunmakta sonucunda ise güvenlik konusuna azami özen gösterilmektedirler. Belçika açısından güvenlik hassas bir konudur. Ülke güvenlik konusunda uzmanlaşmaya yönelik çalışmalar yapmakta ve sürekli geliştirmektedir.¹⁵⁷ Belçika'da yapılan kanuni değişiklikler katı olup, özel güvenlik hizmeti veren kuruluşlara karşı vatandaşın korunmasına önem vermişlerdir.

3.3.4. Danimarka

Danimarka'da özel güvenlik kurumlarının kuruluş tarihleri eskiye dayanmaktadır. Modern anlamda özel güvenlik sisteminin ortaya çıkması, Danimarka Parlamentosunun 1926 yılında çıkardığı yasayla başladığı bilinmektedir. Bu kanunda belediyelerin yangınları önlemek amacıyla kendi içinde birimler oluşturabilecekleri, şartnameler ile bu personeli istihdam edebilecekleri belirtilmiştir. İlk olarak bu dönemde özel görevlilerin kullanıldığı söylenebilmektedir. Danimarka'da Mayıs 1986 tarihli 266 sayılı "Güvenlik Hizmetleri Hakkında Kanun" ve bu kuralların uygulanmasına dair 26 Aralık 1986 tarih ve 936 sayılı yönetmelik ile özel güvenlik faaliyetleri icra edilmektedir. Danimarka'da İtfaiye hizmetleri ile başlayan özel güvenlik sektörü zamanla diğer alanları da etkilemiş ve büyüme göstererek bugünkü halini almıştır.¹⁵⁸

Günümüzde Danimarka'da sağlık, trafik, adliye gibi kamusal alanların güvenliğinin, özel güvenlik teşkilatları tarafından sağlandığı görülmektedir. Danimarka'da özel güvenlik görevlileri silah taşıyamazlar. Ancak cop, kelepçe gibi önlemleri alabilmektedirler. Bu durum ülkenin gelişmişlik düzeyi ile ilgilidir. Zira kolluk kuvvetleri dahi hafif nitelikte silah taşımaktadır. Danimarka özel güvenlik

¹⁵⁷ İlhan, a.g.e., s.63.

¹⁵⁸ Ceylan Gazi Uykun, Türkiye'de ve Dünya'da Özel Güvenlik <http://www.bpsguvenlik.com.tr/duyurular/turkiyede-ve-dunyada-ozel-guvenlik/> (Erişim Tarihi: 20.12.2017).

kuruluşlarında herhangi bir denetim sağlanması konusunda bir otorite belirlememiş, bu alan tamamen özel güvenlik kuruluşlarına bırakılmıştır. Ülkede özel güvenlik kuruluşlarında istihdam edilecek görevlilerde ve şirket kurucularında aranacak şartlara göz atıldığında; şirketler için yönetim kadrosunun 25 yaşında olması, adli sicil kayıtlarının bulunmaması, mali yeterliliklerinin olması, adli özel güvenlik görevlilerinin en az 18 yaşında olmasını şart koşmuştur.¹⁵⁹

3.3.5. Hollanda

Özel güvenliğin dünya genelinde gelişimi Hollanda'ya yansımış ve bu durum hızlı bir süreç yaşatmıştır. Sektörün oluşturulmasında en önemli etkiler; ticaret ve sanayinin gelişmesi, artan nüfus ve göç sorunu olarak belirtilebilmektedir. Nüfus yoğunluğunun oluşmasıyla artan riskler sebebiyle özel mülkiyetin korunması gündeme gelmiştir. Bununla beraber güvenlik konusunda önlemler artırılmıştır. Hollanda'da polis tarafından yürütülen bazı hizmetler özel güvenliğe devredilmiş polisin asli görevine yoğunlaşması hedeflenmiştir. City Wardens yani şehrin görevlileri bir diğer adıyla şehrin bekçileri kurumu oluşturulmuştur. Ancak bu görevlilerin esasen güvenlik ile ilgili olarak bir vatandaştan daha çok yetkisi yoktur; polise yardımcı olarak görev ifa etmekte¹⁶⁰ birçok bölgede polis ile ortak çalışmalar yapmaktadır. Hollanda'da denetimler Adalet Bakanlığı üzerinden yapılmaktadır. Özel güvenlik görevlisinin suç işlemesi halinde tahkikat polis tarafından yapılarak Adalet Bakanlığına sevk edilir. Hollanda'da özel güvenlik şirketi açmak isteyen yetkililerin yöneticilik eğitimi almaları gerekmektedir. Ayrıca görevlilerin özel güvenlik hizmeti verirken gerekli kursları aldıktan sonra kolluk kuvvetlerine geçiş yapabildikleri, ayrıca başarılı olmaları halinde kendi şirketlerinde gerekli sertifikaları aldıktan sonra eğitimci veya yönetici olarak görevlendirilme imkanlarının olduğu belirtilmiştir. Sektörde özel güvenlik görevlisine yükselme imkanı verilmesi sektörün güçlenmesi ve personel memnuniyeti açısından önemli bir karardır. Hollanda özel güvenlik görevlilerine silah taşıma ve kullanma yetkisini uygun görmemiştir. Ayrıca özel güvenlik şirketlerine kuruluş izin yetkisi Adalet Bakanlığı tarafından verilmektedir.

¹⁵⁹ CoESS ve UNI-Europa Müşterek Konferansı Çalışma Kitapçığı, "Yasal Çerçevenin Uyumlandırılmasına Yönelik CoESS ve UNI-Europa Ortak Stratejisi", Brüksel, 2001, s.10.

¹⁶⁰ Alison Wakefield, *Selling Security The Private Policing of Public Space*, Willan Publishing, First Published, 2003, s.41–53.

3.3.6. Fransa

Özel güvenlik kuruluşları; değerli eşya taşıma hizmeti veren şirketler hakkındaki 12 Temmuz 1983 tarih ve 83-629 sayılı kanun, 1986 yılı idari yetkilendirme ve personel alımı kararname ile 1986 yılı malzeme, doküman, üniforma gibi sembollerin kullanılmasına dair kararname ile 31 Ekim 2001 tarihli özel güvenlik hakkındaki kanunlar kapsamında faaliyet göstermektedir.¹⁶¹

Fransa'da özel güvenlik görevlilerinin silah kullanma yetkisi sadece para ve değerli eşya nakli hizmetleri esnasında verilmektedir. Güvenlik görevlisi istihdamında öncelikle sabıka kaydının bulunmaması, zorunlu eğitimi başarıyla tamamlaması, 18 yaşını geçmiş olması şartları aranmaktadır. Özel güvenlik üniformasının kolluk üniformasından belirgin şekilde ayrı olması şartı Türkiye'deki gibidir. Özel güvenliğin denetimi İçişleri Bakanlığınca yapılmaktadır. Kanuni olarak özel güvenliğin at ve köpek kullanımına dair yetkileri vardır. Özel güvenliğin arama ve yakalama yapamayacakları belirtilmiştir. Yöneticiler için zorunlu uzmanlık eğitimi yoktur, personeller için temel koruma eğitimi almaları şart koşulmuştur.¹⁶²

3.3.7. İspanya

İspanya'da özel güvenlik teşkilatı, 23/1992 sayılı kanun ile bu kanunun uygulanmasına dair 2364/1994 sayılı kraliyet kararı doğrultusunda faaliyet göstermektedir. İspanya'da özel güvenlik kuruluşlarının lisans almaları zorunludur. Özel güvenlik olarak çalışacak olan kişilerin lisans bedelleri şirketlerce değil Türkiye'de olduğu gibi güvenlik görevlisi olarak çalışmak isteyenlerce karşılanır. Özel güvenlik hizmetlerinde silah kullanma ve taşımaya imkan verilmektedir. Yasanın denetimi İçişleri Bakanlığı sorumluluğundadır. Özel güvenlik görevlilerinde tıbbi ve psikoteknik testlerden başarılı olmak, adli sicil kaydı bulunmamak, 18-55 yaş aralığında bulunmak zorunlu temel eğitimi almış olmak gibi şartlar vardır. Güvenlik görevlilerine sınırlı şekilde arama ve yakalama yetkisi tanınmıştır. Kolluk ile iş birliğine önem verilmiştir. İspanya genel olarak özel güvenlik görevlilerinin eğitimine büyük önem vermiş, yenileme eğitimlerinin her sene ve 20 saat olarak verilmesi yönünde düzenlemeler yapmıştır.¹⁶³

¹⁶¹ <http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/fransada-ozel-guvenlik-duzenlemeleri.html>
(Erişim Tarihi:20.12.2017).

¹⁶² <http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/fransada-ozel-guvenlik-duzenlemeleri.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2017).

¹⁶³ <http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/ispanyada-ozel-guvenlik.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2017).

3.3.8. İtalya

İtalya'da özel güvenlik sektörü için yasal alt yapı oluşturulmuştur ve sektörde bulunan şirketler 1931 tarihli TULPS "Birleştirilmiş Kamu Esenliği Yasası" kapsamında faaliyet göstermektedir. Ayrıca diğer kanunlar olan 26.09.1935 ve 06.05.1940 tarihli düzenlemelere göre faaliyette bulunurlar. Kanunda silah kullanım izni sınırlı tutulmuştur. Kanunları uygulama ve denetim yetkisi Türkiye'de olduğu gibi İçişleri Bakanlığı koordinasyonunda olup, bakanlık bu yetkisini kolluk üzerinden gerçekleştirmektedir. Şirket kurmak ve personel olabilmek için kişilerin güvenlik ve arşiv kayıtlarının temiz olması istenir. Çalışma izinlerinin Türkiye'deki gibi valiliklerce verildiği, mesleğe başlama yaşının 18 olduğu belirtilmiştir. Özel güvenlik görevlilerine arama ve yakalama yetkisi verilmemiştir. Özel güvenlik lisans süreleri 5 yıl olarak düzenlenmiştir. Özel güvenlik görevlilerinin temel eğitim almaları zorunlu tutulmuş, eğitimlerin özel güvenlik kuruluşlarınca verileceği ön görülmüştür.¹⁶⁴ İtalya ve Türkiye özel güvenlik sistemleri arasında benzerlikler diğer ülkelere oranla daha çoktur.

3.4. Avrupa Ülkelerinde Özel Güvenlik Teşkilatının Faaliyet Alanları

Avrupa geneli incelendiğinde özel güvenlik alanında çeşitlilik göze çarpmaktadır. Sanayinin gelişmesiyle birlikte fabrika ve trenlerin korunması gündeme gelmiş ve bu ihtiyaca binaen ortaya çıkan özel güvenlik serüveninin günümüzde toplumun her alanında kendine yer bulmaya başladığı, çeşitlilik göstererek geliştiği gözlenmektedir. Farklı uygulamalar içerisinde bulunan sekiz Avrupa ülkesi kısaca belirtilmiştir. Bu doğrultuda Avrupa genelinde özel güvenlik faaliyetlerine göz atacak olursak;

Günümüzde birçok alanda faaliyet göstermekle birlikte hali hazırda özel güvenlik görevlileri; özel güvenlik hizmetlerinde, itfaiye hizmetlerinde (bu hizmetler belediyeler adına yürütülür), ambulans hizmetlerinde (burada müşteriler Sağlık Bakanlığı, belediyeler, özel kişi ve kurumlar olmaktadır.) faaliyet gösterdikleri gözlenmektedir. Söz konusu faaliyetler genel olarak kamu kurumlarını, özel kişi, kuruluşları ve hatta polis örgütlerini dahi kapsamaktadır. Özel güvenlik görevlileri görev yaptıkları alanlarda; sabotaj, yangın ve hırsızlık gibi olaylara karşı, alarm, elektronik kilit sistemleri gibi ekipmanları kullanarak güvenliği sağlarlar.

Avrupa'da özel güvenlik kuruluşları; çalınmış veya terk edilmiş araç ve eşyaları polis adına toplar. Trafik kazasına karışan araçları polis adına trafikten çeker, trafik kazalarında ilkyardım hizmetlerini verir. Trafik kazalarında ölen kişilerin

¹⁶⁴ <http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/italyada-ozel-guvenlik.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2017).

cenazelerini olay mahallinden kaldırır, ayrıca cenaze hizmetleri verir, yaralıları sağlık kuruluşlarına nakleder. Yoğun kış şartları ve diğer afetler sırasında karayollarının trafiğe açılması çalışmalarını yapar. Gerektiğinde askeri birliklerle işbirliği yapar; özel sözleşmelere dayanarak, yaşlı ve bakıma muhtaç olanlara, araçları arızalanarak yolda kalanlara, psikolojik kriz hallerinde, acil hallerde doktora götürme, hastaneden eve nakletme, acil ilaçların eczaneden temin ederek getirme ve evcil hayvanlarla ilgili her türlü hizmetleri yerine getirmektedirler.¹⁶⁵

Bununla beraber; çeşitli riskler için yedek anahtarların emanette muhafazası, hırsızlık olaylarına karşı koruma, su baskınında zarar gören yerlerin tamiri, çocuğuna süt vermesi gereken ancak süt salgılama problemi olan annelere bu durumu gidermek için geliştirilen makine ile hizmet vermek gibi sosyal alanlarda hizmetler vermektedir. Ayrıca çevreye büyük zarar veren kullanılmış piller ve benzeri atıkları toplayarak güvenli şekilde yok edilmesini sağlamaktadır. Ağır hastalık ve ölüm olaylarında hizmet vermek.¹⁶⁶ Bazı ülkelerde özel kanunlarla yetki verilerek cezaevlerinin korunması hatta özel ceza evleri kurulması, mahkumların adliyeye sevk edilmesi gibi birçok alanlarda özel güvenliğin faaliyet gösterdiği görülmektedir. Listenin uzatılması mümkün olup, her gün yeni bir özel güvenlik kuruluşu açılmakta ve yeni alanlarda hizmet vermeyi sürdürmektedir.

3.5. Ülkelerin Özel Güvenlik Yapıları Hakkında Genel Değerlendirme

Ülkeler arasında tam bir fikir birliği olduğu söylenememektedir. Bazı ülkelerin yaş sınırı ve eğitim konusunda, bazılarının ise şirket kuruluş ve personel alımı konularında ayrıştıkları gözlenmiştir. Belirtilen faaliyetlerin koordinasyonunda CoESS ve Uni-Europa kuruluşlarının olması ve düzenleyici etik kurallar belirlemiş olması Avrupa'da neden özel güvenliğin bu kadar geliştiği ve profesyonelleşebildiği sorusuna karşı cevap vermektedir. Her ne kadar ülkeler arasında farklı uygulamalar bulunmakta ise de üst kurumlar aracılığı ile ülkeler arası koordinasyon sağlanmış ve uygulamada birlik sağlamışlardır. Üst kuruluşların oluşturulması ve bu yönde etik kurullar ile eğitim ve denetim konusunda kurullar belirlenmesi sektörün gelişimine katkı sağlamıştır.

Özel güvenlik kuruluşlarının bir üye ülkede faaliyet göstermesi ile ilgili standartlar genel olarak aşağıdaki hususların sağlanmasına yönelik olarak tasarlanmıştır. Bunlar; mali açıdan güvenilir yapıya yönelik işlemler ile şirketin sahip/yönetim kadrosunun saygınlığına yönelik denetimler şeklindedir.

¹⁶⁵ <http://ogf.org.tr/kamu-ve-ozel-guvenlik-isbirligi-ab-ulkelerindeki-uygulamalari> (Erişim Tarihi:20.12.2017).

¹⁶⁶ Yalabık, a.g.e., s.88-89.

İngiltere ve Almanya'nın özel güvenlik mevzuatları ve uygulamaları benzerlik göstermektedir. İngiltere'de Türkiye'de olduğu gibi kulüp, disko, mağaza, banka ve benzin istasyonu gibi yerler özel güvenlik görevlilerince korunmaktadır.

Avrupa Birliğinde Türkiye'deki gibi özel güvenlik mesleğine çok rağbet edilmediği görülmektedir. Bunun ana sebeplerinden en önemlisi ise düşük ücretlerle istihdam sağlanmasıdır. Sektör az beceriye sahip veya herhangi bir beceriye sahip olmayan kişilere iş fırsatları sunduğu için kriz zamanlarında bir can simidi görevi görmektedir. Avrupa ülkelerinde verilen ücretlere bakıldığında birkaç ülke dışında özel güvenlik görevlilerinin genelde düşük ücretlerle istihdam edildikleri gözlenmektedir. Eskilere dayanan sosyal diyalog geleneği ve çalışanların yüksek sendikalaşma oranından dolayı maaşlar İsveç'te 2.200 Euro civarındadır. İsveç ücret konusunda birçok ülkeden ayrılmaktadır. Bununla beraber Avrupa'nın geri kalanında ücretler çok daha düşüktür. Fransa'da 1.200 Euro, İspanya'da 1.275 Euro, Birleşik Krallıkta 1.170, Avusturya'da 1.470 Euro'dur. Almanya'da maaşlar toplu sözleşmelerle bölgesel düzeyde belirlendiği için bir bölgeden diğerine değişmektedir. Genel olarak hesaplamak gerekirse, Almanya'nın doğusunda yer alan eyaletlerde verilen maaşlar batıdaki eyaletlere oranla daha düşüktür. Bu farklılık ülke içinde sıkıntılara yol açmaktadır. Yaşam standardının daha düşük olduğu Doğu Avrupa ülkelerinde aylık maaşların Batı Avrupa ülkelerine göre daha az olduğu görülmektedir. Diğer Avrupa ülkelerinden Macaristan ile Bulgaristan'da özel güvenlik görevlilerinin maaşlarının 200 Euro, Polonya'da 360 Euro olduğu, Romanya'da ise 160 Euro civarında olduğu gözlenmiştir.¹⁶⁷

Avrupa ülkelerinin özel güvenlik mevzuatları incelendiğinde; her ülkenin güvenlik anlayışı ve faaliyet alanları farklı olduğundan uygulamada yaptıkları yasaların birbirinden farklı oldukları görülmektedir. Örneğin Belçika'da kanunlar katı iken, Almanya'da daha esnek, Hollanda gibi ülkelerde ise orta sertlikte uygulanabildiği görülmektedir. Ancak gelişen ve değişen dünyada her an her kanun şartlarla birlikte değişebilmektedir. Zira bir terör saldırısı birçok konunun değişmesine yol açabilmektedir. Örnek verecek olursak; Fransa'da 7 Ocak 2015 tarihinde Charlie Hebdo adlı derginin Paris'teki ofisine düzenlenen silahlı saldırıyla, ülkede uzun bir dönem üst düzey sıkı güvenlik önlemleri alınmış, bu tedbirler medyada sıklıkla yer almıştır.¹⁶⁸

Üye ülkeler arasında özel güvenlik alanında faaliyet göstermek isteyen kuruluşların uyması gereken şartların farklılık gösterdiği gözlenmiştir. Birçok ülke,

¹⁶⁷ 15 Aralık 2008, Paris. 1. Avrupa Özel Güvenlik Zirvesi.

¹⁶⁸ http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/01/150108_charlie_operasyon (Erişim Tarihi: 20.12.2017).

özel güvenlik kuruluşları için izin şartını koşturmaktadır. Özel güvenlik endüstrisinin bağlı olduğu belirli bir yasal düzenlemenin bulunmadığı ülkelerde (Almanya ve Avusturya) ticaret kanunlarının hakim olduğu, yeni şirketlerin, mali açıdan sağlam olduğuna ve sahiplerinin/yönetim kadrosunun saygın bir geçmişinin olduğuna dair delilleri sunmasını şart koştukları gözlenmiştir.

Avrupa ülkeleri özel güvenlik yapılanmalarında genel olarak; özel sektörde görev alacak kişilerde adli sicil kaydının bulunmaması, arşiv soruşturmasının temiz olması, özel güvenlik şirket veya kuruluşlarını kuran kişilerin itibarlı olması koşullarının arandığı görülmektedir. Birçok ülkede, yukarıdaki soruşturma ve incelemeleri savcılık, kimi durumlarda ticaret odaları veya özellikle personel yetersizliği dönemlerinde dürüstlüğü veya doğruluğu konusunda kafada soru işaretleri doğurmakla birlikte şirketlerin kendileri tarafından yapılmaktadır. Bazı ülkeler adli kayıtları biraz daha gevşek tutabilmekte iken bazı ülkeler, adli kayıtları baz alarak ret kararları vermektedir. Bu durumda, özel güvenlik hizmetleriyle ilgili suçlarda düşük süreli hapis cezaları dahi sektöre alımda ret kriteri olarak kabul edildiği görülmüştür. Aynı zamanda ülkeler arasında adli sicil kaydı kapsamının nasıl yapılacağı nelerin baz alınacağı konusunda önemli farklılıklar bulunmaktadır. Sürekli olarak yapılması ön görülen araştırma ve incelemelerin belirli periyotlarla yapılması ön görülmüş bu süreler ülkeden ülkeye farklılık göstermiştir.

Yaş sınırı, birçok ülke tarafından belirlenmiştir. Genellikle bu sınır 18 olmasıyla beraber Danimarka ve Belçika'da şirket yönetimleri için yaş sınırı farklılık arz etmektedir.

Avrupa ülkelerinden çoğu özel güvenlik görevlileri istihdamında temel eğitimi almayı şart koşarken bazı ülkelerde bu eğitimin gönüllü olarak icra edildiği görülmektedir. Temel eğitim saatleri ve içeriği, bir üye ülkeden diğer üye ülkeye farklılık göstermektedir. Benzer olarak, eğitmenlerin ve eğitim kuruluşlarının yeterlilik sertifikası edinme şartları farklılık gösterebilmektedir.

Sektörün profesyonelleşmesi amacıyla eğitim konusunda zorunlu asgari standartların oluşturulmasının tercihe bağlı olacağı görülmektedir. CoESS ve Uni-Europa gibi kurumların, koruma görevlilerinin temel eğitim standartlarının geliştirilmesi sürecine katkıda bulunduğu gayet açıktır.¹⁶⁹

¹⁶⁹ John G.Grant. 'Principal of the Institute of Professional Investigator' Report on The Discussion Paper On the Private Security Industry. England, 1992, s.3, **aktaran**; Murat Yalabık, "Türkiye'de Özel Güvenlik Teşkilatının Eğitimi ve Verilen Hizmetler İçindeki Rolü, İstanbul,2006, s.79 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

Üniforma konusunda uygulamalar Avrupa ülkeleri arasında farklılık göstermektedir; genel uygulama olarak birçok ülke, özel güvenlik görevlilerince üniforma kullanımını zorunlu tutmaktadır. Tüm ülkelerin en hassas oldukları konu ise üniformanın kolluk kuvvetleri üniformasıyla benzerliğinin olmamasıdır. Bunun en tabii nedeni yapılabilecek hataların kolluk kuvvetlerine mal edilmesinin önüne geçilmesidir.

Ateşli silahların taşınmasına izin veren birçok ülke, bu tür silahları taşıyacak olan güvenlik görevlilerinin belirli bir eğitimden geçmesini şart koşturmaktadır. Sadece Belçika hali hazırda görev dışındayken ateşli silahların özel düzenlemeye tabi cephaneliklerde saklanmasını gerektiren bir düzenleme getirmiştir. Birçok ülke ateşli silah kullanımına belirli alanlarda izin vermektedir (genellikle taşınan nakdi değerlerin ve kişilerin veya askeri yerleşimlerin korunması sırasında).

AB üyesi ülkeler özel güvenlik hizmetlerinde belirli görevlerde köpeklerin kullanımına izin vermektedir. Farklı uygulamalar, gerekli olan izinlerde ve köpekten sorumlu kişilerin eğitimlerinde görülmektedir. Her ülkenin şart ve koşullarda farklı kaideler koydukları gözlenmektedir.

Türkiye'deki çoğu kanun, Avrupa ülkeleri kanunlarından daha iyi ve ayrıntılı olmasına rağmen, kanunların sonuçları açısından başarılı olamayabilmektedir. Diğer Avrupa ülkelerinde denetleyici kurum olmamasına rağmen (örnek İngiltere uzun zaman sistemi kontrol eden bir mekanizma olmadan bu ihtiyacı gidermiştir) sistem çok daha etkin işleyebilmektedir. Burada uygulamadaki başarının nedenlerinin mevzuatlardan çok toplumsal yapıyla ilgili olduğunu göstermektedir.

Türkiye'de polisin görev ve sorumluluğunda olan birçok hizmetin Avrupa ülkelerinde bizzat polisin kendisi tarafından, esasen yapması gereken işlere daha çok vakit ve kaynak ayırmak gerekçesiyle özel güvenlik kurumlarına devredilmiş olduğu gözlenmiştir. Türkiye'de henüz gelişen ve çoğu silahlı olarak faaliyet gösteren özel güvenlik teşkilatlarının iyi organize edilmesi gerekli ve zorunlu olmakla birlikte bu konuda emniyet teşkilatına ek yükler yüklenmesinin esas hizmetlerde aksaklıklar yaratacağı değerlendirilmektedir.¹⁷⁰

3.6. Türkiye Özel Güvenlik Hizmetleri

Türkiye, özel güvenlik personel sayısı bakımından Avrupa ülkelerini geçmiştir. Türkiye'de özel güvenlik personel sayısı polis sayısını geçmektedir. Ancak kaliteli eğitimden geçirilmiş profesyonel özel güvenlik personeli sayısı çok daha düşük seviyelerdedir. Bu açığı kapatmak için üniversitelerde bu alanda bölümler

¹⁷⁰ Kakalik and Wildhorn, a.g.e., s.18.

açılmaktadır. Gelecekte bu eğitim kurumlarından mezun olanlar güvenlik amir, müdür ve son 680 sayılı KHK’de getirilen “güvenlik sorumlusu” kadrolarında değerlendirileceği ön görülmektedir. Devletimiz yapmış olduğu düzenleme ile güvenlik amirliği yapacak olan kişilerin en az ön lisans mezunu olması gerektiğini belirterek sektörün eğitim kalitesine olumlu katkı sağlayacak bir değişiklik yapmıştır.

Özel Güvenlik Daire Başkanlığı verilerinden temin edilen 2017 özel güvenlik istatistiklerine göre;

Tablo- 4 2016- 2017 Yılları Özel Güvenlik İstatistik Mukayesesi¹⁷¹

Yıllar	2016	2017
Görev Yapan Özel Güvenlik Görevlisi (Polis /Jandarma)	256.273	283.431
Kimlik Alan Kişi	137.903	97.617
Sertifika Alan Kişi	159.439	141.784
Şirket	1.400	1.432
Eğitim Kurumu	454	443
Alarm Merkezi	248	283
Kişi Koruma	295	288

İstatistik tablosu incelendiğinde güncelleme ve iptaller neticesinde sayılar değişkenlik göstermekle birlikte bir önceki yıla oranla özel güvenlik şirket sayısı, özel güvenlik sertifikası alan personel sayısı, kimlik kartı alan personel sayısı ile alarm merkezi şirketi sayısı ve kişi koruma görevlilerinin sayısında artış meydana geldiği, bu sayının her sene artarak devam ettiği görülmüştür. İçişleri Bakanlığının son verilerine göre Türkiye’de özel güvenlik personel sayısı 284 bin 399 olarak bilgi edinme başvurusu neticesinde açıklanmıştır.¹⁷² Türkiye’de özel güvenlik sayısının İçişleri Bakanlığının açıkladığı verilere göre 261 bin 427 olan polis sayısını geçtiğini söylemek mümkündür. Avrupa ülkeleri ve Türkiye’de özel güvenlik sektörün gelişme

¹⁷¹ Özel Güvenlik Daire Başkanlığı, 2016-2017 istatistik, 20.12.2017 tarihli görüşme Özel Güvenlik Daire Başkan Yrd. Gazi Asım Bulat.

¹⁷² <http://www.ogghaber.net/haber/1922/284-bin-399-ozel-guvenlik-gorevlisi-calisiyor-rekor-istanbulda.html> (Erişim Tarihi: 24.12.2017).

kaydettiği ortaya çıkmıştır. Sektörün her sene artarak büyüdüğü ve gelişim gösterdiği anlaşılmaktadır.

5188 sayılı kanun ve uygulanmasına ilişkin yönetmeliğe göre özel güvenlik kuruluşları şunlardır; özel güvenlik birimleri, özel güvenlik şirketleri, alarm merkezleri ve özel güvenlik eğitim kuruluşlarıdır. Bu kuruluşlar daha önceki bölümde ayrıntılı belirtildiği için burada sadece başlıklar halinde belirtilecektir.

3.6.1. Türkiye Özel Güvenlik Şirketleri

Özel güvenlik kuruluşları, Türk Ticaret Kanunu maddelerine göre kurulmakla birlikte üçüncü taraflara güvenlik ve koruma hizmeti veren kurumları tanımlamaktadır.¹⁷³ Özel güvenlik kuruluşlarını özel kişi ile kurumlar tarafından kar amacı güden, talep eden kişi ve kurumlar tarafından ücreti mukabilinde güvenlik hizmeti sunan şahıs ve kurumlar olarak nitelendirebiliriz.

Özel güvenlik hizmetinin icra edilebilmesi için öncelikle bir talebin olması gerekmektedir. Özel güvenlik hizmetleri kamusal hizmetten öte özel fayda hususunu ön planda tutmakta, kişi, kurum güvenliğini esas almaktadır.¹⁷⁴ Özel güvenlik hizmetinin kurumsallaşmasını sağlamıştır. 5188 sayılı kanunun 5. maddesi, özel güvenlik kuruluşlarının özel güvenlik hizmeti verebilmeleri için İçişleri Bakanlığından izin almalarını şart koşturmaktadır. İçişleri Bakanlığının çalışma izni verebilmesi için şirket hisselerinin şahıs adına ticaret odasına kaydedilmesi ve şirketlerin çalışma alanlarının özel güvenlik olması gerekmektedir. Özel güvenlik kuruluşlarının üçüncü kişilere hizmet verebilmeleri için valilikten ayrıca çalışma izni almış olmaları gerekmektedir. Yönetmeliklerde belirtilen belge ve bilgilerin incelenmesi sonucunda yasada öngörülen koşulları taşıdığı belirlenen kuruluşların yönetici ve kurucuları ile ilgili güvenlik soruşturması yapılarak soruşturma sonucunda çalışma iznini almaya hak kazananlara "Özel Güvenlik Şirketi Faaliyet İzin Belgesi" verilir. Bu belgeyi alabilen şirketler Türkiye'de faaliyet göstermeye başlayabilmektedirler.

2495 sayılı kanun ile birçok kuruluşa güvenlik üzerine faaliyet gösterme imkanı sağlanmıştır. Sonrasında 5188 sayılı kanunla sadece güvenlik şirketleri olarak kurulan kuruluşların güvenlik alanında faaliyet gösterebileceklerini düzenleyerek özel güvenlik kuruluşlarının uzmanlaşmasını sağlamaya yönelik adım atmıştır. Yasal olarak güvenlik şirketi kurulmasına imkan sağlanması beraberinde sektörün gelişmesi ve etkinliğini getirmiştir. Aynı zamanda 5188 sayılı kanunla güvenlik kuruluşlarının yasal alt yapısı tamamlanmıştır.

¹⁷³ 5188 Sayılı Yasanın Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, a.g.e., Md.4.

¹⁷⁴ Kuyaksil, Akçay, a.g.e., Ekim 2005, s.87.

5188 sayılı kanuna göre, kişi veya kişilerin silah taşıyan personel tarafından korunması, kurum bünyesinde özel güvenlik birimlerini kurmaları veya güvenlik hizmetlerinin şirketlerce yürütülmesi kararı özel güvenlik komisyonunca alınacak karara bağlanmıştır. Ayrıca bu hizmetlerin; sahne gösterileri, konser, toplantı ve benzeri etkinliklerde değerli eşya ve para nakil gibi acil veya geçici durumlarda komisyon kararı olmaksızın vali tarafından izin verilebileceği belirtilmiştir. Aynı zamanda 5188 sayılı kanunla Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayanların şirket kurmalarının önü açılmış ve mütekabiliyet esasına bağlı olarak bu faaliyetlerde bulunabileceği belirtilmiştir.¹⁷⁵

Güvenlik tüm devletlerin en önde gelen sorumluluklarından. Güvenlik hizmetlerinin özel şirketler aracılığıyla yürütülmesi yeni bir kazanç kapısı açmış, zamanla güvenlik sektörü gelişerek bugünkü halini almıştır. Günümüzde Avrupa ve Türkiye’de özel güvenlik görevlilerinin sayısı mevcut kolluk görevlisi sayısını aştığı görülmektedir.

3.6.1.1. Özel Güvenlik Şirketlerinin Görev Alanları

Özel güvenlik kuruluşları; alışveriş ve iş merkezleri, özel toplantı, fabrika, müze, spor müsabakaları, şirket binaları, konser, eskortluk hizmetleri, siteler, döviz büfeleri, kuyumcular, otobüs terminalleri, özel hastaneler, sanayi bölgeleri, oteller, özel eğitim kurumları gibi birçok alanda hizmet göstermektedir. Türkiye’de özel güvenliğin faaliyet gösterdiği alanların Avrupa’yı temel aldığımızda yeteri kadar gelişmediğini belirtebiliriz.

Türkiye özel güvenlik teşkilatı her geçen gün gelişmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı okullarda artan güvenlik riski nedeniyle polisin yetersiz kalması sonucunda okullarda güvenliğin sağlanması için İçişleri Bakanlığı ile birlikte ortak çalışmalar yapmaktadırlar. Okullarda sıklıkla disiplinsizliklerin meydana gelmesi, öğretmen ve müdürlere şiddet, öğrenciler arası şiddet haberlerinin artması, ilgili bakanlıkları konu hakkında çalışma yapmaya sevk etmiştir. Bu doğrultuda 06.10.2017 tarihinde Milli Eğitim, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanları ile İçişleri Bakanının ortaklaşa çalışmasıyla “Daha Güvenli Bir Eğitim Ortamı İçin Toplum Yararına Program Protokolü”nü imzalayarak okullarda güvenlik personeli istihdam etmeye karar verilmiştir. Buna göre; ilk etapta okullarda 47 bin 850 hizmetli, 9 bin 473 güvenlik görevlisi olmak üzere 60 bine yakın kişinin görevlendirileceği, ayrıca 760’ı aşkın okulda güvenlik kamera sistemi kurulacağı belirtilmiştir.¹⁷⁶ Bu uygulamalar göz

¹⁷⁵ Resmi Gazete, 5188 Sayılı Kanun, a.g.e., Md. 3-5.

¹⁷⁶ <http://www.hurriyet.com.tr/okul-guvenligi-icin-uc-bakanlik-harekete-gecti-40606636> (Erişim Tarihi: 21.12.2017).

önüne alındığında özel güvenliğin Türkiye’de teşvik edildiği ve vazgeçilmez bir hal aldığı ortaya çıkmıştır.

Yeni bir faaliyet alanı olarak okullarda özel güvenlik hizmetinin verilmesinde personellerin görev tanımı, çalışma saatleri ile giyecekleri kıyafetler konusunda soru işaretleri meydana gelmiştir. Bu doğrultuda Ankara Valiliği Özel Güvenlik Komisyonu 24.11.2017 tarih ve 2017 /1118 kararla görevlilerin çalışma saatlerini 45 saat olarak öngörmüş ve alınan kararın 81 ilde geçerli olacağı belirtilmiştir. Ayrıca diğer iller ve okullarda görev alacak personeller için komisyon kararı almanın gerekli olmadığı, güvenlik görevlilerin aynı tip kıyafetle görev alacakları düzenlenmiştir.¹⁷⁷ Milli Eğitim Bakanlığı aldığı kararla 81 ilde bulunan okulları güvenli hale getirmeyi amaçlamıştır. İmzalanan protokol sonrası İçişleri Bakanı Süleyman Soylu basına yaptığı açıklamada, okullarda görevlendirilecek özel güvenlik personelinin ilgili kurumlarınca eğitimden geçirileceğini, eğitimlerde asayiş, terör, uyuşturucu madde kullanımı konularında deneyimli ve eğitilmiş kişilerin görevlendirildiğini özel güvenlik görevlilerine bu yönde eğitimler verildiğini belirtmiştir. Bu kapsamda bin 637 kişiye bu zamana kadar eğitim verildiğini, konunun ülke ve eğitimimiz için çok önemli olduğunu belirterek özel güvenlik personellerinin eğitimden geçirileceğini vurgulamıştır.¹⁷⁸ Bu gelişmeler özel güvenlik sektörünün hangi aşamalara geldiğini göstermesi bakımından çok önemlidir.

3.6.1.2. Özel Güvenlik Şirketlerinin Yetki Alanları

Dünyada ve Türkiye’de özel güvenlik şirketlerine kişi ve kurumların, özel mülklerin güvenliklerini sağlama konusunda hukuki yetki tanınmıştır. Vatandaşlar; girişim, mülkiyet konularında güvenlik risklerinin meydana gelmesiyle devletin sağladığı güvenlik olanaklarını yetersiz görerek, kendileri için özel güvenlik hizmeti satın almak isteyebilmektedir. Bu gereksinimin engellenmesi ve kısıtlanması söz konusu değildir. Kolluğun yetki ve sorumluluğunda olan birçok hizmet günden güne özel güvenlik kuruluşlarına devredilmekte ve sürekli büyüyerek gelişmektedir. Birçok Avrupa ülkesi, Türkiye ve ABD’de egemen devletin sorumluluğunda olan birçok güvenlik hizmetinin özel güvenlik kuruluşlarına devredildiği ve sorumluluk paylaşımına gidildiği görülmektedir. Ülke politikalarının bu şekilde gelişmesiyle özel güvenlik kuruluşları giderek büyümüş ve etki alanları gelişmiştir.

Özel güvenlik sistemi liberal ekonomiye göre şekillenmiştir. Özel güvenlik kuruluşları kar amacıyla kurulmuş kuruluşlardır. Özel güvenlik kuruluşları sadece

¹⁷⁷ Ankara Valiliği, Özel Güvenlik komisyon Kararı, Karar No: 2017/1118, Karar Tarihi: 24.11.2017.

¹⁷⁸ <http://www.hurriyet.com.tr/okul-guvenligi-icin-uc-bakanlik-harekete-gecti-40606636> (Erişim Tarihi: 21.12.2017).

güvenlik hizmeti satın alanların güvenliklerini sağlayacak, yeri geldiğinde amme hizmetini de ifa edecek şekilde düzenlenmiştir. Bu kapsamda Türkiye’de 5188 sayılı kanun kapsamında düzenlemeler yapılarak özel güvenlik görevlilerinin özellikle suç sonrası delil korumasında, suçluların yakalanmasında ve suç öncesi önleyici hizmetler konusunda yararlanmak istemiş ve bu konuda yetkiler vererek düzenlemeler yapmıştır.

3.6.1.3. Özel Güvenlik Şirketlerinin Denetimi

İçişleri Bakanlığının özel güvenlik kuruluşlarını her zaman denetleyebileceği ikinci bölümde belirtildiği için ayrıca bu hususa detaylı olarak değinilmeyecektir.

5188 sayılı kanunun 6. maddesi mülki idare amirlerine; istasyon, gar, gümrük, liman ve havalimanlarında görev yapan özel güvenlik kuruluşlarını denetleme yetkisi vermiştir. Kanun ayrıca kamunun güvenliğini ilgilendirdiği durumlarda ilave önlemlere gitme yetkisi vermektedir. Bu doğrultuda mülki idare amirlerine 5442 sayılı “İl İdaresi Kanunu” ve 680 sayılı KHK ile denetleme ve tedbir noktasında yetkiler verilmiş özel güvenlik görevlileri denetim altına alınmıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğünün 22.05.2006 tarih ve 2006/47 sayılı genelgesinde; kamu güvenliğini tamamlayıcı nitelikte görevlendirilen özel güvenlik faaliyetlerinin mevzuat istikametinde icra edilmesi, toplumun güvenliğini zafiyete düşürmemesi, tam tersi tutum ve davranış sergileyenlerin belirlenmesi ve cezalandırılması için denetimler yapılması, ülke çapında uygulamalarda standart oluşturulacağını düzenlemiştir. Kanunda denetleme ile ilgili hususlar katı bir şekilde belirtilmesine rağmen emniyet teşkilatının tespitlerinde yeknesaklık ve diğer hususlarda sorunlar olduğu anlaşılmıştır.

“5188 sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin” 22. maddesinin denetim başlıklı altıncı bölümünde; ÖG kuruluşlarının yılda bir kez veya ihtiyaç duyulması halinde her daim denetime tabi tutulabileceğini ifade etmiştir. İlgili yönetmeliğin 44. maddesinde; özel güvenlik kuruluşlarının faaliyet izninin, görevlilerin çalışma izninin, mali sorumluluk sigortasının, sözleşmenin usulüne uygunluğunun, görev alanı kontrolü, silah taşıma yetkisi, defter kayıtlarının kontrolü, kanun ve yönetmeliğin diğer hükümlerine uyulup uyulmadığının denetlenmesi hususları belirtilmiştir.

Denetim konusunun önem arz etmesi nedeniyle Türkiye’de bu konuda gerekli düzenlemeler yapılmış 5188 sayılı kanun ile bu kanunun uygulanmasına dair yönetmelikte denetimin kim tarafından ne şekilde yapılacağı hakkında detaylı düzenlemeler yapılmıştır. Denetimlere ayrıca önem verilmesinin ana sebepleri;

varlık nedeni kar etmek olan özel güvenlik kuruluşlarının denetimsizlik nedeniyle kamu yararı düşüncesinden uzaklaşabilecekleri tehlikesinin bulunmasıdır. Denetimlerin artırılması ve bu hususta standartların belirlenmesi amacıyla 3 Şubat 2009 tarih ve 27130 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulunun 2008/14596 sayılı kararı ile Özel Güvenlik Daire Başkanlığı kurulmuş ve denetimlerin tek elden organizesi sağlanmıştır. Özel Güvenlik Daire Başkanlığı 81 ilde yapılandırılarak denetim ve diğer hususlarda sektörün koordinasyonunda önemli hizmetlerde bulunmaktadır.

3.6.2. Özel Güvenlik İzni ve Özel Güvenlik Komisyonu

Türkiye’de özel güvenlik faaliyet izni ve kimlik kartı onayları İçişleri Bakanlığınca yapılmaktadır. İçişleri Bakanlığı bu yetkisini valiler ve özel güvenlik komisyonları aracılığıyla yerine getirmektedir. Komisyonlar tarafından verilen ret ve izin kararları valinin onayıyla yürürlüğe girer ve karar defterine işlenir. İzin almak önemli bir husustur zira apartman ve siteler özel güvenlik izni almaksızın güvenlik görevlisi hizmetlerini alamamaktadır. Apartman yönetim kurulu valiliğe başvurarak gerekli izinleri aldığı takdirde bu hizmetten yararlanabilmektedir. Komisyonun tespitine göre gerekli sayıda güvenlik elemanı izni verilmektedir.¹⁷⁹ 5188 sayılı kanunun 8. maddesinde kamuya açık alkollü alanlarda silahsız olması şartıyla özel güvenlik görevlisi istihdam edilmesine izin verilebileceği belirtilmiştir. Bu düzenlemeyle izin ve kararlar için yetkinin özel güvenlik komisyonuna verildiği görülmektedir.

Bahsi geçen Komisyonun ilgili yönetmelikte: İllerde vali yardımcısı başkanlığında; İl Emniyet Müdürü, İl Jandarma Komutanı, Ticaret Odası Başkanı ve Sanayi Odası Başkanı temsilcilerinden meydana gelerek oluşması gerektiği belirtilmiştir.¹⁸⁰ 5188 sayılı kanunun 3. maddesine göre özel güvenlik izni, 4. maddesinde ise komisyonun çalışmaları düzenlenmiştir. Buna göre; *“Kişilerin silahlı personel tarafından korunması, kurum ve kuruluşlar bünyesinde özel güvenlik birimi kurulması veya güvenlik hizmetinin şirketlere gördürülmesi özel güvenlik komisyonunun kararı üzerine valinin iznine tabidir... Bir kuruluş bünyesinde özel güvenlik birimi kurulmuş olması ihtiyaç duyulduğunda ayrıca güvenlik şirketlerine hizmet gördürülmesine mani değildir.”* İlgili maddeye göre, özel güvenlik faaliyetleri asgari bir ay öncesinden müracaatın yapılması koşuluyla, komisyon kararı ve valinin onayıyla sona erebilmektedir.

¹⁷⁹ Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, a.g.e., Md.5-8.

¹⁸⁰ Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, a.g.e., Md.4.

5188 sayılı kanunda “*Toplantı, konser, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde; para veya değerli eşya nakli gibi geçici veya acil hallerde, komisyon kararı aranmaksızın valilik tarafından özel güvenlik izni verilebilir...*” denmektedir. Tanınmış olan bu iznin bitmesi için bir karara gerek duyulmadığı nettir. 19.04.2005. tarih 2005/42 sayılı genelgeyle “...*Kanunun 3. maddesi ile kurumu ve kuruluşlara özel güvenlik uygulamasını sona erdirmeye hakkı tanınmıştır. Özel kanunlarında aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde, uygulamanın sona erdirilmesi hususunda takdir hakkı ile ilgili kuruluşa ait olup komisyonların ve valiliklerin özel güvenlik uygulamasının sürdürülmesinde ısrar etme yetkisi bulunmamaktadır.*” denilip konu açıklığa kavuşturulmuştur.

3.6.2.1. Özel Güvenlik Komisyonunun Görevleri

Konumu veya faaliyetleri nedeniyle korunmaya gereksinim duyan şahısların talepleri üzerine, özel güvenlik istihdam etmek veya özel güvenlik kuruluşlarından hizmet almak isteyen kurum veya kuruluşların talebi üzerine, iş yeri, çalışan ve tesisler için özel güvenlik birimi kurulabilmektedir. Böylece özel güvenlik kuruluşlarından hizmet satın almak isteyen kişi ve kurumların özel güvenlik komisyonlarına başvurmaları gerektiği belirtilmiştir. Özel güvenlik komisyonu; istihdam edileceklerin sayısını, bulundurulacak veya taşınacak teçhizat ve silahın niteliği ve miktarı özel güvenlik komisyonunca belirlenmektedir. Ayrıca gerekli görüldüğünde, özel güvenlik birimi veya özel güvenlik kuruluşlarının faaliyetlerini de belirlemektedir. Bununla beraber güvenlik ve koruma hizmetlerinin yerine getirileceği alanları belirleme ve mecburi durumlarda görev alanlarını genişletme, değerli eşya veya paraların sevki, cenaze merasimleri gibi hususlarda sınırlandırıcı karar alma yetkileri arasındadır. Ayrıca denetimler sonunda gerekli yaptırımları uygulama, valinin talebiyle ek tedbirler aldırma, yasa ve yönetmeliklerde belirlenen diğer konularla vali tarafından görüşülmesi talep edilen başlıkları görüşmeye yetkilendirilmiştir.¹⁸¹

3.7. Avrupa ve Türkiye Özel Güvenlik Sisteminin Karşılaştırması

Avrupa ülkelerinde silahlı özel güvenlik hizmetleri ile ilgili olarak tek bir uygulama söz konusu değildir. Örneğin, Avrupa ülkelerinden, Hollanda, İngiltere, Norveç, İrlanda ve Danimarka’da silah taşımamanın yasak olduğu gözlenmiştir. Ancak Fransa’da yalnızca para nakli esnasında silah taşınmasına izin verilmiştir. Diğer alanlarda silahlı özel güvenlik görevlilerine imkan sağlanmamıştır. Türkiye’de 5188 sayılı kanun gereği özel güvenliğe izin verilerek hangi alanlarda silahlı özel güvenlik

¹⁸¹ 5188 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, a.g.e., Md. 6.

elemanı bulundurulacağı tespit edilmiştir. Bu alanda kısıtlayıcı hükümler olmakla birlikte genel bir yasaklamaya gidilmemiştir.

3.7.1. Eğitim Kapsamında Karşılaştırma

Özel güvenlik sisteminin kuruluş aşamaları analiz edildiğinde; Türkiye’de özel güvenlik teşkilatının kurulma aşamasının sancılı olduğu; ancak daha sonra toplumun her kesiminin katılımıyla detaylı bir teşkilat alt yapısının kurulduğu söylenebilmektedir. En son yayımlanan ve halen çeşitli düzenlemelerle varlığını koruyan 5188 sayılı kanun ve bu kanunun uygulanmasına dair yönetmelikte bu hususta düzenlemeler yapılmıştır. Özel güvenlik sektörü, zaman ve şartların gereksinimlerine göre şekillendiği görülmüştür. Özellikle denetim ve eğitim konularında çok önemli değişiklikler yapılarak sektör üzerinde devletin sürekli bir otokontrol sağlamak istediği ve bu yönde düzenlemeler yaptığı gözlenmektedir. Türkiye’nin düzenlemelerle güvenlik yetkisini kısmen bu sektöre devretmesindeki amaç, kazan kazan ilkesi ölçüsünde toplumun her kesiminin güvenlik ihtiyacını karşılamaktır. Dolayısıyla özel güvenliğin eğitime ve denetimine ayrıca önem verildiği görülmektedir.

3.7.1.1. Türkiye’de Özel Güvenlik Görevlileri Eğitimi

5188 sayılı kanunun 14. maddesinde özel güvenlik görevlilerinin eğitimlerinin teorik ve uygulamaları silah eğitiminden oluşmak üzere toplamda 120 ders saati olduğu, 5 yılda bir yenilenmesi gereken eğitimin ise 60 ders saatinden az olmamak üzere düzenlendiği görülmüştür. 60 ders saati içeren müfredatta genel olarak teorik ve uygulamalı derslere yer verilmiştir. İlgili kanunda güvenlik eğitimi ile ilgili güncel değişiklikler ve yargı içtihatlarının müfredatta yer aldığı gözlenmiştir. Bununla beraber son yıllarda Türkiye’de üniversitelerde özel güvenlik ve koruma alanında bölümler açılmaktadır. Bu bölümlerden öğrenciler öğrenimlerini tamamlayarak iki yıl sonunda mezun olmaktadır. Üniversitelerin teşvik edilmesi amacıyla yapılan düzenlemeyle bu okullardan mezun olanların beş yıl süreyle silah eğitimi hariç özel güvenlik temel eğitimi almak şartı aranmadığı belirtilmiştir. Söz konusu düzenlemelerle kanunda belirtildiği üzere özel güvenlik eğitiminin önemine vurgu yapılmıştır. İlgili kanunda özel güvenlik temel eğitiminin eğitim ücreti mukabilinde özel eğitim kurumları tarafından verileceği ön görülmüştür. Yeterli personel, araç, gereç ve bina olması koşulu ile özel güvenlik eğitimi valilik izni ile verilebileceği belirtilmiştir.

Özel güvenlik hizmetlerinde faaliyet gösterebilmek için özel güvenlik eğitim kurumlarından gerekli sertifikayı almak şarttır. Ancak istisna olarak üniversitelerdeki

güvenlik ve koruma bölümlerinden veya iki yıllık meslek yüksek okullarından mezun olanlardan silah eğitimi dışında temel eğitim şartı aranmayacağı, ayrıca genel kolluk kuvvetlerinden ve milli istihbarat teşkilatlarından emekli olanlardan da özel güvenlik temel eğitim koşulu aranmayacağı belirtilmiştir.¹⁸²

26 Eylül 2009 tarih ve 27358 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile 120 saatlik temel eğitimde silah ve atış eğitiminin 20 saate indirildiği belirtilmiştir. Silah taşımayacak görevlilerin eğitim saati asgari 100 saate çıkarılmıştır. Aynı yönetmelikle ayrıca eğitimlerde görülen derslerde olay yeri koruma ve patlayıcı madde dersleri müfredattan çıkartılarak yerine genel kollukla ilişkiler dersi eklenmiştir. Yapılan düzenlemeyle özel güvenlik görevlilerinin daha çok kolluk görevlilerince icra edilen olay yeri ve patlayıcı maddeler derslerinden uzaklaştırılarak bu görevlilerin genel kolluk ile ilişkilerine daha çok önem verildiği görülmektedir. Özel güvenlik temel eğitim programı ile özel güvenlik yenileme eğitim programı yönetmelikte belirtildiği üzere tablo halinde çalışmamızda yer verilmiştir. Söz konusu müfredatta hangi derslerin görüldüğünü, dersleri veren eğitmenlerde bulunması gereken niteliklerin neler olduğu belirtilmektedir.

¹⁸² 5188 Sayılı Kanun, a.g.e., Md.14-17.

Tablo- 5 Özel Güvenlik Temel Eğitimi Programı¹⁸³

Sıra No	Ders	Saat	Yöntemi	Uzman Öğreticinin Niteliği	Program
1	Özel Güvenlik Hukuku ve Kişi Hakları	20	İnteraktif	Asgari 5 yıl meslek tecrübesine sahip mülki idare amiri, hâkim, savcı, avukat ve dört yıllık yüksek okul mezunu olan genel kolluk çalışanları ve bunların emekçileri.	5188 sayılı Yasa, özel güvenlik görevlisinin yetkileri, yetkilerin kullanılış şartları, yetkiler karşısında kişi hakları, İş Kanunu ve işçi hakları, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, özel güvenlik yetkilerinin aşılması durumunda Türk Ceza Kanununa göre uygulanacak yaptırımlar
2	Güvenlik Tedbirleri	20	15 saat teorik, 5 saat uygulama	4 yıllık yüksek okul mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi sahibi olanlar.	Kontrol, nokta ve devriye hizmetleri; yakalama, arama, el koyma, zor kullanma, tutanak düzenlenmesi, temel uyuşturucu madde bilgileri, olay yerine ilk gelen ekibin görevleri ve olay yerinin önemi, şüpheli şahıs, paket ve poşetlerde alınması gereken tedbirler
3	Güvenlik Sistem ve Cihazları	5	Tümü Uygulama	Elektrik veya Elektronik Mühendisi veya güvenlik sistemlerinin her birisi ile ilgili sertifika sahibi olanlar	Kapı ve El tipi metal dedektörü, X-RAY cihazı, çevre güvenlik sistemleri, CCTV, CACS, patlayıcı/uyuşturucu koklama dedektörü ve güncel teknolojik sistemler.

¹⁸³ 5188 Sayılı Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik a.g.e., Ek: 1
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/yonetmelik/7.5.7190%20ekler.doc> (Erişim Tarihi: 14.12.2017).

4	Temel İlk Yardım	10	6 saat teorik, 4 saat uygulama	Tıp doktoru veya ilk yardım eğitici sertifikasına sahip 4 yıllık yüksek okul mezunu sağlık personeli veya paramedik olmak	İlk yardımın tanımı, amacı, olay yeri değerlendirilmesi, temel yaşam desteği; kanama, şok ve yaralanmalar; yanık, donma ve sıcak çarpmaları; kırık, çıkık ve burkulmalar; koma, zehirlenmeler, hasta ve yaralı taşıma teknikleri, hayvan ve böcek ısırıkları
5	Yangın Güvenliği ve Tabii Felaketlerde Müdahale Tarzı	8	İnteraktif	Asgari 5 yıllık hizmet tecrübesine sahip itfaiyeci veya 4 yıllık yüksek okul mezunu olan sivil savunma uzmanı	İtfaiye teşkilleri, yanma ve yangın, yangın sebepleri, doğalgaz, LPG, akaryakıt yangınları, önleyici tedbirler, söndürücü maddeler, söndürme ilkeleri, söndürme cihazları, yangın dolapları, yangın türleri, tabii felaketlerde yardım ve kurtarma yöntemleri
6	Uyuşturucu Madde Bilgileri	2	İnteraktif	4 yıllık yüksek okul mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi sahibi olanlar.	Uyuşturucu madde türleri ve genel olarak tanınması
7	Etkili İletişim	12	İnteraktif	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Halkla İlişkiler, Psikoloji veya İletişim alanında 4 yıllık yüksek okul mezunu olmak veya bu konularda yüksek lisans yada doktora yapmış olmak	İletişim teknikleri, empati, sempati

8	Kalabalık Yönetimi	10	4 saat teorik ders, 6 saat uygulama	4 yıllık yükseköğretim mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi veya konuyla ilgili hizmet içi eğitim sertifikası sahibi olanlar	Teorik olarak Toplum psikolojisi, grup dinamiği, çatışma nedenleri ve önleme yöntemleri, kalabalık oluşumu ve özellikleri; Pratik olarak önleme ve müdahale esasları, cop kullanma, göz yaşartıcı gazların özellikleri ve korunma yöntemleri
9	Kişİ Koruma	9	Tümü uygulama	4 yıllık yükseköğretim mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi veya konuyla ilgili hizmet içi eğitim sertifikası sahibi olanlar	Korumanın ilkeleri, suikastlar, yaya ve araçla koruma teknikleri, öncü çalışması
10	Genel Kollukla İlişkiler	4	İnteraktif	4 yıllık yükseköğretim mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi sahibi olanlar	Genel Kolluğun görev, yetki ve sorumlulukları, genel kolluk-özel kolluk ilişkileri ve bunun suç önlemedeki yeri ve önemi, özel güvenliğin genel kolluğa yardımcı olma yükümlülüğü, genel kolluğun özel güvenlik alanına girerken uyması gereken kurallar ve istisnai durumlar
11	Silah Bilgisi ve Atış	20	15 saat teorik, 5 saat uygulama	4 yıllık yükseköğretim mezunu olan ve genel kolluk ile TSK muharip sınıflarında asgari 5 yıl hizmet tecrübesi veya konuyla ilgili hizmet içi eğitim sertifikası sahibi olanlar	Silah mekaniği, silah temizliği ve bakımı, atış, güvenlik açısından dikkat edilecek hususlar

Tablo- 6 Özel Güvenlik Yenileme Eğitimi Programı¹⁸⁴

Sıra No	Ders	Saat	Yöntemi	Uzman Öğreticinin Niteliği	Program
1	Özel Güvenlik Hukuku ve Kişi Hakları	10	İnteraktif	Asgari 5 yıl meslek tecrübesine sahip mülki idare amiri, hâkim, savcı, avukat ve dört yıllık yükseköğretim mezunu olan genel kolluk çalışanları ve bunların emeklileri.	5188 sayılı Yasa, özel güvenlik görevlisinin yetkileri, yetkilerin kullanılış şartları, yetkiler karşısında kişi hakları, İş Kanunu ve işçi hakları, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, özel güvenlik yetkilerinin aşılması durumunda Türk Ceza Kanununa göre uygulanacak yaptırımlar
2	Güvenlik Tedbirleri	10	7 saat teorik, 3 saat uygulama	4 yıllık yükseköğretim mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi sahibi olanlar.	Kontrol, nokta ve devriye hizmetleri; yakalama, arama, el koyma, zor kullanma, tutanak düzenlenmesi, temel uyuşturucu madde bilgileri, olay yerine ilk gelen ekibin görevleri ve olay yerinin önemi, şüpheli şahıs, paket ve poşetlerde alınması gereken tedbirler
3	Güvenlik Sistem ve Cihazları	3	Tümü Uygulama	Elektrik veya Elektronik Mühendisi veya en az lise mezunu güvenlik sistemlerinin her birisi ile ilgili sertifika sahibi olanlar	Kapı ve El tipi metal dedektörü, X-RAY cihazı, çevre güvenlik sistemleri, CCTV, CACS, patlayıcı/uyuşturucu koklama dedektörü ve güncel teknolojik sistemler.

¹⁸⁴ 5188 Sayılı Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik a.g.e., Ek 1
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/yonetmelik/7.5.7190%20ekler.doc>
(Erişim Tarihi: 14.12.2017).

4	Temel İlk Yardım	4	2 saat teorik, 2 saat uygulama	Tıp doktoru veya ilk yardım eğitici sertifikasına sahip 4 yıllık yüksek okul mezunu sağlık personeli, diş hekimi veya paramedik olmak	İlk yardımın tanımı, amacı, olay yeri değerlendirilmesi, temel yaşam desteği; kanama, şok ve yaralanmalar; yanık, donma ve sıcak çarpmaları; kırık, çıkık ve burkulmalar; koma, zehirlenmeler, hasta ve yaralı taşıma teknikleri, hayvan ve böcek ısırıkları
5	Yangın Güvenliği ve Tabii Felaketlerde Müdahale Tarzı	4	İnteraktif	Asgari 5 yıllık hizmet tecrübesine sahip itfaiyeci veya 4 yıllık yüksek okul mezunu olan sivil savunma uzmanı	İtfaiye teşkilleri, yanma ve yangın, yangın sebepleri, doğalgaz, LPG, akaryakıt yangınları, önleyici tedbirler, söndürücü maddeler, söndürme ilkeleri, söndürme cihazları, yangın dolapları, yangın türleri, tabii felaketlerde yardım ve kurtarma yöntemleri
6	Uyuşturucu Madde Bilgileri	1	İnteraktif	4 yıllık yüksek okul mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi sahibi olanlar.	Uyuşturucu madde türleri ve genel olarak tanınması
7	Etkili İletişim	8	İnteraktif	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Halkla İlişkiler, Psikoloji veya İletişim alanında 4 yıllık yüksek okul mezunu olmak veya bu konularda yüksek lisans ya da doktora yapmış olmak	İletişim teknikleri, em pati, sempati
8	Kalabalık Yönetimi	4	2 saat teorik ders, 2 saat uygulama	4 yıllık yüksek okul mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi veya konuyla ilgili hizmet içi eğitim sertifikası sahibi olanlar	Teorik olarak Toplum psikolojisi, grup dinamiği, çatışma nedenleri ve önleme yöntemleri, kalabalık oluşumu ve özellikleri; Pratik olarak önleme ve müdahale esasları, cop kullanma, göz yaşartıcı gazların özellikleri ve korunma yöntemleri

9	Kişi Koruma	4	Tümü uygulama	4 yıllık yüksekökol mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi veya konuyla ilgili hizmet içi eğitim sertifikası sahibi olanlar	Korumanın ilkeleri, suikastlar, yaya ve araçla koruma teknikleri, öncü çalışması
10	Genel Kollukla İlişkiler	2	İnteraktif	4 yıllık yüksekökol mezunu olan ve genel kollukta asgari 5 yıl hizmet tecrübesi sahibi olanlar	Genel Kolluğun görev, yetki ve sorumlulukları, genel kolluk-özel kolluk ilişkileri ve bunun suç önlemedeki yeri ve önemi, özel güvenliğin genel kolluğa yardımcı olma yükümlülüğü, genel kolluğun özel güvenlik alanına girerken uyması gereken kurallar ve istisnai durumlar
11	Silah Bilgisi ve Atış	10	5 saat teorik, 5 saat uygulama	4 yıllık yüksekökol mezunu olan ve genel kolluk ile TSK muharip sınıflarında asgari 5 yıl hizmet tecrübesi veya konuyla ilgili hizmet içi eğitim sertifikası sahibi olanlar	Silah mekanikliği, silah temizliği ve bakımı, atış, güvenlik açısından dikkat edilecek hususlar

Belirtildiği üzere özel güvenlik müfredatında eğitimle ilgili detaylı bilgiler yer almaktadır. Ancak eğitimlerin yeterli olmadığı ve uygulamada eğitimsizlikler nedeniyle sorunlar yaşandığı gözlenmektedir. Özel güvenlik eğitimi konusunda faaliyette bulunan kuruluşlar dışında Türkiye’de kalifiye personel yetiştirme amacı ile üniversitelerde “Savunma ve Güvenlik” ve “Özel Koruma ve Güvenlik” bölümleri açılmış ve sayıları her geçen gün artmaktadır.

Üniversitelerde güvenlik sektörü hakkında eğitim faaliyetlerinin verilmesi büyük önem arz etmektedir. Üniversitelerde eğitimlerin verilmesiyle; öncelikle topluma güvenlik alanında kaliteli hizmet sunulması, bu vizyonla özel güvenlik görevlileri ve özel güvenlik yöneticileri yetiştirmek, çağın ilerleyen teknolojisini yakalayan ve geleceğin özel güvenlik görevlilerini yetiştirmek amaçlanmaktadır.

Özel güvenlik personellerinin basından gözlemlendiği kadarıyla dönem dönem Asayiş Daire Başkanlığı aracılığıyla eğitime alındığı; ancak bu eğitimlerin mikro düzeyde kaldığı genele yayılmadığı görülmektedir. Örnek olarak özel güvenlik görevlilerine toplumsal olaylara müdahale eğitimleri verildiği gözlenmektedir.¹⁸⁵ Eğitimin bir toplumun ve toplumla iç içe olan özel güvenlik kurumunun olmazsa olmazı olduğu açıktır. Eğitimin ihmal edilmesinin telafisi mümkün olmayacak sıkıntılara yol açabileceği değerlendirilmektedir. Teknolojinin sürekli geliştiği ve güncellendiği dünyamızda özel güvenlik sektörünün bu değişime ayak uydurması gerekmektedir.

3.7.1.2. Avrupa'da Özel Güvenlik Görevlileri Eğitimi

Avrupa ülkelerinde eğitim konusu incelendiğinde özel güvenlik istihdamından önce belirli bir eğitim sürecinden geçmeleri gerektiğini gözlemlemekteyiz. Avrupa ülkelerinde eğitim koşullarını incelediğimizde;

Almanya'da Ticaret ve Sanayi Odası'nın düzenlediği bir mesleki sınav veya 40 saatlik bir eğitim kursu şartının arandığı,

Macaristan eğitim konusunda en uzun eğitimleri veren ülkedir. Burada özel güvenliğin görev yapacağı alana göre değişmekle birlikte örneğin koruma, para transferi, refakat, özel koruma gibi alanlarda olmak üzere 320 saat ile 430 saat arası eğitim şartının arandığı,

İspanya'da 180 saatlik eğitimin ön görüldüğü, yenileme eğitimi şeklinde güncellendiği bunun 20 saat olduğu ve yılda en az bir kez görevlilerin eğitimden geçtikleri,

Letonya' da 160 saatlik eğitimin şart koşulduğu,

Romanya'da seçilen alana bağlı olarak 90 ile 360 saat arası zorunlu eğitimin ön görüldüğü,

Polonya'da 146 saatlik teorik ve 114 saat olarak da pratik eğitim olmak üzere toplamda 260 saat eğitimin verildiği,

Portekiz'de 130 saat eğitimin olduğu,

Danimarka'da 111 saat eğitimin olduğu,

Finlandiya'da 100 saat eğitimin olduğu,

Slovakya'da 70 saat ile 90 saat arası eğitimin şart koşulduğu,

¹⁸⁵ <https://www.haberler.com/universitelerin-guvenlik-gorevlilerine-toplumsal-10157360-haberi/> (Erişim Tarihi: 15.01.2018)

Fransa'da 70 saatlik bir eğitim kursunun şart koşulduğu,

Belçika'da işçiler için 66 saat, yöneticiler için 72 saat eğitim şartı arandığı, aynı zamanda özel güvenlik görevlileri için yenileme eğitiminin ön görüldüğü zaman aralığının beş yılda bir 32 saat şeklinde gerçekleştirildiği,

Hollanda'da 3 haftalık temel eğitimin uygulandığı devamında 12 ayda bir yapılan "*Temel Güvenlik*" sınavından başarılı olanların özel güvenlik görevlisi olarak görev alabildiği,

Bosna Hersek'te 40 saat teorik, 10 saat uygulama eğitiminin verildiği,

Bulgaristan'da 6 gün süren bir eğitim programının uygulandığı görülmektedir.¹⁸⁶

Görüldüğü üzere Avrupa'da eğitim sürelerinde tek bir uygulama olmadığı, ülkelere göre farklılıklar olduğu gözlenmektedir. Aynı şekilde dünyada örneklerine baktığımızda eğitim sürelerinin ülkeler arasında farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Bununla beraber eğitimin verilmesi, denetlenmesi uygulamalarının ülkeler arasında değiştiği ve uygulamada birlik olmadığı gözlenmektedir.

3.7.2. Yaş Sınırı Kapsamında Karşılaştırması

Tüm ülkeler yaş sınırı belirlemiştir. Özel güvenlik kuruluşları yöneticileri için asgari 18-30 ve maksimum 62 olarak yaşın belirlendiği gözlenmiştir. Silah bulundurabilmek için yaş sınırının 21 olduğu, Avrupa ülkelerinde özel güvenlik olmak için yaş aralığının 18-65 olarak belirlendiği tespit edilmiştir. Sadece İngiltere'de işe başlama yaşı 21 olarak düzenlenmiştir. Türkiye'deki yaş sınırına bakıldığında; iş yasası çerçevesinde çalışma yaşının belirlendiği, silahlı güvenlik olmak için en az lise mezunu olma koşulu arandığı gözlenmiştir. Türkiye'de silahlı özel güvenlik olmak için en az lise mezunu ve 21 yaşında olma, silahsız özel güvenlik görevlisi olabilmek için 18 yaş ve en az ortaokul mezunu olmak gerekmektedir.

3.7.3. Silah Bulundurma ve Kullanma Açısından Karşılaştırması

İngiltere, Hollanda, İsveç, İrlanda, Yunanistan ve Danimarka silah kullanma ve taşımayı kesinlikle yasaklamıştır. İspanya, Lüksemburg ve Almanya'da görev sırasında silah taşımak mecburidir. Lüksemburg, İspanya, İtalya, Finlandiya'da para nakil sırasında silah bulundurulmasını zorunlu tutmuştur.

¹⁸⁶ Confederation of European Security Services- (COESS), "Private Security and its role in European Security" December 2008. http://www.coess.org/pdf/CoESS-INHES_White_Paper_Private_Security.pdf. (17.03.2010), aktaran; Serdar Ekinci, "Devletin Dönüşümünün Güvenlik alanına Yansması: Türkiye'de Güvenlik Yönetişimi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011, s.582-583 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

Silah kullanma ve bulundurma hakkının gerekçelendirilmesi ve kesin şartlara bağlanması gerekir. Genelde silah kullanma ve taşıma talepleri bunları kullanacak kuruluşlardan gelmektedir. Silah taşıma izninin verilmesi belirli koşullara bağlanmıştır. Bu koşullar, adli suç sabikasının olmaması, silah kullanımına dair eğitim almış olması, atış talimlerini sürekli yapması ve talepte bulunan özel güvenlik kuruluşunda iş akdinin bulunmasıdır. Genelde silah taşıma izni görev alanı ile sınırlı tutulmuştur. Silah, hizmetin bitiminde görev icra edilen kuruluşun bünyesinde muhafazaya alınmaktadır. Özel güvenlik görevlisi, sorumlu olduğu birimde çalışmadığı durumda taşıma ve bulundurma izni geri alınabilir. Silah kullanma ve bulundurma izninin Avrupa ülkelerinde genel olarak Adalet Bakanlığı, polis ve valilikler tarafından verildiği gözlenmiştir.

İspanya, Lüksemburg, Fransa ve Belçika'da silah satın alma ve bulundurma konusunda özel koşullar istenmektedir. Yürürlükte olan mevzuata uyulmadığı durumlarda veya şartların ihlal edildiği hallerde silah taşıma ve bulundurma ruhsatı iptal edilerek silahlar geri alınabilmektedir.

Türkiye'de silah kullanma ve bulundurma yetkisi ise 5188 sayılı kanunla düzenlenmiştir. 5188 sayılı kanuna göre hafif silahlar (tabanca) için valilik makamınca izin verilmekte, daha ağır silahlar için Genelkurmay Başkanlığından izin alınması gerektiği belirtilmiştir.¹⁸⁷

3.8. Türkiye ve Avrupa Özel Güvenlik Sisteminin Genel Değerlendirmesi

Avrupa ülkelerinde özel güvenlik görevlilerine verilen eğitim ile Türkiye'de verilen eğitim süreleri detaylarıyla açıklanmıştır. İncelendiğinde; Avrupa'nın birçok ülkesinde eğitim konusunda farklı uygulamalar olduğu, ancak hepsinde özel güvenlik görevlileri istihdamında özel güvenlik temel eğitimi almanın şart koşulduğu görülmektedir. Bu eğitimlerin saat aralığına bakıldığında Avrupa ülkelerinin birçoğunda uzun eğitim süreleriyle eğitimlerin verildiği gözlenmiştir. Birçok ülkede özel güvenlik görevlilerinin yenileme eğitimleri almalarını zorunlu kıldıkları, birkaç ülkede tek seferlik temel eğitimden geçtikten sonra Türkiye'de olduğu gibi yenileme sertifikalarını talep edildiği, bazı ülkelerde yenileme sertifikasının çok kısa saatleri kapsadığı, kimi ülkelerde çok daha uzun süreleri kapsadığı gözlemlenmiştir.

Avrupa özel güvenlik sisteminde ilk göze çarpan husus özel güvenlik konusunda tekdüzen bir uygulamanın mevzuatlarda oluşmadığı, belirli bir standardın sağlanamadığıdır. Normal şartlarda yaşanan olumsuzluğun dezavantajlarının olması

¹⁸⁷ Avrupa Ülkelerinde Para Nakli Mevzuatı <http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/cit1.html> (Erişim Tarihi: 14.12.2017)

gerekirken, Avrupa özel güvenlik sisteminin başarılı olmasının nedenleri şu şekilde açıklanabilmektedir.

Avrupa ülkeleri özel güvenlik eğitim sisteminde mevzuat yönünden Türkiye'den çok ileride değillerdir. Profesyonelliği yakaladıkları ve Türkiye'yi geçtikleri husus organizasyon becerileridir. CoESS ve UNI-Europa gibi sistemler kurarak bu sistemler üzerinden tüm Avrupa'yı kapsayacak şekilde çerçeve kanunlar düzenlemişlerdir. Bununla beraber bu kurumlar üzerinden standardı yüksek eğitimler vererek tüm personelin kolluk kuvvetleri ölçüsünde eğitim almaları sağlanmıştır. Bununla beraber sektörde istihdam edilenlerin ve özel güvenlik kuruluşlarının teknolojiyi takip etmeleri ve hayat boyu eğitimlerini karşılamaları Avrupa güvenlik sisteminin en önemli avantajlarından olmuştur. Türkiye'nin bu noktada en önemli eksikliği eğitim kalitesinin sadece teoride hızlandırılmış kurslarla verilmesi, pratiğe gereken önemin verilmemesi, eğitimin özümsememesi, sadece sertifikaya yönelik eğitimlerin alınmasıdır. Bunda düşük ücret politikasının ve toplumsal algının etkili olduğu açıktır.

Avrupa Birliği ülkelerinde özel güvenlik sektörünün ülkelere dağılımı ile ilgili çeşitli farklılıklar bulunmaktadır. Özel güvenlik ve koruma faaliyetleri Avrupanın Kuzey bölgesinde yoğun olarak icra edilmektedir. İngiltere, Almanya, Lüksemburg, Danimarka, İsveç gibi Kuzey ülkelerinde yer alan ülkeler özel güvenlik sektörünün liderliğini yapmaktadır. Avrupa Güvenlik Servisleri Konfederasyonuna göre İsveç ve Danimarka güvenlik hizmetlerine en fazla yatırımı yapan ülkelerdir. Almanya ve İngiltere ise Avrupa'daki özel güvenlik istihdamının %60'ını sağlayarak bu alanda önde gelen ülkelere olmuştur.¹⁸⁸

Özel güvenlikten verim alınabilmesinin üç temel şartı şudur; alanında **yetkin** kuruluşların faaliyet göstermesi, teorik ve pratik **eğitimin** dengeli bir şekilde verilmesi, disiplini sağlayacak **denetimin** hakim kılınmasıdır. Bu üç unsur beraber geliştiklerinde ortaya başarılı bir iç güvenlik sistemi çıkmaktadır. Elbette yeterli eğitim almamış kişilerin güvenlik hizmetini icra etmeleri mümkün değildir. Ancak son zamanlarda eğitim eksikliğinin bir sonucu olarak özellikle bankalarda yaralama ve öldürme olaylarının artması bu konunun aciliyetini gözler önüne sermektedir. Bu sebeplere binaen devletin özellikle denetim görevini yerine getirerek özel güvenlik hizmeti veren kurum ve kuruluşları denetlemesi gerekmektedir. Ancak Türkiye'de

¹⁸⁸ Jaap De Waard, "The Private Security Industry In International Perspective", <http://www.springerlink.com/content/w84p6u8887226q52/fulltext.pdf?page=1> (Erişim Tarihi: 16.12.2017).

denetimlerin yetersiz kalmasıyla özel güvenlik teşkilatlarının eğitimleri yeterli ölçüde yapılamadığı gözlenmektedir.

3.9. Özel Güvenlik Teşkilatımızda Karşılaşılan Sorunlar

Başlıklar halinde özel güvenlik teşkilatının problemleri şunlardır; mevzuatla ilgili eksiklikler, genel kollukla arasında yetki ve görev hiyerarşisi, mesleki riskler, profesyonel personel bulma zorluğu, denetim eksikliği, yüksek rekabet sonucunda kar elde edilemeyen ihaleler, personelin mağdur edilmesi, çalışanların asgari ücretle, hatta daha düşük ücretlerle çalıştırılması, işten haksız olarak çıkarılma, taşeron sistemi nedeniyle geleceği görememe, mobbing ve tüm bunlara bağlı olarak ortaya çıkan psikolojik sorunlar olarak sıralayabiliriz.¹⁸⁹

3.9.1. Eğitimle İlgili Sorunlar

Türkiye’de güvenlik hizmetleri konusunda personele verilen eğitim; kısa, teorik ve yetersizdir. Bu nedenle görev konusunda sorunlar oluşmaktadır. Görev ve yetkilerinin ne olduğunu bilmeyen güvenlik görevlisi, olaylara müdahalede ya çekimser kalmakta veya saldırgan bir tutum içerisine girerek kişi hak ve özgürlüklerini kısıtlama yolunu seçmektedir. Bu nedenle güvenlik güçlerinin saygınlığına gölge düşürebilmektedir. Türkiye’de özel güvenliğin eğitimi konusunda sistemli bir eğitim programı uygulanmadığı, tamamen sertifika almaya dayalı bir sistem üzerine bina edildiği, işin dış görüntü ve merasim boyutu ile ilgilenildiği görülmektedir.¹⁹⁰

En önemli sorunlar eğitim konusunda yaşanmaktadır. Personelin yetiştirilmesi aşamasında, sadece silahlı eğitim ile ilgili olarak talimler yapılmakta ve haricinde derste uygulama yapılmamaktadır. Öğrenmenin en etkili yolu pratik yapılmasıdır. Uygulamadan yoksun eğitim sisteminin başarılı olamayacağı açıktır. Bunun yanında özel savunma teknikleri eğitimi hiç verilmemektedir. Suçla sürekli iç içe olan sektör çalışanlarının kendini korumaları amacıyla savunma alanında eğitimlerden geçmeleri gerekmektedir.

Özel güvenlik eğitim kurumlarının uygulanabilirliği ve kalitesi konusunda tereddütler olduğu ortaya çıkmıştır. Bu konuda sektör içinde özel eğitim kurumlarının tamamen para kazanma amaçlı kurumlar olduğu, birçok kurumda eğitime devam mecburiyeti olmadığı, doksan saatlik eğitimin bile doğru düzgün verilemediği, dolayısıyla verimli olmadığı anlaşılmıştır. Özellikle büyükşehirler dışında, taşrada

¹⁸⁹ İlhan, a.g.e., s. 97-98.

* <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.7190&MevzuatIlski=0&sourceXmlSearch>

¹⁹⁰ Hıdır Akpınar, “Güvenirlilik ve Eğitim”, *Private Security*, İstanbul, VPA Basım, Sayı 29, 2009, s. 58-59.

eğitim konusunda çok sıkıntı olduğu, sıkıntıların ana sebeplerinden en önemlisinin eğitim kurumlarının denetimlerden uzak bir şekilde yapılması olduğu vurgulanmıştır.¹⁹¹

Eğitim sistemiyle ilgili sorunlar Türkiye'nin genel sorunlarından bir tanesidir. Ne yazık ki bu husus özel güvenlik teşkilatına sirayet etmiş bulunmakta ve ihmal edilerek geri planda bırakılmıştır. ÖG personelleri mesleğe kabul edilmeden önce deneyimli, emekli polis ve asker uzman eğitimcileri aracılığıyla özel güvenlik eğitim merkezlerinde temel eğitim gördükten ve başarılı olduktan sonra hizmete başlamakta beş yıl sonra tekrar bu eğitimi yenileme adı altında güncellemektedir.

3.9.1.1. Temel Eğitimin Verilmesinde Yaşanan Sorunlar

Temel eğitim ders müfredatı incelendiğinde genel olarak uygulamaya çok önem verilmediği, teorik bilgilerin ağırlıklı olduğu ders içeriklerinin çok fazla olduğu, mevzuatsal bilgiler ile dolu olduğu, kısa zamanda çok alanda bilgi verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Güvenlik alanında hizmet verecek olan personellerin, uygulama eğitimlerini çok daha fazla alması gerekirken buna daha az yer verilmesinin olumsuz sonuçlara yol açtığı gözlenmektedir.

5188 sayılı ÖGHDK'nin 14. maddesi ile özel güvenlik hizmetlerinde kurs süresinin 120 saat olarak düzenlendiği, 30 saatinin silah bilgisi ve atış talimi, 90 saatin ise özel güvenlik hizmetlerine dair kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikte belirtildiği üzere teorik ağırlıklı derslerle verileceği belirtilmiştir. Ön görülen bu sürelerde orta okul veya lise mezunu olan özel güvenlik görevlilerine; idare hukuku, hukuk ve anayasa bilgisi ile özel güvenlik ve özel güvenlik görevlilerine yetki veren mevzuatları detaylı olarak verildiği görülmektedir. Henüz mesleğin başında olan bu kişilere mevzuat ağırlıklı derslerin verilmesi bunun kısa bir süre içerisinde tamamlanmaya çalışılmasının uygun olmadığı ve verimli olamayacağı değerlendirilmektedir. Daha basit, başlangıç seviyesinde eğitimler verilmeli kısa sürede bu kişilerin kanuni terimlerle boğulmaması sağlanmalıdır.

Güvenlik görevi yapacak olan personelin sahada karşılaşılabileceği mukavemetlere karşı müdahale tarzı oluşturulması, ülke genelinde aynı eğitimlerin verilerek olaylara müdahale yöntemleri savunmaya dayalı uygulamalı eğitimlerin verilmesi gerekmektedir. Sürekli suç ve suçlularla karşılaşma tehlikesi altında olan sektör çalışanlarına bu kapsamda savunmaya yönelik eğitim ön görülmemiştir.

¹⁹¹ Cumhur Sinan Özdemir, *Özel Güvenlik Personeli Özel Güvenlik İşverenleri İş Kanunu ve Özel Güvenlik Kanunundan Doğan Yükümlülükleri Soru Cevaplı Uygulama Rehberi*, Ankara, Adalet Kitapevi, 2008, s.118.

Yakın savunma teknikleri, olaya müdahale gibi uygulamalı eğitimlerin temel eğitim programında yer almaması büyük bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır.

ÖGHDK'nin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte özel güvenlik eğitimi verecek olan eğiticilerin sahip olması gereken nitelikler sıralanmıştır. Eğitici olmak için aranan şartlar arasında, lisans seviyesinde diploma sahibi olmak, genel kolluk mensubu olmak, en az beş yıllık meslek tecrübesine sahip olmak, eğitime haiz olduğuna dair sertifika sahibi olmak şeklinde sıralandığı görülmüştür.¹⁹² Bu özelliklere sadece beş yıllık meslek tecrübesinin temel alınması büyük bir eksikliklerdir. Zira beş yıllık meslek tecrübesinin yanında uzmanlık eğitimlerin bulunmasının koşul olarak aranması gerekmektedir. Genel kolluğun her mensubu her konuya hakimdir şeklinde bir algı uygun değildir. Alanında uzmanlaşmış ayrıca sertifikalandırılmış kişilere bu eğitimin verdirilmesi gerekmektedir. Örneğin uyuşturucu ve türevleri hakkında bilgileri teşkilatın her mensubunun bilmesi mümkün değildir. Kalabalık yönetimi konusunu çevik kuvvet personeli kadar kimse bilemeyebilmektedir. Bu sebeple mevzuatta belirtilen 5 yıllık meslek tecrübesinin ilgili alan kapsamında detaylandırılması gerekmektedir.

120 saatlik kurs müfredatında disiplin dersinin olmadığı, anayasa ve yasalar kavramı, insan hakları konularının yüzeysel işlendiği gözlenmiştir. Müfredatta; arama esasları, yakalama, silah kullanma hususlarına yeteri kadar yer verilmediği tespit edilmiştir. Özellikle özel güvenlik personelinin meslek içi hal ve hareketlerini düzenleyici ve kurum içi disiplin konusunda yönetmelikte hüküm olmaması bu sektörle genel kolluk arasındaki olumsuz farklardan birkaçıdır.

3.9.1.2. Yenileme Eğitiminin Verilmesinde Yaşanan Sorunlar

Yenileme eğitiminin beş yılda bir yapılması en büyük sorunlardan biridir. Teşkilat mensuplarına bir seferde temel eğitim verilir beş yıl sonra tekrar yenileme eğitimi verilmesi ve bunun çok kısa sürede yapılması büyük eksikliklerdir. Yenileme eğitiminin 60 ders saatinden oluşacağı ve 10 ders saatinin silah bilgisi ve atış dersine ayrılacağı belirtilmiştir. Yenileme eğitimini başarıyla tamamlayanlar 5 sene sonra tekrar bu eğitimi almak zorundadırlar. Bu eğitimler 5'er yıl aralıklarla devam etmektedir.¹⁹³

Yenilime eğitiminin beş yılda bir olması çok uzun bir süreyi kapsamaktadır. Bu sürenin bu kadar uzun tutulması güvenlik görevlilerinin yaptıkları bir hatayı 5 yıl boyunca devam edecekleri anlamına gelmektedir. Eğitimsiz geçen bu sürede

¹⁹² Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunu Uygulanmasına Dair Yönetmelik, a.g.e., Ek:11.

¹⁹³ Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunu Uygulanmasına Dair Yönetmelik, a.g.e., Md.:34-41.

bilgisizliğin telafisi imkansız sonuçlara yol açabileceği değerlendirilmektedir. Eğitim bir ülkenin ve kurumun olmazsa olmazıdır. Eğitim ile insanlar şekillenir. Bu sürenin daha da kısaltılması gerekmektedir.

3.9.2. Mevzuat Yönünden Sıkıntılar

Mevzuat bir alan ile ilgili olarak onu ilgilendiren her kanunun, yönetmeliğin, genelgenin, bildirinin toplamdaki adına denmektedir. Mevzuat denildiğinde o alanla ilgili olarak yapılan düzenlemelerin tümü akla gelmektedir. Mevzuatta özel güvenlik yetkilerinin tam olarak belirtilmediği görülmektedir. Özel güvenlik görevlilerinin silah taşıma, kullanma, genel kolluk ile ilişkileri, kurum içi disiplin ve genel kolluk ile arasındaki ilişkilerde disiplin konularında cezalandırma hususları gibi konularda kanuni düzenlemelerin bulunmadığı gözlenmiştir.

Özel güvenlik temel eğitimi alanların özel güvenlik sektörü içinde istihdam edilmek için gerekli asgari koşulları sağlamış olması gerekmektedir. Fakat bundan sonraki aşamalar için ilgili düzenlemeler halen yapılmamıştır. 5188 sayılı kanun gereği, ÖGG olabilmek için gereken ruhsat harcı, kurs parası vb. harcamaların sektörde çalışanlar tarafından yüksek olduğu düşünülmektedir. Bu harçların uygun seviyelere çekilmesi gerekmektedir.

Çalışan personelin için hali hazırdaki mevzuatta göz yaşartıcı sprey ve gaz gibi aletleri kullanamayacağı açıktır. Bu durum özellikle toplumsal olaylara müdahalelerde gaz kullanması yasak olan personelin hangi koşullarda bu yetkiye sahip olduğu veya silah kullanabilme becerisine haiz olup olmadığı tartışılmaktadır. Bununla beraber zor kullanma yetkisini tam olarak bilmeyen personellerin olduğu, kademeli zor kullanma, olaylara müdahale şart ve şekillerinin tam olarak öğrenilmediği anlaşılmaktadır.

3.9.3. Yapısal Sorunlar

Özel güvenlik teşkilatında yapısal sorunlar yaşanmaktadır. Öncelikle sektörün birbirinden bağımsız olması, her şirketin ayrı eğitim programı, işleyişi ve kurumsal yapısı olması bunun sahada farklı uygulamalar olarak karşımıza çıktığı görülmektedir.

Özel güvenlik teşkilatının en büyük yapısal sorunlarından bir tanesi kendini anlatamama, temsiliyetinin kurumsallaşamamış olmasıdır. Bunun nihai sonucu olarak özel güvenlik kamuoyu nezdinde sahipsiz kalmakta ve hakkında kamuoyu oluşturamamaktadır. Özel güvenlik sisteminin önemi ve Türkiye'ye katkılarının ayrıntılı olarak topluma izah edilmesi gerekmektedir. Kimlik, harç gibi değerli kağıtların bedelleriyle hazineye, sınav ücretleriyle polis akademilerine, heyet raporu

ile sağlık kurumlarına, özel güvenlik mali sorumluluk sigortası nedeniyle sigorta kuruluşlarına ve benzeri birçok alana dolaylı katkıları belirlenerek yayınlanmalıdır. Bununla beraber; neredeyse sayıları bir milyonu bulan çalışanların yazlık ve kışlık üniformalarını diken hazır giysi atölyeleri, üniformaya takılan armaları üreten nakış izleme merkezleri, kemer, düdüğü, kelepçe, cop gibi aletleri karşılayan yerleri, alarm, kamera, telsiz, dedektör gibi cihazları tedarik eden bayilere, mermi ve silah üreten temsilcilere sağlanan maddi durumun kamuoyuna anlatılması gerekmektedir. Sektördeki işverenler, özel güvenlik hizmetlerinin kamu düzeni, ülke ekonomisi, devlet işleri ve toplum hayatına verdiği katkılar halka açıklanmalıdır.¹⁹⁴ Bu şekilde toplumun özel güvenliğe bakış açısının değiştirilmesi ve olumlu imaj vermesi sağlanmaya çalışılmalıdır.

3.9.4. Örgütlenmeye İlişkin Sorunlar

5188 sayılı ÖGHDK'de genel kolluk görevlileri gibi belirli bir hiyerarşi içerisinde görev yapmak zorunda olan kurum için hiyerarşik örgütlenme hususunda düzenleme olmadığı anlaşılmıştır. Bu tür eksiklerin giderilmesi açısından İçişleri Bakanlığı genelgeyle "*koruma ve güvenlik müdürü*", "*amiri*", ya da "*şefi*" şeklinde unvanlar oluşturulabileceği belirtilmiştir.¹⁹⁵ Bu düzenlemenin genelge ile değil daha detaylı bir kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Özel güvenlik hakkında kanunda genel olarak güvenlik kuruluşları ile ilgili düzenlemeler ve yaptırımlar ön görülmüşken sektörde istihdam edilen özel güvenlik görevlileri hakkında herhangi bir disiplin konusuna değinilmemiş bu yönde düzenlemeler kuruluşların kendi prosedürlerine bırakılmıştır. Bunun da sahaya olumsuz yansımaları olmaktadır.

3.9.5. Yönetsel Sorunlar

Örgütlenmeye ilişkin problemlerin olması teşkilat yapılanmasının kanunen oluşturulmaması neticesinde kuruluşlarda ayrı ayrı sistemler uygulanmaya çalışılmış, polis ve askeri teşkilatlanma örnek alınacak şekilde yapılanmaya gidilmiştir. Bazı kuruluşlarda 10 binlere varan personelin hangi şart ve disiplin düzeni içinde çalışacağı önemli bir noktadır. Bu hususun gelecekte sıkıntılara yol açacağı açıktır. Bu yönde düzenleme yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

3.9.6. Biçimsel Sorunlar

Özel güvenlik görevlilerinin kıyafetlerinin genel kolluk kıyafetlerine benzememesi gerektiği kanunlarda düzenlenmiştir. Emniyet teşkilatı bu konuda denetimler yapmakta ve uyarılarda bulunmaktadır. Ancak bunlara rağmen birçok

¹⁹⁴ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, a.g.e., s.30.

¹⁹⁵ Başoğul, a.g.e., s.72.

kuruluşun kıyafetlerini genel kolluk kıyafetlerine benzetmeye çalıştıkları ve standart dışı uygulamalara gittiği gözlenmiştir. Kuruluşların burada amaçları vatandaşlarca kendi personellerinin talimatlarına uyulmasını kolaylaştırmaktır. Ancak bu durum yapılacak hatalarda öncelikle kolluğun sorun yaşamasına ve imajının sarsılmasına sebebiyet vermektedir. Bu tür olumsuzlukların yaşanmaması için emniyet teşkilatı sık sık uyarılar yapmakta, bu yönde denetimlerde bulunmaktadır.¹⁹⁶

3.9.7. Özel Güvenlik Görevlilerinin Hakları Açısından Sorunlar

Özel güvenlik kuruluşları ve özel güvenlik hizmeti satın alan kurumlar özel güvenlik personellerini görevleri dışında başka iş ve işlemlerde değerlendirebilmektedir. 5188 sayılı kanunun 16. maddesinde “*özel güvenlik personeli, Kanunda belirtilen koruma ve güvenlik hizmetleri dışında başka bir işte çalıştırılmaz.*” diyerek kötüye kullanımı engellemiştir. Ancak uygulamada buna uyulmadığı gözlenmiştir. Birçok zaman hastanelerde hastalarla ilgilenen özel güvenlik görevlileri, bankada gişe arkasında işlem yapan, telefonlara bakan özel güvenlik görevlileri ile karşılaşmak mümkündür. Bu olumsuzlukların yaşanmaması için özel güvenlik personellerinin örgütlenmelerine fırsat verilmeli, çalışan hakları açısından sendikalaşmanın önü açılmalıdır.

Özel güvenlik görevlilerinin birçoğunun görevlerini değiştirmek istediği, başka alanlara geçmek için çabaları bulunduğu, iş doyumlarının oldukça düşük olduğu, bu durumun hem parasal hem toplumsal bakış açısından kaynaklandığı gözlemlenmiştir.¹⁹⁷ Genelde güvenlik personelinin çalışma ilkeleri, ücret ile ilgili konular, sosyal güvenlik hakları kanunlarda detaylı olarak belirlenmemiştir. Güvenlik personelinin çalışma şartları tamamen işverenin isteğine bırakılmıştır.

3.9.8. Yetkilerde Karşılaşılan Sorunlar

Devletin tamamen kontrol ve denetimi altında bulunan genel kolluk kuvvetlerinin işlevleri birçok mevzuat ile düzenlenirken, özel sektörün oluşturduğu ve kamu düzeni açısından son derece önemli görevler üstlenen özel güvenlik örgütlerinin kısa ve ayrıntıya inmeyen kurallarla düzenlendikleri görülmektedir. Bu husus doğal olarak çoğu zaman yetki konusunda ve diğer hususlarda sıkıntılara yol açmaktadır. Aynı zamanda özel güvenlik görevlilerinin yetkileri hakkında bilgi sahibi olmamaları hangi konuda nasıl davranmaları gerektiği ve iş prosedürleri hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Sahada suçla iç içe görev yapan ve risk altında olan personelin yetkileri ve görev sorumluluklarını en iyi şekilde öğrenmeleri

¹⁹⁶ <http://www.ozelguvenlik.pol.tr/Sayfalar/k%C4%B1yafet-katalogu-rehber.aspx> (Erişim Tarihi: 17.12.2017)

¹⁹⁷ Çora, a.g.e., s.86.

esastır. Bu alanın ihmal edildiği görevlerini tam olarak bilmeyen personelin kimi zaman yetki sınırını aşarak müdahalelerde bulunduğu, kimi zaman da bilgisizlikten geç müdahaleler yapabildiği görülmüştür.

3.9.9. Denetimle İlgili Sorunlar

Özel güvenlik kurumlarının denetimleri yetersiz kalmaktadır. Bunun sonucu olarak birçok kurum ve kuruluşta, özel güvenlik görevlilerini başka işler yaparken görmek mümkündür. Bankadaki güvenlik görevlisini, bankanın müşteri yönünden kalabalık olduğu günlerde, bilgisayarın başında müşterilere bankacılık hizmeti verirken kimi zaman güvenlik görevlisini, araba yıkarken veya çay taşıırken görmek mümkündür. Bunlar güvenlik görevlisinin yapmaması gereken işlerdendir.

Özel güvenlik hizmetlerinin olumsuz yönleri konusunda karşımıza çıkan en önemli konulardan biri, özel güvenlik hizmetlerinde denetim mekanizmalarının tam ve etkin olarak görev yapamaması ve dolayısıyla denetlenememesidir.

3.9.10. Genel Değerlendirmeyele Özel Güvenliğin Sorunlarına Çözüm Önerileri ve Sektörün Talepleri

Özel güvenlikle ilgili kapsamlı bir kanun düzenlemesi yapılmadığı sürece özel güvenlik kuruluşlarının sayısı kontrolsüz bir şekilde ve hızla artacaktır. Bu durum verilen hizmetteki kalitenin düşmesine neden olmaktadır. Mevcut durumda faaliyette bulunan özel güvenlik kuruluşlarının çoğu 2495 sayılı kanun kapsamında kurulmuş oluşumlardır. Bu nedenle özel güvenlik kuruluşlarının uyması gereken standartlar biran önce oluşturulmalı, kurumların standartlara uygunluğu denetlenmelidir.

Özel güvenlik görevlilerinin gördüğu eğitimin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmelerine olanak verecek şekilde ihtiyaç duydukları bilgi ve yetenekleri karşılayacak seviyede olmaması nedeniyle temel eğitimin içeriğinin tekrar gözden geçirilmesi, verilecek derslerin konu ve sürelerinin tekrar değerlendirilmesi gerekmektedir. Polis akademisi; eğitim sürecine dahil edilebilir, eğitim kurumları koordinasyonunda görevliler eğitimden geçirilebilir, sektörde çatı bir oluşum kurdurularak eğitim kapsamında zorlayıcı ve teşvik edici kararlar alınabilir bu uygulamaların gerçekleştirilmesi halinde sektörün çok daha iyi noktalara gelebileceği değerlendirilmektedir.

Sektörde orta ve üst kademe yöneticilerin yetiştirildiği ayrı bir programa ihtiyaç vardır. Öte yandan sektörün yalnızca polis ve jandarma sektörü olmadığı bilinmeli ve bu alanda güvenlikle ilgili eğitim almış diğer kişilere imkan verilmelidir.¹⁹⁸

Özel güvenlik personelinin aldığı mesleki eğitim düzeyi, toplumsal olaylar karşısında profesyonel anlamda müdahale edecek içerik ve bilgiden yoksundur. Bu sorunun ortadan kaldırılması için eğitim müfredatına ek ders takviyesi yapılarak mesleki eğitime ağırlık verilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de yatırım teşvik sisteminde özel güvenlik sektörü için yatırımda bulunmak isteyenlere prim ve vergi muafiyeti gibi teşvikler verilmelidir. Özellikle hayat şartlarının zor olduğu bölgeler için sektör işletmeleri ve personeline katkı verecek adımlar atılmalıdır.

Özel güvenlik görevlilerinin iş motivasyonunun artırılması yönünde çalışma yapılması hem özel güvenlik personelinin hem çalıştığı kurumun güvenliği açısından önemlidir. Özel güvenlik görevlilerine gerekli eğitim verildiğinde, iş motivasyonu artırıldığında ortaya müspet neticeler çıkacağı kesindir. Özel güvenlik görevlilerinin önemi ve topluma katkısı çok fazladır. Güvenlik Servisleri Organizasyon Birliği Derneği (GÜSOD) Ankara Bilkent Otel’de 29 Mart 2017 tarihinde düzenledikleri organizasyonda başarı kategorisinde birçok özel güvenlik görevlisini onurlandırmıştır. Başarı ödülü alan Avni ERTAŞ isimli güvenlik görevlisi çalıştığı sitede bir çocuğun evlerinin çatısında dolaştığını görmesiyle çocuğu takibe almış, devamında çocuğun düşmesiyle havada çocuğu yakalamış ve hayatını kurtarmıştır. Bu örnekler her an yaşanmakta ve özel güvenlik görevlilerinin üstlendikleri misyonu anlamak açısından önemli ve güzel gelişmeler olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁹⁹

Her geçen gün gelişen teknoloji dikkate alınır polisin özel güvenlik kuruluşları ile teknoloji konusunda bilgi alışverişi içerisinde olması gerektiği görülecektir. Bugün tüm batı ülkelerinde özel güvenlik kuruluşları polis ile işbirliği içerisinde. Halkla bütünleşmiş polis örgütünün başarı oranı daima daha yüksek olmaktadır.

Özel güvenlik hizmetlerinin birçok olumlu yönü vardır. Olumlu yönlerin başında, alınan hizmetin kalitesi ve maliyet hesabı gelmektedir. Güvenlik hizmeti alan müşteri, kriterlerini ortaya koyup bu kriterlere göre hizmet isteyebilmektedir.

¹⁹⁸ Hıdır Akpınar, “Geleceğin Üniversiteli Güvenlikçileri”, *Private Security*, Kasım 2009, Sayı 28, s.32-33.

¹⁹⁹ <http://gusod.com.tr/gusod-haberleri/ozel-guvenligin-yildizlari-belli-oldu.html> (Erişim Tarihi: 14.12.2017).

İhtiyacı olduğunda ek güvenlik hizmeti talep edebilmekte veya ihtiyaç fazlası olan güvenlik hizmetinden vazgeçebilmektedir.

ÖG görevlerinde hizmet edecek personelin görev ifa edeceği alandaki risklere göre eğitimlerden geçirilmesi hizmet verimliliğini arttıracaktır. Örnek olarak; konut, hastane, adliye, işyeri, şahıs güvenliği, yakın koruma ve benzeri gibi branşlar olabilmektedir.

Türkiye mevcut kanunları; Avrupa ülkelerinden ve sektör ihtiyaçları göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Ancak ülkenin toplum yapısı ve Türk hukuk sistemine uyumu göz ardı edilmiş, bunun sonucu olarak uygulamada yetki karmaşası ortaya çıkmıştır. Bunun çözümü olarak Türkiye'ye uygun mevcut uygulamalar izlenerek ihtiyaçlar analiz edilmeli, akıl ve bilimin öncülüğünde modern, uygulamalı ders içerikli eğitim odaklı çalışmaların yapılması sağlanmalıdır.

Eğitim hizmetinde bulunan kurumlarda eğitim sürecinden geçen görevlilerin yaptığı hata ve bilinçsiz davranışlar zaman zaman kamuoyuna yansımaktadır. Kamuoyuna yansıyan bu hatalarla sektörün imajı zedelemektedir. Bu gibi olumsuzlukların yaşanmaması açısından özel güvenliğin eğitilerek profesyonelleşmesinin sağlanması gerekmektedir. 5188 sayılı kanuna göre özel güvenlik görevlisi eğitimi, özel sektörce yapılmaktadır. Özel güvenlik görevlisinin eğitimini tamamen üniversiteler tarafından verilmesi sektörün gelişimini sağlayacaktır. Üniversitelerde güvenlik alanında eğitim veren bölümlerin artırılması ve kalifiyeli personelin yetiştirilmesi gerekmektedir. Hatta polis akademisine bağlı özel güvenlik MYO'da açılabilmesi veya mevcut Polis Meslek Eğitim Merkezleri bünyesinde bir özel güvenlik bölümleri oluşturulabileceği düşünülmektedir.

Metropollerde hayat şartlarının zor olduğu, düşük ücret sebebiyle büyükşehirlerde görev almak isteyen özel güvenlik personelinin sayısında azalma olması ve bu yüzden büyük şehirlerde çalıştırılacak elemanların bulunamaması, Türkiye'de uygulanan düşük fiyat politikalarıyla belirlenen personel ücretleri hizmetin kalitesini düşürmektedir.

Güvenlik faaliyetleri disiplinli ve hiyerarşik bir çalışma gerektirmektedir. Bu tür kuruluşların özel disiplin kurulları ve kurallarının olmamasının olumsuz sonuçları olacaktır. Bu sebeple özel güvenlik görevlilerinin görev, çalışma usul ve şekillerinin, özel güvenlik görevlilerinin disiplin cezası gerektirecek eylem, işlem, tutum ve davranışlarını belirleyecek bir disiplin tüzüğü hazırlanması elzemdir.

Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 11. maddesini teşkil eden müttekabilyet esasının uygulanmasında

sorunların olduğu tespit edilmiştir. Türkiye’de özel güvenlik sektörüne hızla yabancı sermaye ve şirketlerin girdiği görülmektedir. Gün geçtikçe yabancı sermayeli firmalar özel güvenlik kuruluşlarını satın alarak Türkiye’de büyümeye devam etmektedirler. Bu konuda yerli özel güvenlik kuruluşları yurtdışında faaliyet sürdürmekte zorlanmaktadır. Çalışmamız esnasında yurt dışında faaliyet gösteren yerli bir firma tespit edilememiştir. Yönetmeliğin 11. maddesi mutlak suretle takip edilmelidir.²⁰⁰ Hangi ülke bize bu sektörde hangi hakları tanıyorsa, Türkiye de aynı hakları tanımalı ve müteakabiliyet esasına göre karşılığını almalıdır. Türkiye’de faaliyet gösteren büyük yabancı firmaların faaliyetlerine gerekirse son verilerek bu alanda yerli sermayeye alan açılmalıdır.

Özel güvenlik personelinin eğitim seviyesinin yeterli olmadığı ve temel eğitim müfredatında yeterli eğitim faaliyetlerinin bulunmamasından ötürü sahada görevlilerin olaylara müdahalede ve halkla ilişkilerde yetersiz kaldığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda öncelikle özel güvenlik personellerinin sürekli halkla iç içe olmaları, çalıştıkları iş yerlerinde ve devlet dairelerinde vitrin görevi görmeleri, ayrıca görev yaptıkları şirketler hakkında ilk izlenim konusunda en etkili yerde görev ifa etmeleri nedeniyle bu görevlilerin eğitimlerinin yeterli düzeyde olması gerekmektedir. Öncelikle bu görevlilere özgüven kazandırıcı, kendi hak ve yetkilerini öğrenmeleri sağlanmalı, bununla beraber olaylara müdahale yöntemlerinde profesyonel şekilde hareket edebilmeleri açısından yakın savunma ve kalabalık yönetimi, halkla ilişkiler ve iletişim konularında eğitimler verilmeli, ayrıca ek takviye kurslar ve eğitim sertifikalarıyla bu eğitimler profesyonel kurumlarca yapılmalıdır.

Ateşli silahlar konusunda eğitim yetersizlikleri vardır. Silah eğitiminin beş yılda bir yenilenmesi yetersiz bir uygulamadır. Polis gibi özel kolluk görevlilerinin de genel kolluğun gözetiminde yılda iki defa atış eğitiminden geçirilmesi ve hazırlıklı olması sağlanmalıdır.

Yabancı ülkelerde olduğu gibi özel güvenlik kuruluşlarının ortak bir platformda toplandığı özel bir komisyon kurulmalı, şirketler bu suretle birbirlerinden haberdar olmalıdır. Türkiye’de en büyük sorunların başında organizasyon eksikliği gelmektedir. Avrupa’da olduğu gibi denetleyici ve koordinasyonu sağlayıcı bir kurumun olmaması sektörün ana sorunlarından. Esasen organizasyon eksikliğinin ana sebebi budur. Organize olunamaması, meslek etiğinin oluşturulamamasının önündeki en büyük engel Avrupa’daki CoESS ve UNI- Europa gibi bir kurumların Türkiye’de kurulmamış olmasıdır. Avrupa’da bu kurum özel güvenlik kuruluşlarını ve çalışanları kayıt altına almakta, denetimlerde bulunmakta, iç işleyişi sağlamakta,

²⁰⁰ 5188 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, a.g.e., Md.11.

personeli ve yöneticileri ulusal, hatta uluslararası geçerliliği bulunan eğitimlerden geçirerek sertifikalandırmaktadır. Eğitimin belirli yıllarda değil sürekli olarak uygulanması yönünde politikalar geliştirmektedir. En büyük başarılarından bir tanesi özel güvenlik etiği oluşturması ve şirketler arasında standartlar oluşturmayı başarmasıdır.

Türkiye’de özel güvenlikten sorumlu, düzenleyici alt kuralları belirleyecek, bu konuda yasama organına sektörün ihtiyaçlarını belirleyici önerilerde bulunacak, etik kuralları belirleyecek ve bunları takip edecek, şirketler, eğitim kurumları, yöneticiler ve güvenlik görevlileri hakkında görüş ve önerilerde bulunacak merkezi bir kurumun kurulması şarttır. Bu kurum oluştuktan sonra özellikle denetim ve kayıt altına alma ile özel güvenlik etiğinin oluşturulması eğitim konularında sürekli eğitim ilkesi içerisinde faaliyetlerde bulunması sektörün dünyaya açılması açısından etkinliğini artıracaktır. AB ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de özel güvenlik şirketlerinin tamamının ortak bir platformda toplandığı özel bir komisyon kurulmalı, şirketler bu suretle birbirlerinden haberdar olmalıdır.

Türkiye’de böyle bir kurumun ilgili yasalarda ön görülmemiş olması büyük bir eksiklik. Bu eksikliğin ana sebebi sektörün bu kadar büyüyeceğinin ön görülemediği olmasıdır. Zira sektör her geçen gün gelişmektedir. Sektörün sürekli güncellenmeye, zamanın ihtiyaçları ölçüsünde faaliyetlere ihtiyacı vardır. Dünyadaki gelişmeleri bu kurum takip etmeli ve ihtiyaçlar belirlenerek sektörde uygulamaya geçilmelidir. Oluşturulacak bir konsensüsle bu yönde ilgili derneklerin ve üniversitelerin de desteğiyle bu kurumun oluşturulması gerekmektedir.

Söz konusu sorunlara çözüm önerileri ile ilgili Türkiye’de çalışmaların devam etmekte olduğu bu alanda birçok organizasyon yapıldığı görülmektedir. Özel Güvenlik Daire Başkanlığı koordinesinde 11-15 Aralık 2017 tarihleri arasında Antalya ilinde Özel Güvenlik Hizmetlerini Geliştirme Çalıştayı Programı’na; sektör temsilcileri, sendika temsilcileri, Çalışma Bakanlığı temsilcisi, Kocaeli Üniversitesi Koruma ve Güvenlik Bölümü öğretim üyesi, Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı ve Özel Güvenli Daire Başkanlığı personellerinin katılımıyla geniş çaplı bir çalıştay gerçekleştirilmiştir.

Çalıştay programı incelendiğinde; genel olarak yeni yayımlanan ve özel güvenlik şirketlerine kısıtlayıcı hükümler getiren 680 sayılı KHK ile yapılan değişiklikler göze çarpmaktadır. Bu değişiklikler; eğitim ve sınav hizmetleri ile kişi koruma konusunda yaşanan sıkıntılar, şirketlerle ilgili sorunlar, kıyafet yönetmeliği

hususunda sorunlar, denetimlerde yaşanan sıkıntılar, sektör sorunları gibi birçok alanda ilgililerin sunumlarıyla çalışma yapıldığı görülmüştür.²⁰¹

Söz konusu çalışma programında genel ve düzenleyici bir kurumun ihtiyacından bahsedilmemiş, Avrupa ve dünya uygulamaları hakkında çalışmalar yer almamış, bu yönde düzenleme ihtiyacı hissedilmemiştir. Oysa çalıştay programında Dünya örnekleri ile sektörün vizyonu ve denetimi ile ilgili olarak düzenleyici bir kurumun alt yapısının oluşturulması tartışılabilirdi. Bu konuya değinilmemiş olması üzücü olsa da bu tür geniş kapsamlı toplantı ve organizasyonların yararlı olduğu değerlendirilmekte, yılda iki kere olacak şekilde sayısının artırılmasının sektörün gelişimi üzerinde etkili olacağı ve bunun sonucunda sektörün çok daha iyi yerlere geleceği değerlendirilmektedir.

Sektörle ilgili denetleyici kurumlara ve eğitim faaliyetlerine ağırlık verilmesi özlük haklarında yasal düzenlemelerin yapılması oldukça önemlidir. Ayrıca personele meslek bilinci gibi eğitimlerin verilmesi, genel düzenleyici kanuni düzenlemelerin sadece şirketler ve yöneticilerle ilgili olduğu, halen özel güvenlik görevlilerinin iç hiyerarşisini tam olarak belirleyen bir disiplin tüzüğüne olmadığı ve acilen bu konuda bir düzenlemeye gidilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Çalışmada ifade edilen problemler ve uygulamaların gözler önüne serilmesiyle, özel güvenlik sektöründe faaliyette bulunan kuruluşların ve bu konularla yakından ilgili kuruluşların dikkati çekilmek istenmiştir. Sektörde kurum ve kuruluşlarda eksiklerin olduğu, eğitim ve mevzuat yönünden sıkıntıların bulunduğu ve bu yönde gelişim göstermeleri gerektiği anlaşılmıştır.

3.10. Özel Güvenlik Teşkilatının Mensupları ve Hizmet Satın Alanlarla Yapılan Görüşmeler

Bu çalışmada özel güvenlik hizmetlerinin genel olarak değerlendirilmesi amacıyla sahada görüşmeler yapılmıştır. Söz konusu görüşmeler; Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkan Yardımcısı Gazi Asım BULAT, özel güvenlik hizmeti satın alan Gelişim Üniversitesi İdari ve Mali İşler Daire Başkanı Zekeriya ŞAHİN, Gelişim Üniversitesi güvenlik hizmeti ihalesini alan Akbey Güvenlik yöneticisi Tuncay GÜNDÜZ, Gelişim Üniversitesi Güvenlik Personellerinden Sorumlu Proje Müdürü Selami KOÇOĞLU, Özel Güvenlik Sorumlusu İsmail ERGÜN

²⁰¹ <http://www.ozelguvenlik.pol.tr/Duyurular/Sayfalar/11-15-Aral%C4%B1k-2017-tarihleri-aras%C4%B1nda-Antalya-ilinde-yap%C4%B1lacak-olan-%C3%96zel-G%C3%BCvenlik-Hizmetlerinin-Geli%C5%9Ftirme-%C3%87al%C4%B1%C5%9Ftay%C4%B1-Program.aspx> (Erişim Tarihi: 18.12.2017).

ve son olarak üniversitede üç senedir güvenlik görevlisi olarak çalışan İlayda ÇÖMLEKÇİ ile özel güvenlik sektörü merkezinde yapılmıştır.

Yapılan görüşmeler tümünden gelim yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Görüşmelerde özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın alan kurumlar, şirket temsilcileri, özel güvenlik personeli ile denetimlerden ve organizasyonlardan sorumlu görevlilerle görüşmeler yapılarak sektörün sorunlarının sahaya yansımaları incelenmiştir. Yapılan mülakatlar sonucunda; sektörün içinde bulunduğu durum, özel güvenlik şirketlerinin, eğitim kurumlarının ve özel güvenlik çalışanlarının sorunları, sektörden beklentileri üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Görüşmelerde taraflara ekte sunulan sekiz soru sorulmuş talepleri ve görüşleri alınmıştır. Böylelikle sektörün her kesiminden yöneticilerle görüşülerek ortak sorunların neler olduğu ortaya çıkarılmıştır. Mülakatlarda sorulan sorular ve sektör değerlendirmeleri ortaya çıkan çözüm önerileri detaylandırılarak çalışmamıza eklenmiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkan Yardımcısı Gazi Asım BULAT ile yapılan görüşmede; eğitim süreleri ve kalitesi ile ilgili sorumlularla ilgili, gelişen teknoloji karşısında güvenlik yöntemlerinin sürekli geliştiği, buna paralel olarak güvenlik görevlilerinin sürekli olarak eğitimden geçirilmeleri gerektiği belirtmiştir. Yasada güvenlik görevlilerinin beş yılda bir yenileme eğitimlerine tabi tutulduğu, bu uygulamayla bilginin taze tutulduğu ancak bu sürenin beş yılda bir olmasının yeterli olmadığı bu sürenin birer yıl arayla yapılmasının daha uygun olacağını söylemiştir. Bununla beraber ders konularının genel olarak yeterli olduğu ancak insan hakları, patlayıcı maddelerin tanınması, afet gibi derslerin müfredatta yer alması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca eğitimlerde sınıflandırma yapılması gerektiği, güvenlik personelinin görev yapacağı yere göre eğitilmesinin uygun olacağı, örneğin; baraj, nükleer tesisler, Aselsan, banka vb. yerler için özel eğitimler aldırılmasının uygun olacağı, özel güvenlik görevlilerinin meslekte uzmanlaşmalarının yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Avrupa özel güvenlik sistemi hakkında düşüncelerine yönelik sorumuza; Avrupa veya diğer ülkelerdeki özel güvenlik teşkilatlarının Türkiye özel güvenlik sisteminden çok ileride olduğunu düşünmediğini, Türkiye’de sadece eğitim ve uzmanlık alanlarının belirlenmesinde sorunlar yaşandığını bu sorunların çözümüyle daha iyi noktalara gelebileceğini düşündüğünü belirtmiştir.

Yabancı firmaların Türkiye’de vermiş oldukları özel güvenlik hizmetini olumlu bulup bulmadığına yönelik sorumuz karşısında, örnek vererek; bir futbol takımını düşünmemizi, yabancı oyuncuların katkısı olduğu gibi olumsuz taraflarının

olabileceğini, bu nedenle bu tür oluşumların disiplin altına alınarak sürekli denetlemesi gerektiğini söylemiştir. Ayrıca bu kuruluşların faydalı olabileceğini sektörün kalitesini ve rekabet ortamını sağlayacağını belirtmiştir.

Daire Başkanlığı olarak başarılı personeli motivasyon edici uygulamalarının olup olmadığına yönelik sorumuza; zaman zaman basına yansıyan konularda başarılı faaliyetlerde bulunan özel güvenlik görevlilerine teşekkür yazıları yazdıklarını, telefon ile memnuniyetlerini sunduklarını, ayrıca denetimlerde yapılan başarılı uygulamalar için tebriklerde bulduklarını belirtmiştir. Özel güvenlik görevlilerinin görevlerini meslek olarak düşünmediklerini bunun sorunlara sebebiyet verdiğini, kendilerini bu alanda uzmanlaştırmadıklarını belirterek söz konusu sorunlara çözüm getirildiğinde sektörün çok daha güzel yerlere geleceğine inandığını söylemiştir. Bununla beraber, özel güvenlik görevlilerinin özlük haklarının yetersiz olduğunu bu alanda düzenleme yapılması gerektiğini, özellikle personelin görev yaptığı alana göre eğitimden geçirilmesini belirterek branşlaşmanın önemini vurgulamıştır.²⁰²

Gelişim Üniversitesi İdari ve Mali İşler Daire Başkanı Zekeriya ŞAHİN ile yapılan görüşmede; üniversitelerinde 26 bin öğrencinin eğitim gördüğünü, bine yakın personellerinin olduğunu, üniversite olarak güvenliğe çok önem verdiklerini, insanların çocuklarını, ailelerini kendilerine teslim ettiklerini, bunun bilincinde olarak güvenliğe ayrıca önem verdiklerini, genel kolluk görevlilerinin trafikten kaynaklı ve iş yoğunluğunun bulunması nedeniyle olaylara geç müdahale edebildiklerini, sürekli üniversitede sabit bulunamadıkları gibi nedenlerle özel güvenlik hizmeti satın aldıklarını, üniversite genelinde 65 özel güvenlik görevlisi istihdam ettiklerini, tüm giriş ve çıkışların kontrol altında tutulduğunu, üniversitenin her alanına son sistem 110 adet güvenlik kamera sistemi takıldığını, bunların 24 saat esasına göre kamera odasında takip edildiğini, olaylara anında müdahale edildiğini, üniversiteye gece belirli saatler dışında girişin yasaklandığını, üniversite yönetiminin dahi belirli saatler dışında üniversiteye giriş yapmadığını güvenliğin bu denli sıkı uygulandığını, buna paralel güvenlik ihalesinde öncelikle şirketlerin referanslarına bakıldığını, işinin uzmanı, referansları sağlam, tecrübeli firmalara öncelik verdiklerini, personelin eğitimleri hususunda özel güvenlik kuruluşları ile ortak çalıştıklarını, personelin motivasyonu için kendileriyle ilgilendiklerini, çeşitli hediyeler verdiklerini, iş motivasyonlarını artırmayı amaçladıklarını, güvenlik personellerinin kendi şirketlerine bağlı olmasının kendileri için önemli olmadığını, bu personelleri sahiplendiklerini, kendi personellerinden ayırt etmediklerini, şirketin güvenlik personelleri dışında

²⁰² 20 Aralık 2017, Özel Güvenlik Daire Başkan Yardımcısı Asım Bulat ile Yapılan Görüşme.

koordinasyonun sağlanması açısından üniversitede özel güvenlikten sorumlu müdürlerinin görevlendirildiğini, şirket güvenlik amiri ile koordineli çalışıldığını belirtmiştir.

Özel güvenlik görevlilerinin eğitim kalitesi ve geliştirilmesi yönünde üniversitenin çalışmaları olup olmadığına yönelik sorumuza Zekeriya Bey; öncelikle üniversitede görevlendirilecek personellerin; halkla ilişkiler, kalabalık yönetimi ve patlayıcı maddeler üzerine eğitimlerden geçirilmesi gerektiğini, buna çok önem verdiklerini söylemiştir. Özel güvenlik personelinin muhatap olduğu kesimin eğitim seviyesinin çok daha yüksek olduğunu bu açığı kapatabilmek için kendilerinin de eğitim faaliyetlerinde bulunmaları gerektiğini belirtmiştir.

Sektör hakkında ve gelişim üniversitesinin güvenlik perspektifine ilişkin sorumuza yönelik olarak; güvenlik personellerinin özlük hakları ile diğer işlemlerinin bağlı oldukları şirket tarafından yapıldığını, personelin kılık kıyafet ve disiplini konularına dikkat ettiklerini, kurumun imajını temsil ettiklerini ve buna önem verdiklerini, özel güvenlik personelinin eğitimlerine çok önem verdiklerini belirtmiştir. Zira oluşabilecek bir olumsuzlukta kendilerinin üniversite olarak müteselsil sorumluluğunun bulunduğunu, bu sebeple üstlerine düşen denetim ve eğitim sorumluluğuna dikkat ettiklerini belirterek güvenliğin önemine, eğitimin gerekliliğine vurgu yapmıştır.²⁰³

Akbey Güvenlik yöneticisi Tuncay GÜNDÜZ ile yapılan görüşmede; şirketlerinin kurumsal bir firma olduğunu, firma olarak eğitim konusuna çok önem verdiklerini, üniversitelerde görevlendirdikleri personeli belirlerken eğitim konusuna öncelik verdiklerini belirtmiştir. Personel seçiminde deneyimli ve eğitim seviyeleri yüksek kişilere öncelik verdiklerini, üniversitelerde hizmet alanların eğitim seviyelerinin yüksek olduğunu bu sebeple iletişimi kuvvetli, halkla ilişkiler eğitimi almış personelleri tercih ettiklerini belirtmiştir.

Personel dağılımını ise projeye göre belirlediklerini, ihtiyaca göre personel yönlendirdiklerini belirtmiştir. Özel güvenlik temel eğitiminde verilen derslerin yetersiz olduğunu, sahada karşılaşılmayan ders ve mevzuatlarla dolu olduğunu, özel güvenlik temel eğitiminde; hızlandırılmış bir eğitimin verildiğini, bu eğitimin asla yeterli olmadığını, sektörde eğitim konusunda çok sıkıntı yaşadıklarını, bu sorunu kendi çözümleriyle aşmaya çalıştıklarını aktarmıştır. Örneğin Gelişim Üniversitesinde görevlendirilen personele gruplar halinde patlayıcı maddeler, uyuşturucu kullanımı ve risk analizleri yapma konusunda eğitimler verdiklerini ve bu

²⁰³ 22.12.2017 Tarihli, Gelişim Üniversitesi İdari ve Mali İşler Daire Başkanı Zekeriya Şahin ile yapılan görüşme.

açığı kapatmaya çalıştıklarını aktarmıştır. Ayrıca bu konularda personele görevleri esnasında farkındalık oluşturmaya çalıştıklarını, görev yaptıkları projelerde denetimler yapılabildiğini, denetimlerde genel olarak; kimlik ve defter kontrolü, faaliyet izinleri kılık kıyafet yönetmeliği, gerçek güvenlik görevlisi çalıştırılıp çalıştırılmadığı gibi idari hususlara dikkat ettiklerini belirtmiştir. Küçük sitelerde görev yapan personeller ile üniversiteler gibi büyük alanlarda görevlendirilecek personellerin farklı eğitimlerden geçtiklerini açıklamıştır. Bu tür yerlerde görev alan personelin eğitimine ayrıca önem verdiklerini söylemektedir. Ayrıca özel güvenlik temel eğitim kalitesinin çok düşük olduğunu, kalifiyeli personel ihtiyacının olduğunu, özel güvenlik personelinin fiziki yeterliliğe sahip olması gerektiğini, ek dersler olarak; halkla ilişkiler, insan hakları, iletişim, kalabalık yönetimi, koruma yöntemleri, vip/kişi koruma gibi derslerin verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Genel değerlendirmeyle sektörün daha iyi noktalara gelmesi için görüşlerine yönelik sorumuza karşın; personellerinin gelişimi için motivasyon artırıcı faaliyetlere önem verdiklerini, anket teknikleriyle personelinin sorunlarını belirleyerek bu sorunlara çözüm getirmeye çalıştıklarını, özel güvenlik sisteminin Türkiye’de halen sorunlarının olduğunu, şirketler arasında etik kuralların belirlenmesi gerektiğini, nasıl ki Birleşik İş Adamları Derneği, ticaret odaları gibi odalar bulunuyorsa bu imkanın özel güvenlik sektörü için de devlet koordinasyonunda sağlanması gerektiğini, kişisel uygulamalar ile dernekler üzerinden faaliyetlerin rağbet görmediğini, bunların daha çok menfi hareket edebildiğini, bunun katılımı azalttığını, personelinin memnuniyetinin sağlanması için öncelikle ücret doyumunun oluşması gerektiğini, devletin desteğiyle şirketler açısından ihalelere giriş şartları ve teklif şartları konusunda etik kuralların belirlenmesi gerektiğini, bunun da ihalelerde en baştan sağlanması gerektiğini, birçok firmanın sıfır karlarla ihaleler aldığını, neticesinde kar olmadan süreklilik de olmayacağı için bu firmaların zaman içerisinde iflas ettiklerini, sorunu yine hizmet alanların yaşadığını, bununla beraber mevzuatlarda yapılan değişiklikler görev ve yetki konusunda takiplerinin olduğunu bu yönde personeli bilgilendirici eğitimler verildiğini, şirketlerine personel alımında geçmiş adli kayıtlarına dikkat edildiğini, bu yönde alımlar yaptıklarını, tespit edilen olumsuzluklarda idari cezalandırmalar yaptıklarını, sektörün daha ileri gidebilmesi için öncelikle devletin koordinasyonunda birleştirici bir kurum oluşturulması gerektiğini, güvenlik sektörüne ticari yönden bakışın bu kuruma zarar verdiğini, fiyat kalite ilişkisinin çok önemli olduğunu, fiyatların daha da yükseltilmesinin başarı konusunda önemli olduğunu, bunun ortak kararlarla olabileceğini vurgulamıştır.²⁰⁴

²⁰⁴ 23.12.2017 Tarihli Akbey Güvenlik yöneticisi Tuncay Gündüz ile yapılan görüşme.

Gelişim Üniversitesi Güvenlik Personellerinden Sorumlu Proje Müdürü Selami KOÇOĞLU ve Özel Güvenlik Sorumlusu İsmail ERGÜN ile birlikte yapılan görüşmede; uzun yıllardır Gelişim Üniversitesinde güvenlik amirliği yaptıklarını, üniversite yönetiminin güvenlik konusuna çok önem verdiğini, üniversitenin her kısmında görüntü kalitesi yüksek kameraların bulunduğunu, kamera odasından bir görevli aracılığıyla bu görüntülerin 24 saat izlenebildiğini, personellerin denetimi ve işleyişinden sorumlu olduklarını belirtmişlerdir. Eğitim konusunda; kendilerine patlayıcı ve uyuşturucu maddeler konusunda eğitimlerin şirketleri tarafından verildiğini, iki ayda bir bu eğitimlerden gruplar halinde yararlandıklarını söylemişlerdir. Bununla beraber güvenlik personelinin güvenlik anlayışının gelişimi, farkındalık düzeylerinin artırılması konusunda eğitimler aldıklarını, ancak eğitimlerin temel eğitim safhasında alınması gerektiğini, hızlandırılmış temel eğitim kurslarının hiçbir fayda sağlamadığını, kurslarda sektörde karşılaşmadıkları çok detaylı gereksiz bilgiler aldıklarını belirtmişlerdir. Aynı zamanda, polis ve askerlere verilen uzun eğitimler gibi eğitimler verilmesi gerektiğini söylemişlerdir. Ayrıca güvenlik konusunda; meslek bilincinin oluşması gerektiği, güvenlik personelinin beklentinin çok yüksek olduğunu, bir personelin mevcut durumda; çok iyi bir ilk yardımcı, polis, asker, itfaiyeci ve güvenlik uzmanı olmasının beklendiğini bunun da olumsuzluklara yol açtığını her şeyin bilinmesinin mümkün olmadığını belirtmişlerdir. Aynı zamanda güvenlik personellerinde branşlaşma konusuna önem verilmesi bu yönde alan eğitimlerinin verilmesi, görevlilerin her işi yaptığını ancak işin profesyoneli olmadığını, yangın tüpünü dahi kullanamayan personellerin olduğunu belirtmişlerdir. Buna çözüm olarak uzmanlaşma eğitimlerinin verilmesi, güvenlik görevlilerinde aidiyet duygusunun artırılması, bunun özlük haklarının geliştirilmesiyle, ücret doyumunun sağlanmasıyla yapılabileceği söylemişlerdir.

Ayrıca, taşeron sistemi nedeniyle gelecek kaygıları olduğunu, bunun problemlere yol açtığını, güvenlik sektörüne yarını olmayan bir meslek gözüyle bakıldığını, bunun düzelmesi gerektiğini, şirketlerin kurumsallaşması ve iş garantisi verilmesinin personelin iç huzurunu sağlayacağını, bunun sonucunda kalitenin geleceğini vurgulamışlardır.²⁰⁵

Gelişim Üniversitesinde üç senedir güvenlik görevlisi olarak çalışan İlayda ÇÖMLEKÇİ ile yapılan görüşmede; iş memnuniyetinin olduğu, eğitim konusunda kendini geliştirdiğini, özel güvenlik temel eğitiminde aldığı derslerin yetersiz olduğunu, hızlandırılmış bir kurs olması nedeniyle bir aylık bir sürede verimin tam

²⁰⁵ 22.12.2017 Tarihli Gelişim Üniversitesi Güvenlik Personellerinden Sorumlu Proje Müdürü Selami Koçoğlu ve Özel Güvenlik Sorumlusu İsmail Ergün ile yapılan görüşme.

olarak alınamadığını söylemiştir. Ayrıca bu derslerin, yüzeysel kaldığını, üniversitede çalışan güvenlik görevlilerinin eğitilmiş olmalarının gerektiğini belirtmiştir. Bu yönde kendilerine patlayıcı maddeler ile uyuşturucu konularında eğitimler verildiğini, ayrıca empati ve psikoloji konularında eğitimler verilmesinin faydalı olabileceğini, çalışma şartları ve özlük haklarının geliştirilmesinin meslek bilincinin oluşması açısından etkili olabileceğini açıklamıştır. Ayrıca sektörde bayan güvenlik görevlilerinin olduğu ancak sayılarının yetersiz olduğunu, gelişim üniversitesinde toplamda beş bayan olarak görev yaptıklarını açıklamıştır. Bununla beraber, güvenlik sektörünün bayanlara çok hitap etmediğini, ancak faydalarının çok olduğunu, bayanlara müdahale konusunda bu kişilerle daha iyi anlaşabildiklerini, polislerin çoğu zaman kendilerinden yardım istediğini arama kontrollerine birçok kere katıldığını söylemiştir. Ayrıca sektörün daha iyi noktalara gelmesi için iş motivasyonunun sağlanması ve eğitimlere önem verilmesi gerektiğini; örneğin hastanelerde ve üniversitelerde çalışacak personele çalışacaklarına alanla ilgili tehditler yönünden eğitim verilmesi personelin yeteneklerine göre buralarda istihdam edilmesinin hizmet verimliliğini artıracığı vurgulamıştır.²⁰⁶

Yapılan görüşmelerde ortak sorunun; profesyonel eğitimler verilmemesi, temel eğitimde verilen derslerin ihtiyaca cevap vermediği, düşük ücret politikasının olumsuz sonuçlarının olduğu, sektörün etik kurallarının oluşturulması gerektiği, iş motivasyonunun sağlanması, meslek bilincinin oluşması, özlük haklarının sağlanması, taşeron sisteminin olumsuzlukları ve sektöre yansımaları üzerine yoğunlaştığı anlaşılmıştır. Taraflarca bu konularda çözüm önerileri getirilerek sektörün sorunlarına katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

²⁰⁶ 22.12.2017 Tarihli Gelişim Üniversitesi Özel Güvenlik Görevlisi İlayda Çömlekçi ile yapılan görüşme.

SONUÇ

Avrupa Birliği ve Türkiye’de güvenlik konusu her dönemde en önemli ihtiyaçlardan biri olmuştur. ABD’de yaşanan 11 Eylül saldırısından sonra tüm dünyayı saran güvenlik endişesiyle başlayan Orta Doğudaki karışıklıklar, iç savaşlar ve göçlerle ortaya çıkan tehlike riski, devletleri ve bireyleri güvenlik konusuna eğilmeye sevk etmiş ve kontrol mekanizmalarını geliştirmeye mecbur etmiştir. Bizde bu çalışmamızda bu denli önemli olan bir konuyu kapsamlı bir şekilde irdeleyerek alana katkı sağlamaya çalıştık.

Bu çalışmada Türkiye’de uygulanan güvenlik sistemi detaylı olarak incelenmiş, tüm yönleriyle ele alınmıştır. Araştırmamızda Türkiye’de görev yapan özel güvenliğin, görünürlük sağlayıp önleyici hizmet sunarak genel kolluğun yükünü hafiflettiği, kamunun güvenlik alanında harcamalarının bütçedeki yükünü azalttığı, genel kolluğun asıl görevine yoğunlaşmasına katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca özel güvenliğin ekonomiye çok ciddi katkı sunduğu görülmüştür. Sektörün birçok iş alanı yaratması ile devlete ek vergi geliri oluşturmuş, nüfusun istihdam edilemeyen büyük kısmı bu sektör içinde çalışmaya başlamıştır. Bununla beraber özel güvenliğin mal ve eşyanın korunmasına çok ciddi katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Kanunun verdiği görevler istikametinde uygun tedbirleri alarak mal ve eşyaya, şahıs ve topluma yönelik risk ve saldırılar büyük ölçüde engellenmiş ve günlük hayatta güvenliği temin etme konusunda önemli katkılar sağlanmıştır.

Çalışmamızda güvenlik hizmetinin anlam, önem ve özellikleri incelenmiş, kolluk çeşitleri sınıflandırılarak özel güvenlik teşkilatının yeri ve önemi üzerinde durulmuştur. Özellikle 2495 sayılı “Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkındaki Kanun”un yerine 10 Haziran 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun”un getirdiği yenilikler ile bu kanunla kurulan özel güvenlik teşkilatlarının, eğitim, kuruluş, görev, yetki, hak ve sorumlulukları belirtilmiştir. 5188 sayılı “Özel Güvenlik Kanunu”nda ön görülen eğitim müfredatı ve Avrupa Birliği özel güvenlik eğitim çalışmaları karşılaştırılarak farklılıkların ortaya konulması sağlanmıştır.

Bununla beraber araştırmamızda özel güvenliğin günümüzdeki konumu, etkileri, hukuki dayanakları, toplumsal bakış açısı aktarılmış, kamu ve özel hukuk açısından genel ve özel kolluk kavramları karşılaştırılarak özel kolluğun şu anki yeri belirtilmiştir. Kolluk görevlilerinin çok net olan kimlik sorma, arama, yakalama, el koyma ve zor kullanma yetkilerinin özel güvenlik görevlilerince kullanılmasında yaşanan sorunlara değinilmiş ve bu konuda açıklamalar yapılmıştır.

Türkiye ile Avrupa Birliği üye ülkelerinin özel güvenlik sistemleri karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiştir. Avrupa Birliğinin bu yönde oluşturduğu üst kurumlar analiz edilmiştir. Sektör hakkında detaylı araştırma ve incelemeler yapılmış, son zamanlarda yapılan kanuni düzenlemeler ile örneğin özel güvenliğin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda istihdamı gibi güncel kararlara değinilmiş, sektörün hangi noktalara geldiği gözler önüne serilmiştir. Çalışmamızın sonuç bölümünde ise sektör çalışanlarının sorunları belirtilerek, bu sorunlara çözüm önerileri sunularak gelişimine katkı sağlanmış, bununla beraber sektör talepleri belirtilmiş, sektörün daha iyi noktalara gelebilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

İfade edilen bu problemler ve uygulamaların gözler önüne serilmesiyle, gerek özel güvenlik sektöründe faaliyette bulunan şirketlerin ve gerekse de bu konularla yakından ilgili olan kuruluşların dikkati çekilmeye çalışılmış ve güvenlik sektörünün verdiği hizmetlerin en etkin ve verimli şekilde yerine getirilmesine katkı sunulmuştur.

5188 sayılı kanun ile mevzuatların araştırılması ve sektörün uygulamaları kontrol edilerek sektörde yaşanan sıkıntılar tespit edilmiş ve bu sorunlara çözüm önerilerinde bulunulmuş, tüm sorun ve taleplerin tek merkezden toplanması sağlanmıştır.

Özel güvenliğin geleceğin teşkilatı olması hasebiyle hakkında pek çok araştırma yapılacağı kanaatindeyiz. Yaptığımız bu çalışmanın, Türkiye özel güvenliğinin daha iyi işlemesine ve ilerde yapılacak akademik çalışmalara katkı sunacağını umuyoruz. Ayrıca bu çalışma genel hatlarıyla bu alanı tanıtmış ve ilerde yapılacak akademik çalışmalara zemin olması hedeflenmiştir.

Yaptığımız araştırma Türkiye özelinde özel güvenlik sistemini ele almış ve bu sistemin işleyişi ve sunumu konusunda meydana gelen problemler üzerinde durulmuştur. Önümüzdeki 20-30 yıl içinde özel güvenlik sektöründe tüm dünyada ciddi büyüme olacağı ve bu büyümenin takip eden yıllarda da süreceği öngörülmektedir. Bu nedenle öneriler doğrultusunda alınması gereken tedbirler toplumsal güvenlik açısından önem ve aciliyet arz etmektedir.

Öneriler

Türkiye’de özel güvenliğin bazı problemleri olduğu gözlemlenmiştir. Bu problemler ve çözümüne dair önerilerimiz şunlardır:

5188 sayılı kanun çerçevesinde yapılan özel güvenlik mesleği güvenlik alanında hizmet vermektedir. Güvenlik konusu disiplinli ve hiyerarşik bir çalışma gerektirmektedir. Bu nedenle özel güvenlik görevlilerinin görev, çalışma usul ve

şekillerini, özel güvenlik görevlilerinin disiplin cezası gerektirecek eylem, işlem, tutum ve davranışları ile ilgili bir disiplin tüzüğü hazırlanması uygun olacaktır.

5188 sayılı kanunun yayımı itibariyle çok fazla sayıda şirket kurulmuş, halen de kurulmaya devam etmektedir. Bu durum sektör denetimlerinde zafiyetlere yol açmış, takibini zorlaştırmıştır. Şirketlerin kuruluş şartlarını, mali teminatlarını yükselterek kuruluşlarını zorlaştırma yoluna gidilerek nitelikli kurumların sektörde yer alması sağlanmalıdır.

Özel güvenlik personeli 120 saat temel eğitim almaktadır. Ancak bu yeterli değildir. Müfredat tekrar gözden geçirilerek süre, içerik ve konular yeniden değerlendirilmelidir. Mesela; halkla ilişkiler, etkili iletişim, insan hakları, yakın savunma teknikleri, diksiyon, insan ve topluluk psikolojisi, meslek etiği, disiplin konularında ek derslerin verilmesi, özgüven kazandırılması, kendisinin yetkilerini ve hakkını tam bilmesine yönelik temel konuları içeren derslerin verilmesi gerekir.

Çalışmamızda özel güvenlik eğitim kurumlarının sıkı denetime tabi tutulması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bunların bir çoğu ticari gaye güden, devam zorunluluğunu takip etmeyen derslerde uygulamadan uzak teorik derslere yoğunlaşan eğitim kurumlarından oluşmaktadır. Bu konudaki denetimler yoğunlaştırılarak amacına uygun faaliyet göstermeleri için gerekli idari ve yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

İdarecilerin genelde emekli polis ve askerden oluşması ve çoğu zaman eski alışkanlıklarını sürdürmek istemeleri sonucunda herhangi bir yeniliği sektöre kazandıramamakta ve genel kolluk anlayışından uzaklaşmamaktadırlar. Bu sebeple sektörde yeni açılıma gidilememektedir. Bunun yanında, bu durum yeni yöneticilerin yetişmesine de engel olmaktadır. Ancak bununla birlikte bu kişilerin tecrübelerinden de yararlanılması gerekmektedir.

Yöneticilerde meslek içi yetişen personele ağırlık verilmesi sektörün gelişimine katkı sağlayacaktır. Bu yönde kanuni düzenleme yapılarak üniversitelerin Koruma ve Özel Güvenlik alanlarında öğrenim görmüş kişilere öncelik sağlayarak eğitim vermeleri teşvik edilmelidir.

Eğitici olarak görevlendirilecek kişilerin mesleki yeterliliklerine ek olarak "eğitici eğitimi" programına tabi tutulup bu programda nitelikli eğitim almaları personelin gelişimi açısından sağlıklı olacaktır. Yönetmelikle diğer niteliklere ek olarak "eğitici eğitimi" almış olmak şartı istenmeli ve kısa sürede bu alanda eğitim kursları planlanmalıdır. Bu sertifikaya sahip olmayanların bu alanda eğitici olmaları engellenmelidir.

Ayrıca alan eğitimleri verilmeli, branşlaşma yoluna gidilmelidir. Özel güvenlik elemanlarının banka güvenliği eğitimi, spor güvenliği eğitimi, okul güvenliği eğitimi gibi eğitimlerden geçirilmesi gerekmektedir. Alan eğitimlerinin verilmesi, branşlaşma sağlayacağı için özel güvenliğin meslek haline gelebilmesi açısından büyük bir adım olacaktır. Bu uygulamaların planlanma süreci ne kadar sağlıklı geçerse sonrasında daha net sonuçlar ortaya çıkacaktır.

Mevcut yönetmelikte yenileme eğitimleri beş yılda bir olup, sınav başarısına bakılmaksızın kimlik yenilenmesi yapılmaktadır. Bu durum yenileme eğitimi amacından saptırmakta ve katılımcıları da külfete sokmaktadır. Eğitime devam zorunluluğunun getirilmesi, eğitimin çeşitlendirilerek iki yılda bir yapılması ve eğitimin branş konularında sahaya yönelik olması bu problemin çözümüne katkı sağlayacaktır.

Özel güvenlik personeli düşük ücret aldığından birçok personel bu işi kısa süreli olarak yapmayı planlamakta ve kısa süre içinde daha yüksek ücretli iş bulunca başka işlere geçmektedir. Bu sebeple ücret stratejisinin değiştirilmesi elzemdir. Bunun sağlanabilmesi için kamu adına açılan ihaleler ile diğer sektörlerin açtığı ihalelerde taban aylıkların belirlenmesi ve ihaleye girecek şirketlerin bu ücretin verilmesini peşinen kabul etmesinin sağlanması ücret sorununa çözüm getirecektir.

Özel güvenlik eğitim merkezlerinde talep halinde alan eğitimleri her zaman verilebilmeli, eğitim çeşitliliği sağlanmalıdır. Aynı zamanda özel güvenlik şirketleri hizmet içi kurslarla personelini sürekli görevlendirildikleri alana göre eğitimden geçirmeli, eğitim faaliyetlerinin devamlılığını sağlamalıdır.

Özel Güvenlik Daire Başkanlığı koordinesinde 81 ilde yapılan denetimlerde yapılacak iç ve dış denetimler kağıt üzerinde olmamalı, rehberlik edici, hizmet kalitesini artırıcı, sektörü ileriye taşıyacak şekilde olmalı ve denetleyicilerin bu noktada bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Özel güvenlik şirketlerinin denetimlerinin kolluğun iş yoğunluğundan yapılamadığı, yetiştirilemediği, bunun da olumsuz sonuçlara yol açtığı görülmektedir.

“Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun”un özünde güvenlik hizmetlerinin finansmanının devletin bütçesine yük olmaması esas kılınmıştır. Buradan yola çıkılarak yeminli özel güvenlik denetim şirketleri kurulmalıdır. Bu birimlerin özel güvenlik daire başkanlığı koordinesinde planlanması yapılmalı, haberli (eğitim ve aksaklıkların giderilmesini amaçlayan), habersiz (ikazlara rağmen aksaklıklarını gidermeyenlerin tespiti ve cezalandırılmasını amaçlayan) denetimler yaptırılmalıdır.

Bu hususta yönetmelik yayımlanarak düzenleme yapılmalı, bu alanda kolluk kuvvetlerine ek denetim mekanizması oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

AKINCI Füsün Sokullu, **Polis - Toplumsal Bir Kurum Olarak Gelişmesi, Polis Alt Kültürü ve İnsan Hakları**, Gümüş Basımevi, İstanbul, 1990.

ALYOT Halim, **Türkiye’de Zabıta (Tarihi Gelişimi ve Bugünkü Durumu)**, Kanaat Basımevi, Ankara, 1947.

Ali Yılmaz, **Özel Güvenlik Sistemi**, Okyanus Dağıtım, Malatya, 1996.

AYTAÇ Gizem Bilgin, **Üçüncü Dünya Güvenliği ve İnsani Müdahale**, Dezanj Yayınları, İstanbul, 2014.

BALKIR Zehra Gönül, ÇOLAK Kerem, “Özel Güvenlik Çalışanlarında Mesleki Eğitim ve İş Güvenliği Eğitim Hakkı”, **II. Ulusal Güvenlik Sempozyumu Kitabı**, Kocaeli, 2005.

DEDEOĞLU Beril, **Uluslararası Güvenlik ve Strateji**, Yeni yüzyıl Yayınları, İstanbul, 2008.

DEDEOĞLU Beril, Yeniden Güvenlik Topluluğu: Benzerliklerin Karşılıklı Bağımlılığından Farklılıkların Birlikteliğine, **Uluslararası İlişkiler**, 2004, cilt:1, 1-21.

DERDİMAN Ramazan Cengiz, **Polis Yönetimi ve Hukuku**, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Matbaası, Tokat.

EKİNCİ Yusuf, **Ahilik**, Sistem Ofset Yayıncılık, Ankara, 1989, ss.164.

FYFE Nicholas R., **Policing The City, Urban Studies**, 1995, Vol.32, Nos 4-5.

GLEİZAL Jean, DOMENCH Gatti, JOURNES Claude, **Batı Demokrasilerinde Polis**. Çev: Mustafa Kandemir, 2000. Fransa Üniversite Yayınları.

GÜLCÜ Mustafa, **Özel Güvenlik Hukuku**, Kardeşler Matbaacılık, 1. Baskı, İstanbul, 2004.

GÜRKAN Ceyhun, “Kameralizm: Merkantilizm ve Fizyokrasi ile Bir Karşılaştırma”, **Ekonomik Kurumlar ve Kavramlar Sözlüğü**, Der: Fikret Başkaya ve Aydın Ördek, Özgür Üniversite, Ankara, 2008.

LAVİNE Sigmund A ve PİNKERTON Allan. **America's First Private**, Hammond & Company, New York, 1965.

MERİÇLİ Ahmet, **A'dan Z'ye Özel Güvenlik Yönetimi ve Personeli İçin Başvuru Kitabı**, Rengin Basımevi, İstanbul, 2004.

MORGAN Patrick M, **International Security Problems and Solutions**, Washington, DC: CQ Pres.2006.

ORHONLU Cengiz, **Osmanlı İmparatorluğunda Derbent Teşkilatı**, İst yayın evi, İstanbul, 1964.

ÖZDEMİR Cumhuriyet Sinan, **Özel Güvenlik Personeli Özel Güvenlik İşverenleri İş Kanunu ve Özel Güvenlik Kanunundan Doğan Yükümlülükleri Soru Cevaplı Uygulama Rehberi**, Ankara, Adalet Kitapevi, 2008.

SÖNMEZ Nevzat, **Emniyet Teşkilatı ve Polis Meslek Hukuku ile Polisin Görev ve Yetkileri**, Seçkin Yayınları, Ankara, 2005.

ŞAFAK Ali ve BIÇAK Vahit, **Ceza Muhakemesi Hukuku ve Polis**, Liberte, Ankara, 1999.

TONGUR Hikmet, *Türkiye' de Genel Kolluk teşkil ve Görevlerinin Gelişimi*, Kanaat Basımevi, Ankara, 1946.

UÇGUN Ceylan Gazi vd., Özel Güvenlik Sektörünün Türkiye' deki Rolü ve Dünyadaki Konumu, *Electronic Journal Of Vocational Colleges*, 2012, 22-30.

ÜNSAL Faruk, *Özel Güvenlik Tedbirleri*, Roma Yayınları, Ankara, 2005.

VOLKOV Vadim, *Between Economy and the State: Private Security and Rule Enforcement in Russia. Sage Publications*, 2000, 28(4), p.485. Publications, 2000.

YAPICI Merve İrem, *Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası Ekseninde AB-ABD İlişkileri*, İktisadi Araştırmalar Vakfı Ünal Aysal Tez Değerleme Yarışması 2005/6, Promat Basım Yayın, İstanbul, Aralık 2005.

YENİSEY Feridun, *Kolluk Hukuku*, Beta Yayınları, İstanbul, 2009.

YILMAZ Ali, *Özel Güvenlik Sistemi*, Okyanus Dağıtım, Malatya, 1996.

YILMAZ Ali, *Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi*, Okyanus Dağıtım Yayınları, Malatya, 1994.

YILMAZ Yaşar, *Polis Meslek Hukuku*, Mustafa Kitapevi, Ankara, 2008.

WAKEFIELD Alison, *Selling Security The Private Policing of Public Space*, Willan Publishing, First Published, 2003.

MAKALELER

AKINCA Müslüm, "Özel Güvenlik Kolluğuna İlişkin Denetim ve Yaptırım Düzeni", *Polis Dergisi*, 2002, sayı:43.

AKPINAR Hıdır, "Geleceğin Üniversiteli Güvenlikçileri", *Private Security*, Kasım 2009, Sayı 28, s. 32-33.

AKPINAR Hıdır, "Güvenirlilik ve Eğitim", *Private Security*, İstanbul, VPA Basım, Sayı 29, 2009, s. 58-59.

AKPINAR Hıdır, Meslek Yüksekokullarında Özel Güvenlik Eğitimi, *Türk Standartları Enstitüsü-TSE Standart Dergisi*, 2008, s.84-87.

AYDIN Ahmet Hamdi, Özel Güvenlik Teşkilatı: Kuruluşu, Görevleri, Yetkileri, *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt. 4, (1-2), 2002, ss. 123-156.

ÇALI Hasan Hüseyin, Avrupa Kentsel Şartı Çerçevesinde Güvenli Kent ve Yerel Yönetimler, *Türk İdare Dergisi*, 2012, sayı:475, 9-32.

Çeviri DALDA Yusuf Vehbi, Özel Güvenlik Sektörü İçin Etik ve Davranış Kuralı, *Polis Dergisi*, Sayı:37-41, Ankara, 2004.

GÜLCÜ Mustafa, Türkiye' de Modern Özel Güvenliğin Tarihçesi, *Polis Dergisi*, 2004, Sayı: 37, ss.2-15.

GÜLCÜ Mustafa, Özel Güvenlik Görevlilerinin Kimlik Sorma, Arama, El Koyma Yetkileri, *Polis Dergisi*, 2003.

HASPOLAT Evren, "5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Bağlamında Özel Güvenlik Olgusunun Değerlendirilmesi" *Memleket Mevzuat Aylık Yerel Yönetim Dergisi*, 2005, Sayı: 6.

JONES Trevor, NEWBURN Tim, "Urban Change and Policing: Mass Private Property Re-Considered", *European Journal On Criminal Policy and Research*, 7, 1999.

KARAMAN Özcan ve SEYHAN Kazım, “Olumlu ve Olumsuz yanları ile Özel Güvenlik Hizmetleri “**Polis Bilimleri Dergisi**, 2001, Cilt:3, 149-173.

KUYAKSİL Ali ve AKÇAY Osman, “Türkiye’ de Meslekleşme Olgusu Olarak Özel Güvenlik Hizmeti”, **Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi**, 2005, 83-101.

SANCAK Kadir, “Güvenlik Kavramı Etrafındaki Tartışmalar ve Uluslararası Güvenliğin Dönüşümü” **Sosyal Bilimler Dergisi**, Trabzon, 2003, Sayı: 6, 124-134.

ŞAFAK Ali, Türkiye’de Özel Güvenlik Şirketi Kurma Girişimleri ve Yasal Durumu, **Polis Bilimleri Dergisi**, Ankara, 2000, Sayı:7-8.

SOLAK Mine Zeynep, Özel Güvenlik Şirketleri ve AB Uygulamaları, **İzmir Ticaret Odası Dergisi**, Dış İlişkiler Müdürlüğü AB Masası, Temmuz 2006, İzmir.

WAARD Jaap de. 1999. "The Private Security Industry in International Perspective." **European Journal on Criminal Policy and Research** 7(2):143–174.

TEZLER

BAŞOĞUL Ali, Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri ve 5188 Sayılı Kanun, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla, Haziran, 2007, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

ÇORA Hakan, Avrupa Birliği Surecinde Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetleri Yapısı ve Uyum Sorunları, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010, **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

DAĞDEVİREN Deniz, Özel Güvenlik Sistemi Kapsamında Güvenlik Uzmanlığı Konsepti, Kocaeli Üniversitesi, Hereke Ömer İsmet Uzunyol Meslek Yüksek Okulu, İzmit, 2003, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

DOĞAN Fatih, Polis ve Jandarma Teşkilatları Açısından İç Güvenlik Yönetimi, Sorunları ve Değişimi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

EFE Mehmet Naci, Türkiye’ de Yönetim Fonksiyonları Açısından Özel Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi ve Bir Uygulama, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

FİLİZ Orhan, Türkiye’ de Özel Güvenlik Yönetimi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 2006, **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**.

GÜNEY Alpaslan, Türkiye’ de Özel Güvenlik Teşkilatlarının Yetkilerinin Analizi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

HÜNLER Arın, İç Güvenlik Hizmetlerinde Özelleştirme ve 5188 Sayılı Kanun, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

İLHAN Gökhan, Özel Güvenlik Örgütlerinin Yönetimsel Sorunları ve Çözüm Önerileri: Özel Güvenlik Personelinin İş Memnuniyetiyle İlgili Bir Alan Araştırması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gelişim Üniversitesi, İstanbul, 2015, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

KÖPRÜLÜ Onur Murat, Özel Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi ve Güvenlik Sistemleri, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002. **(Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi)**.

MUTLU Önder, Kamu Düzeninin Sağlanmasında Jandarma - Polis İlişkileri, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş, 2006, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

ULAŞ Hüseyin, Özel Güvenlik Hizmeti Uygulamalarında Kalite Güvencesi ve Toplam Kalite Yönetimi Standardizasyonu, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2008, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

YALABIK Murat, Türkiye’ de Özel Güvenlik Teşkilatının Eğitimi ve Verilen Hizmetler İçindeki Rolü Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

YILMAZ Ali, Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Özel Güvenlik Sistemi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1994, **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**.

AKTARMALAR

ARMSTRONG D. and GARSON George, “The Use of Private Security in Public Housing: A Case Study”, *Journal of Security Administration*, 1994, Vol. 17, No. 1, p.53-60, **aktaran**; ULAŞ Hüseyin, Özel Güvenlik Hizmeti Uygulamalarında Kalite Güvencesi ve Toplam Kalite Yönetimi Standardizasyonu, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2008, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

AYDIN Ahmet Hamdi, ‘Güvenlik Hizmetinde Özel Güvenliğin Yeri ve Önemi’ Kocaeli Üniversitesi Hereke Ömer İsmet Uzunyol Meslek Yüksekokulu ve İzmit ticaret Odası, 1. Ulusal Özel Güvenlik Hizmetleri sempozyumu, Ekim 2004, s.58, **aktaran**; EKİNCİ Serdar, Devletin Dönüşümünün Güvenlik Alanına Yansıması: Türkiye’ de Güvenlik Yönetimi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011, **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**.

AYTEKİN Geleri, *Özel Güvenlik Temel Eğitim Kitabı*, Sözkese Matbaacılık, Ankara: 2005, **aktaran**; ERKALAYCIOĞLU İbrahim, Türk Hukukunda Özel Güvenlik Görevlilerin Koruma Tedbirlerine Başvurma ve zor Kullanma Yetkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bahçeşehir Üniversitesi, Bursa, 2013 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

Confederation of European Security Services- (COESS), “Private Security and its role in European Security” December 2008. http://www.coess.org/pdf/CoESS-INHES_White_Paper-Private_Security.pdf. (17.03.2010), **aktaran**; EKİNCİ Serdar, “Devletin Dönüşümünün Güvenlik alanına Yansıması: Türkiye’de Güvenlik Yönetimi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011, **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**.

GRANT John G, “Principal of the Institute of Professional Investigator” Report on The Discussion Paper On the Private Security Industry. England, 1992, s.3, **aktaran**; YALABIK Murat, “Türkiye’de Özel Güvenlik Teşkilatının Eğitimi ve Verilen Hizmetler İçindeki Rolü, İstanbul,2006, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

Hallcrest II, The State of Security – American Society for Industrial Security, 1990, s. 2, **aktaran**; KÖPRÜLÜ Onur Murat, Özel Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi ve Güvenlik Sistemleri, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

KARAMAN Özcan, “Türkiye ve Çağdaş Ülkelerde Özel Güvenlik Şirketlerinin Sayısının Artışının Değerlendirilmesi” <http://ozelguvenlikkongresi.com/arsiv/2004.asp?kategori=&sayfa=3>, Erişim: 06.08.2007, **aktaran**; KAYA Esra, 1980 Sonrası Dönemde Kentsel Alanda Değişen Güvenlik Anlayışı: Özel Güvenlik Üzerine Bir

İnceleme, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, 2008, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

Özel Güvenlik Meslek Dergisi, Yeni Yasa Türk Özel Sektörüne Devletin Duyduğu Güvenin İfadesidir." Özel Sayı, 15.01.2005, s.5, **aktaran**; EKİNCİ Serdar, "Devletin Dönüşümünün Güvenlik alanına Yansıması: Türkiye'de Güvenlik Yönetişimi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011, **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**.

Türkiye Polis Dergisi, Temmuz 2006, s.29, **aktaran**; GÜNEY Alpaslan, Türkiye'de Özel Güvenlik Teşkilatlarının Yetkilerinin Analizi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006, **(Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi)**.

RAPORLAR VE SEMPOZYUMLAR

15 Aralık 2008, Paris, **1. Avrupa Özel Güvenlik Zirvesi**.

CoESS ve UNI-Europa Müşterek Konferansı Çalışma Kitapçığı, "Yasal Çerçevenin Uyumlandırılmasına Yönelik CoESS ve UNI-Europa Ortak Stratejisi", Brüksel, 2001.

JOHNSTON Les, **The Rebirth of Private Policing**, Mackays of Chatham, Kent, 1992, s.80, **aktaran**; BAL Mehmet Ali, "Özel Güvenlik Alanında Yeni Gelişmeler ve Yeni Vizyonlar", **1. Ulusal Özel Güvenlik Sempozyumu**, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, 2004, s. 147. **Exeter Crime Prevention**, Exeter Crime Prevention Panel, Exeter, 1992.

KAKALİK James S and WILDHORN Sorrel, **The Rand Report**, Santa Monica, U.S.A, 1971.

KARAMAN Özcan, "Türkiye ve Çağdaş Ülkelerde Özel Güvenlik Şirketlerinin Sayısının Artışının Değerlendirilmesi", Kocaeli Üniversitesi Hereke Ömer İsmet Uzunyol Meslek Yüksekokulu ve İzmit Ticaret Odası, **1. Ulusal Özel Güvenlik Hizmetleri Sempozyumu**, Ekim 2004.

Sekizinci Baş Yıllık Kalkınma Planı, **Güvenlik Hizmetlerinde Etkinlik Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Devlet Planlama Teşkilatı, 2001.

Türkiye Odalar Ve Borsalar Birliği (TOBB), **Türkiye Özel Güvenlik Hizmetleri Meclisi Sektör Raporu 2014**, TOBB Yayınları, TOBB Yayın No: 2014/234, Ankara.

UÇKUN Ceylan Gazi vd. Özel Güvenlik Görevlilerinin Eğitiminde Yakın Savunmanın Yeri ve Önemi, **3.Ulusal Özel Güvenlik Sempozyumu** 1-2 Mart 2013 Gaziantep.

İNTERNET KAYNAKLARI

5188 Sayılı Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik a.g.e. Ek 1 <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/yonetmelik/7.5.7190%20ekler.doc> (Erişim Tarihi: 14.12.20174).

Avrupa Ülkelerinde Para Nakli Mevzuatı <http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/cit1.html> (Erişim Tarihi: 14.12.2017).

Brunst und Korell, Private Sicherheitsunternehmern und Polizei <http://www.safercity.de/2001privat.html> (Erişim Tarihi:16.04.2013).

Ceylan Gazi Uykun, Türkiye’de ve Dünya’da Özel Güvenlik
<http://www.bpsguvenlik.com.tr/duyurular/turkiyede-ve-dunyada-ozel-guvenlik/>
(Erişim Tarihi: 20.12.2017).

Editör Yazıları, 11.01.2017, 680 KHK’nin 69 maddesinin incelenmesi,
<https://ozelguvenlik.net/kose-yazilari/680-sayili-khknin-69-maddesinin-incelenmesi>,
(Erişim Tarihi: 22.12.2017).

EGM, Özel Güvenlik Daire Başkanlığı, Genelgeler,
<http://ozelguvenlik.pol.tr/images/genelgeler/2005-42.doc>. (Erişim Tarihi: 28.10.2017)

<http://gusod.com.tr/gusod-haberleri/ozel-guvenligin-yildizlari-belli-oldu.html>
(Erişim Tarihi: 14.12.2017).

<http://m.avrupaajansi.com/haberler/3201-londra%E2%80%99da-yakin-koruma%C3%BCvenlik-ve-ilk-yardim-kurslari.html> (Erişim Tarihi: 16.12.2017)

<http://ogf.org.tr/kamu-ve-ozel-guvenlik-isbirligi-ab-ulkelerindeki-uygulamaları>
(Erişim Tarihi:20.12.2017).

http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/01/150108_charlie_operasyon
(Erişim Tarihi: 20.12.2017).

<http://www.hurriyet.com.tr/okul-guvenligi-icin-uc-bakanlik-harekete-gecti-40606636> (Erişim Tarihi: 21.12.2017).

<http://www.hurriyet.com.tr/ozel-guvenlik-gorevlisine-polis-dayaginda-yeni-gelisme-40280569> (Erişim Tarihi: 22.12.2017).

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/yonetmelik/7.5.7190%20ekler.doc>
(Erişim Tarihi: 14.12.20174).

<http://www.ogghaber.net/haber/1922/284-bin-399-ozel-guvenlik-gorevlisi-calisiyor-rekor-istanbulda.html> (Erişim Tarihi: 24.12.2017).

<http://www.ozelguvenlik.pol.tr/Duyurular/Sayfalar/11-15-Aral%C4%B1k-2017-tarihleri-aras%C4%B1nda-Antalya-ilinde-yap%C4%B1lacak-olan-%C3%96zel-G%C3%BCvenlik-Hizmetlerinin-Geli%C5%9Ftirme-%C3%87al%C4%B1%C5%9Ftay%C4%B1-Program.aspx> (Erişim Tarihi: 18.12.2017).

<http://www.ozelguvenlik.pol.tr/Sayfalar/k%C4%B1yafet-katalogu-rehber.aspx>
(Erişim Tarihi: 17.12.2017).

<http://www.ozelguvenlik.pol.tr/Sayfalar/ogg-yetki-ve-gorevleri.aspx> (Erişim Tarihi: 18.

<http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/almanyada-ozel-guvenlik-duzenlemeleri.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2017).

<http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/fransada-ozel-guvenlik-duzenlemeleri.html> (Erişim Tarihi:20.12.2017).

<http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/fransada-ozel-guvenlik-duzenlemeleri.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2017).

<http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/ingilterede-ozel-guvenlik.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2017).

<http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/ispanyada-ozel-guvenlik.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2017).

<http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/italyada-ozel-guvenlik.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2017).

<http://www.sabah.com.tr/yasam/2017/08/15/istanbulun-bekcileri-goreve-basladi> (Erişim Tarihi: 22.09.2017).

<http://www.sihaguvder.com/?Syf=22&Mkl=787651&pt=TURGAY%20YILDIZ&AVRUPADA-%C3%96ZEL-G%C3%9CVENL%C4%B0K> (Erişim Tarihi: 15.12.2017).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GT.S.59b82f6f2dfe84.38423125 (Erişim Tarihi: 12.09.2017).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GT.S.59b82f6ab49e09.15417631 (Erişim Tarihi: 12.09.2017).

<http://www.springerlink.com/content/w84p6u8887226q52/fulltext.pdf?page=1> (Erişim Tarihi: 16.12.2017).

<https://www.guncelpsikoloji.net/kisilik-kuramlari/maslowun-ihityaclar-hiyerarsisi-5-temel-ihityac-h5577.html> (Erişim Tarihi: 13.09.2017).

https://www.tobb.org.tr/Documents/yayinlar/2014/ozel_guvenlik_meclisi_int.pdf (Erişim Tarihi: 17.12.2017).

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.7190&MevzuatIiski=0&sourceXmlSearch> (Erişim Tarihi: 25.12.2017).

<http://www.ozelguvenlikdunyasi.com/ozel-guvenlik-sektoru-icin-etik-ve-davranis-kurali.html> (Erişim Tarihi: 14.01.2018)

<https://www.haberler.com/universitelerin-guvenlik-gorevliilerine-toplumsal-10157360-haberi/> (Erişim Tarihi: 15.01.2018)

RESMİ YAYINLAR

Ankara Valiliği, Özel Güvenlik komisyon Kararı, Karar No: 2017/1118, Karar Tarihi: 24.11.2017.

Genelge, 18.01.2017 tarih ve 47227715-88025-63246-6 sayılı **680 Sayılı KHK'nin Uygulanması Hakkında Genelge.**

Genelge, 2006/47, 22.05.2006, **Özel Güvenlik Şirketleri, Eğitim Kurumları ve Birimlerinin Denetlenmesinde Gözetilecek Esaslar.**

Resim Gazete, Sayı: 26781, 5728 Sayılı, **Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.**

Resmi Gazete, 28.04.2004 tarihli ve 5149 sayılı, **Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ve bu kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik.**

Resmi Gazete, Sayı 17753, 13 Temmuz 1982, 2692 sayılı, **Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu.**

Resmi Gazete, Sayı 17985, 12 Mart 1983, 2803 sayılı, **Jandarma Teşkilat, Görev Ve Yetkileri Kanunu.**

Resmi Gazete, Sayı 9402, 08 Eylül 1956, 6831 sayılı, **Orman Kanunu.**

Resmi Gazete, Sayı: 1625, Tarih: 16.10.1988, 2591 Sayılı, **Sabotajlara Karşı Koruma Yönetmeliği.**

Resmi Gazete, Sayı: 17401, Tarih: 24.07.198, 2495 Sayılı, **Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Kanun.**

Resmi Gazete, Sayı: 18435, 29.01.1984 Sayılı **Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.**

Resmi Gazete, Sayı: 22976, 01 Mayıs 1997, **Fahri Trafik Müfettişliği Görev ve Çalışma Yönetmeliği.**

Resmi Gazete, Sayı: 25511, 03 Temmuz 2004 **Fahri Av Müfettişlerinin Seçimi, Eğitimi, Görev ve Yetkileri ile Çalışma Esas ve Usullerine Dair Yönetmelik.**

Resmi Gazete, Sayı: 25606, 07 Ekim 2004, 5188 Sayılı **Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik.**

Resmi Gazete, Sayı: 25673, 04.12.2004, 5271 Sayılı, **Ceza Muhakemesi Kanunu.**

Resmi Gazete, Sayı: 25685, 13 Aralık 2004, **Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun.**

Resmi Gazete, Sayı: 25874, 03.07.2005, 5393 Sayılı, **Belediye Kanunu.**

Resmi Gazete, Sayı: 2680, 14.12.1983 Sayılı, **Maliye Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.**

Resmi Gazete, Sayı: 2751, 04 Temmuz 1934, 2559 Sayılı, **Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu.**

Resmi Gazete, Sayı: 29783, 27 Temmuz 2016, 668 Sayılı, **Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler İle Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.**

Resmi Gazete, Sayı: 3629, 12 Haziran 1937 Tarihli, 3201 Sayılı, **Emniyet Teşkilatı Kanunu.**

Resmi Gazete, Sayı: 4856, 10 Temmuz 1941, 4081 sayılı, **Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanunu.**

Resmi Gazete, Sayı: 68, 18 Mart 1924, 442 sayılı, **Köy Kanunu.**

Resmi Gazete: 6 Ocak 2017 Sayı: 29940, Karar Sayısı: KHK/680, **Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.**

GÖRÜŞMELER

20 Aralık 2017 tarihinde, Özel Güvenlik Daire Başkan Yardımcısı Asım Bulat ile yapılan görüşme.

22.12.2017 tarihinde, Gelişim Üniversitesi İdari ve Mali İşler Daire Başkanı Zekeriya ŞAHİN ile yapılan görüşme.

22.12.2017 tarihinde, Gelişim Üniversitesi Güvenlik Personellerinden Sorumlu Proje Müdürü Selami KOÇOĞLU ve Özel Güvenlik Sorumlusu İsmail ERGÜN ile yapılan görüşme.

22.12.2017 tarihinde, Gelişim Üniversitesi Özel Güvenlik Görevlisi İlayda ÇÖMLEKÇİ ile yapılan görüşme.

23.12.2017 tarihinde, Akbey Güvenlik Yöneticisi Tuncay GÜNDÜZ ile yapılan görüşme.

EKLER LİSTESİ

EK-A

MÜLAKAT YAPILAN ŞAHSIN

Adı Soyadı :

Görevi, Unvanı :

Mülakat Tarihi :

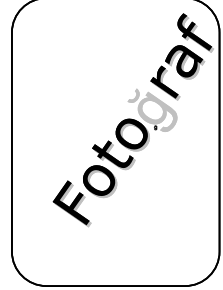
SEKTÖR TEMSİLCİLERİNE VE ÇALIŞANLARINA SORULACAK SORULAR

- 1- Temel Eğitim süresinin 120 saat olması ve yenileme eğitiminin ise 5 yılda bir olması ve 60 saat olması, bunun da 10 saatinin silah bilgisi ve atış olarak yer almasını nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 2- Temel Eğitimde verilen derslerin içerikleri hakkında ne düşünüyorsunuz ilave olarak eklenmesini istediğiniz konular var mıdır?
- 3- Özel güvenlik görevlilerinin meslekte uzmanlaşmaları sizce yeterli midir?
- 4- Özel güvenlik teşkilatını Avrupa ülkelerindeki özel güvenlik teşkilatları ile karşılaştırdığımızda Türkiye’de hangi konuda eksiklikler olduğunu düşünüyorsunuz?
- 5- Yabancı firmaların Türkiye özel güvenlik sisteminde faaliyet göstermeleri hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 6- Personel alımında dikkat ettiğiniz hususlar nelerdir, personelin eğitimi konusunda çalışmalarınız nelerdir?
- 7- Özel güvenlik personelinin iş motivasyonu var mıdır? Personele yönelik motivasyon artırıcı taktikler konusunda çalışmalarınız var mı?
- 8- Sektörün daha iyi noktalara gelmesi için öneri ve talepleriniz nelerdir?

**TÜRKİYE'DE ÖZEL GÜVENLİK SEKTÖRÜNÜN
YAPISI VE SORUNLARI KONUSUNDA GÖRÜŞME YAPILAN KİŞİLER**

SIRA NO	GÖREVİ/ÜNVANI	MÜLAKAT TARİHİ
1	Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkan Yardımcısı Asım Bulat	20.12.2017
2	Gelişim Üniversitesi İdari ve Mali İşler Daire Başkanı Zekeriya ŞAHİN	22.12.2017
3	Gelişim Üniversitesine hizmet veren AKBEY Güvenlik Şirket Yetkilisi Tuncay Gündüz	23.12.2017
4	Gelişim Üniversitesi Güvenlik Personellerinden Sorumlu Proje Müdürü Selami Koçoğlu	22.12.2017
5	Gelişim Üniversitesi Özel Güvenlik Sorumlusu İsmail Ergün	22.12.2017
6	Gelişim Üniversitesi Özel Güvenlik Personeli İlayda Çömlekçi	22.12.2017

T.C
.....Valiliği
ÖZEL GÜVENLİK
EĞİTİM SERTİFİKASI

TC Kimlik No :
Belge No :
Belge Sahibinin Adı :
Eğitim Kurumunun Adı :
Eğitim Türü :
Düzenleme Tarihi :
Geçerlilik Süresi :
Sertifika Türü :

Bu belge T.C. Valiliği tarafından yukarıda ismi belirtilen kişiye 5188 sayılı Kanun ve Uygulama Yönetmeliğine göre düzenlenmiştir.

(İmza)

VALİ

ÖZGEÇMİŞ

1989 yılında Mardin'in Mazıdağı ilçesi Atlıca köyünde doğdu, ilköğrenimini Mardin'in Derik ilçesinde, orta ve lise öğrenimini de Mazıdağı ilçesinde gördü. 2007 senesinde Celal Bayar Üniversitesi Muhasebe bölümü ve aynı sene Şükrü Balcı Polis Meslek Yüksek Okulunu kazandı. Tercihini Emniyet Teşkilatından yana kullanarak sektöre ilk adımını atmış oldu.

Bu zamana kadar teşkilatın birçok alanında görev yapmış, halen de emniyet teşkilatına hizmet etmektedir. Görev yaptığı süre zarfında birçok başarı ve üstün başarı belgeleri alarak taltif edilmiştir. Eğitim faaliyetleri kapsamında; öncelikle Atatürk Üniversitesi Güvenlik Bilimleri Fakültesinden Güvenlik Çalışmaları alanında lisans diplomasını almış, devamında Anadolu Üniversitesi Adalet Bölümünden mezun olmuştur.

Tapu Kadastro Bölge Müdürlüklerinde, tapu müdür ve müdür yardımcısına, Emniyet Teşkilatı personellerine meslek içi kurslarla; Dublör Kullanımı (Benzerlik Sahteciliği) ve Resmi Belgelerde Sahtecilik konularında çeşitli eğitimler vermiş, bu alanda konferans ve seminerlere katılım sağlamıştır. Halen sektörde güvenliğin gelişmesi ve sahteciliğin erken tespiti, farkındalık konularında çalışmaları devam etmektedir.